MESNEVI

III

Mevlana Xhelaleddin
Rumi

Bashkia Metropoliane e Konjas, Botimet Kulturore, Nr. 115

Koordinatori i përgjithshëm
Ercan Uslu

Botues
Mehmet Birekul

Korrektore
Flora Hoxha

Kapakët
Sadrettin Özçimi

Shtypur në
Sebat Ofset
+90.332.342 01 53

Konja, Maj / 2007

ISBN
978-9944-913-75-1 (kompleti)
978-9944-913-78-2 (vëll.3)

Përgatitur nga
Realizim i Shoqërisë Anonime Konya Kültür
+90.332. 352 81 11

www.mkm.gov.tr
www.konyakultur.com.tr

Mevlana Xhelaleddin Rumi

MESNEVI
III

Përkthyes
Dr. Mithat Hoxha

Bashkia Metropoliane e Konjas

Përmbajtja

25 Krishterët që i hanë të vegjëlit e elefantëve dhe ata që nuk e dëgjojnë këshillën për të mos i ngrënë.

27 Fundi i historisë së atyre që i prekën elefantët e mitur.

29 Kthim në historinë e elefantit. Këshilla e këshilluesit.

31 Gabimi i miqve është më i mirë se saktësia e të huajve.

31 Musait (a.s.) i vjen mesazhi: "Thirrmë mua me gojën me të cilën s'ke bërë mëkat!"

32 Kur lutësi thotë "Allah!", është njësoj sikur Allahu të thotë "Lebbejk, urdhëro, robi im!"

35 Fshatari e fton qytetarin në fshat duke e gënjyer e duke ngulur këmbë shumë.

37 Banorët e Shebas dhe tërbimi i tyre prej të mirave.

38 Të sëmurët mblidheshin çdo mëngjes në portën e vendit ku falej Isai (a.s.), për të kërkuar dhe gjetur shërim me anë të lutjes së tij.

42 Historia e popullit të Shebas.

45 Qytetari shkon në fshat me ftesë të fshatarit.

46 Skifteri i thërret rosat në fushë.

48 Darvanasit dhe dredhia e tyre për t'i vjelë frutat nga kopshtet pa u dhënë gjë të varfërve!

49 Qytetari shkon në fshat.

51 Qytetari bashkë me familjen dhe farefisin shkojnë në fshat.

53 Lavdërimet e Mexhnunit për një qen që rrinte në mjedisin përreth Lejlasë.

55 Qytetari me njerëzit e vet arritën në fshat kurse fshatari bëri sikur s'i njihte.

62 Çakalli bie në qypin e bojaxhiut dhe ngjyhet, pastaj mbahet si pallua mes çakallëve.

63 Dikush që ngrinte çështje të rreme, çdo mëngjes i lyente buzët dhe mustaqet me një copë bishti të majme dhe pastaj dilte mes miqve duke u krenuar se kishte ngrënë këtë e atë!

64 Bel'ami i biri Baburit është i sigurt se ka për të dalë faqebardhë nga provat e Zotit.

65 Çakalli që ra në qypin e bojaxhiut, pretendon se është pallua.

66 Edhe pretendimi i Faraonit për hyjnitet i ngjet pretendimit të çakallit për pallua.

67 Komenti i ajetit "Ti i njeh ata nga gabimet në thëniet e tyre!"

67 Historia e Harutit dhe Marutit dhe pretendimi i tyre për trimëri para provave të Zotit të Madh.

70 Faraoni sheh në ëndërr Musain (a.s.) dhe merr masa për të penguar lindjen e tij.

71 Izraelitët u thirrën në shesh me qëllim që të pengohej lindja e Musait (a.s.).

71 Histori

72 Natën e lindjes, Faraoni kthehet nga sheshi në qytet i gëzuar se burrat izraelitë ishin ndarë nga gratë.

72 Imrani takohet me nënën e Musait dhe ajo mbetet me barrë në Musain.

73 Pas takimit me të shoqen, Imrani e porosit: "Hiqu sikur s'më ke parë mua, sikur s'je takuar fare me mua!"

73 Faraoni frikësohet nga zërat.

74 Në qiell shfaqet ylli i Musait (a.s.) dhe astrologët në shesh nisin të bërtasin me dhimbje!

76 Duke sajuar një dredhi tjetër, Faraoni thërret në shesh gratë që posa kanë bërë lindje.

76 Musai lind, ndërkaq, nëpunësit shkojnë në shtëpinë e Imranit, kurse nënës së Musait i vjen frymëzimi hyjnor që i thotë ta hedhë Musain në zjarr.

77 Nënës së Musait i vjen frymëzimi për ta hedhur Musain në ujë.

78 Zbutësi i gjarpërinjve, duke e pandehur të ngordhur një kuçedër, e lidh me litar dhe e çon në Bagdat.

83 Faraoni e kërcënon Musain (a.s.).

84 Musai i përgjigjet kërcënimit të Faraonit.

84 Faraoni i jep përgjigje Musait (a.s.).

84 Përgjigjja e Musait për Faraonin.

85 Përgjigjja e Faraonit për Musain, Musait i vjen mesazhi hyjnor.

85 Musai (a.s.) i jep afat Faraonit që të mbledhë magjistarët e tij nëpër qytete.

89 Faraoni dërgon njerëz nëpër qytete për të thirrur magjistarët.

90 Dy magjistarët mbështeten te fryma shpirtërore e atit të tyre dhe e pyesin shpirtin e të atit për të vërtetën e Musait (a.s.).

90 Magjistari i vdekur u përgjigjet të bijve.

91 Kur'ani me vlerë të lartë i përngjet shkopit të Musait, vdekja e Mustafait (s.a.s.) i përngjet gjumit të Musait, kurse ata që dëshirojnë ta ndryshojnë Kur'anin, u përngjajnë atyre dy magjistarëve të vegjël të cilët deshën ta gjenin Musain në gjumë e t'ia vidhnin shkopin.

94 Magjistarët grumbullohen në qytet, dalin në prani të Faraonit, ua kushtojnë veten njerëzve dhe, duke vënë duart në gjoks, u japin fjalën se do ta mundnin dushmanin.

95 Kundërshtia mbi çështjen se ç'kafshë është elefanti si dhe mbi çështjen e trajtës së tij.

101 Bashkimi i kuptimeve të hadithit që thotë se "pëlqimi i mohimit (kufrit) është mohim (kufr)", dhe të hadithit që thotë se "kush nuk e pëlqen kazanë dhe kaderin e vet, le të kërkojë një Zot tjetër veç meje!"

102 Shembull mbi faktin se mahnitja bëhet pengesë për debatin dhe mendimin.

103 Tregim

104 Një i dashuruar lexon letër dashurie në prani të të dashurit, i dashuri nuk e pëlqen këtë veprim; kërkimi i provës pasi të ketë dalë në shesh gjëja që provohet, është një veprim i shëmtuar; të merresh me informacione pasi të kesh arritur gjënë e njohur, është një gjë e keqe!

107 Në kohën e Daudit (a.s.), një njeri lutej natë e ditë: "O Zot, më jep mua të mira pa mundim e që të jenë hallall!"

109 Një ká shkon me vrap në shtëpinë e njeriut që lutej me këmbëngulje. Pejgamberi alejhisselam ka thënë: "Pa dyshim, Zoti i do ata që këmbëngulin në lutje!" Sepse këmbëngulja në kërkesën e njeriut që kërkonte e lutej, është më e mirë se gjëja që kërkon dhe se arritja e gjësë që kërkon!

109 Justifikimi i vargëzuesit të Mesnevisë dhe kërkimi i ndihmës nga Zoti.

110 Dija ka dy krahë, kurse dyshimi, një. Pandehma është e mangët; ka vetëm një krah, por nuk fluturon dot. Shembull mbi pandehmën dhe faktin në dije.

111 Një njeri sëmuret nga respekti që tregon populli për të dhe nga mendimi mbi konkurrencën e blerësve. Dhe historia e një mësuesi.

112 Mendjet e njerëzve janë të ndryshme qysh në krijim, por sipas mutezilitëve, janë të njëllojta, kurse tepria dhe mangësia formohen nga arsimimi dhe marrja e njohurive.

113 Fëmijët e kredhin mësuesin në dyshim.

113 Edhe Faraoni u shtri i sëmurë nga lavdërime të tilla të popullit.

114 Mësuesi sëmuret nga iluzioni.

115 I vënë poshtë nga iluzionet dhe dyshimet, Mësuesi bie në shtrat dhe nis të rënkojë.

116 Fëmijët e futën për të dytën herë në dyshim mësuesin duke thënë se nga këndimi i Kur'anit prej tyre, mësuesit i shtohej dhimbja e kokës.

116 Me këtë dredhi, fëmijët shpëtojnë nga shkolla.

116 Nënat e nxënësve shkojnë për ta parë mësuesin.

117 Trupi i ngjet rrobës së shpirtit; edhe kjo dorë është e reja e dorës së shpirtit; edhe kjo këmbë është mesteja që ka mbathur shpirti në këmbë.

118 Historia e dervishit të vecuar në vetmi në mal; Embëlsia e largimit prej njerëzve dhe vetmisë; Edhe Zoti ka thënë: "Unë rri me atë që më kujton mua, bëhem miku i atij që gjen afërsi me mua!" Edhe kjo fjalë hyn në këtë histori; Edhe sikur të jesh bashkë me këdo, pasi që je pa mua, do të thotë se s'je me asnjeri; edhe sikur të jesh tërhequr prej çdokujt, po të jesh me mua, je me çdokënd!

118 Dikush, duke parë fundin e punës, i kërkon hua argjendarit një peshore dhe argjendari sipas kësaj i jep përgjigje.

119 Pjesa e fundit e historisë së dervishit që ishte tërhequr në vetmi në male dhe ishte betuar se nuk do të rrëzonte fruta nga pemët, nuk do t'i shkundte pemët, se nuk do të kërkonte gjë fshehur apo hapur prej dikujt, se nuk do t'i thoshte kujt ta shkundte pemën, por do të hante vetëm frutat e rëna vetvetiu nga pemët.

120 Kurthi i kazasë dhe kaderit i përngjet një gjëje që vetë duket, por pasoja s'i duket.

122 I varfëri që kishte dhënë fjalën se nuk do të këpuste dardha nga pema, mbetet i dobët, prandaj këput dhe menjëherë vjen ndëshkimi i Zotit.

122 Duke e parë dervishin bashkë me hajdutët, rojet e pandehin hajdut dhe ia presin dorën.

124 Mrekullia e Shehut Dorëprerë; ai thur zembil me dy duar.

125 Shkaku që magjistarët e Faraonit nuk u shqetësuan se do t'u priteshin këmbët e duart.

126 Mushka që ecte para i ankohet devesë: "Duke bërë rrugë, unë një e dy pengohem e bie me fytyrë përtokë, kurse ti rrëzohesh shumë rrallë!"

127 Gjymtyrët e gomarit të Uzejrit (a.s.), pas kalbjes, me leje të Zotit, bashkohen bashkë dhe, para syve të Uzejrit, ringjallen.

128 Një sheh nuk qan për vdekjen e të bijve.

129 Justifikimi i shehut pse s'ka qarë për djemtë.

131 Shehu qorr këndon Kur'an nga teksti i Kur'anit dhe, duke kënduar Kur'an, i shohin sytë.

132 Lukmani e sheh Daudin (a.s.) duke përgatitur hallka hekuri dhe bëhet kureshtar, por mendon të mos pyesë, por të durojë sepse, po të durojë, gjithsesi, e kupton.

133 Fundi i historisë së këndimit të mus'hafit nga qorri.

134 Disa të urtë pajtohen me vendimet e Zotit dhe nuk luten: "O Zot, ktheje këtë vendim!"

134 Behluli i bën pyetje dervishit.

137 Dekukiu dhe veprimet e tij me karakter mrekullor.

138 Kthim te historia Dekuki.

139 Megjithëse ishte një pejgamber i lartë, megjithëse ndodhej në një post mjaft afër Zotit, Musai shkon ta kërkojë Hizrin për t'i mësuar të fshehtat.

140 Prapë historia Dekuki.

141 Në breg duken shtatë qirinj.

141 Shtatë qirinjtë bëhen një qiri.

142 Qirinjtë duken në trajtën e shtatë burrave.

142 Qirinjtë bëhen shtatë pemë.

142 Pemët mbeten të fshehta nga syri i popullit.

144 Shtatë pemët bëhen një.

145 Shtatë pemët bëhen shtatë burra.

147 Dekukiu del para si imam.

149 Dekukiu doli para dhe u bë imami i tyre.

150 Ai fisi lidhet pas Dekukiut.

152 Në namaz, dhënia e selamit djathtas do të thotë që, duke u frikësuar nga llogaridhënia para Zotit në kiamet, të kërkosh ndihmë nga pejgamberët, t'u lutesh atyre për shefaat, për ndërmjetësim për faljen e mëkateve.

152 Duke qenë në namaz, Dekukiu dëgjon thirrjet e njerëzve që po mbyteshin në një gjemi.

154 Mendimet e njeriut të kujdesshëm.

154 Dekukiu ndërmjetëson dhe lutet për shpëtimin e gjemisë.

158 Xhemaati nuk e pa të hijshme lutjen dhe shefaatin e Dekukiut dhe u zhduk, u fsheh pas perdes së botës së padukshme, kurse Dekukiu mbeti i habitur nëse ata u ngjitën në ajër apo u zhytën nën tokë!

160 Mbi personin e kohës së Daudit (a.s), i cili kërkonte rizk, furnizim nga Zoti pa punuar, pa u munduar, dhe mbi pranimin e lutjes së tij.

160 Të dy armiqtë shkojnë te Pejgamberi Daud (a.s.).

164 Daudi (a.s.) i dëgjon fjalët e të dy armiqve dhe e merr në pyetje paditësin.

164 Daudi (a.s.) gjykon se personi që e ka therur kaun nuk ka të drejtë.

165 I padituri ankohet e qahet nga gjykimi i Daudit (a.s.).

166 Daudi mbyllet në vetmi me qëllim që e vërteta të dalë në shesh.

166 Davudi vendos në dëm të pronarit të kaut dhe i thotë "ti hiq dorë nga ky ka"; atëherë, pronari i kaut e qorton Daudin (a.s.).

167 Daudi i thotë pronarit të kaut: "Të gjithë mallin dhe pasurinë atij jepja!"

168 Daudi (a.s.) e thërret popullin në fushë për ta nxjerrë në shesh këtë gjë të fshehtë, për ta treguar hapur dhe për të hedhur poshtë provat e sjella.

169 Duart dhe këmbët e mizorit dëshmojnë edhe në këtë botë për të fshehtën e tij.

170 Njerëzit shkojnë e mblidhen nën atë pemë.

171 Pasi e tregoi këtë provë, Daudi (a.s.) urdhëroi të vritet katili.

172 Nefsi (vetvetja, subjekti, egoja) i ngjet atij që theri kaun, kurse therësi është mendja. Daudi është Zoti ose zëvendësi i Zotit, shehu. Mizori mund të vritet me ndihmën e tij. Rizku i pallogaritur, i pafituar me punë, mund të shtihet në dorë me ndihmën dhe bujarinë e tij; në sajë të tij, njeriu mund të pasurohet e të arrijë lumturinë.

176 Isai (a.s.) ikën në mal nga kokëtrashët.

178 Kokëtrashësia e popullsisë së Sebeas; këshillat e pejgamberëve nuk ndikojnë mbi ata kokëtrashë.

180 Skllavi që sheh edhe atë që ndodhet larg, shurdhi veshmprehtë, lakuriqi rrobëgjatë.

181 Qyteti i Sebeasve është i bukur por ata nuk falenderojnë për këtë!

182 Sebeasve u vijnë pejgamberë për t'i këshilluar; ata u kërkojnë pejgamberëve mrekulli.

185 Ata kërkojnë mrekulli nga pejgamberët.

186 Populli i akuzon pejgamberët.

186 Lepujt dërgojnë një lepur si përfaqësues te elefanti që t'i thotë "unë jam i dërguari dhe përfaqësuesi i hënës; hëna thotë që të heqësh dorë nga kjo çezmë".- rrëfimi i plotë i kësaj historie ndodhet te libri i Keliles -

187 Pejgamberët i japin përgjigje qortimit të tyre dhe sjellin shembull.

189 Çdo njeri nuk mund të sjellë shembull, pa le nëse ky shembull i përket punës së Zotit!

190 Ndërsa Nuhu ndërtonte gjeminë, populli tallej duke dhënë shembuj.

190 Një hajdut e pyetën: "Ç'bën në mes të natës në rrëzë të këtij muri?" Hajduti u përgjigj: "Po i bie daulles!"

191 E vërteta e historisë së treguar nga mohuesit, sipas së cilës lepuri, duke e përfaqësuar hënën, i çon fjalë elefantit.

193 Maturia dhe njeriu i matur.

194 Fundi i hidhur i zogut që shkon sipas dëshirës për shkak të ambicjes dhe që e lë maturinë.

196 Çdo dimër, qentë betohen: "Sapo të vijë vera, do të ngremë një shtëpi për vete që të shtrehohemi në dimër!"

197 Mohuesit i pengojnë pejgamberët të japin këshilla dhje sjellin prova si deterministët.

197 Pejgamberët u japin përgjigje deterministëve.

198 Mohuesit sjellin përsëri argumente dhe prova sipas deterministëve.

198 Pejgamberët përgjigjen përsëri.

200 Njerëzit përsëri kundërshtojnë lutjet e pejgamberëve për të besuar.

200 Përgjigjja e pejgamberëve.

202 Qëllimi i Zotit për të krijuar xhehennemin në xhennet dhe burgun në tokë, është që ata që e mbajnë veten më të madh, dashje pa dashje ta adhurojnë Zotin!

203 Zoti e ka krijuar trajtën e padishahëve për t'i sjellë në rrugë ata që nuk lidhen pas të Vërtetës, Zotit. Kështu, edhe Musai (a.s.) bëri në murin e kalasë së Jerusalemit një portë të vogël e të ulët me qëllim që zotërinjtë kryelartë të hyjnë duke u përkulur dhe, duke hyrë, duke bërë sexhde, të thonë: "O Zot, na i hiq mëkatet prej nesh!"

204 Sofiu sevdalliset pas sofrës bosh.

205 Ta pijë kupën e Zotit nga fytyra e Jusufit, ta ndjejë erën e Zotit nga era e Jusufit është e posaçme për Jakubin (a.s.). Nga këto janë të privuar edhe vëllezërit e Jusufit, edhe të tjerët.

207 Një zotëri dhe skllavi i tij që është i shtënë pas namazit, që ndjen kënaqësi nga lutja ndaj Zotit.

208 Madje, siç thotë ajeti "...kur edhe pejgamberët e presin shpresën...", pejgamberët e humbën shpresën dhe ranë në pesimizëm duke thënë "mohuesit nuk na e pranojnë fjalën".

209 Besimi i atyre që marrin sipër përgjegjësi, është frika dhe shpresa.

210 I Dërguari i Allahut (s.a.s.) tha: "Nuk ka dyshim se Zoti ka velinj të fshehtë!"

210 Zoti qoftë i kënaqur me të, Enesi e hedh peshqirin në zjarr dhe peshqiri nuk digjet!

211 I Dërguari i Allahut (s.a.s.) i arrin në ndihmë një karvani arab që kishte rënë në krizë nga mungesa e ujit, që ishin dobësuar dhe dorëzuar pa fuqi ngaqë s'kishin gjetur ujë, që edhe burrave, edhe deveve u kishte dalë llapa jashtë nga etja!

213 Caliku i skllavit mbushet me ujë nga bota e fshehtë dhe fytyra e tij e zezë, me lejen e Zotit, bëhet e bardhë!

214 Zotëria nuk e njohu skllavin e tij të zbardhuar dhe i tha: "Ma vrave skllavin tim, të zuri gjaku dhe Zoti të lëshoi në dorën time!"

216 Ç'të ketë krijuar dhe dhënë Zoti nga qiejt dhe toka, i ka krijuar dhe dhënë për të plotësuar nevojat. Duhet qenë nevojtar për diçka që Zoti të japë. "Zoti e pranon nevojën e personit në krizë." Kriza është dëshmitare e fitimit të së drejtës për diçka.

217 Gruaja e qafirit (mohuesit) bashkë me foshnjën e saj në gji shkon te Mustafai (a.s.) dhe, me anë të mrekullisë së tij, fëmija i saj fillon të flasë si Isai.

218 Skifteri rrëmben këpucën e Mustafait (a.s.), ngrihet në fluturim, e kthen përmbys dhe nga këpuca bie poshtë gjarpri i zi.

219 Mësimi i kësaj historie dhe njohja e faktit se, pa asnjë dyshim, çdo vështirësi ka një lehtësi.

220 Një njeri kërkon nga Musai t'ia mësojë gjuhën e zogjve dhe kafshëve të tjera.

221 Nga Zoti i lartë Musait i vjen mesazhi që t'ia mësojë atij njeriut të paktën një pjesë të atyre që dëshiron.

222 Personi pranon të mësojë të kuptojë vetëm gjuhën e shpendëve të qymezit dhe qenit; Musai (a.s.) i plotëson këtë kërkesë.

223 Përgjigjja e gjelit për qenin.

224 Gjeli i cili doli gënjeshtar në tre premtime që i bëri qenit, turpërohet.

225 Gjeli lajmëron vdekjen e të zotit të shtëpisë.

226 Pasi dëgjoi nga gjeli lajmin e vdekjes së vet, njeriu vrapoi te Musai.

227 Musai bën lutje që ai njeri të vdesë me besim.

228 Zoti i madh e pranon lutjen e Musait.

228 Gruaja që nuk i jetonte fëmija, qan e rënkon; asaj i jepet përgjigjja: "Kjo është shpërblim për përkorësinë tënde, është për ty si xhihadi i luftëtarëve!"

230 Zoti qoftë i kënaqur me të, Hamzai hyri në luftë pa parzmore.

230 Hamzai u jep përgjigje njerëzve.

234 Shpëtimi nga mashtrimi në shitblerje.

236 Zoti qoftë i kënaqur me të, vdekja e Bilalit me gëzim.

237 Urtësia e shkatërrimit të trupit me anë të vdekjes.

237 Bota është në pamje e gjerë, kurse në të vërtetë, e ngushtë dhe gjumi i ngjet shpëtimit nga kjo ngushticë.

239 Padituria, indiferentizmi, errësira e zemrës dhe gjithçka tjetër si këto vijnë nga kurmi që i përket dheut dhe që është një gjë i keq.

240 Ngjasimi i tekstit të shenjtë me analogjinë.

241 Etika dhe edukata e nevojshme që duhet të mbajnë myridët dhe dëgjuesit e tjerë kur nga gjuha e shehut marrin hov të vërtetat.

242 Çdo kafshë ndjen erën e armikut dhe tërhiqet; dëmtimi dhe humbja e njeriut i cili i vihet armiqësisë kundër atij që nuk gjen mundësi të tërhiqet, të ikë, të kundërvihet.

243 Ndryshimi mes njohjes së një gjëje me anë të metaforës dhe krahasimit dhe njohjes së të vërtetës së saj.

245 Për shkak të kontradiktës relative dhe formale, bashkimi te diçka i mohimit dhe i vërtetimit.

245 Çështja e mosqenies dhe qenies së dervishit.

247 Zëvendësi i sundimtarit, i rënë nën dyshim dhe nga frika e vdekjes, ikën nga Buharaja, pastaj, nga dashuria për sovranin, kthehet mbrapsht sepse për të dashurit dhënia e shpirtit është e lehtë.

248 Shpirti i Shenjtë i shfaqet si njeri Merjemes ndërsa ajo po lahej lakuriq; Merjemja kërkon mbështetje te Zoti i lartë.

252 Shpirti i Shenjtë i thotë Merjemes: "Unë jam i dërguari i Zotit, mos u frikëso prej meje, mos u fshih prej meje... Ky është urdhri i Zotit!"

253 Zëvendësi i sovranit kthehet në Buhara duke marrë parasysh çdo gjë për shkak të dashurisë.

254 Një i dashuruar e pyet të dashuruarin e tij të çuditshëm: "Cili qytet t'u duk më i bukur, cili qytet ishte më i madh e më i populluar, cili qytet kishte të mira më të bollshme cili qytet të jepte më shumë kënaqësi e hare?"

255 Miqtë i thonë të dashuruarit të mos shkojë në Buhara dhe e kërcënojnë që të mos flasë si t'i vijë për goje pa i kushtuar rëndësi asgjëje.

256 Përgjigjja e pamenduar e të dashuruarit për këshilluesin që nuk e kupton të fshehtën e ashkut, dashurisë pasionante.

258 Robi ashik, i dashuruar, niset për Buhara.

258 Ashiku i hutuar shkon në Buhara; miqtë përpiqen të mos e nxjerrin në shesh.

259 Ashiku u jep përgjigje atyre që e qortojnë dhe e kërcënojnë.

261 Ashiku që kishte larë duart prej jetës së vet, arrin te i dashuri.

262 Faltorja që vriste ashikët dhe ashiku që bën konak aty, ashiku që kërkonte vdekjen dhe nuk merrte parasysh asgjë.

262 Në faltore vjen një vizitor.

263 Njerëzit e faltores e qortojnë vizitorin ashik për shkak të qëllimit për të bujtë natën në faltore dhe e kërcënojnë që të mos qëndrojë aty.

263 Ashiku u përgjigjet atyre që e pengojnë.

264 Galinusi ishte i dashuruar pas jetës së kësaj bote, sepse mjeshtëria e tij ishte e vlefshme vetëm këtu, kurse në pazar s'vlente për gjë. Prandaj atje e shihte veten një me popullin.

266 Njerëzit e faltores e qortojnë edhe një herë që kërkon të qëndrojë natën në faltore.

269 Shejtani i tha fisit të kurejshve: "Hyni në luftë me Ahmedin se do t'ju ndihmoj edhe unë, do t'ju sjell fisin tim në ndihmë", pastaj, kur u përballën të dy ushtritë, i la dhe iku!

271 Ata që përpiqen ta pengojnë atë që kërkon të bëjë konak në atë faltore që i vriste miqtë, e kështillojnë prapë.

272 Personi u jep përgjigje me një shembull duke u treguar për rojen e fushës me të mbjella i cili përzente zogjtë me def dhe i cili përzen edhe devenë mbi të cilën ishte vendosur daullja e sulltan Mahmudit që ishte bërë zakon t'i bihej me radhë.

276 Mungesa e durimit të një besimtari kur e zë ndonjë e keqe dhe ikja e tij i përngjet qiqrës dhe bishtajoreve të tjera si fasulja të cilat, kur zjejnë në tenxhere, hidhen përpjetë e duken sikur duan të dalin jashtë e të ikin.

278 Besimtari që e di të fshehtën e të mirës dhe të keqes, bën durim.

279 Zonja i sjell qiqrës justifikime dhe urtësia në zjerjen e qiqrës.

279 Fundi i historisë së njeriut që bën konak në faltoren që vriste njerëz dhe drejtësia në qëllimin e atij vizitori dhe bujtësi.

280 Ata që kuptojnë mirë bien në iluzione të këqija.

281 Komenti i hadithit të Mustafait (a.s.): "Kur'ani ka dukjen dhe përmbajtjen; vetë përmbajtja e tij ka edhe shtatë përmbajtje të thella brenda saj!"

282 Pejgamberët dhe të urtët - paqja qoftë mbi ta - nuk shkojnë në male e shpella për t'u fshehur ose nga frika e njerëzve. Ata e bëjnë këtë punë që t'ua presin me sa të jetë e mundur lidhjen njerëzve me këtë botë dhe, në këtë mënyrë, për t'i orientuar ata.

283 Velinjtë dhe fjalët e velinjve u ngjajnë shkopit të Musait dhe mrekullisë së Isait.

283 Komenti i ajetit "O male, ju thamë këndoni bashkë me Daudin dhe zogjtë ia vuri ta dëgjojnë".

284 Përgjigje atij që ngrihet ta qortojë dhe shajë mesnevinë për shkak të të metave në botëkuptimin e vet.

285 Mëzi trembet dhe nuk pi ujë për shkak se kujdestarët e kuajve fishkëllenin.

286 Fundi i historisë së faltores që i vriste bujtësit.

287 Komenti i ajetit "Ftoji ata me kalorësit dhe këmbësorët e tu!"

288 Në mes të natës, bujtësit në faltore i vjen një zë i magjishëm.

290 Takimi i ashikut me sovranin e botës.

293 Në trupin e njeriut, elementët e lidhur me një gjë tjetër përveç llojit të vet, tërheqin llojin e vet.

294 Edhe shpirti kërkon të tërhiqet në botën e shpirtrave, edhe ai kërkon të shkojë në vatanin e vet dhe të shpëtojë nga pjesët materiale të trupit që ia lidhin këmbët.

296 Për të treguar se fuqia dhe forca gjenden vetëm tek ai vetë, Zoti i prish vendimet e njerëzve dhe nxjerr në shesh të kundërtën, kurse disa herë, nuk e prish vendimin e njeriut në mënyrë që njeriu të tregohet i vendosur në vendim dhe të tregojë lakmi për gjënë që bën, por e prish në fund dhe kjo bëhet paralajmërim mbi paralajmërim.

297 Pejgamberi (a.s.) u thotë robërve duke i parë e duke u qeshur: "Habitem me këtë fis që i zvarrisin ata për në xhennet me kularë në qafë, të lidhur me zinxhirë!"

298 Komenti i ajetit: "Po deshët fitore, ja fitorja për ju!".. O ju qortues, thoni se "cili të jetë me të drejtë mes nesh dhe Muhammedit, atë, o Zot, nxirre fitues, ndihmoje!" Këtë fjalë po e themi me qëllim që ata që e dëgjojnë, të pandehin se ju kërkoni drejtësi, se nuk keni ndonjë maraz. Dhe që të shihni se me kë është e drejta, Ne e ndihmuam Muhammedin!

299 E fshehta në ekuilibrin e fitores në formën e urdhrit hyjnor "Pa dyshim, Ne të dhamë fitoren!" në kthimin e të Dërguarit të Allahut (s.a.s.) nga Hudejbija... Në dukje, ai kthim ishte vetë mosarritja e qëllimit, por në të vërtetë, ishte fitore. Po kështu, edhe thyerja e miskut është në pamje thyerje, por në të vërtetë, është tregim i faktit se është misk, është plotësim i dobive të tij!

299 Komenti i hadithit të Mustafait (a.s.): "Mua mos më mbani më lart se Junus ibni Metta!"

300 Mustafai (a.s.) i dëgjon pëshpëritjet dhe qortimet e tyre.

302 Azgan do të thotë ai që, duke e persekutuar botën, është persekutuar vetë, duke qenë fitimtar, ka rënë rob.

305 I dashuruari e tërheq ashikun, dashnorin pasionant, ndaj vetes, në një mënyrë që dashnori nuk e di, nuk e shpreson, madje, nuk i shkon ndërmend. Për shkak të kësaj tërheqjeje, dashnori e kërkon të dashurin vazhdimisht dhe bie në mungesë shprese të përzier me frikë pa treguar ndonjë shenjë tjetër.

306 Mushkonja shkon te Sulejmani (a.s.), ankohet për erën dhe kërkon të drejtën e saj.

308 Sulejmani (a.s.) e urdhëron mushkonjën ta sjellë në gjyq edhe armikun për të cilën paraqiti akuza.

309 I dashuri i lutet ashikut të vijë në vete.

310 Ashiku vjen në vete, fillon ta lavdërojë të dashurin, edhe i dashuri e falenderon.

314 Historia e një ashiku që pati rënë në një ndarje të gjatë dhe që pati kaluar shumë aventura.

316 Ashiku, i dashuruari, e gjeti të dashurin; kush kërkon, patjetër gjen! Ai që bën një të mirë sa një thërrime, e merr shpërblimin e asaj të mire!

بسم الله الرحمن الرحيم

Me emrin e Allahut Mëshirues e Shpërblyes!

Urtësitë janë ushtarë të Zotit. Me anë të tyre, Zoti fuqizon shpirtrat e myritëve, ua kullon dijen nga turpi i padijes dhe drejtësinë, nga turpi i padrejtësisë. Ua pastron bujarinë nga njolla e dyfytyrësisë dhe diturinë, nga njolla e paarsyeshmërisë. Me ato urtësi, gjërat që i përkasin ahiretit, jetës së pasme pas ringjalljes, për rrjedhojë, që u largohen nga mendësia, i bën të afërta për njohjen e myritëve, ua shpjegon atyre; dhe adhurimet që u vijnë të vështira, ua bën të lehta. Urtësitë janë nga argumentet dhe provat e profetëve, ndërkaq që këto argumente dhe prova japin informacion mbi të fshehtat e Zotit të posaçme për arifët, dijetarët e kulturës shpirtërore, mbi provën e Zotit. Këto argumente dhe prova njoftojnë për masat dhe administrimet e Zotit në qiellin dritësor dhe mëshirues të formuar nga margaritari që sundon këtë kupë qiellore sferike të formuar nga tymi dhe avulli. Ashtu siç arsyeja sundon mbi trajtat e trupëzuara prej dheu dhe mbi ndjenjat formale dhe përmbajtësore tek këto trajta, ashtu dhe rrotullimi i këtij qielli shpirtëror ndikon dhe sundon mbi qiellin e formuar nga tymi dhe avulli, mbi meteorët e përshndritshëm, mbi yjet ndriçues, mbi erërat që fryjnë këndshëm, mbi tokën e shtrirë dhe mbi ujërat që rrjedhin e shkojnë. Zoti i bëftë robtë e vet të përfitojnë nga këto urtësi, Zoti ua shtoftë aftësinë kuptuese robve të vet me anë të këtyre urtësive!

Nuk ka dyshim se çdo lexues kupton me sa e ka kapacitetin mendor. Çdokush që kryen adhurim, adhuron me aq sa ka fuqi. Myftiu e jep fetvanë sipas mendësisë dhe dijenisë së vet. Bujari dhuron me aq sa ka. Edhe ai të cilit i bie një mirësi në dorë, e ruan me zili atë, nuk do që t'i ikë dore. Mirëpo, ai që e humb ujin në shkrim, megjithëse e di ekzistencën e deteve, nuk rri pa e kërkuar ujin, apo jo? Ndërkaq, ai që e humb këtë ujë jetësor, këtë eliksir, duhet ta dëshirojë dhe kërkojë atë pa e penguar nga kjo dëshirë dhe kërkesë jetesa e përditshme, pa ia ndërprerë punën shkaqet dhe nevojat, pa i hyrë në mes tij dhe dëshirës pengesat kufizuese. Kush shkon pas dëshirave subjektive, kush jepet pas rehatisë, kush mërzitet dhe heq dorë, kush nuk ka siguri në vetvete, kush nuk pranon t'u futet vështirësive e mundimeve dhe kush bie pas jetesës së përditshme, nuk merr dot dituri, nuk bëhet dot i ditur! Kujt mbështetet te Zoti, kujt e konsideron fenë më të lartë se botën e vet, duke e falenderuar Zotin për mirësitë, duke e konsideruar të lartë vlerësimin e Tij dhe dhuntinë e tij, nga thesaret e urtësive i rrjedhin mallra të çmueshme që s'dinë të mbarojnë, që s'janë si mallrat që u mbeten trashëgimtarëve, margaritarë të mëdhenj me vlerë të paçmueshme. Personi që mbështetet te Zoti nga futja nën pronë e tokave dhe nga padija e cila, për shkak të egoizmit të ulët, i sheh të shumta adhurimet e vet të pakta dhe të pakta adhurimet e shumta të të tjerëve, nga vetëpëlqimi prej rënies në egoizëm me gjëra të palejuara nga Zoti, arrin diturinë. Pastaj, personit që kërkon dituri i duhet mësuar ajo që s'di, njerëzit që s'kanë mend duhen trajtuar me butësi, nuk duhet pëlqyer vetja duke parë kokëtrashësinë e kokëtrashëve, nuk duhen poshtëruar njerëzit me mençuri të kufizuar. Edhe ju kështu keni qenë në fillim, apo jo? Këtë zgjuarsi, këtë mençuri jua fali Zoti. E konsideroj të papërlyer Zotin nga fjalët e ateistëve, nga herezia e heretikëve, nga mangësitë e të mangëtve, nga përngjasimet e përngjasuesve, nga fantazia e atyre që e vrasin mendjen me fantazira, nga cilësitë e shpikura të fantazistëve!

Lavdi Zotit, Ai është shumë i lartë, Mesnevia hyjnore e shpirtërore u mblodh e u sistemua dhe mori formë. Veçanërisht është Ai që, "për inat të atyre që duan ta shuajnë dritën e Zotit me frymët e tyre", u jep sukses robve të vet të pajisur me kulturën shpirtërore, u bën mirësi, u fal fuqi dhe dhunti! "Edhe sikur qafirët të përdorin forcën, të mohojnë, Zoti ka për ta plotësuar dritën e vet!" "Ne e kemi zbritur Kur'anin dhe, pa dyshim, ne kemi për ta mbrojtur atë!" Pra, kush i dëgjon këto ajete të Kur'anit dhe i ndryshon, pastë veten më qafë! Pa dyshim, Zoti dëgjon dhe sheh çdo gjë! Lavdi Allahut, Zotit të botëve! Edhe fuqia që e kthen robin në një punë është, pa dyshim, e Zotit të lartë e të madhëruar!

MESNEVI
III

O dritë e së vërtetës, Hysameddin, nxirre në shesh edhe këtë defterin e tretë! Bërja e një gjëje tri herë është sunnet.

Në defterin e tretë hapi thesaret e të fshehtave; të mangëtat hidhi mënjanë!

Fuqia jote buron dhe vjen nga fuqia e Zotit, jo nga damarët që rrahin me forcë!

Kandili i këtij dielli të shkëlqyer nuk ndriçon me fitil, pambuk e vaj, apo jo!

Kupa qiellore që qëndron kështu e varur, nuk ka as litar, as shtyllë!

Fuqia e Xhebrailit nuk është absolute, kurse qenia e tij rrjedh nga bukuria e krijuesit.

Dije se edhe forca e dervishit të Zotit rrjedh nga Zoti, jo nga ushqimi e tabakaja.

Trupat e tyre janë gatuar edhe me dritë. Prandaj e kaluan ata edhe shpirtin, edhe engjëllin.

Edhe ti je veshur me cilësitë e Zotit të Madh. Ashtu siç u bë për Halilin, zjarri u kthye në trëndafilishte edhe për ty!

O ti, skllav i karakterit të elementëve! Pesë shqisat dhe gjashtë gjymtyrët u nënshtruan!

Tharmi i çdo karakteri është nëna e tij. Por karakteri yt është më i lartë se çdo shkallë.

Karakteri yt ka mbledhur dhe bashkuar në një vend cilësinë e unitetit nga kjo botë e gjerë dhe e shtrirë.

Sa keq që fusha e kuptimit të popullit është shumë e ngushtë... Populli nuk ka aftësi për të kuptuar hollë!

Por, o dritë e Zotit, saktësia dhe fuqia e gjykimit tënd është aq e madhe, sa hallva e bën grykës edhe gurin!

Malit Sina, kur iu shfaq Zoti, iu zu gryka; piu verë, por nuk e duroi dot!

U ça, u bë thërrime. A keni parë që mali të përkundet si deve?

Çdokush mund t'i japë çdokujt një kafshatë gjë, por falja e grykës është vetëm punë e Zotit.

Zoti i jep grykë edhe trupit, edhe shpirtit. Çdo gjymtyre i fal grykë veç e veç.

Mirëpo këtë mirësi e bën kur ti ia kushton veten madhërisë së tij, kur e pastron veten nga të këqijat dhe dredhitë.

Edhe ti nuk mundesh t'ia thuash kujtdo të fshehtën e padishahut, nuk mund t'ia japësh sheqerin mizës!

Verën e madhërisë e pi veshi i atij njeriu ndërkaq që, megjithëse ka qindra gjuhë si susami, është pa gjuhë.

Mirësia e Zotit i fal grykë edhe tokës me qëllim që të pijë ujë dhe të bëjë të mbijnë qindra bimë.

Pastaj u jep grykë krijesave të krijuara nga toka, u jep buzë... dhe ata kërkojnë dhe kullosin barërat e mbira nga toka.

Pasi kafsha të hajë bar e të majmet, bëhet ushqim për njeriun dhe, kështu, zhduket.

Por edhe toka e ha dhe e tret njeriun pasi t'i dalë shpirti e të zhduket nga mesi.

Pashë molekula: që të gjitha e kishin hapur gojën. Po të nis të them ushqimet e tyre, fjala bëhet litar.

Ushqimi i gjetheve, nga bujaria e tij. Dado për degët, favori i tij i përgjithshëm e i posaçëm.

Ai u jep ushqimeve ushqim. Si mund të mbijë gruri pa ushqim?

Kjo fjalë s'ka fund. Unë thashë një pjesë, pjesën tjetër kuptoje vetë.

Dhe dije se e gjithë bota përbëhet prej ngrënësish dhe të ngrënëve. Kurse ata që kanë fituar përjetësinë nëpërmjet Zotit, janë drejtuar tek Zoti dhe janë bërë të pranuarit e Zotit!

Edhe kjo botë copëtohet e ndahet pandërprerë, edhe ata që ndodhen në të. Kurse bota tjetër dhe ata që shkojnë atje, janë të përhershëm e të përjetshëm.

Edhe kjo botë nuk ka fund, edhe ata që janë të dashuruar pas saj. Kurse ata të asaj bote janë të përjetshëm dhe së bashku.

Bujari i thonë asaj që njeriu t'ia japë vetes eliksirin që ka për ta bërë të përjetshëm.

Njeriu bujar është vetë përjetësia dhe mirësia. Ai ka shpëtuar nga qindra fatkeqësi, rreziqe dhe frikëra.

Ata, edhe sikur të jenë me mijëra, prapë s'janë më shumë se një, sepse, si ata që kapen pas fantazirash, nuk mendojnë numër.

Ngrënësi dhe i ngrëni kanë grykë dhe gurmaz. Kurse fituesi dhe i munduri, mendim, gjykim.

Zoti i dha grykë shkopit të drejtësisë dhe ai i gëlltiti aq shkopinj e rripëra.

Megjithatë, ai nuk u majm nga ajo ngrënie, nuk u fry. Edhe ngrënia nuk ishte ngrënie kafshe, as ai vetë s'ishte kafshë.

Siç i dha grykë shkopit, Zoti i dha grykë edhe dijes së saktë që të hajë çdo iluzion që lind.

Edhe kuptimi i qartë si drita ka grykë. Eshtë Zoti që e ushqen edhe kuptimin.

Që nga peshku gjer te hëna, nuk ka asnjë krijesë që të mos ketë gojë për ta marrë ushqimin e për ta ngrënë.

Me t'u zbrazur gryka e nefsit (egos) nga lëkundjet dhe dyshimet, bëhet mik për komunikimin e lartë.

*Sapo që në grykën e mendjes dhe zemrës të mos mbetet mendim, i virgjëri që nuk ka nevojë për tretjen e stomakut, e gjen furnizimin dhe ushqimin.

Por dije këtë që kushti i kësaj është përmirësimi i karakterit, sepse vdekja e të këqinjve është prej karakterit të keq.

Po qe se karakteri i njeriut mësohet të hajë dhé, ngjyra i zverdhet, keqësohet. Njeriu sëmuret, e lëshojnë fuqitë.

Por po t'i ndryshojë karakteri, e keqja i ikën, fytyra i shkëlqen si kandil.

Dadoja e ushqen fëmijën në gji me të mira të shumëllojshme.

Por sapo ta presë fëmijën nga gjiri, ia hap rrugën e qindra kopshteve dhe bostaneve.

Sepse gjiri është për atë fëmijë të dobët mbulesa (pengesa) e mijëra dhuntive, mijëra gjellëve, mijëra bukëve.

Shkurt, jetesa jonë varet nga prerja prej gjirit. Edhe ti, dalngadalë përpiqu ta presësh veten nga ushqimi. Të fala!

Në barkun e nënës, njeriu thith gjak, ekzistenca e tij mbahet me gjak, formimi i trupit bëhet me gjak.

Kur pritet prej gjakut, bëhet qumësht; pasi të pritet prej qumështit, fillon të hajë kafshata.

Dhe po u pre prej kafshatës, bëhet kërkues i arritjeve të fshehta.

Po qe se dikush i thotë fëmijës në barkun e nënës: Jashtë ka një botë mjaft të rregullt, mjaft të bukur...

Një faqe toke e gjatë dhe e gjerë... Atje ka sa e sa dhunti, sa e sa gjëra për të ngrënë.

Male, dete, fusha, kopshte, bostane, çaire...

Një qiell dritëdhënës mjaft të lartë... drita e diellit dhe hënës, qindra yje e yjësi.

Erëra që fryjnë nga veriu, jugu, lindja dhe perëndimi... Kopshtet dhe vreshtat e stolisin dhe e zbukurojnë si nuse.

Gjërat që të habisin në atë botë nuk tregohen... Pse heq keq ti në këtë vend sterrë të zi?

Je duke ngrënë ushqim në këtë kryq të ngushtë; brenda në qeli, mes pisllëqeve, mes shqetësimeve.

Atëherë, fëmija sheh nga vetja dhe i mohon këto, i kthen shpinën këtij përfaqësimi dhe bëhet mohues, qafir.

Dhe mendon me vete: S'është punë që bëhet, s'është gjë tjetër veç hiles dhe gënjeshtrës. Sa larg që është për ta kuptuar këtë illuzioni i njeriut të verbër!

Meqë s'ka parë gjë që t'i përngjasë kësaj, aftësia njohëse e mohuesit nuk e rrok dot as këtë.

Ja, edhe populli në këtë botë kësaj i përngjet. Sapo që abdalli (dervishi) t'u flasë për botën tjetër,

Sapo t'u thotë që kjo botë është një gropë e ngushtë dhe e errët, kurse jashtë kësaj grope është një botë pa ngjyra e pa aroma,

Kjo fjalë nuk i hyn në vesh asnjërit prej tyre. Sepse pangopësia e kësaj bote ndodhet në vend të madh e të fuqishëm.

Pangopësia nuk i bën të ditur gjë veshit. Marazi ia mbyll sytë, nuk i tregon gjë njeriut.

Kështu, edhe fëmija në barkun e nënës, ngaqë tregon pangopësi ndaj gjakut, ngaqë gjaku është ushqimi i atyre vendeve të ulta,

Pangopësia nuk ia bën të ditur atij fjalën mbi këtë botë; gjakun e trupit ia bën të dashur për zemrën.

* Edhe ti bën pangopësi për bukurinë e kësaj bote dhe kjo pangopësi bëhet perde për bukurinë e botës së përjetësisë.

* Kënaqësia e kësaj jete të mbushur plot krenari të largon ty nga jeta me drejtësi dhe ndershmëri.

* Dije mirë se pangopësia të bën qorr. Nuk ka dyshim se e mbulon faktin prej teje.

* Për shkak të pangopësisë, populli të duket i gënjeshtërt. Për shkak të pangopësisë, tek ti shtohen vazhdimisht qindra verbëri.

* Hiqu nga pangopësia si të vërtetat dhe shkele këmbën në kokën e atij pragu.

* Sapo të hysh nga ajo portë, ke shpëtuar. Hedh hapin jashtë edhe nga ankthi, edhe nga gëzimi.

* Syri i shpirtit ndriçohet, e sheh Zotin, shpëton nga errësira e mohimit dhe bëhet dritë e fesë.

* Jepi jetë këshillës së burrave, dëgjoje me tërë vëmendjen, shpëto nga frika dhe arri sigurinë.

Krishterët që i hanë të vegjëlit e elefantëve dhe ata që nuk e dëgjojnë këshillën për të mos i ngrënë.

S'e di, a e dëgjuat? Një njeri i mençur pa në Indi se dy-tre vetë nga miqtë e tij

Erdhën nga një udhëtim i largët dhe ndodheshin të uritur e të zhveshur.

Mëshira e tij e lindur nga dija mori hov dhe ai u tha atyre: "Mirë se erdhët!" Dhe u hap si trëndafil.

Dhe u tha: "E di, e keni barkun bosh, jeni të uritur dhe po vuani shumë!

Mirëpo, o miq, ju përgjërohem, mos hani elefant të mitur.

Në rrugën që do të shkoni tani, ka elefantë. Dëgjomani këshillën me gjithë zemër!

E di që do të dëshironi t'i gjuani elefantët e vegjël, gjë që e keni shumë për zemër.

Ata janë shumë të pafuqishëm, shumë të bukur e të majmë. Por nënat e tyre rrinë në pusi, në mbrojtje të tyre!

Duke thirrur e klithur pas birit të vet, ecin njëqind ditë udhë për ta kërkuar të birin.

Nga feçka përhap fjalë e nxjerr tym. Ato kanë shumë dhembshuri për të vegjëlit e tyre. Kurrsesi të mos ua gjuani të vegjëlit!"

O bir, edhe velinjtë janë fëmijët e Zotit. Të ndodhen a të mos ndodhen, Zoti ua mbron jetët dhe mallrat, ka njohuri se në ç'gjendje ndodhen.

Kurrsesi mos ua shih të metat e mos i merr nëpër gojë. Eshtë Zoti që urren për ta, që merr shpagim për ta!

Zoti tha: "Këta velinj janë fëmijët e mi. Janë në botën e çudirave, nuk kanë bashkëshorte. S'kanë as punë, as prokopi.

Për ta vënë në provë popullin, duken të thjeshtë, të pavlerë e jetimë. Por në të vërtetë, unë jam edhe miku i tyre, edhe ndihmëtari i tyre!

Dhe që të gjithë janë mbështetur në mbrojtjen time. Sikur të ishin pjesë të mia.

Kujdes, kujdes! Këta janë njerëzit e mi që veshin hirka. Mes mijëra vetëve, janë qindra mijëra vetë, megjithatë, janë një trup i vetëm!"

Po të mos ishte kështu, a do të mundej një Musa i vetëm me një shkop të vetëm ta kthente përmbys faraonin?

Po të mos ishte kështu, a do të mundej Nuhu me një mallkim t'i përmbytte në ujë lindjen dhe perëndimin?

Luti bujar dhe mirëbërës a do të mund t'i shkatërronte qytetet e mizorëve, a mund t'i fundoste në tokë ato?

Qytetet e tyre që i ngjanin xhennetit, u bënë lumi Tigër i ujit të quajtur Karasu. Shko e shih!

Ky Karasu është nga anët e Damaskut. E sheh ngjatë rrugës duke shkuar për në Jerusalem.

Për shkak të qindramijëra pejgamberëve që i faleshin Zotit, në çdo periudhë ndodhën ndëshkime të rënda.

Po të flas, vazhdon gjatë. Ç'do të thotë mëlçi? Malet, madje, shndërrohen në gjak!

Malet shndërrohen në gjak dhe pastaj ngrijnë prapë e mbeten. Ti nuk e sheh këtë shndërrim në gjak se je i verbër... Sa larg që je nga kjo pikëpamje!

Ky i verbër sa i çuditshëm që është: sheh larg dhe syrin e ka të mprehtë. Mirëpo sheh vetëm ngarkesën mbi deve.

Nga ambicja, njeriu e sheh çdo gjë qime për qime, mirëpo në lëvizjen dhe lëkundjen e tij nuk ka dobi; kjo lëvizje është plot me të keqe.

Luaj dhe lëkundu atje ku ta thyesh egoizmin, dhe hiqe e këpute lakuriqin e natës të epshit.

Burrat luajnë në shesh, rrotullohen dhe hedhin valle mes gjakrave të veta.

Sapo të shpëtojnë nga qeniet e veta, përplasin duart. Me t'u ndarë nga të metat, hyjnë në valle.

Muzikantët i bien defit nga brenda, nga vetvetja. Detet shohin vrullin e tyre dhe shkumëzojnë.

Ti nuk sheh, por nga zelli i tyre, edhe gjethet mbi degë përplasin duart.

Ti nuk e sheh se si degët përplasin duart, apo jo! Për këtë duhet veshi i shpirtit, sepse nuk dëgjohet me veshin e zakonshëm!

Mbylle veshin që ke në kokë ndaj talljes, gënjeshtrës, mashtrimit dhe shihe qytetin e ndriçuar të shpirtit.

Veshi i Muhammedit dëgjon fytyrën e brendshme të fjalëve. Zoti thotë për të në Kur'an: "Vetë veshi"!

Ky pejgamber është i tëri vesh dhe sy. Mëshira e tij është mëndeshë, kurse ne jemi fëmijët e tij që pijmë qumësht!

Kjo fjalë s'ka fund. Ti kthehu prapë te historia e elefantit, fillo të tregosh për të!

Fundi i historisë së atyre që i prekën elefantët e mitur.

Elefanti u merrte erë gojës të gjithëve atyre, vërtitej përreth stomakut të të gjithëve atyre,

Duke u përpjekur për të gjetur se kush ia kishte ngrënë të voglin, për të marrë shpagim, për të treguar forcën e vet.

Edhe ti je duke ua ngrënë mishin robve të Zotit, pra, je duke i përfolur dhe, kështu, je duke fituar mëkat!

Ejani në vete, është Zoti që ju merr erë gojës. Përveç të drejtit, kush mund ta shpëtojë shpirtin?

Po qe se dikujt në varr i merr erë gojës Mynkeri ose Nekiri, sa keq për atë njeri që është për t'u mëshiruar!

Nuk ka mundësi as për ta fshehur gojën nga ata engjëj të mëdhenj, as për ta sjellë në gjendje të mirë me erëra të këndshme!

Për atë që hyn në varr, nuk ka mundësi t'i mashtrojë ata; nuk ka rrugë për të rënë në hile për gjetjen e një mendimi ose ideje.

Në kokën e njeriut që flet marrëzira, bie topuzi, i ngulen gjembat e tij.

Po qe se nuk e sheh dot me sy hurin ose shtangën prej hekuri të Azraelit, shih se ç'bën topuzi i hekurt me gjemba.

Disa kohë shihet edhe si trajtë, prandaj vetëm i sëmuri e kupton dhe e ndjen këtë!

O miq, i sëmuri thotë: "Ç'është kjo shpatë që më qëndron mbi kokë?"

Kurse personat përreth tij që e dëgjojnë, thonë: "Ne nuk shohim ndonjë gjë të tillë. Kjo është fantazi!" Mirë, po ç'fantazi? Eshtë koha për të mërguar!

Ç'fantazi kjo? Edhe ky fat i poshtër, madje, nga frika e vdekjes u kthye në fantazi. Përballë të sëmurit të bërë si i vdekur, topuzat dhe shpatat u shndërruan në ndjenja.

I sëmuri sheh se shpata e godet atë. Por me përjashtim të tij, edhe sytë e armikut të tij janë të mbyllur, edhe sytë e mikut. Askush nuk sheh gjë.

Ambicja për këtë botë mori fund, prandaj syri i të sëmurit u fuqizua; syrin e tij e ndriçoi koha për të derdhur gjak.

Për shkak të mendjemadhësisë dhe ambicjes, syri iu shndërrua në këndez që këndon pa kohë.

Eshtë vaxhip, domosdoshmëri, t'ia presësh kokën kambanarit që i bie kambanës pa kohë dhe këndezit që këndon pa kohë!

Çdo çast, një pjesë e jetës tënde është në vdekje e sipër, çdo çast është kohë për të dhënë shpirt. Shihe dhe kujdesu për besimin në çastin e dhënies shpirt!

Jeta i përngjet qeses së floririt, kurse nata me ditën janë njeriu që numëron florinjtë.

Numëron pa pushim pa ditur e pa kuptuar; më në fund, qesja boshatiset, hëna zihet.

Edhe sikur të marrësh nga mali, po nuk vure, vjen dita që mbarohet dhe zhduket.

Prandaj, çdo çast vër diçka në vend që ta kuptosh synimin e ajetit "Bëj sexhde dhe afrohu!"

Mos u përpiq kështu për të gjitha punët; përveç punëve të fesë, për punët e tjera mos lufto!

Se, pastaj, ikën pa i plotësuar. Punët nuk marrin fund, kurse buka të mbetet e papjekur!

Puna e ngritjes së varrit nuk bëhet me gurë, dërrasa, qilima e postiqe.

Për vete duhet të gërrmosh një varr në zemër dhe ta varrosësh aty qenien tënde përballë qenies së Zotit!

Të bëhesh dhé për të, të groposesh në shqetësimin për të, në mënyrë që fryma jote të marrë ndihmë nga fryma e tij, që fryma jote të bëhet e bekuar dhe vepruese.

Nuk është e pranueshme për njerëzit e kuptimit që t'i bëjnë tyrbe varrit, që të ngrenë kube mbi të.

Vështro e shih, a ndodh që ato mëndafshra e ato atllase që vesh njeriu i gjallë, t'ia shtojnë mençurinë, t'ia bëjnë të qëlluar gjykimin?

Tani, shpirti i ka rënë nën shtrëngimin e Mynkerit dhe Nekirit dhe në zemrën e tij të shqetësuar kanë zënë vend akrepat e ankthit.

Eshtë veshur e stolisur nga jashtë, por nga brenda vuan e klith me dëshpërim.

Ndërkaq, sheh një tjetër që ka veshur rroba të vjetra, por brenda atyre rrobave të vjetra i ngjet kallamit, kurse fjalën e ka si sheqer!

Kthim në historinë e elefantit. Këshilla e këshilluesit.

Këshilluesi tha: "Mbajeni këtë këshillë që zemra dhe shpirti të mos u bjerë në belara!

Ngopuni me barëra dhe gjethe, veç të vegjëlit e elefantëve mos i gjuani!

Unë po e shlyej borxhin tim për t'ju dhënë këshillë; kush e merr këshillën, e ka fundin të bekuar!

Unë po ndërmjetësoj tek ju në mënyrë që t'ju shpëtoj nga pendimi.

Ejani në vete dhe kurrsesi lakmia të mos jua presë udhën. Lakmia u shkul gjethet nga rrënjët dhe ua nxjerr jashtë!"

Pasi ua tha këto, i përcolli me "udhë të mbarë". Ndërkaq, gjatë rrugës, ata mbetën pa ngrënë, kurse etja u shtohej gjithnjë e më shumë.

Papritmas, në rrugë panë një elefant të mitur e të bukur.

Dhe, si ujq të uritur, iu hodhën sipër. E hëngrën mirë e mirë e i lanë duart nga ajo punë.

Njëri nga shokët e mbante mirë në mendje këshillën që u kishte dhënë ai njeriu që i kishte përcjellë.

Dhe këshilla e tij u bë pengesë që ky të hante nga mishi i elefantit të mitur. Mendja me përvojë të fal një jetë të re!

Shokët e tjerë, pasi e hëngrën elefantin e mitur dhe u ngopën, ranë në gjumë. Kurse shoku i uritur rrinte i zgjuar si çobani që ruan kopenë.

Menjëherë pa se u shfaq një elefant i egërsuar. Në fillim iu hodh njeriut që rrinte zgjuar.

Dhe i mori erë gojës tri herë, por nuk ndjeu kurrgjë.

Pastaj, pasi i erdhi rrotull disa herë, u largua pa e prekur aspak.

Pastaj u afrua te grupi që flinte dhe nisi t'u merrte erë gojës. Që të gjithëve u vinte era mish.

Dhe aty për aty i copëtoi e i vrau ata që e kishin pjekur dhe ngrënë të voglin e tij.

Elefanti i copëtonte një e nga një pa pasur fare frikë prej tyre! I ngrinte lart dhe pastaj i përplaste përtokë.

O ti që ja pi gjakun popullit! Largohu menjëherë nga kjo punë që gjaku i popullit të mos të hedhë në luftë!

Dije se malli i popullit është gjaku i tij. Sepse malli shtihet në dorë me vështirësi, me forcë e me përpjekje!

Nënat e elefantëve të mitur kërkojnë gjakun dhe marrin shpagim me vrasje nga ata që ua kanë ngrënë të miturit.

O ti që merr ryshfet, ti je duke ngrënë elefant të mitur. Elefanti që të është bërë armik, të shkul nga rrënjët, të prish!

Kundërmimi i demaskoi ata që bënë hile. Elefanti e njeh erën e të voglit të tij.

Ai që e ndjen erën e të drejtës që nga Jemeni, si mund të mos e ndjejë erën e së shtrembrës tek unë?

Nëse Mustafai merr erë që nga rruga e largët, si ndodh që të mos e marrë erën e mirë të gojës sonë?

E merr, e merr, por nuk na e tregon ndër sy, e fsheh. Edhe era e mirë ngjitet në qiej, edhe era e keqe.

Ti fle, por ajo era haram arrin dhe qëndron në këtë qiellin e blertë.

Duke u bërë shok udhe i frymëmarrjeve të tua të shëmtuara, shkon në qiell gjer te ata që i marrin erërat.

Era e mendjemadhësisë, ambicjes dhe epshit, duke folur, kundërmon si qepë.

Dhe ti betohesh e thua: "Kur i hëngra unë ato? Unë ruhem edhe nga qepa, edhe nga hudhra!"

Duke e bërë atë betim të gënjeshtërt, era të tradhton. Bashkë me ty, ajo u bie në kokë edhe atyre që ndodhen bashkë me ty!

Për shkak të atij kundërmimi, lutjet hidhen poshtë. Ajo zemër e keqe e tregon veten me fjalët që thotë!

Asaj lutjeje i jepet përgjigjja: "Prijeni zërin!". Ndëshkimi i çdo goje është shkopi që e ndjek.

Por nëse fjala jote është e shtrembër, por puna jote është e drejtë, shtrembëria e fjalës është gjë që Zoti e fal!

Gabimi i miqve është më i mirë se saktësia e të huajve.

Ai fjalëdrejti Bilal, duke kënduar ezan, fjalën "hajje" (eja) në shprehjet "hajje alessala" (ejani në falje), "hajje alelfelah" (ejani në shpëtim) e këndonte "hejje".

Më në fund, Pejgamberit i thanë: "O i Dërguari i Allahut, po ngrihet ndërtesë e re. Ky gabim nuk është aspak i pranueshëm.

O lajmëtar i Zotit, o i dërguar i Zotit, o kalorës i vetëm i sheshit të Zotit, sill një muezin më të qartë.

Ndërsa feja po ngrihet e re, ndërsa e drejta dhe rregulli sapo vihen në shesh, ta këndosh "hajje alelfelah" gabim, është turp.

Pejgamberi u zemërua. Duke përdorur nja dy alegori nga mirësitë e fshehta, tha:

"O njerëz të ulët! Pranë Zotit, "hejje"-ja e Bilalit është më e mirë se qindra "ha" dhe "he", se qindra thashetheme!

Mos e trazoni punën shumë që të mos jua hap të fshehtën tuaj, që të mos jua them fundin tuaj!"

Po qe se në lutje nuk zotëron një frymë të bukur, ec dhe kërko lutje prej vëllezërve me fjalë e punë të drejta!

Musait (a.s.) i vjen mesazhi: "Thirrmë mua me gojën me të cilën s'ke bërë mëkat!"

Zoti i tha: "O Musa, mbështetu te unë, lutmu mua me një gojë me të cilën nuk ke folur keq, nuk ke bërë mëkat!"

Musa i tha: "Te unë s'ka një gojë të tillë!" Atëherë, Zoti e urdhëroi: "Lutu me gojën e një tjetri!

Si mund të bësh mëkat me gojën e tjetrit? Thirr "o Zot" me gojën e një tjetri!"

Edhe ti ashtu vepro që gojët të luten për ty pa pushim natë e ditë!

Goja me të cilën nuk kam bërë mëkat, është goja e tjetërkujt i cili kërkon falje.

Ose pastroje gojën tënde dhe shpirtin bëje të shkathët e të gjallë!

Sepse emri i Zotit është i pastër; po të vijë pastërtia, pisllëku mbledh të palarat e veta dhe ikën!

Të kundërtat ikin nga të kundërtat. Me të shkëlqyer drita, s'mbetet më natë!

Edhe kur në gojë vjen një emër i pastër, as pisllëk mbetet, as ankth, as dëshpërim!

Kur lutësi thotë "Allah!",
është njësoj sikur Allahu të thotë "Lebbejk, urdhëro, robi im!"

Njëri çdo natë thoshte vazhdimisht "Allah", nga ky zikër goja i ëmbëlsohej dhe ndjente kënaqësi.

Shejtani i tha: "O ti që thua shumë fjalë, si përgjigje të thirrjes tënde "Allah", ku është përgjigjja e tij "Lebbejk"?

Nga froni i Zotit nuk po të vjen as përgjigje! Gjer kur do të rrish duke thënë "Allah", kështu, pa u turpëruar, pa u mërzitur?"

Njeriut iu thye zemra, e mbështeti kokën përtokë dhe fjeti. Në ëndërr pa Hizrin të veshur me jeshile.

Hizri i tha: "Eja në vete, pse e le zikrin, si u mërzite nga emri që thirre, si u pendove për zikrin?"

Si përgjigje, njeriu i tha: "Nuk po më vjen zëri "Lebbejk!" Kam frikë se do të përzihem prej dere!"

Hizri i tha: "Thënia jote "Allah" është thënia jonë "Lebbejk". Lutja jote, dëshpërimi, hidhërimi, janë çaushi ynë lajmëtar.

Rënia jote në hile, kërkimi i zgjidhjeve, janë pasojë e asaj që ne të tërheqim ty drejt nesh, që ta zgjidhim këmbën.

Edhe frika jote është pranga e favorit tonë, edhe ashku yt. Përgjigjja jonë për ty "urdhëro, zotëri" është e fshehur në çdo thirrjen tënde Zotit!"

Shpirti i njeriut të paditur është larg nga kjo lutje. Sepse nuk ka leje të thotë "o Zot!"

Për të mos iu qarë Zotit kur të pësojë dëm, edhe në gojë ka dry, edhe në zemër. Edhe gojën e ka të lidhur, edhe zemrën!

Faraonit i dha shumë mall e pasuri, kurse ai, më në fund, ia hyri davasë së madhërisë e madhështisë.

Ai njeri me krijim të keq, që të mos i qahej Zotit, gjatë jetës nuk ka as dhimbje koke!

Zoti i dha atij pasurinë e të gjithë botës, por hidhërim, dëshpërim, vuajtje nuk i dha.

Meqë dëshpërimi është shkak për ta thirur Zotin fshehtaz, është më i mirë se pasuria e botës!

Lutja pa pasur hall e dëshpërim është e ftohtë, nuk vlen për gjë. Lutja dhe përgjërimi me dëshpërim vjen nga zemra, nga ashku.

A e di atë lutjen e fshehtë, atë përmendjen pa fillim e pa fund?

Ja, pra, ajo është lutja e thjeshtë, e kulluar dhe e dëshpëruar, është thënia jote: "O Zoti im, o ti që e kap thirrjen time, o ndihmëtari im!"

Në rrugën e Zotit, edhe zëri i qenit është me tërheqjen e Zotit. Sepse kushdo që i drejtohet Zotit, është robi i një grabitësi, kusari!

Si qeni i Shokëve të Shpellës. Pasi shpëtoi nga gjëja e keqe, u ul në krye të sofrës së padishahëve!

Para hyrjes së shpellës gjer në kiamet, pa qafore, pa hejbe, si të ishte njeri me mend, është duke ngrënë e pirë kafshatën e mëshirës hyjnore, ujin e mëshirës hyjnore!

Sa e sa persona pa emër e pa shenjë dalluese, të veshur me lëkurën e qenit, të cilët nuk rrinë pa verë pas perdes!

O bir, jepe jetën për këtë verë! A mund të ketë fitore pa luftë, pa durim?

Prandaj, durimi nuk është gjë e vështirë. Duro se durimi është çelësi i vështirësive dhe shqetësimeve.

Nga kjo pusi askush nuk shpëtoi pa durim dhe maturi. Dhe durimi është dora dhe këmba e maturisë.

Tregou i matur dhe mos e ha këtë bar të helmët. Respektimi i maturisë është prej fuqisë dhe dritës së pejgamberëve.

Eshtë kashta që lëviz dhe ndërron vend prej çdo ere. A mos i jep rëndësi mali erës?

Në çdo anë një fantazmë të thërret: "O vëlla, eja, po deshe rrugë, ja, këtu e ke!"

O udhëtar, të ta tregoj udhën, të të bëhem bashkudhëtar. Në këtë rrugë të ngushtë unë jam prijësi, kallauzi yt!"

Por ai s'është as kallauz, as rrugën e njeh. Jusuf, shko rrallë pranë këtij njeriu me vese ujku!

Maturi i thonë asaj që gjërat me gjalpë e mjaltë të kësaj bote, kurthet dhe dredhitë e kësaj bote të të mos gënjejnë ty!

Sepse kjo botë s'kishte as shije e as kripë. Të këndon e të fryn vazhdimisht magji në vesh!

Dhe të thotë: "O ti, njeri mendjendriçuar si drita, shtëpia është jotja dhe ti je imi.

Maturi i thonë asaj që të mbrohesh qysh në fillim duke i thënë "e kam barkun plot, jam i ngrënë", ose "jam i sëmurë, u sëmura nga kjo varrezë",

Ose "më dhemb koka, prandaj ti shih të ma largosh këtë", ose "më thirri djali i dajës, jam i ftuar".

Sepse edhe sherbetin ta jep me helm, kurse ëmbëlsira e tij të hap plagë në trup.

Edhe sikur të të japë pesëdhjetë, gjashtëdhjetë florinj, o peshk, dije se ato janë karremi i vënë në grep!

Ta zëmë se të dha, po nga do t'i gjejë ai iluzionist? Fjala e iluzionistit është arrë e krimbur!

Zhurma e tij t'i merr mendtë, ta përmbys trurin. Ai s'i quan për gjë mijëra tru.

Miku yt është qesja jote, është hejbja jote. Po qe se je Ramin, përveç Vise-s mos kërko tjetër!

Ti je edhe Vise, edhe i dashuri. Të gjitha këto gjëra të dukjes janë fatkeqësi për ty.

Maturi i thonë asaj që, po të të ftojnë ty, të mos thuash "këta janë të dehurit pas meje, janë miqtë e mi, më duan mua, më kërkojnë"!

Dije se ftesa e tyre është si bilbili që u fryhet zogjve. Gjahtari rri fshehur në pusi dhe fërshëllen si zog.

Dhe para ka vënë një zog të ngordhur për të krijuar përshtypjen se ai është zogu që fishkëllen e këndon.

Dhe zogjtë pandehin se është zogu që i thërret dhe i mblidhen pranë. Atëherë gjahtari i kap dhe ua rrjep lëkurën!

Ndërkaq, zogu që i ka dhënë Zoti ndjenjën e maturisë dhe zgjedhjes, nuk gënjehet nga kokrra e vënë si pusi, nga pusia.

Mungesa e maturisë është pendim. Dëgjoje këtë histori që tregon për këtë.

Fshatari e fton qytetarin në fshat duke e gënjyer e duke ngulur këmbë shumë.

O vëlla, dikur, një qytetar dhe një fshatar kishin njohje mes tyre.

Kur fshatari shkonte në qytet, ngrinte çadrën në mëhallën e qytetarit, hynte në shtëpinë që e sajonte brenda saj dhe shtrohej aty për qejf.

Mbetej aty si mik i qytetarit dy a tre muaj, i shkonte në dyqan, i ulej në sofër.

Qytetari ia plotësonte fshatarit falas të gjitha nevojat.

Një ditë, fshatari e ktheu fytyrën nga qytetari dhe i tha: "Imzot, po ti, a s'do të vish fare në fshat, s'do të dalësh fare për shëtitje?

Për hir të Zotit, silli të gjithë bijtë! Tani është mu koha e trëndafilave, pranverë!

Ose eja verës në kohë të frutave e unë të lidh brezin për të të shërbyer ty!

Eja me soj e sorollop, silli edhe farefisin dhe qëndro në fshatin tonë tre a katër muaj!

Në pranverë fshati bëhet shumë i këndshëm, mbushet me bar e me lule që i japin zemrës hare!"

Për ta hequr qafe, qytetari i premtoi se do të shkonte dhe pas premtimit kaluan tetë vjet pritje.

Çdo vit fshatari i thoshte: "Po kur do të vish, dimri erdhi e shkoi!" Kurse qytetari i përgjigjej: "Këtë vit na erdhën miq prej filan vendi.

Më jep leje, se vitin që vjen, po të çlirohem nga punët e vështirësitë, do të vij!"

Dhe fshatari ia kthente: "Familja ime, o bujar, rri e pret gruan e fëmijët tuaj!"

Çdo vit, bashkë me lejlekët, arrinte në qytet edhe fshatari dhe vendosej në shtëpinë e qytetarit.

Dhe qytetari çdo vit shpenzonte për fshatarin nga florinjtë e nga malli dhe e rrethonte me dashuri e ngrohtësi.

Më në fund, për të fundit herë, fshatari shkoi si mik te qytetari dhe qëndroi aty tre muaj dhe qytetari i shtroi sofër mëngjes e mbrëmje, i dha të hajë e të pijë.

I turpëruar, fshatari i tha: "Zotëri, sa herë më premtove, sa herë më gënjeve, pse kështu?"

Dhe qytetari i tha: "Edhe trupi, edhe shpirti ma kërkojnë takimin, mirëpo çdo lëvizje, çdo veprim bëhet me vendimin e Zotit!

Njeriu i përngjet gjemisë me vela. Të shohim, ai që e bën erën të fryjë, nga ç'anë do ta çojë?"

Duke i bërë be përsëri, fshatari i tha qytetarit: "O bujar, merri grua e fëmijë, eja dhe shihe bujarinë tonë!"

Ia kapi dorën, i bëri be tri herë dhe i tha: "Për hir të Allahut, merre mundimin dhe eja shpejt!"

Pas kësaj kaluan dhjetë vjet. Çdo vit po këto gjëra i thoshte, i bënte premtime të ëmbla!

Fëmijët e vet i thanë qytetarit: "Baba, edhe hëna udhëton, edhe reja, edhe hija.

T'u bënë shumë të drejta mbi fshatarin. Hoqe shumë mundime për të!

Edhe ai kërkon t'i shkosh mik dhe, të paktën, të të paguajë një pjesë të këtyre të drejtave.

Ai na është lutur fshehtas shumë herë që të të bindim e të të çojmë në fshat!"

Qytetari u tha: "Bijtë e mi, e drejtë, por kanë thënë ruaju nga e keqja e atij që i ke bërë të mirë!

Miqësia duket në fund. Kam frikë se mos ndodh gjë dhe fara prishet!"

Ka biseda që i ngjajnë një shpate të mprehtë; i pret si dimër kopshte e të mbjella!

Ka biseda që janë si pranvera; i mbushin gjithë anët dhe japin fruta të panumërta.

Kujdes dhe maturi i thonë asaj që ta shmangësh mendimin e keq, të ikësh e të shpëtosh nga e keqja.

Pejgamberi ka thënë: "Pandehma për keq është maturi!" O ti që flet kot! Çdo emrin tim dije si një kurth!

Fusha është e rrafshtë dhe e gjerë, por në çdo hap ka një kurth, prandaj lëre vrapimin si budalla!

Dhia e malit vrapon duke thënë: "Ku është kurthi?" Por veç kur bie në kurth dhe kapet për fyti.

Ja ku e ke kurthin, shihe! Ti e pe fushën, por kurthin nuk e dallove!

O i shastisur! Po s'pati në çaire kurthe, pusi dhe gjahtarë, a mund të ketë bisht?

Shihi kockat e atyre që vijnë në këtë vend me paturpësi!

O person i zgjedhur, shko në varrezë dhe pyeti kockat e të vdekurve se ç'u ka rënë në kokë në këtë botë!

Shihi ata sarhoshë qorra dhe vështro qartë se si ranë kokëposhtë në gropën e vetëmashtrimit!

Po të kesh sy, mos eja si i verbër; po s'pate sy, merr në dorë një shkop!

Po s'pate shkopin e kujdesit dhe maturisë, bëj për udhërrëfyes dikë që ka sy!

Po s'pate shkopin e kujdesit dhe maturisë, mos qëndro në çdo krye udhe pa udhërrëfyes!

Hidh hap me kujdes siç hedh hap qorri, në mënyrë që këmba të të shpëtojë edhe nga gropa, edhe nga qeni!

Qorri dridhet nga frika se mos pëson ndonjë aksident dhe e hedh hapin me kujdes.

O ti që ikën nga tymi dhe bie në zjarr... O ti që duke kërkuar kafshatë për vete, bëhesh kafshatë për gjarprin,

Banorët e Shebas
dhe tërbimi i tyre prej të mirave.

A nuk e ke lexuar aventurën e popullit të Shebas? Ndoshta e ke lexuar... E ke lexuar, por s'ke dëgjuar tjetër gjë veç zërit!

Ai mal nuk e kupton dot zërin! Mali nuk shkon dot te mendja dhe kuptimi!

Mali jep zë pa mend e pa vesh. Por po të heshtësh ti, edhe ai hesht.

Zoti u dha banorëve të Shebas hapësirë dhe rehati të madhe, iu dhuroi qindra mijëra pallate e kopshte!

Por ata njerëz me natyrë të keqe nuk falenderuan. Në besë u treguan më poshtë se qentë.

Po t'i jepet qenit një kafshatë bukë nga një portë, ai lidhet pas asaj porte, bëhet shërbëtori i saj.

Bëhet roje në portë dhe nuk e lë atë edhe sikur ta mundojnë, edhe sikur të mos ushqehet sa ç'e meriton.

Vendoset aty, nuk shkon në portë tjetër!

Po të vijë aty ndonjë qen i vetmuar, qentë e atyshëm e përzënë natë e ditë.

I thonë të shkojë te konaku i mëparshëm ku është ushqyer në fillim, për ta shpërblyer mirësinë që i është bërë.

Dhe e kafshojnë me qëllim që të largohet e të mos e braktisë më gjatë kryerjen e detyrimit për atë të mirë.

Edhe ti pive shumë eliksir nga porta e zemrës dhe e njerëzve të zemrës, t'u hapën sytë.

Zemra t'u ushqye me shumë të mira nga zemra e njerëzve të ndjenjave, të falenderimit dhe dashurisë.

Pastaj, e le këtë portë për shkak të ambicjes dhe prapë për shkak të ambicjes je duke ardhur rrotull rreth çdo dyqani.

Dhe vrapon pa pushim për të rrëmbyer mbeturina nga ajo portë e njerëzve të majmur me të mira.

Por dije se shpirti majmet këtu, puna e atij që e ka humbur shpresën, rregullohet këtu!

Të sëmurët mblidheshin çdo mëngjes
në portën e vendit ku falej Isai (a.s.),
për të kërkuar dhe gjetur shërim me anë të lutjes së tij.

Vendi ku falej Isai është sofra e njerëzve të zemrës. Eja në vete, kurrë mos e lër këtë portë, o ti që je lëshuar pas halleve të tua!

Aty mblidheshin njerëz nga të gjitha anët: qorra, topallë, të gjymtuar... Të gjithë!

Shkonin në mëngjes në portën e vendit ku falej Isai, dhe prisnin duke shpresuar të shpëtonin nga sëmundja me anë të frymës së tij.

Pasi e mbaronte lutjen e tij të bukur, në kohën e sillës, Isai dilte jashtë.

Dhe shihte se shumë hallexhinj të dobët e të mjerë ishin ulur te porta dhe prisnin me shpresë për shërim.

Atëherë, ai lutej dhe thoshte: "Zoti jua plotësoi kërkesën dhe ju e arritët qëllimin.

Tani ecni pa pengesë e pa mundim dhe drejtohuni në rrugën e faljes dhe mirësisë së Zotit!"

Ndërsa të gjithë ata u ngjanin deveve me këmbë të lidhura, ai ua zgjidhte këmbët

Dhe ata gjenin aty për aty shërim dhe, me lutjen e tij mbusheshin me gëzim dhe niseshin për rrugë.

Edhe ti pësove shumë fatkeqësi, nxore shumë mësime prej tyre dhe gjete shëndet nga njerëzit me natyrë mbretërore.

Sa herë t'u rregullua çalamanëria, sa herë të shpëtoi shpirti nga ankthi e mundimi!

Kurse ti, o njeri, pa e kuptuar se ç'po bën, ke lidhur një litar për këmbësh që të mos humbasësh!

Nuk falenderon, i ke harruar të mirat që të janë dhënë. Kjo harresë nuk të lejon t'i kujtosh as ato kohë kur ke ngrënë mjaltë, madje!

Shkurt, ajo rrugë u lidh pas teje, sepse zemra e njerëzve të zemrës u prek prej teje, u zemërua me ty!

Gjeji shpejt ata, kërko falje, pendohu! Derdh lot si re, rënko!

Që edhe ty të të hapen trëndafilishtet e tyre, të të derdhen në prehër fruta të bëra!

Kthehu në atë portë dhe përsillu rreth saj. Në qofsh shok rruge me qenin e Shokëve të Shpellës, mos bjer poshtë qenit!

Edhe qentë i këshillojnë qentë e tjerë ta lidhin zemrën pas shtëpisë së parë.

I thonë të lidhen fort pas shtëpisë së parë ku kanë ngrënë një kockë, të mos e lënë vëzhgimin e drejtësisë.

E kafshojnë për ta shtyrë që të edukohet dhe të kthehet atje, në atë portën e parë ta gjejë shpëtimin.

O qen i azdisur, mos u ngri kundër mirëbërësit!

Lidhu si hallkë pas asaj porte, bëj roje atje, sillu me shkathkësi, hidhu përpjetë!

Pabesinë mos e trego hapur, mos shfaq pabesi kot më kot!

Zakoni i qenve është besnikëria. Ec, or ti, të paktën mos e nxirr të keq emrin e qenve!

Edhe Zoti i lartë, madje, u lavdërua me besnikërinë dhe tha: "Kush mund të jetë më besnik në fjalë se Ne?"

Pasi t'i kesh mohuar të drejtat e të tjerëve, pasi të mos i kesh respektuar ato, bëhu besnik sa të duash! dije se kjo besnikëri është vetë pabesia!

Sepse askush veç Zotit nuk ka aq të drejtë sa ç'ka Zoti!

Edhe e drejta e nënës vjen pas të drejtës së Zotit, sepse Zoti e ka vënë nën detyrim nënën për trajtën tënde në barkun e saj.

Zoti të ka dhënë ty trajtë në trupin e saj dhe me ty në barrë i ka dhënë asaj prehje e kënaqësi, e ka mësuar atë me ty.

Edhe ajo të ka parë ty si pjesë të saj. Maturia e Zotit e ka ndarë atë trup të lidhur me nënën.

Zoti vuri në rregull mijëra arte dhe shkenca dhe nëna lidhi dashurinë pas teje, të tregoi dhembshuri.

Prandaj, e drejta e Zotit vjen para të drejtës së nënës. Kush s'e njeh të drejtën e Zotit është gomar!

Ai është që e ka krijuar nënën, qumështin e nënës, që e ka bërë atë çift me babanë, pra, mos u bëj i paudhë ndaj Tij!

O Zot, që e ke mirëbërësinë të pafundme, edhe ato që di janë të tuat, edhe ato që s'di!

Ti kujtoje Zotin, sepse e drejta ime nuk vjetërohet kurrë!

Në kohën e agimit kujto që ju ruajtëm ju në gjeminë e Nuhut dhe, në këtë mënyrë, ju favorizuam!

Atëherë i mbrojta origjinën tuaj, etërit tuaj nga tufani, nga dallgët e tufanit, u dhashë shpëtim atyre.

Uji i zjarrtë e kishte mbuluar tokën. Vala e tij dilte gjer në majë të maleve.

Nuk ju hodha poshtë juve, ju ruajta juve në qenien e atit të atit të atit tuaj.

Meqë u bëre krye, si mund të të godas me shkelm, si mund ta prish vendin e veprimtarisë sime?

Ti e flijon veten për të pabesët dhe shkon drejt asaj ane për shkak të një pandehme të keqe.

Kurse unë s'kam të bëj me harresën dhe pabesinë. Edhe kur vjen pranë meje, ti vjen me një pandehmë të keqe.

A nuk përkulesh më dysh ti para atyre që të ngjajnë ty? Ja, për ta mendo për keq!

Sa e sa miq e shokë të mëdhenj që bëre! Po të të pyes se ku janë ata, do të më thuash se shkuan.

Miku yt i mirë u ngjit në qiejt e lartë, kurse miku i të keqes kaloi në fund të dheut!

Ti mbete në mes të udhës, pa ndihmë, pa ndihmëtar dhe u ktheve në zjarr të mbetur nga karvani e të dënuar për t'u shuar.

O mik i mirë, zëre lart e poshtë dorën e atij që është i pastër nga të metat.

Ai as nuk ngjitet qiejve lart si Isai, as fundoset si Karuni nën dhé.

Kur të mbetesh ti gjë pa gjë, ai është me ty edhe në botën e hapësirës, edhe në botën përtej hapësirës!

Nga turbullitë nxjerr kthjelltësi, fajet i vë në vendin e besës.

Ta shkul veshin që të shpëtosh nga fajet dhe të metat dhe të arrish përsosmërinë.

A nuk bie ti në mundime e shqetësime po ta braktisësh udhën shpirtërore?

Ja, ky është edukim! Nuk duhet ta ndërrosh kurrë atë premtim!

Para se ky shqetësim shpirtëror të marrë formë zinxhiri, para se kjo gjë që ta ngushton zemrën, të t'i lidhë këmbët,

Ai mundim i arsyeshëm që pësove për të mos e pandehur të kotë këtë shenjë, bëhet i tillë që të shfaqet në shesh e t'i flasë ndjenjës tënde!

Kur bën faj, shqetësimet e brendshme ta pushtojnë zemrën dhe, pas vdekjes, këto shqetësime marrin formë zinxhiri.

Personit që këtu shmanget për të na përmendur Ne, i jepet një jetesë e ngushtë dhe ndëshkohet me verbëri.

Kur hajduti ia vjedh mallrat njeriut, një shqetësim i brendshëm, një ngushtim fillon ta përfshijë zemrën.

Dhe ai thotë: "Ç'është ky shqetësim, ky ngushtim?" A e di viktimën që qan nga e keqja që i ka rënë? Ja, ai shqetësim, ai ngushtim!

Po të mos ia vërë veshin shumë këtij shqetësimi e ngushtimi, era e kësaj kokëfortësie i fryn zjarrit për ta ndezur më keq.

Përfundimisht, shqetësimi i zemrës shndërrohet në shtrëngim të nëpunësve dhe ato kuptime, duke u bërë të dukshme e të kapshme, dalin në shesh.

Vuajtjet bëhen burg dhe kryq. Vuajtja është rrënjë; rrënja jep trung, degë e gjethe.

Rrënja ishte e fshehur dhe doli në shesh. Edhe ti dije se ngushtimi dhe qetësimi yt janë rrënjë.

Po qe rrënjë e keqe, shkule aty për aty menjëherë që mes barit të mos mbijë gjemb.

Po të ndjesh shqetësim të brendshëm, gjeji një shpëtim, sepse degët dalin gjithmonë nga rrënjët.

Dhe po të ndjesh gjerësi e prehje, ujite dhe, kur të rritet e të japë fruta, shpërndajua miqve!

Historia e populllit të Shebas.

Populli i Shebas ishin njerëz të pagdhendur të dhënë pas dëshirave; ata s'kishin punë tjetër veç të tregoheshin mosmirënjohës ndaj mirësive të më të mëdhenjve.

Kjo mosmirënjohje ishte sikur ti t'i bëje keq, ta luftoje njeriun që të bën mirë.

Për shembull, mirëbërësit i thua: "Nuk e dua këtë të mirë, kjo e mirë më prek e më ngacmon; pse më ngacmon mua?

Të lutem, mos ma bëj këtë të mirë! Unë s'dua sy, bëmë qorr!" Ja, kështu!

Populli i Shebas tha: "Qytetet i kemi shumë afër njëri-tjetrit, na i largo. E keqja dhe shëmtia na pëlqejnë më shumë, prandaj na i merr bukuritë dhe stolitë!

Nuk i duam këto pallate, vreshta e kopshte. S'kemi punë as me gra të bukura, as me sigurinë dhe qetësinë!

Qytetet janë shumë afër njëri-tjetrit, mirëpo atje nuk ka as shkretëtirë boshe, as fushë të bukur. Atje ka kafshë grabitëse, egërsira!"

Njeriu kërkon verës dimrin, por, sapo të vijë dimri, heq dorë nga kjo kërkesë, nuk e do.

Njeriu s'kënaqet kurrsesi me një gjendje të caktuar. As ngushtica i pëlqen, as gjerësia, as boshllëku!

Njeriu, që ngordhtë, nuk kënaqet as me zotërinë e tij! Sapo të vihet në rrugë të drejtë, zë dhe e mohon!

Krijesë e tillë është nefsi, vetvetja, prandaj e meriton ta ngordhësh. Prandaj Zoti i lartë ka thënë: "Vriteni nefsin!"

Nefsi është gjemb me tri qoshe. Nga ta kthesh, të ngulet në mish. A ka mundësi të shpëtosh prej tij?

Vëri këtij gjembi zjarrin e braktisjes së dëshirave dhe iluzioneve dhe zgjatja dorën mikut punëmirë, mbahu fort pas tij!

Kur njerëzit e Shebas e kaluan kufirin, kur e tepruan më tepër se murtaja,

Këshilluesit u dhanë këshilla dhe u përpoqën t'u bëhen pengesë të këqijave dhe mohimeve të tyre.

Por njerëzit synonin gjakun e këshilluesve, mbillnin farën e të keqes dhe mohimit.

Kanë thënë se po erdhi e shkruara, kjo botë ngushtohet, edhe hallva e ëmbël bëhet në gojë helm!

Kur vjen e shkruara, sytë mbyllen, sytë bëhen që të mos shohin më!

Kur dredhia e atij kalorësi të ngrejë pluhur, ai pluhur të largon ty edhe nga lutja për ndihmë.

Ec drejt kalorësit, jo drejt pluhurit, ndryshe, pluhuri i kalorësit të shtyp e të mbaron.

Zoti thotë për njeriun që e hëngri ky ujk: "Pluhurin e ujkut e pa, po pse nuk bërtiti?

Nuk e dalloi dot pluhurin e ngritur nga ujku. Me gjithë ato njohuri, me gjithë ato aftësi, pse u largua dhe u vu të kullosë?

Edhe dhentë, madje, e ndjejnë erën e ujkut dhe ikin prej tij nga ç'anë të mundin.

Edhe kafsha, madje, kupton nga era e luanit dhe e lë kullotjen!"

Sapo të marrësh erën e zemërimit të luanit, kthehu te Zoti dhe fillo t'i lutesh!

Ata nuk u frikësuan nga pluhuri i ujkut, nuk u drojtën. Dhe pas pluhurit ia behu ai ujk i madh mundimi.

Ai i copëtoi dhentë me tërbim dhe iku. Dhentë e kishin lënë pas dore çobanin e mendjes.

Çobani i thirri shumë, por ata nuk shkuan. Ata i hodhën dhé në sy çobanit.

I thanë: "Ec, or ti, ne jemi më çobanë se ti! Secili nga ne jemi kokë, jemi të mëdhenj. Atëherë, si mund të bëjmë si na thua ti?

Ne jemi kafshatë për ujqit, jo njerëzit e tu! Ne jemi drutë e zjarrit, tek ne nuk ka turp e drojtje!"

Padija është fanatizëm i mendjes që, ata që kapen pas tij, në qytetet e tyre krrakarisin sorrat, vatrat e tyre kthehen në gërmadhë!

Ata rrëmuan një gropë për viktimat e tyre, por ranë vetë në gropën që hapën dhe filluan të rënkojnë.

Ata ua ropën lëkurën Jusufëve, por i gjetën një nga një ato që bënë.

Kush është Jusufi? Zemra jote që kërkon të drejtën. Ajo zemër është e lidhur si rob pas vatanit tënd!

Ke lidhur një Xhebrail për shtylle, i ke hapur qindra plagë në krah e në flatra dhe e ke shkatërruar.

Pastaj i sjell para një viç të pjekur, kurse disa herë e çon në hangarin e kashtës dhe i thua:

"Ha, ky është ushqimi ynë i majmë!" Mirëpo për të nuk ka ushqim tjetër veç bashkimit me Zotin!

Dhe i mjeri, duke u thyer nga kjo torturë, nga kjo provë, i ankohet Zotit për ty duke i thënë:

"O Zot, më shpëto nga ky ujk i vjetër!" Kurse Zoti i thotë: "Duro, ja, erdhi koha!

Do të marr shpagim për çdo njeri që s'di gjë!" E kush i përgjigjet thirrjes përveç Zotit i cili i përgjigjet çdo thirrjeje?

Ai i thotë: "O Zot, m'u sos durimi nga ndarja prej fytyrës tënde!

Jam Ahmedi i mbetur në duar të çifutëve, Salihu i rënë në burgun e popullit të Themudit!

O ti që i ke falur bekim shpirtrave të pejgamberëve! Ose vdismë, ose thirrmë pranë teje, ose eja ti!

Edhe qafirët, madje, nuk e durojnë dot ndarjen prej teje! secili prej tyre, madje, thotë "sikur të isha dhé"!

Po qe se halli i qafirëve është i tillë, ç'bëhet pa ty halli i atyre që janë të tutë?"

Edhe populli thotë: "Ashtu është, e drejtë, o njeri i pastër! Por dëgjo fjalë dhe duro se durimi është i mirë!

U afrua mëngjesi, pusho, mos merr vrull shumë! Unë punoj për ty, ti mos puno!"

Qytetari shkon në fshat me ftesë të fshatarit.

O trim, kthehu... Kjo fjalë e kaloi masën. Thuaj se si e çoi fshatari në shtëpi qytetarin!

Eshtë më mirë që historia e njerëzve të Shebas të mbetet mënjanë! Ti trego si shkoi qytetari në fshat.

Fshatari u bë gjithmonë e më këmbëngulës. Më në fund, qytetari e humbi gjykimin, u shastis e u turbullua.

Fjalët e dërguara një pas një nga fshatari, më në fund e turbulluan ujin e qytetarit.

Kurse nga ana tjetër, fëmijët filluan t'i thonë të atit me gëzim: "Baba, të lutemi, do të shëtisim e do të luajmë!"

Si Jusufi. Edhe atë, fjala "do të shëtisim e do të luajmë" e ndau nga hija e të atit si përfundim të një miratimi të çuditshëm!

Ajo s'është lojë, por një dredhi e gjallë... Hile, dredhi, tradhti!

Mos e dëgjo fjalën që të ndan nga miku! Në atë fjalë ka dëm, ka dëm!

Sikur në atë fjalë të ketë qindpërqind dobi, mos e dëgjo! Mos e lër vetëm thesarin për flori!

Dëgjo këtu: Sa herë u foli Zoti sahabeve të Pejgamberit gjëra të mira e të këqija!

Sepse në vitin e krizës, me të dëgjuar zërin e daulles, e lanë namazin e xhumasë aty për aty!

Me mendimin që të tjerët të mos blejnë më lirë, të mos ua marrin fitimin të tjerët!

Dhe Pejgamberi mbeti në namaz vetëm me dy-tre të varfër që ia kishin dhënë veten lutjes!

Zoti u tha: "Si ju ndanë nga i dërguari i Zotit zëri i daulles, punët e kota dhe shitblerja?

Vrapuat si të hutuar drejt grurit dhe e latë të vetëm në këmbë Pejgamberin!

Mbollët farëra të paqena për hir të grurit dhe e braktisët të dërguarin e Zotit!

Biseda e tij është më e dobishme edhe se loja, edhe se malli! Pa shihni se kë latë! Fërkojini sytë dhe shihni!

Për shkak të ambicjes, nuk e ditët qartë se unë jam edhe furnizuesi, edhe më i dobishmi i furnizuesve!

Zoti që u jep ushqim diellit dhe grurit, si mund ta çojë kot mbështetjen tënde tek Ai?

Për shkak të grurit u ndave nga ai që dërgon grurë nga qielli, ë?"

Skifteri i thërret rosat në fushë.

Skifteri i tha rosës: "Dil nga uji e shihi fushat si kullojnë sheqer!"

Rosa e mençur i tha: "O skifter që ke mbetur larg ujit, uji është kalaja jonë, prehja jonë, hareja jonë!"

Edhe shejtani është si skifteri. O rosa, ejani në vete, dilni sa më pak jashtë nga kalaja e ujit!

Thojini skifterit: "Ik tutje! O i poshtër, na u hiq sysh!"

Mbaje për vete ftesën tënde! Ne s'duam të ta ndjejmë frymën, o qafir!

Kalaja le të jetë e jona, kurse vendi që kullon sheqer, le të të mbetet ty! Ne s'kemi nevojë për dhuratën tënde!

Po të jetë shpirti, edhe ushqimi gjendet; po të jenë ushtarët, edhe flamuri gjendet!

Qytetari i matur solli shumë justifikime, paraqiti shumë pretekste për atë teprim kërkese. Dhe i tha:

"Tani kam punë të rëndësishme. Po të vij, më përmbysen dhe nuk vihen më për vijë!

Padishahu më urdhëroi për një punë të rëndësishme e delikate. Ai s'fle as natën, më pret mua ta mbaroj këtë punë!

Unë s'mund të dal jashtë urdhrit të padishahut, nuk mund të bëhem faqezi para tij!

Çdo mëngjes e çdo mbrëmje më vjen çaushi i tij i posaçëm dhe më pyet për rezultatin e punës.

A e quan me vend të vij në fshat dhe padishahu të ma varë fytyrën e të m'i vrenjtë vetullat?

Po të zemërohet, ç'shpëtim mund të gjej nga zemërimi i tij, apo të hyj gjallë në dhe?"

Dhe rregulloi qindra pretekste të tilla, por dredhitë e tij nuk erdhën baraz me vendimin e Zotit.

Edhe sikur molekulat e gjithësisë të futen në njëra-tjetrën, janë një hiç para Zotit dhe vendimit të Tij!

Si mund të ikë faqja e tokës nga qielli, si mund ta fshehë faqja e tokës veten nga qielli?

Ç'të bjerë nga qielli mbi tokë, bie! Faqja e tokës as mund të ikë, as mund të kërkojë shpëtim, as mund të fshihet në ndonjë pusi!

Edhe sikur nga dielli të bjerë zjarr, prapë toka mbetet e shtruar nën zjarrin që reshon nga qielli!

Edhe sikur të bjerë shi, edhe sikur të fryjnë tufane, edhe sikur qytetet mbi tokë të shemben e të bëhen një me tokën,

Toka është dorëzuar si Ejjubi dhe thotë: "Unë jam një rob, lësho poshtë ç'të duash!"

Edhe ti je një pjesë e kësaj toke, mos u bëj kryelartë! Kur ta shohësh vendimin e Zotit, mos kundërshto!

E ke dëgjuar fjalën "ju krijuam ju nga toka", domethënë se prej teje kërkon të bëhesh tokë, dhé, mos i kthe shpinën!

(Zoti thotë:) "Mbolla shumë farëra në tokë; edhe njeriu përbëhet nga pluhuri i tokës, atë unë e lartësova!

Bëj dhe një hap dhe jepi vetes cilësinë e përulësisë tokësore, përulu! Dhe atëherë unë do të të bëj ty urdhërues mbi zotërinj!

Uji rrjedh një herë nga lart poshtë, pastaj rrjedh nga poshtë lart.

Gruri një herë bie poshtë e futet në tokë, pastaj nxjerr krye nga toka dhe ngjitet lart.

Fara e çdo fruti mbin nga toka dhe lartësohet mbi të.

Origjina e të mirave ra nga qielli në tokë, u përul dhe u bë ushqim për shpirtrat e pastër.

Duke zbritur me thjeshtësi dhe përulësi nga qielli në tokë, u bënë pjesë e njeriut të gjallë e burrëror.

Në këtë mënyrë, lënda fitoi cilësi njerëzore, fluturoi në majë të arshit dhe u mbush me hare!

Të gjitha pjesët thonë: "Në fillim erdhëm nga bota e gjallë, pastaj, përsëri, u ngjitëm nga ultësira në lartësi."

Dhe në të gjitha gjendjet e tyre në lëvizje ose prehje, thonë: "Nuk ka dyshim se prapë do të kthehemi te Zoti!"

Zikret dhe tesbihet e pjesëve (copërave) të fshehta janë hare e qiellit.

Sapo kazaja filloi të shtronte dredhi, fshatari e mposhti qytetarin.

Pavarësisht nga gjykimet që bëri dhe masat që mori, qytetari u mposht dhe atëherë i ranë në kokë fatkeqësi.

Ai kishte besim në qëndresën e vet, ishte si një mal, mirëpo një gjysmë rrebeshi e përfshiu dhe e vu para.

Sapo kazaja dhe kaderi të nxjerrin krye nga qielli, të gjithë të mençurit bëhen qorra e shurdhë.

Peshqit e hedhin veten nga deti jashtë në tokë. Kurthi e tërheq poshtë zogun që fluturon.

Perija dhe djalli hyjnë në shishe. Kazaja dhe kaderi e gjuajnë dhe e kapin edhe Harutin e Babelit!

Nga kazaja dhe kaderi shpëton vetëm personi që strehohet përsëri te kazaja dhe kaderi. Asnjë masë nuk mundet ta derdhë gjakun e tij.

Asnjë dredhi nuk mund ta shpëtojë askënd përveç atij që ikën nga kazaja dhe kaderi i Zotit për t'u strehuar përsëri te kazaja dhe kaderi i Zotit!

Darvanasit dhe dredhia e tyre për t'i vjelë frutat nga kopshtet pa u dhënë gjë të varfërve!

A e ke lexuar historinë e darvanasve? Po ta kesh lexuar, pse këmbëngul të bësh hile?"

Disa njerëz si akrepë me thumba iu futën dredhive për të prerë rizkun e disa të varfërve.

Nga nata, gjer në të gdhirë, disa Amr-a dhe Bekir-ë u mblodhën sy më sy dhe vranë mendjen.

Sekretet i thoshin fshehur me qëllim që, sipas tyre, të mos ua merrte vesh Zoti.

U vunë ta lyejnë me baltë atë që suvatonte me baltë! A mund të bëjë gjë dora fshehurazi nga zemra?

Zoti tha: "A ka mundësi që Ai që të ka krijuar ty, të mos e dijë mendimin tënd, të mos e dijë nëse në bisedën tënde të fshehtë ka drejtësi apo dredhi?"

Si mund të ndodhë që ai që e sheh me sy atë që del në udhë herët në mëngjes, të mos e dijë se ku do të ndodhet të nesërmen?

Si mund të mos e dijë se nga i ka kthyer sytë, se ku e ka rrugën, se ç'ndihmë merr, se ku do të ngjitet e ku do të zbresë?

Tani edhe ti pastroje veshin nga shurdhëria dhe dëgjoje hallin e ndarjes të atij hallexhiut!

Po t'ia vësh veshin hallit të tij, po t'ia dëgjosh dhimbjet, dije se kjo është zeqat që i jep ti atij hallexhiut.

Njeriu me halle ka një shtëpi zemre plot lëkundje, dyshime e tym. Po t'ia dëgjosh hallin, i ke hapur një dritare asaj shtëpie!

Sapo që dëgjimi yt t'i bëhet atij një rrugë frymëmarrjeje, tymi në shtëpinë e tij të zemrës pakësohet.

Po qe se udhëtari shkon për tek Zoti i lartë, bëhu shok i halleve tona!

Sepse lëkundja është burg, është errësirë. Shpirti nuk të lejon që të ndahesh e të shkosh mënjanë.

Njëri shkon në njërën anë, tjetri, në tjetrën! Secili e quan rrugën e tij të drejtë.

Kjo lëkundje është kurth, është një pjerrësirë në rrugën e Zotit. Lum ai që e ka këmbën të lirë!

Ai ecën pa lëkundje në rrugën e drejtë. Po qe se nuk e di rrugën, kërkoje hapin e atij njeriu të lirë!

Ndiqe drerin në gjurmë. Vihu në udhë i çliruar nga çdo gjë dhe atëherë do ta arrish atë gjurmë pas gjurme!

Me këtë lloj të ecuri, edhe nëse në dukje hyn në zjarr, prapë arrin gjer në vendet më të larta e të ndritura!

Meqë dëgjove garancinë "mos u frikëso", s'duhet të kesh frikë as nga deti, as nga dallgët, as nga shkuma!

Po qe se Zoti të jep frikën nga Zoti, këtë quaje garancinë "mos u frikëso"! Po qe se të dërgon tepsi, do të thotë se edhe bukë do të të dërgojë!

Frika është e njeriut që nuk ka frikë, kurse halli dhe mjerimi janë të njeriut që është jashtë këtij qerthulli.

Qytetari shkon në fshat.

Qytetari iu fut punës, i plotësoi përgatitjet; zogu i vendosmërisë nisi të fluturojë për në fshat.

Duke parë përgatitjet e tij për udhë, edhe njerëzit e familjes i ngarkuan plaçkat në kaun e vendosmërisë.

Dhe u nisën për udhë të gëzuar e plot hare duke thënë: "Do të kemi shumë përfitime nga fshati! Lajme të mira jepna, lajme të mira!"

Dhe thoshin: "Vendi ku do të shkojmë, është një livadh i bukur, plot bar e lule! Atje kemi edhe një mik bujar që na do shumë!

Na thirri me shumë dëshirë, mbolli për ne pemën e mirësisë!

Veç kësaj, ushqimin e dimrit të gjatë e mbledhim dhe e sjellim në qytet.

Madje, miku ynë na e fal edhe kopshtin. Na jep vend në shpirtin e tij.

Udhëtarë, shpejtohuni që të përfitojmë!" Por në thellësitë e vetvetes, mendja u thoshte: "Mos u lavdëroni!"

Përfitoni nga dobitë e Zotit! Pa dyshim, Zoti im nuk i do personat që gëzohen dhe lavdërohen.

Gëzohuni për gjërat që ju ka falur Zoti. Gjëja që ju jua pushton jetën, ju gënjen dhe ju largon nga Zoti!

Gëzohu nga ankthi, jo nga gjë tjetër. Halli dhe vuajtja janë pranverë, kurse gjërat e tjera, dimër!

Çdo gjë tjetër veç tij janë mendimet e tua që të çojnë dalngadalë në shkatërrim edhe sikur të jenë për ty kurorë, fron, mall e pasuri!

Nga ankthi gëzohu se ankthi është kurth bashkimi me Zotin. Rënia poshtë në këtë rrugë është, në të vërtetë, ngjitje!

Ankthi është një thesar. Është mineral për vuajtjet dhe heqjet e tua. Mirëpo, kjo fjalë si do të ndikojë mbi fëmijët?

Sapo ta dëgjojnë fjalën lojë, të gjithë fëmijët hyjnë në garë me gomarin e egër!

O gomarë të egër, në këtë anë ka kurthe. Në kurthet e kësaj ane ka gjakpirës.

Shigjetat fluturojnë pa pushim, harku ndodhet fshehur në botën e padukshme. Të rinjve u arrijnë qindra shigjeta pleqërie.

Duhet hedhur hap në fushën e zemrës. Sepse në këtë fushë ku ndodheni nuk ka gjerësi, kënaqësi.

O miq, zemra është siguri, është vend prehjeje. Atje ka burime e trëndafilishte brenda trëndafilishtesh.

O udhëtar, ec drejt zemrës, atje sodit, atje shëtit. Atje ka pemë, atje ka ujëra që rrjedhin.

Mos shko në fshat. Fshati e trullos njeriun. Mendja e humb ndriçimin.

O njeri i pastër e i zgjedhur, dëgjoje fjalën e Pejgamberit! Të zësh vend në fshat është varrezë e mendjes.

Atij që rri në fshat një ditë e një natë, s'i vjen mendja në vete as për një muaj!

Një muaj të tërë nuk i largohet atij mendjetrashësia. Ç'mund të korret atje tjetër veç barërave të fshatit?

Personi që mbetet një muaj në fshat, sa e sa kohë mbetet pa dijeni dhe qorr!

Ç'është fshati? Një sheh që nuk e ka arritur dot të vërtetën, që e ka hedhur dorën në imitim dhe prova!

Përballë gjithë mendjeve të qytetit, këto ndjenja u përngjasin gomarëve sylidhur të mullinjve.

Kaloje këtë dhe shih hyrjen në tregim, shih margaritarin. Merre në dorë kokrrën e grurit!

Po s'pati rrugë për margaritarin, menjëherë merre grurin. Po s'pati rrugë në atë anë, ngaje kalin në këtë anë.

Edhe sikur në pamje të fluturojë shtrembër, ti pamjen shihja. Më në fund, pamja e çon njeriun te përmbajtja.

Fillimi i çdo njeriu përbëhet prej trajtës. Pastaj vjen shpirti i cili është bukuri morale e shpirtërore.

Ç'është fillimi i çdo fruti tjetër veç trajtës? Pastaj vjen shija e cila është kuptimi i frutit.

Në fillim ngrenë çadrën, pastaj e thërresin turkun si mik.

Dije se trajta jote është çadër, kurse kuptimi, turk. Dije se kuptimi yt është kapiten, kurse trajta, gjemi!

Për hir të Allahut, lëre këtë qoftë sa për një frymë dhe gomari i qytetarit t'i bjerë çangës.

Qytetari bashkë me familjen dhe farefisin shkojnë në fshat.

Qytetari me gjithë të afërmit i plotësuan përgatitjet, i ngarkuan plaçkat nëpër mushka dhe u vunë në udhë për në fshat.

I ngisnin kafshët plot gëzim e hare dhe thonin: "Udhëtoni që të bëni plaçkë!"

Udhëto e udhëto, hëna bëhet e plotë, pesëmbëdhjetë. si mund të bëhet pasha pa udhëtuar?

Në lojën e shahut, ushtari, ec e ec e arrin në kutinë e mbretëreshës dhe bëhet mbretëreshë. Jusufi përfiton nga udhëtimi, arrin qindra qëllime!

Edhe atyre ua djeg fytyrën dielli gjatë ditës, kurse natën e gjejnë rrugën me anë të yjeve!

Rruga e keqe zbukurohej për ta, me harenë e fshatit, dukej si xhennet e në këtë mënyrë e vazhdonin ata udhëtimin.

Nën veprimin e buzëve të ëmbla, hidhësira ëmbëlsohet; për shkak të trëndafilishtes, gjembi bëhet tërheqës për zemrën!

Për shkak të të dashurës, trangulli bëhet hurma; shtëpia e ngushtë bëhet fushë e gjerë kur ka një mik të mirë brenda!

Me shpresën e bashkimit, dashnori faqetrëndafil e fytyrëhënë heq mundimin e sa e sa gjembave nazemadhe!

Për shkak të së dashurës fytyrëhënë, sa e sa vetë janë bërë hamallë me shpinë tërë plagë.

Hekurpunuesi pluhuroset e nxihet tërë ditën duke menduar natën kur do të puthë fytyrën si hëna të së dashurës!

Ngaqë ka mbjellur një selvi në zemër, esnafi pret në dyqan gjer në mbrëmje sikur të ishte i kryqëzuar.

Tregtari ecën pa pyetur për det e për tokë me pasionin për të dashurën që e pret në shtëpi!

Kush të ketë dashuri për një të vdekur, për gur e për dhé, e ka vënë atë dashuri me shpresën e një fytyre të gjallë.

Marangozi i ka sytë te trungu e te dërrasa, por me shpresën për t'i shërbyer bukuroshes fytyrëhënë.

Edhe ti, përpiqu e puno me shpresën e një të gjalli që, një ditë më pas s'ka për t'u kthyer në qenie pa shpirt!

Duke e nënvleftësuar veten, mos e quaj të përshtatshëm për vete fijen e kashtës. Përshtatshmëria e saj është e përkohshme.

Nëse të afërm të tjerë veç Zotit të janë besnikë, ku shkoi ajo afërsi me nënën dhe babanë?

Po pe se miqësia me tjetërkënd veç Zotit është me vend, afërsia me dadon dhe lalën ku shkoi?

S'të mbeti më afërsi me gjirin dhe qumështin. Kishe neveri për shkollën, edhe ajo neveri erdhi e shkoi.

Ajo afërsi është drita e diellit që i bie murit të tyre, pastaj reflektohet e shkon në diell.

Trimi im, kudo që të bjerë ajo dritë, ti i bëhesh ashik asaj.

Ashku, dashuria jote që shkon te çdo gjë, krijohet nga cilësia e Zotit, jo nga stolia e asaj gjëje, nga bukuria e jashtme e asaj gjëje.

Sapo që larja prej floriri e asaj gjëje të shkojë në origjinë dhe gjësë t'i mbetet bakri, njeriu ngopet dhe heq dorë prej saj.

Largohu prej cilësive të saj të lyera e sa për dukje. Mos e quaj të këndshme zemrën e paditur.

Ajo kënaqësi dhe bukuri te zemrat është e marrë hua. Nën atë larje-lyerje ka mungesë stolie e bukurie.

Floriri mbi zemër shkon në minierën e vet. Edhe ti shko në minierën ku shkoi ajo.

Drita në mur shkon në diell. Edhe ti shko te ai diell që është i denjë për ty.

Pastaj, meqë nuk pe besë nga ulluku, ujin kërkoje nga shiu.

Kurthi i ujkut nuk është minierë bishtash. Ku do ta njohë ai ujk i vjetër minierën e bishtave?

Edhe ata njerëzit e gënjyer pandehën se atje kishte flori të fshehur dhe vrapuan drejt për në fshat.

Dhe ecën drejt atij kurthi duke qeshur e duke lozur.

Po të shihnin ndonë zog që fluturonte drejt fshatit, grisnin rrobat nga padurimi,

Po të shihnin ndonjë njeri që vinte nga fshati, ia puthnin sytë e faqet

Dhe i thoshin: "Ti je që ke parë fytyrën e mikut tonë! Ti je shpirti i shpirtit tonë, ti je syri ynë!"

Lavdërimet e Mexhnunit
për një qen që rrinte në mjedisin përreth Lejlasë.

Krejt si Mexhnuni. Edhe Mexhnuni ledhatonte e puthte një qen dhe digjej e shkrihej para tij.

Duke u përkulur rreth tij, e mbante më të madh dhe e ushqente me ëmbëlsira.

Një i panjohur i tha: "O Mexhnun i pamarrëvesh, kjo që po bën s'është as marrëzi, as çmenduri!

Goja e qenit ha vazhdimisht gjëra të pista. Edhe të prapmet i pastron me gjuhë!"

Dhe ia numëroi gjatë të metat e qenit. Fundja, njeriu me të meta e turpe nuk e kupton as erën e botës së fshehtë!

Mexhnuni i tha: "Ti je fund e krye formë, trup. Pa eja dhe shihe me syrin tim!

Për mua, ky qen është një magjepsje e pazgjidhshme e Zotit. Ky qen është roja e mëhallës së Lejlasë.

Shihja kujdesin, zemrën, shpirtin, kulturën që ç'vend ka zgjedhur, ç'vend ka bërë për vatër!

Ai është qeni fytyrëbekuar i shpellës sime, madje, ai është shok i halleve të mia, i vuajtjeve të mia!

Edhe dheu ku shkel këmba e qenit që zë si vend mëhallën e saj, është më i mirë se luanët e mëdhenj!

O i dashuri i qenve që u janë bërë skllevër luanët! Eshtë e pamundur të tregohet, prandaj hesht!

O miq, po e kapërcyet trajtën, çdo vend bëhet për ju xhennet, trëndafilishte brenda në trëndafilishte.

Po e thyeve trajtën, po e dogje, do të thotë se mësove të thyesh trajtën e çdo gjëje.

Atëherë çdo trajtë e thyen, si Hajdari, e tërheq dhe e thyen portën e Hajberit!

E, pra, qytetari u dha pas trajtës dhe, me fjalët e këqija të fshatarit, zuri udhën e fshatit.

Duke u kapur pas kurthit të lajkatimeve, shkonte tërë gëzim. I ngjante zogut që shkon të provohet me një kokërr.

Për shkak të bujarisë dhe mirësisë, zogu e pandeh kokrrën të hedhur. Kurse ajo mirësi është grada e fundit e ambicjes.

Duke lakmuar kokrrën e duke u gëzuar për të, zogjtë fluturojnë drejt asaj hileje.

Po të t'i tregoj edhe gëzimet e qytetarit, kam frikë se, o udhëtar, të pengoj ty nga udha.

Prandaj po e kaloj shkurt. Në rrugë u duk një fshat. Por ai s'ishte fshati i fshatarit të tij. E ndërroi rrugën.

Afër një muaj erdhën rrotull nga një fshat në tjetrin. Sepse s'e dinin mirë rrugën e fshatit.

Atij që niset për rrugë pa kallauz, rruga dyditëshe i bëhet qindvjeçare.

Ai që shkon në Qabe pa prova, bie në mjerim si këta të mjerë të hutuar.

Personi që zë një art pa iu drejtuar ustait, bëhet objekt talljeje edhe për qytetin, edhe për fshatin!

Edhe në lindje, edhe në perëndim, është mjaft e rrallë që të lindë njeriu pa nënë e pa baba!

Personi që ia hyn një pune dhe punon, fiton. Por, rrallë, mund edhe të gjejë thesar!

Por ku është ai Mustafa që trupi t'i bëhet shpirt dhe që të arrijë të fshehtën "Mëshiruesi ia mësoi atij Kur'anin"!

Njerëzit e trupit, që të gjithë, mësojnë vetë dhe i mësojnë edhe të tjerët me lexim dhe shkrim. Me bujarinë e tij të madhe, Zoti e ka bërë kalemin mjet për mësim.

O bir, çdo njeri që ka ambicje, është i privuar, i humbur. Mos vrapo ashtu si ambiciozët, por ngadalë-ngadalë!

Qytetari me gjithë grua e fëmijë hoqën mundime në atë rrugë siç heq në ujë zogu që jeton në tokë.

Tashmë ishin ngopur edhe me fshatin, edhe me fshatarin! Madje ishin ngopur së bëri sheqer pa qenë usta për atë punë!

Qytetari me njerëzit e vet arritën në fshat kurse fshatari bëri sikur s'i njihte.

Pas një muaji rrugë, të shkatërruar vetë nga lodhja dhe kafshët nga të pangrënët, arritën në fshat.

Por pa shih që fshatari, nga qëllimi i tij i keq, nisi të fliste përçart.

Dhe gjatë ditës u vu ta fshihte fytyrën me qëllim që ata të mos ua vinin syrin kopshteve e vreshtave të tij.

Fytyra që e fshihte ishte krejtësisht dredhi dhe dyfytyrësi. Është më mirë që një fytyrë e tillë të mbetet e fshehtë nga muslimanët!

Ka fytyra të tilla që shejtanët u ngulen mbi kokë, zënë vend e ulen aty si roje.

Po e pe fytyrën e njerëzve të tillë, ose mos i shih, ose, meqë i pe, mos u kënaq e mos qesh!

Për surrate të tillë të ndyrë e të ulët, Zoti ka thënë: "I kapim nga jelet e i shkulim!"

Miqtë pyetën dhe e gjetën shtëpinë e fshatarit dhe vrapuan te porta e tij si të njohur dhe miq që ishin!

Njerëzit e shtëpisë së fshatarit e mbyllën portën. Nga ky veprim i papritur, qytetari u bë si i çmendur!

Por nuk ishte koha për të treguar ashpërsi! Pas rënies në gropë, ç'dobi ka ashpërsia?

Plot pesë ditë mbetën para porte natën duke mërdhihur, ditën duke u djegur nga vapa.

Ata mbetën aty jo se nga padituria, jo nga kokëtrashësia, por nga nevoja, nga uria dhe etja!

Në nevojë, të mirët bëhen njëlloj me të këqinjtë. Nga nevoja njeriu ha edhe mish të vdekuri!

Kur e shihte fshatarin, qytetari i jepte selam, pra, e përshëndeste, dhe i thoshte: "Or ti, po unë jam filani, e kam emrin kështu!"

Kurse fshatari i thoshte: "Ka mundësi. Por unë ku ta di se kush je ti, ç'je ti? Ndoshta je një njeri i keq, ndoshta je njeri i pastër!"

* Natë e ditë kam mbetur i mahnitur pas punëve të Zotit. Në asnjë mënyrë s'mund të krahasohem me ty!

* Unë s'di gjë as për pasurinë time! Nga pasuria ime s'ka mbetur qime!

* Mendja ime s'njeh kënd tjetër veç Zotit. Veç Zotit s'kam tjetër as në zemër, as në shpirt!"

Qytetari i tha: "Ky çast po i ngjet krejtësisht kiametit: vëllai po ikën prej vëllait!"

Qytetari i tha fshatarit: "A s'ke ngrënë gjellë me të tepërt në sofrën time? A s'jam unë ai njeri?

A s'të mora dhuratë filan ditë? A nuk takoheshim e bisedonim bashkë?

* A nuk rrije te unë si mik për muaj me radhë, a nuk përfitoje nga gjithë ato mirësi të mia?

Populli e kishte dëgjuar dashurinë mes tonë! Po qe se fyti ha, fytyra turpërohet!"

Kurse fshatari i thoshte: "Pse flet fjalë të kota e pa kuptim? As ty të njoh, as emrin e as vendin ta di!"

Natën e pestë qiellin e mbuluan retë dhe filloi një shi i tillë që edhe qielli vetë u çudit!

Më në fund, kur thika arriti në kockë, qytetari nisi ta rrahë hallkën e portës duke bërtitur: "O i zoti i shtëpisë!"

Pas qindra këmbënguljeve, fshatari erdhi te porta dhe e pyeti: "O shpirt i babait, ç'kërkon, ç'ke?"

Qytetari i tha: "Hoqa dorë nga shumë të drejta, të gjitha pandehmat dhe mendimet i braktisa!

Zemra e mjerë, duke u përvëluar në diell gjatë ditës e duke u dridhur nga e ftohta për pesë net me radhë, hoqi mundim sa për pesë vjet!"

Një mundim i ardhur nga i njohuri, miku, soji, është i barabartë me treqind mijë mundime të ardhura nga i huaji!

Sepse njeriu nuk shpreson se do të pësojë mundime nga miku e i afërmi, natyra i është mësuar me mirësitë dhe besën e tij!

Po ta vësh re me kujdes, e kupton se ngatërresat dhe mundimet që pësojnë njerëzit, shkaktohen nga gjërat me të cilat s'janë mësuar.

Qytetari i tha: "O shok, dielli i dashurisë së të cilit perëndoi, edhe sikur gjakun të ma derdhësh, ta bëj hallall!

Vetëm këtë natë me shi na jep një strehë dhe merre shpërblimin e kësaj në kiamet!"

Fshatari i tha: "Atje është një strehë ku rri roja i vreshtës. Atje ai përgjon ujqit.

Po ta heqësh edhe ti atë mundim, s'ka më mirë! Le të jetë e jotja ajo strehë! vetëm se po s'e bëre dot atë punë, më mirë gjeji vetes një strehë tjetër!"

Qytetari i tha: "Të të bëj qindra shërbime, vetëm një strehë më jep! Nëmi edhe harkun me shigjetën!

Unë nuk do të fle, por do të ruaj rrushin. Po të vijë ujku, do ta qëlloj mu në kokë!

O i poshtër me dy fytyra, për dashurinë e Allahut, mos më lër sonte nën shi e mbi baltë!"

Pasi u zbraz ajo kolibe e ngushtë, qytetari bashkë me grua e fëmijë hynë në atë vend të ngushtë ku s'kishe nga lëvizje!

Dhe u ulën njëri mbi tjetrin si karkalecët në shpellë!

Gjithë natën e natës u lutën e thanë: "Aman, o Zot, të të vijë keq për ne! Ne e meritojmë jo këtë, por qindfishin e kësaj!

Kështu e meritojnë ata që bëhen miq me njerëz të poshtër, ata që tregohen burra me ata njerëz që s'kanë burrëri!"

Kështu e meriton ai që lë shërbimin në tokën e njerëzve të vlefshëm duke u treguar lakmitar!

Ta puthësh e ta lëpish gurin e dheun e njerëzve të pastër,
është më e mirë se t'u shërbesh njerëzve të ulët e të poshtër,
se të përfitosh nga kopshti dhe vreshta e tyre!

T'i bëhesh rob një burri me zemër të ndriçuar është më mirë
se të bëhesh kurorë në kokë të padishahëve!

O korier rrugësh, o ti që vrapon në rrugë të kundërta, ti nuk
mund të gjesh nga padishahët mbi këtë tokë tjetër gjë veç
zërit të daulles!

Kur edhe qytetarët, madje, janë pjesërisht piratë që presin
rrugët, ç'mund të jetë fshatari? Një kokëtrashë i privuar nga
frymëzimi dhe begatia!

Këtë e meriton ai që nuk bën siç i thotë arsyeja dhe maturia,
por dëgjon zërin e fantazmës dhe shkon pas tij!

U pendua me gjithë zemër për punën që bëri, por ç'dobi
kishte të rënkonte tani!

Gjithë natën, qytetari me harkun në dorë erdhi rrotull duke
hetuar ujkun.

Mirëpo ujku i vërtetë i kishte rënë sipër si shkëndijë zjarri,
por ai, duke mos pasur dijeni për këtë, akoma kërkonte
ujkun!

Në atë gërmadhë ku kishin futur kokën, ata i kishin sulmuar
mushkonjat dhe pleshtat që i kafshonin pa pushim.

Kurse ata, nga frika e ujkut, s'u kish mbetur fuqi as për t'i
përzënë mushkonjat dhe pleshtat!

Po të vinte ujku e t'i bënte dëm tufës, fshatari do t'ia shkulte
qytetarit flokë e mjekër!

Kështu, duke pritur të vuajtur në kulm, me shpirtin ndër
dhëmbë,

U shfaq papritmas një hije ujku që po zbriste me vrik nga
maja e kodrës.

Qytetari ngrehu harkun, i lëshoi një shigjetë dhe e vrau
kafshën që u rrokullis poshtë.

Duke rënë, kafsha lëshoi një pordhë. Fshatari e dëgjoi dhe,
duke rrahur gjunjët me keqardhje, tha: "I mjeri unë!

More i paqenë, më vrave kërriçin e gomarit!" Qytetari i tha:
"Jo, more, një ujk sa një div!

Pa shihja hijen, vetë ujku! Edhe nga trajta duket që është
ujk!"

Duke mos ua vënë veshin fjalëve të qytetarit, fshatari i tha:
"Jo, jo! A nuk pordhi? E njoha unë! Pordhën e tij e dalloj siç
dalloj ujin nga vera!

Ma vrave kërriçin mu në livadh! Mos të paftë syri gëzim!"

Qytetari i tha: "Shih mirë... Eshtë natë. Njeriu natën s'sheh
mirë!

Përgjithësisht, nata e gënjen njeriun, gjëra të tjera i tregon. Jo
çdokush e dallon atë që sheh.

Pa le sonte që edhe errësirë është, dhe re ka, edhe shi i
rrëmbyer bie! Këto tri errësira e gënjejnë shumë njeriun!"

Megjithëkëtë, fshatari i tha: "Jo! Kjo për mua është e qartë
si dita! Unë e njoh këtë pordhje, kjo është pordha e kërriçit
të gomarit tim!

Ashtu siç e njeh udhëtari bukën e vet edhe unë e njoh atë
pordhë mes njëqind pordhave, madje!"

Qytetari nuk duroi dot më, iu hodh fshatarit me vrik dhe e
mbërtheu fort prej jake.

Dhe i tha: "O i hutuar hileqar, o grabitës i turbulluar, ti me
siguri ke pirë opium!

Mes këtyre tri errësirave e njeh pordhjen e gomarit tënd, po
mua, si s'më njeh mua, more rrugaç?

Njeriu që e njeh kërriçin e gomarit të vet në mes të natës, si
s'e njeh mikun e vet në mes të ditës?

E tregon veten të dalldisur dhe të ditur, por njerëzillëkut
dhe besës u hedh dhé syve!

Dhe thua se s'ke haber as për veten tënde, se zemra s'të nxë
askënd tjetër veç Zotit!

Thua se s'mban mend se ç'ke ngrënë dje. E tregon veten të
dalldisur gjoja sikur zemra s'të kënaqet veçse me mahnitje,

Por i mençur i vërtetë jam unë, i dashuruar pas Zotit jam
unë, mbaje mirë në mend këtë dhe kuptoje pse s'jam në
vete!"

Po qe se dikush, pa qenë në vete, pi verë hurmaje e cila është
ligjërisht haram, sheriati e quan të justifikuar.

Nuk është e pranueshme që i dehuri dhe i droguari ta
ndajnë gruan dhe të shesin diçka. Ata i ngjasin fëmijës, u
falet veprimi dhe lihen të lirë.

Kurse dehja që vjen prej Zotit i cili është padishahu i vetëm, vepron mbi njeriun më shumë se njëqind kupa verë, ia merr mendjen njeriut më shumë se ç'ja marrin njëqind kupa verë!

Ec tutje, si mund t'i bëhet propozim një njeriu të tillë? Kali ra, mbeti pa duar e pa këmbë!

Në këtë botë, kush i ngarkon barrë kërriçit të gomarit? Kush mund t'ia mësojë persishten djallit?

Sapo kali të nisë të çalojë, ia heqin barrën që ka sipër. Sepse Zoti ka thënë: "Për qorrin s'ka propozim!"

Edhe unë u bëra qorr para vetes, por Zotin u bëra që ta shoh. Në këto kushte, jam falur edhe nga e pakta, edhe nga e shumta!

Kurse ti pretendon për dervishllëk, thua se s'je në vete, sillesh si sarhoshët e përjetësisë, klith e bërtet,

Nuk e dallon tokën nga qielli, por durimi i Zotit të vu në një provë që...

Pordhja e kërriçit të gomarit të demaskoi në atë mënyrë që, duke ta hedhur poshtë mohimin e vetvetes duke thënë se nuk je ti, e vërtetoi se je ti!

Ja, kështu e demaskon Zoti njeriun e tromaksur, kështu e kap gjahun që ikën!

O babë, qindramijëra provime ka për atë që thotë se është bërë çaush në portë të padishahut!

Edhe nëse populli s'e njeh me këto provime, parësia kërkon prova për çështjen e tij, e pyesin për shenjat e rrugës së tij.

Po qe se një burrë i ulët e i pavlerë ngrihet dhe pretendon se është rrobaqepës, padishahu i hedh para një copë atllasi.

Dhe i thotë të bëjë prej saj një kaftan të gjerë. Me këtë provim, atij që ngre një pretendim pa vend, i shfaqen në kokë dy brirë dhe, kështu, kuptohet menjëherë se është ká!

Po qe se të këqinjtë nuk do të provoheshin, çdo pusht do të hiqej Rustem në luftë!

Ta zëmë se pushti ka veshur parzmore, ç'e vlen? A nuk do të binte rob sapo të hynte në luftë e të binte ngushtë?

Kurse i dehuri pas Zotit, a largohet nga stuhia? Ai s'vjen në vete gjersa të fryjë briri!

Vera e Zotit është e vërtetë, ajo s'ka të gënjeshtërt. Kurse ti s'ke pirë verë, por dhallë, dhallë, dhallë!

E tregon veten Xhunejd dhe Bajazit! Ik, ore! Mirëpo thua se nuk e dallon dot sëpatën nga çelësi!

O rrenacak, si do të mund t'i fshehësh me këtë hutaqëri se je i keq, dembel, zemërak dhe ambicioz?

Veten e tregon Hallaxhi Mansur, kurse miqve u fut zjarr në pambuk!

Thua se nuk e dallon dot Omerin nga Ebu Lehebi, por thua se e dallon në mes të natën pordhjen e kërriçit të gomarit tënd!

Edhe ai që i beson fjalës së një gomari si ti, është një gomar që, për hatrin tim e bën veten qorr dhe shurdh!

Mos e pandeh veten se je ndonjë trim! Ti je njeriu i piratëve të rrugës!

Fluturo nga hutaqëria dhe vrapo drejt mendjes së kthjellët. A mund të fluturojë mendja e rreme për në qiej?

E tregon veten i dashur i Zotit, por bën dashuri me shejtanin e zi!

Ditën e kiametit i lidhin dashnorët me njëri-tjetrin dhe i nxjerrin para të gjithëve!

Si ndodh që ti e tregon veten të habitur e kokëtrashë? Ku është gjaku i rrushit? Ti ke pirë gjakun tonë!

Më thua: Ec dhe largohu menjëherë prej meje! Unë s'të njoh ty! Unë jam një i ditur që s'e njeh veten, jam Behluli i fshatit!

Arrite afërsinë e Zotit, por pandeh se arti nuk veçohet prej artistit, ë?

A s'e sheh të paktën këtë? Në afërsinë e arritur nga të urtët e Zotit, ka qindra shenja të magjishme, qindra punë e veprimtari!

Për shembull, në dorën e Daudit, hekuri bëhet qiri... Mirëpo në dorën tënde, qiriu ngurtësohet e kthehet në hekur!

Në krijim dhe furnizimin me ushqimin bazë jetësor, të gjithë janë të barabartë, kurse njerëzit e mëdhenj bëhen zotëruesit e afërsisë së komunikimit me Zotin!

Or babë, edhe afërsia është lloje-lloje. dielli i bie edhe malit, edhe arit!

Por dielli ka një afërsi të tillë me arin, që shelgu nuk di asgjë prej kësaj!

Edhe dega e thatë është afër diellit, edhe dega e njomë. Po a fshihet dielli prej atyre të dyve?

Po afërsia e degës së njomë ku është? Nga ajo degë ti vjel fruta të pjekura, ha fruta të pjekura!

Por shih andej: dega e thatë ç'mund të përfitojë nga afërsia me diellin përveç thatësirës?

O i mençur, kur të të vijnë mendtë në kokë, mos bjer në një dehje nga e cila do të pendohesh!

Bëhu nga ata të dehur që, po u vunë të pinë verë, edhe mendjet e pjekura, madje i kanë zili!

O ti që, si macja, zë miun e plakur, po qe se ke pirë nga ajo verë, po qe se je ushqyer me të, zër luan. luan!

O ti që kapesh pas iluzioneve dhe pi verë iluzive nga kupa që s'e ka origjinalen, mos luaj rolin e të dehurit si të dehurit e vërtetë, mos e shqetëso atë anë!

Bie sa në këtë anë, sa në tjetrën si i dehur, por nga kjo anë s'ka rrugë për ty, ik nga ana tjetër!

Pasi të gjesh rrugë në atë anë, pastaj hepohu herë nga kjo anë, herë nga ana tjetër!

Por po t'i takosh krejtësisht vetëm kësaj ane, mos fol për atë anë. Meqë s'të ka ardhur vdekja, mos hiq shpirt kot më kot!

Ndërkaq, po qe se njeriu i gjallë me zemër Hizri i cili e ka arritur jetën e amshuar dhe nuk ka frikë nga vdekja, nuk e njeh krijesën, është i justifikuar!

Qiellzën e kënaq me kënaqësinë e fantazisë, tullumbin tënd të ekzistencës e fryn me frymë, fryhesh e krekosesh me frymën tënde,

Por, me një gjilpërë, ajri që ke brenda, ikën dhe ti shfryhesh me të tëra! Dëshiroj, burrë i mençur, nuk fryhesh në këtë mënyrë!

Dimrit bën shtamba prej bore, mirëpo a e mbajnë ujin ato!

Çakalli bie në qypin e bojaxhiut dhe ngjyhet, pastaj mbahet si pallua mes çakallëve.

Një çakall ra në qypin e bojaxhiut dhe mbeti ca çaste aty.

Pastaj doli jashtë me qimen të ngjyer me bojë dhe nisi të thotë: "Unë jam më i madhi i pallonjve!"

Postiqja i ishte bojatisur, i shkëlqente shumë bukur dhe dielli binte mbi ato ngjyra.

Çakalli e pa veten me ngjyra të jeshilta, të kuqe, rozë dhe të verdha dhe doli para çakallëve të tjerë me ato ngjyra.

Dhe të gjithë ata i thanë: "O çakalli ynë i vockël, ç'është kjo që të ka gjetur? Shumë i hareshëm je, shumë i kënaqur je me vetveten!

Nga gëzimi dhe hareja pothuajse ndjen neveri për ne! Nga e fitove këtë madhështi?"

Ndërkaq, njëri nga çakallët i tha: "Ti ose bën hile, ose me të vërtetë ke arritur një gëzim dhe u fute mes të gëzuarve.

Dhe more të ngjitesh në tribunë, të tregohesh i madh me fjalë dhe ta bësh popullin për vete!"

Kurse çakalli i ngjyrosur i tha: "U përpoqa shumë, por, meqë s'pashë ndonjë dashuri, ndonjë ngrohtësi, përdora dredhinë dhe shtiva në dorë paturpësinë!"

Drejtësia dhe djegia janë zakone të të urtëve. Kurse paturpësia, një art ku strehohet çdo njeri i ulët!

Në këtë mënyrë, e tërheqin popullin pas vetes duke u treguar të gëzuar, por po të shihen në fytyrën e brendshme, nuk janë aspak të këndshëm!

Dikush që ngrinte çështje të rreme, çdo mëngjes i lyente buzët dhe mustaqet me një copë bishti të majme dhe pastaj dilte mes miqve duke u krenuar se kishte ngrënë këtë e atë!

Një burrë i ulët e pa vlerë gjeti një copë bishti. Çdo mëngjes i ngjyente mustaqet me yndyrën e tij,

Pastaj shkonte te nëpunësit e shtetit dhe u thoshte se "në shtëpi kishte ngrënë gjellë të majme"

Dhe, për ta provuar drejtësinë e fjalës së vet, përdridhte e fërkonte mustaqet për t'u treguar se sa të yndyrshme i kishte:

"Ja, dëshmitarë të drejtësisë së fjalëve të mia, mustaqet që tregojnë se kam ngrënë gjëra të yndyrshme!"

Kurse barku, pa fjalë e pa zë, thoshte: "Zoti e thaftë mashtrimin e gënjeshtarëve!

Fjala jote na dogji në zjarr! Ato mustaqet e përlyera me yndyrë t'u thafshin për rrjënje!

O i paqenë! Po të mos ishte ky pretendimi yt, ndoshta ndonjë njeriu bujar do t'i vinte keq për ne!

Ose po ta tregoje varfërinë tënde, po të mos i shtroje këto gënjeshtra dhe mashtrime, do të dilte ndonjë doktor e të të shëronte!"

Zoti tha: "O njeri i shtrembër, mos i lëkund veshët dhe bishtin! Të drejtave u bëjnë dobi të drejtat!"

O i fëlliqur! Mos fli në shpellë i mbledhur kular! Ç'të kesh, tregoje! "Drejtohu, bëhu i drejtë!"

Po të mos e thuash dot turpin, të paktën hesht! Mos e vra veten me dukje e mashtrime!

Po të kesh shtënë në dorë ndonjë para, mos e hap gojën. Në rrugë ka gurë prove!

Edhe para gurëve të provës janë vënë prova për ta, edhe ato vihen në provë!

Zoti tha: "Qysh nga lindja, gjer këtë çast, ata janë provuar dy herë!"

Or babë, ka provë brenda në provë! Mblidhe veten dhe mos e shit veten për një provë të vogël!

Bel'ami i biri Baburit
është i sigurt se ka për të dalë faqebardhë nga provat e Zotit.

Bel'ami, i biri i Baburit, me Iblisin u poshtëruan mu në provën e fundit!

Edhe ai njeri, sipas pretendimit të vet, dukej i pushtetshëm, por stomaku ia mallkonte mustaqet dhe thoshte:

"O Zot, nxirrja jashtë atë që fsheh ky burrë! Ky na dogji ne, demaskoje atë!"

Të gjitha pjesët e trupit i ishin bërë armiq. Ai pretendonte për pranverë, kurse ato ndodheshin mu në mes të dimrit!

Njeriu pretendonte për mirësi dhe bujari, por degën e mëshirës po e priste nga rrënjët!

Ose bëhu i drejtë, tregoje se je i drejtë, ose hesht dhe fito mëshirë, pastaj u entuziazmo!

Edhe barku i atij njeriu u ishte bërë armik mustaqeve, fshehtazi ngrinte duart dhe lutej:

"O Zot, demaskoje këtë njeri që njerëzit bujarë të na mëshirojnë!"

Lutja e stomakut u pranua. Djegia e stomakut nga uria hapi flamur gjer jashtë, u bë e dukshme.

Zoti ka thënë: "Po më thirre mua, edhe sikur të jesh mëkatar, edhe sikur të jesh idhujtar, prapë unë të përgjigjem!

Prandaj mos u druaj aspak të lutesh, mos u mërzit aspak. Më në fund, lutja të shpëton nga dora e nefsit tënd fantazmë!"

Sapo stomaku ia dorëzoi veten Zotit, papritmas erdhi një mace që e rrëmbeu atë copë bishti dhe iku!

Njerëzit e shtëpisë i ranë pas maces, por macja iku me vrap. Fëmija u zverdh e mpak nga frika e qortimit të babait!

Ndërsa i ati po rrinte me disa vetë, fëmija shkoi dhe ia tregoi se si qëndronte puna. Me ato fjalë, fëmija e bëri për një lek nderin e të atit që e kalonte kohën me punën e bishtit!

Fëmija i tha: "Atë copën e bishtit që lyeje çdo mëngjes buzët dhe mustaqet,

Erdhi macja dhe e rrëmbeu! I ramë pas, vrapuam shumë, por pa dobi... s'e kapëm dot!"

Të pranishmit u habitën dhe qeshën me njëri-tjetrin dhe u erdhi keq për të shkretin!

Pastaj e ftuan dhe e ushqyen dhe mbollën farën e mëshirës për ata që bien në hallin e tij!

Edhe ai vetë, duke parë te njerëzit e mëdhenj kënaqësinë e punës së drejtë, e la të mbajturit më të madh dhe u bë rob i punës së drejtë!

Çakalli që ra në qypin e bojaxhiut,
pretendon se është pallua.

Çakalli ngjyra-ngjyra u shfaq papritmas dhe i tha në vesh atij që ia dënonte sjelljen:

"Pa shihmë një herë mua, shihi ngjyrat e mia! As shamani, bile, nuk ka ndonjë idhull si unë!

As u bëra i bukur si trëndafilishtja, as u bojatisa me qindra ngjyra të këndshme! Mos e hiq kokën prej meje, bëmë sexhde mua!

Shihmë këtë bukuri, këtë hijeshi, këtë ngjyrë dhe quamë Krenari e Botës, Shtylla e Fesë!

Meritova favorin e Zotit. U bëra si tabelë që shpalos të fshehtat hyjnore!"

Çakallët u mblodhën atje si fluturat rreth qiririt duke menduar:

"A mund të ketë bukuri të tillë te çakalli?"

Dhe e pyetën: "Mirë, o margaritari ynë, si të të thërrasim ty?" Çakalli u tha: "Më thoni luan që i ngjet yllit Jupiter!"

Atëherë, i thanë: "Mirë, po pallonjtë e zemrës lozin e përdridhen në trëndafilishtet!

Ti, a luan e përdridhesh dot ashtu?" Çakalli u tha: "Jo, more, ç'thoni! Pa rënë në shkretëtirë, si mund të them se u ngjita në Mina?"

"Mirë, po a mund të bërtasësh si pallonjtë?" - E pyetën. "A mund të dalë burim nga guri i zi?" - Iu përgjigj.

Atëherë i thanë: "Rroba e bukurisë së palloit vjen nga qielli, është e përjetshme. A mund ta shtiesh në dorë atë bukuri me pretendim e dredhi?"

Edhe pretendimi i Faraonit për hyjnitet i ngjet pretendimit të çakallit për pallua.

Edhe Faraoni pati ngjyer flokët dhe mjekrën dhe, për shkak të gomarllëkut të vet, pati pretenduar për ta treguar veten më të lartë se Musai, qe nisur të fluturonte një gradë më lart se ai!

Edhe ai ishte nga soji i çakallit që ra në qypin e bojaxhiut. Edhe ai kishte rënë në qypin e pasurisë dhe pushtetit!

Kush e shihte pasurinë dhe pushtetin e tij, i binte ndër këmbë dhe ai gënjehej nga gjesti i atyre njerëzve të paditur!

Ai ishte dalldisur nga përulësia e popullit të varfër që vishte pelerina të arnuara, nga mahnitja e njerëzve të popullit para mallit dhe pasurisë së tij!

Malli dhe pasuria janë gjarpër. Në to ka helm. Me konsideratën e lartë të popullit për to, me nënshtrimin e popullit para Faraonit, ato kthehen në kuçedër!

O Faraon, mos u mbaj më të madh! Ti je një çakall, mos pretendo se je pallua!

Po të hysh mes pallonjve, mbetesh i paaftë për t'u sjellë si ta, nuk tundesh dot si ta, demaskohesh!

Musai dhe Haruni u ngjanin pallonjve. Para teje u tundën, luajtën dhe të shkatërruan!

Shëmtia të doli në shesh, u demaskove e shkove! Re nga lartësitë, poshtë!

Me ta parë gurin e provës, u nxive si paraja kallpe, qëndisja prej luani të ra, qenëria të doli në shesh!

O qen i shëmtuar e i zgjebosur! Mos vish lëkurën e luanit nga ambicja dhe zemërimi! Luani bulërin dhe të provon!

Dhe atëherë kuptohet se sipër ke trajtë luani, por në të vërtetë, ke zakonet e qenve!

Komenti i ajetit "Ti i njeh ata nga gabimet në thëniet e tyre!"

Kur i erdhi radha fjalës, Zoti i tha Pejgamberit: "Për t'i kuptuar se kush janë hipokritët, prova më e lehtë dhe e dukshme është kjo:

Edhe sikur hipokriti të duket trupmadh, i frikshëm e trim, kuptohet nga toni i zërit dhe fjalët.

Kur ti merr shtamba, a nuk i provon duke i goditur?

Pse i godet? Për ta marrë vesh nga tingulli shtambën e krisur!

Tingulli i shtambës së krisur apo të thyer është i ndryshëm. Tingulli i ngjet korrierit, shkon para."

Zëri vjen dhe tregon se ç'është ajo gjë, e shpalos dhe e derdh gjendjen e saj.

Sapo erdhi fjala për vënien në provë, m'u kujtua historia e Harutit.

Historia e Harutit dhe Marutit dhe pretendimi i tyre për trimëri para provave të Zotit të Madh.

Edhe më parë kemi thënë një fjalë mbi këtë temë. Por, fundja, sado që të themi, mund të shprehim vetëm një të mijtën e çështjes!

Desha ta tregoj siç duhet këtë ngjarje, por gjer tani fjala hapi fjalën dhe, për shkaqe të ndryshme, mbeta pa e bërë.

Po bëj edhe një përpjekje dhe të them të paktën nga e shumta, vetëm njërën gjymtyrë të veprimit!

O ti që t'u bëfshim rob të fytyrës tënde, dëgjoje rrëfenjën e Harutit dhe Marutit!

Ishin bërë si të dehur duke soditur favoret e Zotit, persekutimet e çuditshme të shfaqura në formë favori të padishahut.

Kur janë këto lloj dehjesh në persekutimet e Zotit, ç'dehje mund të ketë miraxhi i Zotit?

Po qe se kokrra në lak i jep njeriut një dehje të tillë, po sofra e të mirave, ç'gjëra bën, ç'favore jep?

Edhe Haruti, edhe Maruti ishin bërë të dehur, i kishin zgjidhur litarët, kishin shpëtuar nga kufizimi dhe klithnin nga gëzimi haptazi.

Por në rrugë kishte një lak e një provë të tillë, që, stuhia e saj mund t'i rrëmbente e merrte me vete edhe malet si të ishin fije kashte!

Kjo provë i përmbyste ata, por ku do të dinte gjë dehja e tyre nga kjo?

Para të dehurit janë njëlloj si hendeku, si sheshi. Atyre u ishte bërë rrugë e drejtë dhe e sheshtë edhe hendeku, edhe gropa!

Cjapi i malit kërkon ushqim në majë të malit dhe kërcen e vrapon pa pësuar asnjë dëm!

Dhe duke u hapur vendeve për të gjetur ushqim, ia beh papritur prova e fatit!

Sheh nga mali tjetër dhe atje dallon një dhi.

Menjëherë i erren sytë. Kërkon të hidhet nga ky mal në atë mal!

Mali ku ndodhet dhia i duket atij aq afër, sa të hidhet gjer aty, i duket sikur të vijë rrotull portës së shtëpisë!

Mijëra arshin rrugë i duken si një largësi prej dy arshinësh, me atë dehje kërkon të hidhet!

Dhe kur hidhet, bie në gropën mes dy maleve të pamëshirshëm!

Ai kishte ikur në mal nga gjahtarët, por vendi ku u strehua ja hëngri kokën!

Gjahtarët ishin ulur në një pllajë mes dy maleve dhe prisnin shfaqjen e kësaj kazaje e të këtij kaderi madhështor!

Në përgjithësi, kështu gjuhet dhia apo cjapi i malit. Përndryshe kjo kafshë është shumë e shpejtë, shumë e shkathët dhe e zhdërvjelltë, e ndjen dhe e kupton dushmanin!

Rustemi e kishte kokën në vend, veshët e sytë në vend, mustaqet e mjekra, burrërore, por ia zuri këmbën dhe e rrëzoi laku që i thonë epsh!

Ashtu si unë, edhe ti shkëputu nga dehja e epshit, këtë dehje sodite te deveja!

Pastaj, dije se kjo dehje epshi në këtë botë është mjaft e ulët kundrejt dehjes së engjëjve.

Ajo dehje e thyen, e prish këtë dehje. Si mund të ndodhë që engjëlli t'i tregojë konsideratë epshit?

Gjersa njeriu të mos e ketë shijuar ujin e ëmbël, uji i hidhur i duket i këndshëm si drita e syve!

Edhe një pikë e verërave të qiellit e bën njeriun të heqë dorë edhe nga vera e zakonshme, edhe nga verëshërbyeset!

Tashmë mendo ti se ç'lloj dehjeje është ajo e engjëjve, se në ç'dalldi bien shpirtrat e pastër nga lartësia hyjnore!

Ata i kanë dhënë zemrat duke marrë një erë nga kjo verë, e kanë thyer qypin e verës së kësaj bote!

Vetëm se ata që janë të pashpresë dhe larg nga ajo botë, ashtu si qafirët, janë fshehur në varre,

E kanë prerë shpresën nga të dyja botët, kanë mbjellë gjemba pa hesap e pa kufi!

Për shkak të dehjes, Haruti dhe Maruti thanë: "Eh, sikur edhe ne, si reja, të lëshonim mëshirë mbi tokë

Dhe në këtë vend dhune e padrejtësie të përhapnim drejtësi, maturi dhe besë!"

Ata kështu thanë, por edhe kaderi dhe kazaja u thanë: "Qëndroni! Para këmbëve tuaja ka shumë kurthe e leqe!

Ejani në vete dhe mos shkoni paturpësisht në shkretëtirën e ngatërresave dhe fatkeqësive! Ejani në vete dhe mos e ngisni verbërisht kalin për në Qerbela!

Sepse në atë shkretëtirë, udhëtari nuk gjen vend për të vënë këmbën nga leshtë dhe eshtrat e atyre që kanë gjetur vdekjen aty!

Rruga është fund e krye plot lesh, kocka dhe nerva. Shpata e persekutimit të Zotit, sa e sa të qenë i ka bërë të paqenë!

Zoti tha: "Robtë që arrijnë mirësinë e Zotit, ecin mbi tokë urtë e butë!"

Si mund të ecë mbi gjemba këmbëzbathuri? Duke qëndruar dhe zgjedhur rrugën!

Këtë thoshte kazaja, por veshët e tyre u ishin zënë, u ishin shurdhuar për shkak të entuziazmit!

Përveç atyre që kishin shpëtuar nga qenia e vet, të gjithë të tjerëve ua kishin lidhur sytë, ua kishin zënë veshët!

Ç'mund t'i hapë sytë veç mirësisë së Zotit, ç'mund ta heshtë zemërimin veç dashurisë?

Lutem që përpjekja për të arritur sukses në mungesë të mirësisë së Zotit, të mos i bëhet e shkruar askujt në botë! Vetëm Zoti e di se ç'është e drejtë!

Faraoni sheh në ëndërr Musain (a.s.) dhe merr masa për të penguar lindjen e tij.

Përpjekjet e Faraonit nuk kishin arritur suksesin që është mirësi dhe dhuratë e Zotit. Dhe ngaqë Zoti nuk i jepte sukses, çdo gjë që bënte, i çbëhej.

Nën urdhër kishte mijëra astrologë, mijëra interpretues ëndrrash, mijëra magjistarë.

Ata ia kishin shpjeguar ëndrrën se do të lindte Musai i cili do ta shkatërronte atë vetë dhe mbretërimin e tij.

Faraoni u tha interpretuesve dhe astrologëve: "Si duhet ta shporrim këtë gjë që na provon kjo ëndërr e keqe?"

Që të gjithë i thanë: "Të pengojmë lindjen e fëmijës!"

Kur erdhi nata e lindjes, nëpunësit dhe shërbëtorët e Faraonit e panë me vend këtë masë:

Atë ditë, që në mëngjes herët, izraelitët do të thirreshin që të grumbulloheshin në shesh për t'u pritur nga Faraoni.

"O të bijtë e Izraelit, ejani, Faraoni dëshiron t'ju shohë në filan vend!

Ai do t'jua tregojë fytyrën të pambuluar dhe do t'ju bëjë dhurata për mirësi!"

Sepse izraelitët që mbaheshin si robër, nuk i afroheshin dot Faraonit, nuk kishin leje për ta parë atë.

Ata ishin urdhëruar që, po ta hasnin rrugës, ta mbështesnin fytyrën përtokë për të mos e parë.

Ky ishte ligji: Asnjë rob, qoftë me kohë, qoftë pa kohë, nuk do ta shikonte fytyrën e Faraonit!

Kur të ndodheshin në rrugë dhe të dëgjonin zërin e çaushit, duhej të ktheheshin nga muri dhe ta mbështesnin kokën në të për të mos e parë!

Përndryshe, izraeliti që do t'ia shihte fytyrën Faraonit, do të quhej mëkatar, fajtor dhe do të ndëshkohej me dënimet më të rënda!

Kështu, pra, izraelitët kishin dëshirë të madhe për ta parë atë fytyrë të ndaluar. Thonë se njeriu ka lakmi të madhe për gjënë e ndaluar!

Izraelitët u thirrën në shesh me qëllim që të pengohej lindja e Musait (a.s.).

Tellallët thirrën: "O robër, o skllevër, vraponi te sheshi! Kemi shpresë se faraoni i faraonëve do t'jua tregojë fytyrën, do t'ju bëjë dhurata e të mira!"

Me ta dëgjuar këtë sihariq, izraelitët, meqë ishin të etur për fytyrën e Faraonit,

I besuan dredhisë, u veshën e u stolisën dhe vrapuan në atë anë ku thirreshin.

Histori

Siç patën vepruar mongolët! Ata patën lajmëruar: "Kërkojmë dikë nga egjiptasit!

Grumbullojini egjiptasit në një anë që ta kapim atë që kërkojmë!"

Kujtdo që vinte, i thoshin: "Jo, s'je ti! Ti shko e ulu aty!"

Në këtë mënyrë, pasi u mblodhën të gjithë egjiptasit, ua prenë kokën të gjithëve!

Kujtoni se, kur këndohej ezan, njerëzit nuk i përgjigjeshin ftesës së ftuesit të Zotit për shkak të ndjellakeqësisë së atij njeriu.

Ftesa e mongolëve hileqarë i tërhoqi ata gjer në vdekje. O njeri i mençur, ruhu nga dredhia e shejtanit!

Dëgjo me gjithë shpirt zërin e të varfërve dhe nevojtarëve në mënyrë që zëri i iluzionistit të të mos ta tërheqë veshin!

Edhe sikur të varfërit të jenë njerëz lakmitarë e me vese të këqija, prapë ti mes tyre kërkoje njeriun e zemrës!

Margaritarët gjinden në fund të detit përzjerë me gurë. Gjërat e lavdërueshme ndodhen mes të metave e mangësive!

Izraelitët vrapuan për t'u ndodhur herët në shesh.

Pasi i mblodhi me dredhi në shesh, Faraoni ua tregoi atyre fytyrën e tij të bukur. Kështu, ua fitoi zemrat, u bëri dhurata dhe premtime!

Pastaj u tha: "Për shpirtin tuaj! Qëndroni sonte që të gjithë këtu në shesh, këtu shtrihuni e flini!"

Izraelitët iu përgjigjën: "Ne të adhurojmë ty, ta dëgjojmë fjalën, prandaj, po deshe, edhe një muaj të tërë qëndrojmë këtu!"

Natën e lindjes, Faraoni kthehet nga sheshi në qytet i gëzuar se burrat izraelitë ishin ndarë nga gratë.

Natën, Faraoni u kthye në qytet i gëzuar tek po mendonte: "Sonte është nata e lindjes, por të gjithë burrat ndodhen veç nga gratë!"

Pranë i ndodhej edhe kujdestari i thesarit, Imrani. Faraoni u kthye në qytet duke biseduar me të.

Ai i tha Imranit: "Imran, edhe ti fli këtu sonte, mos shko te gruaja, mos u tako me të!"

Imrani iu përgjigj: "Mirë, këtu po fle! Unë as që mendoj, madje, diçka tjetër veç asaj që të dëshiron zemra ty!"

Edhe Imrani ishte nga bijtë e Izraelit. Por pothuaj ishte zemra dhe shpirti i Faraonit.

Si mund t'i shkonte ndërmend Faraonit se ai do të ngrinte krye, se do të bënte pikërisht atë së cilës i trembej Faraoni?

Imrani takohet me nënën e Musait dhe ajo mbetet me barrë në Musain.

Faraoni shkoi, edhe Imrani qëndroi aty e fjeti. Pas mesit të natës, e shoqja erdhi për ta parë.

Iu shtri sipër dhe nisi ta puthte në buzë. Imrani u zgjua nga gjumi i mesit të natës.

Imrani i hapi sytë dhe pa gruan. Imrani ndjeu kënaqësi dhe ata nisën të putheshin buzë më buzë.

Imrani e pyeti: "Si erdhe në këtë orë?" Gruaja iu përgjigj: "Nga dëshira për ty! Ky është kazaja dhe kaderi i Zotit!"

Imrani e përqafoi gruan me dashuri, nuk e mbajti dot veten, u bashkua me të dhe ia la amanetin. Pastaj i tha: "Grua, kjo s'është punë e vogël!"

Masati goditi gurin dhe shpërtheu një zjarr dhe një zjarr i tillë që do të merrte shpagim edhe nga sunduesi, edhe nga salltaneti i tij, një zjarr që ndizte urrejtjen edhe për mbretin, edhe për mbretërimin e tij!

Unë i ngjaj resë.Ti je dhé, kurse Musai, bimësi. Zoti në lojën e shahut jep shah dhe na gëlltit ne!

Grua, ta dish se edhe të gëlltisësh, edhe të gëlltitesh, janë në dorë të Zotit. Mos e quaj punën tonë e të mërzitesh!

Ja, kjo është ajo gjëja që ia kishte frikën Faraoni! Ja, ku u takova me ty dhe u bë!

Pas takimit me të shoqen, Imrani e porosit: "Hiqu sikur s'më ke parë mua, sikur s'je takuar fare me mua!"

"Kurrsesi të mos ia thuash këtë dikujt tjetër! Mbaje fshehur që as mua të mos më bien në kokë qindra fatkeqësi, as ty!

Më në fund pasojat e kësaj do të dalin në shesh, sepse shenjat e Zotit u dukën!"

Mu atë kohë, nga njerëzit në shesh filluan të dëgjohen thirrje, qielli e toka u mbushën me thirrje.

Faraoni u frikësua nga thirrjet, u hodh përpjetë dhe vrapoi këmbëzbathur për të kuptuar se ç'kishte ndodhur!

Ai donte të kuptonte se ç'ishin ato thirrje, klithma e zhurma që vinin nga sheshi dhe që, me tmerrin e tyre, frikësonin edhe xhindët dhe perritë!

Imrani i tha: "Sundimtari ynë pastë jetë të gjatë! Bijtë e Izraelit gëzohen me bujarinë tënde,

Me dhuratat e tua, luajnë e duartrokasin!"

Faraoni tha: "Ka mundësi! Por është një dyshim e një frikë që më ka kapur plotësisht mua!

Faraoni frikësohet nga zërat.

Kjo zhurmë e rrëmujë ma prishi qetësinë. Me këtë vuajtje e dhimbje të hidhur, pothuaj më plaku!"

Si një grua që e kanë zënë dhimbjet e lindjes, sundimtari u përpëlit tërë natën!

Çdo çast thoshte: "Imran, këto thirrje më luajtën nga vendi!"

I mjeri Imran, nuk kishte fuqi t'i thoshte se ishte takuar me të shoqen!

Nuk kishte fuqi t'i tregonte se, me të mbetur e shoqja me barrë, në qiell u duk ylli i Musait!

Çdo pejgamber me të rënë në mitrën e nënës, në qiell shfaqet ylli i tij që fillon të shkëlqejë!

Në qiell shfaqet ylli i Musait (a.s.) dhe astrologët në shesh nisin të bërtasin me dhimbje!

Pavarësisht nga dredhitë dhe masat që mori Faraoni i verbër, në qiell u shfaq ylli i Musait!

Kur u bë mëngjes, Faraoni i tha Imranit: "Shko dhe merr vesh se ç'është ajo zhurmë, ajo batërdi!"

Imrani vrapoi për në shesh dhe pyeti me zë të lartë: "Ç'është kjo gjurullti? Sundimtari i sundimtarëve nuk fjeti dot!"

Çdo astrolog, kokëzbuluar e me rrobën e re të shqyer si njerëzit në zi, puthi tokën.

Si njerëzit në zi, zërat e tyre shumëzoheshin, klithjet e tyre mbushnin mjedisin!

Shkulnin flokët e mjekrat, qëllonin fytyrat, sytë u mbusheshin me lot të përgjakur!

Imrani i pyeti: "Qoftë për mbarë! Ç'është kjo klithmë, ç'është ky halli juaj? A mos ky vit keqandjellës po tregon shenja të këqija?"

Duke kërkuar falje, thanë: "Zotëri, kazaja dhe kaderi i Zotit na bëri robër!

Provuam çdo zgjidhje, por shteti i sundimtarit tonë u nxi, armiku i tij erdhi në botë, doli fitues!

Natën në qiell u duk ylli i atij fëmije dhe na verboi!

Ylli i atij Pejgamberi u ngjit lart në qiell, kurse ne filluam të qajmë e të derdhim lot si yjet!"

Imrani u gëzua përbrenda, por për dukje, filloi t'i bjerë kokës duke thënë: "Mjerë për ne!"

Dhe, pastaj, i nxehur, i zemëruar, me fytyrë të varur, i pamend si të marrët

Dhe sikur nuk ishte në vete, u sul drejt astrologëve, të cilëve u tha shumë fjalë të rënda.

Duke e treguar veten në zi dhe të dëshpëruar, e fshehte gëzimin, luante kukafshehthi me ta:

"E gënjyet sundimtarin tonë, nuk hoqët dorë nga tradhtia, nga makutëria!

E zvarritët gjer në këtë shesh, e shpërdoruat nderin e tij dhe e turpëruat!

Me duar e krahë mbështetur në gjoks, i premtuat sundimtarit tonë se do ta shpëtonit nga mjerimet!"

Kur Faraoni i dëgjoji këto fjalë, u tha: "Hajna! Kam për t'ju varur të gjithëve, do ta shihni!

Më bëtë qesharak, u dhurova pasuri armiqve dhe bëra dëm!

Vetëm që sonte izraelitët të mbeteshin larg grave,

Edhe malli shkoi, edhe nderi! Dhe asgjë nuk u arrit! A kjo është aftësia e njerëzve të aftë, a kjo është puna e njerëzve të mirë?

Ka vite që merrni para e rroba, që e hani qetësisht kapitalin e vendit!

A kjo është masa juaj parandaluese, kjo është aftësia juaj si astrologë? Ju jeni njerëz hileqarë dhe pa asnjë vlerë që e hani bukën kot!

Do t'ju vras, do t'ju copëtoj, do t'ju hedh në zjarr, do t'jua pres hundë, veshë e buzë!

Do t'ju bëj dru për zjarr, do t'jua nxjerr për hundësh të gjitha ç'keni ngrënë e pirë!"

Duke rënë në gjunjë e duke vënë ballin në tokë, astrologët thanë: "Sundimtari ynë! Kësaj radhe, djalli doli triumfues mbi ne!"

Për vite të tëra kemi shporrur shumë e shumë ngatërresa që s't'i rrok mendja!

Por kësaj radhe masat tona dolën bosh. Nëna e atij profeti mbeti me barrë, ai ra në mitrën e nënës!

Ra, por edhe ne, me qëllim që sundimtari ynë të na e falë fajin, do të mbajmë nën kujdes ditën e lindjes.

Për të mos e lënë të na ikë dore këtë rast, do ta llogarisim ditën e lindjes dhe do ta mbajmë vazhdimisht nën vëzhgim!

O sundimtar që mendimit tënd i janë rob e skllav të gjitha mendjet dhe mendimet! Po s'e bëmë dot as këtë, na vrit!"

Me qëllim që shigjeta e fatit e cila i qëllon dhe vret armiqtë, të mos fluturojë nga harku, rrinte duke i numëruar nëntë muajt ditë më ditë!

Ai që i futet luftës me fatin, që tenton t'i bëjë presion fatit, përmbyset kokëposhtë, përlyhet me gjakun e vet!

Po qe se toka tenton të bëjë armiqësi kundër qiellit, thahet, e humb pjellorinë, bëhet tokë e vdekur.

Po qe se piktura ngrihet t'i vërë pranga piktorit, shkul leshrat e veta!

Duke sajuar një dredhi tjetër,
Faraoni thërret në shesh gratë që posa kanë bërë lindje.

Pas nëntë muajsh, Faraoni e ngriti përsëri fronin në shesh dhe vuri tellallë.

Tellallët thërrisnin: "O gra, të gjitha gratë e bijve të Izraelit të vijnë në shesh së bashku me fëmijët!

Para kësaj morën dhurata burrat. Ata morën rroba dhe florinj!

O gra, këtë vit shteti është juaji! Çdo njeri do të marrë gjënë që dëshiron!

Sundimtari do t'u japë grave rroba, do t'u bëj dhurata e mirësi të tjera. Kurse fëmijëve do t'u varë flori në ballë!

Sundimtari thotë: "Sidomos fëmijët e lindur këtë muaj, do të marrin dhurata të posaçme!"

Gratë u gëzuan, dolën bashkë me fëmijët dhe shkuan gjer te çadra e Faraonit.

Çdo grua që sapo kishte bërë lindje, e sigurt se s'kishte për ta gjetur ndonjë e keqe, doli nga qyteti dhe u drejtua për tek sheshi. Pasi u mblodhën të gjitha gratë, foshnjat meshkuj ua morën nënave nga prehri.

Dhe, si masë kujdesi, ua prenë kokën me qëllim që të pengonin daljen e dushmanit, që të mos u bjenë fatkeqësi!

Musai lind,
ndërkaq, nëpunësit shkojnë në shtëpinë e Imranit,
kurse nënës së Musait i vjen frymëzimi hyjnor
që i thotë ta hedhë Musain në zjarr.

Ndërkaq, gruaja e Imranit e cila kishte lindur Musain, qe fshehur dhe kishte shpëtuar nga ajo rrëmujë.

Por Faraoni i poshtër dërgoi nëpër shtëpi mami me qëllim që të spiunonin.

Ato e ndoqën: "Këtu ka një fëmijë. E ëma nuk erdhi në shesh sepse dyshoi dhe u frikësua.

Në këtë sokak ka një grua të bukur e cila ka lindur fëmijë. Por një grua shumë e mençur, shumë e matur!"

Pas kësaj, kur në shtëpi erdhën nëpunësit, nëna e Musait, me urdhrin e Zotit, e fshehu Musain në furrë.

Nga Zoti që di gjithçka, nënës së Musait i pati ardhur frymëzimi: "Origjina e kësaj fëmije është nga Halili.

Sipas urdhrit për të mos djegur, zjarri nuk do ta djegë atë, nuk do t'i shkaktojë ndonjë dëm!"

Duke u mbështetur në këtë frymëzim, gruaja e hodhi Musain në zjarr. Por zjarri nuk e dogji!

Nëpunësit që e panë këtë, e humbën shpresën dhe me qëllimin të paarritur, u kthyen nga kishin ardhur. Por ndjekësit, duke mos e lënë këtë punë me kaq

Dhe për të shkëputur ca para nga Faraoni, ua treguan aventurën nëpunësve

Dhe u thanë të ktheheshin prapë në atë anë dhe të përgjonin në dritare.

Nënës së Musait i vjen frymëzimi
për ta hedhur Musain në ujë.

Nënës së Musait i erdhi përsëri frymëzimi: "Fëmijën hidhe në ujë, mos i shkul flokët, ki shpresë...

Bindu dhe hidhe fëmijën në Nil! Unë do të ta kthej atë faqebardhë!"

Por kësaj fjale s'i vjen fundi! Të gjitha dredhitë që bënte, i mblidheshin Faraonit për këmbësh!

Ai jashtë vriste qindramijëra fëmijë, kurse Musai rritej brenda në shtëpi në krye të vendit!

Faraoni qorr që shihte larg, nga marrëzia që e kishte zënë, kudo që të ndodhej ndonjë fëmijë i porsalindur, e vriste.

Dredhia e Faraonit kryeneç ishte si një kuçedër që kishte gëlltitur dredhitë e të gjithë sundimtarëve të botës.

Mirëpo ja tek doli dikushi që ia kaloi atij: i gëlltiti edhe atë vetë, edhe dredhitë e tij!

Ai ishte një kuçedër, edhe shkopi i tij u bë kuçedër që, në sajë të ndihmës dhe suksesit të dhënë nga Zoti, e gëlltiti!

Ka burra përmbi burra! Gjer ku kjo? Gjer në pikën më të fundit ku mund të arrihet, gjer tek Zoti!

Sepse ai është një det i tillë, që as fund ka, as breg! Në krahasim me të, të gjitha detet janë si rrebeshe!

Nëse dredhitë dhe masat janë kuçedër, para Zotit të vetëm që të gjitha janë një hiç!

Pasi fjala të erdhi këtu, mbështeti kokën e mbaroi! Rrugën e drejtë Zoti e di më mirë!

Kuçedra që është te Faraoni, ndodhet edhe tek ti, por kuçedra jote është mbyllur në gropë.

Turp të kesh! Të gjitha këto janë edhe hallet e tua! Por ti kërkon t'ia ngarkosh të gjitha Faraonit!

Po folën për ty, të ngushtohet zemra, por po folën për të tjerët, të vjen si përrallë!

Por nefsi, vetvetja, të ka shkatërruar edhe ty. Edhe ky shoku yt, me anë të historirave, të hedh ty në vende të largëta.

Zjarrit tënd nuk i hidhen dru siç i hidheshin zjarrit të Faraonit, ti s'mund të gjesh rast të përshtatshëm si ai. Por po të gjesh rast, edhe zjarri yt përhapet si zjarri i Faraonit!

Zbutësi i gjarpërinjve, duke e pandehur të ngordhur një kuçedër, e lidh me litar dhe e çon në Bagdat.

Dëgjo një histori nga ai që i di dhe i tregon ngjarjet e vjetra, dhe përfito pak nga ky sekret i mbuluar!

Një zbutës gjarpërinjsh u nis për në male për të zënë gjarpërinj me magji.

Ai që kërkon, n'daç të ecë ngadalë, n'daç me nxitim, më në fund e gjen atë që kërkon!

Mos i hiq të dy duart pa kërkuar. Kërkimi është kallauzi më i mirë në rrugë!

Dhe sikur të jesh topall, dhe sikur të jesh i gjymtuar, madje edhe paturpësisht, ec drejt asaj që kërkon, kërkoje!

Dhe përpiqu ta marrësh erën e atij padishahu herë me fjalë, herë me heshtje, herë duke e zgjatur qafën këtu e atje!

Jakubi u tha të bijve: "Kërkojeni erën e Jusufit përtej mundësive!"

Edhe ju, çdo ndjenjën tuaj bëjeni të aftë dhe hetojeni atë mirë e mirë në çdo anë.

Allahu ka thënë: "Mos e prisni shpresën nga favori i Zotit!" Pra, ec vend më vend e prag më prag si Jusufi që e pati humbur të birin!

Pyesni për të me gojë. Vini veshin nga të katër anët dhe kërkojeni!

Ku të merrni një erë të mirë, nuhateni. Nga ç'anë ta merrni erën e atij të afërmi, në atë anë ecni!

Lidhu pas atij njeriu nga i cili sheh një favor. Ndoshta e gjen rrugën për në origjinën e atij favori!

Të gjitha këto kënaqësi janë nga një det i madh. Ti lëre pjesën dhe kthehu tek e tëra!

Luftërat e popullit janë gjithmonë për bukuri, gjithmonë për mirësi. Por buka e varfërisë, ajo është shenjë e lumturisë së vërtetë!

Zemërimet e popullit janë për paqe, kurse kurthi i arritjes së mirëqenies dhe rehatisë është gjithmonë mungesë rehatie; rehatia arrihet me mundim!

Çdo e goditur me pëllëmbë është për përkëdhelje. Çdo ankesë ia kujton njeriut falenderimin.

O bujar, nga pjesa merr erën e së tërës. O i urtë, nxirre të kundërtën nga e kundërta!

Ç'është e vërteta, luftërat bëhen shkak për paqe. Edhe zbutësi i gjarpërinjve për kë kërkoi gjarpër?

Për jetesë, për rehatinë e vet, njeriu kërkon gjarpër; për të shpëtuar nga ankthi, rri e përtyp ankth!

Edhe ai, në atë dimër e në atë borë, u vinte rrotull maleve dhe kërkonte papushim një gjarpër të madh.

Ndërkaq, diku pa një gjarpër të ngordhur. Edhe forma e tij ta mbushte zemrën me tmerr!

Ndërsa po kërkonte gjarpër në atë stinë dimri të ashpër, zbutësi i gjarpërinjve pa një kuçedër të ngordhur.

Zbutësi i gjarpërinjve zinte gjarpërinj për ta çuditur dhe mahnitur popullin; shihe, pra, paditurinë e popullit!

Njeriu i përngjet malit; si ndodh që mali të gënjehet, si ndodh që mali të mahnitet pas një gjarpri?

Njeriu i varfër nuk e njohu veten, nuk e diti veten, pra, duke ardhur nga pozita e vlerave dhe e virtyteve, ra menjëherë në këtë botë të mangët!

Njeriu e shiti veten lirë. Ishte atllas dhe e qepi veten si arnë në një pelerinë!

Ndërsa qindramijëra male dhe gjarpërinj janë admirues të njeriut, pse ra ai në mahnitje dhe e zuri sevdaja e gjarpërinjve?

Zbutësi i gjarpërinjve e kapi kuçedrën dhe shkoi në Bagdad për ta mahnitur popullin.

Për të fituar pak para, e tërhoqi zvarrë gjithë atë kuçedër si shtyllë çadre!

Ai thoshte: "Ju solla një kuçedër! Ç'mundime hoqa për ta kapur!"

Ai e pandehte kuçedrën të vdekur. Por s'e kishte vënë re me kujdes. Kuçedra ishte e gjallë!

Ajo kishte ngrirë nga dimri, nga e ftohta. Ishte e gjallë, por dukej si e vdekur!

Edhe bota ka ngrirë dhe është quajtur e ngurtë, e pajetë.

Por duro gjersa të lindë dielli i ringjalljes dhe shihe lëvizjen e trupit të ngurtë të gjithësisë!

A s'u bë shkopi në dorë të Musait gjarpër? Gjithësinë me këtë krahasoje!

Si shndërrohet në trup qenia jote e përbërë prej një grushti dhé? Të gjitha dherat duhen njohur si të afta për të ditur dhe kuptuar!

Të gjitha këto, sipas kësaj bote, janë të vdekura, por në botën e të vërtetave, janë të gjalla. Këtu rrinë të heshtura, por atje flasin.

Kur na i dërgojnë neve nga bota e të vërtetave, gjallërohen, si shkopi i Musait që u bë kuçedër!

Malet marrin zë dhe këndojnë himne bashkë me Daudin; hekuri, madje, në dorën e tij zbutet si qiri!

Era e merr Sulejmanin mbi shpinë dhe e bart tutje; deti flet me Musain!

Hëna e merr shenjën, urdhrin e Ahmedit dhe vepron sipas dekretit të tij; zjarri i bëhet Ibrahimit trëndafil gushti...

Toka e thith Karunin si gjarpër, e gëlltit; shtylla Hannane fiton mendje, arsye...

Guri e përshëndet Ahmedin; mali i dërgon lajm Jahjait...

Dhe të gjitha u thonë këtyre: "Përballë jush, ne dëgjojmë e shohim. Ne jemi të gëzuar me ju, jemi plot hare. Por përballë të huajve heshtim dhe nuk lëvizim."

Ju shkoni te një trup i ngurtë, drejtoheni tek ai. Po si bëheni të afërt me shpirtin dhe të fshehtën e trupave të ngurtë?

Shkoni nga trupat e ngurtë në botën e shpirtit dhe dëgjoni harmoninë e pjesëve të botës!

Atëherë i dëgjoni krejt hapur tesbihet e gjërave pa jetë dhe nuk kapeni pas vesit të interpretimeve.

Në botën e shpirtit nuk ka kandilë dhe, për t'i parë ata, u ngjitesh interpretimeve!

Dhe thoni: "Si ndodh që synimi për tesbih të bëhet tesbih për formë? Edhe t'i shohësh gjërat e pajetë që ndodhen në këtë tesbih, s'është gjë tjetër veç devijim.

E drejta është kështu: "Kush i sheh ata, merr mësim dhe i bën tesbih Zotit. Dhe ty të kujton ta bësh tesbih Zotin, apo jo? Ja, pra, fakti që bëhen provë e këtij tesbihi, do të thotë se i bën tesbih ata."

Ky është interpretimi i deviatorëve. Kjo është puna e atij që nuk e zotëron dritën e gjendjes.

Po s'u çlirua nga ndjenja, njeriu mbetet krejtësisht i huaj ndaj botës së fshehtë.

Kjo fjalë s'ka fund. Zbutësi i gjarpërinjve, duke e tërhequr atë gjarprin me një mijë mundime,

Erdhi gjer në Bagdat. Ai njeri aventurier, për të shkaktuar një trazirë të madhe në treg,

E vuri gjarprin në bregun Shat. Në qytetin e Bagdatit plasi një potere:

"Një zbutës gjarpërinjsh paska sjellë një kuçedër të çuditshme, të paparë ndonjëherë! Po si e paska kapur!"

U mblodhën qindramijëra njerëz kokëtrashë të cilët, për shkak të kokëtrashësisë së tyre, u tërhoqën nga kuçedra siç ishte tërhequr zbutësi i gjarpërinjve!

Ata prisnin të shihnin gjarprin. Edhe zbutësi i gjarpërinjve priste të mblidhej populli.

Ai dëshironte me vete që të mblidhej sa më shumë popull në mënyrë që të mblidhte sa më shumë para!

Qindramijëra torrollakë u mblodhën dhe u vendosën në formë rrethi, këmbë mbi këmbë!

Nga rrëmuja e madhe, burri s'dinte ku e kishte gruan. Populli i thjeshtë dhe parësia ishin ndërthurur me njëri-tjetrin, pothuaj ishte formuar një shenjë kiameti.

Sapo zbutësi i gjarpërinjve e lëvizte pak qilimin e shtruar mbi gjarprin, njerëzit ngriheshin në majë të gishtave dhe zgjatnin qafën për të parë më mirë.

Kuçedra kishte ngrirë nga dimri dhe tashmë ndodhej e mbuluar me qilima dhe lëkura.

Ndërkaq, zbutësi i gjarpërinjve nuk e kishte lënë kujdesin, por e kishte lidhur atë me litarë të trashë.

Por duke pritur të mblidhej populli, kaloi një kohë mjaft e gjatë dhe dielli i Irakut ra mbi kuçedrën.

Pasi dielli e ngrohu mirë e mirë, e ftohta iu largua nga gjymtyrët.

Kuçedra që gjer aty ndodhej si e vdekur, u ringjall dhe nisi të lëvizte.

Dhe kur populli e pa se ai gjarpër i stërmadh po lëvizte, habia iu qindfishua.

Duke klithur nga tronditja, të gjithë menjëherë nisën të ikin.

Nga poterja e njerëzve, kuçedra nisi t'i këpuste litarët një e nga një. Litarët u përhapën gjithandej.

Pastaj kuçedra doli nga poshtë qilimit. Po ç'të shihnin: një kuçedër e shëmtuar që bulëronte si luan!

Duke ikur, njerëzit shtypnin njëri-tjetrin, shumë veta vdiqën ndër këmbë të të tjerëve, të vdekurit u bënë turra-turra.

Zbutësi i gjarpërinjve ngriu në vend nga frika duke u mjeruar me vete: "Ç'paskam sjellë unë i mjeri me vete!"

Delja qorre e zgjoi ujkun! Injoranti shkoi te Azraeli me këmbët e veta!

Kuçedra e gëlltiti si një kafshatë atë kokëtrashë! Ç'ka më të lehtë se të derdhësh gjakun e Haxhxhaxhit?

Pastaj u mblodh rreth një shtylle, u shtrëngua fort dhe ia theu copë-copë kockat njeriut që kishte brenda në bark!

Edhe nefsi yt është një kuçedër. E ku ka vdekur ai? Apo ngriu nga mjerimi, vetëm se nuk i ra rast në dorë!

Çfarë nuk do të bënte sikur ato që i ranë në dorë Faraonit, t'i binin edhe atij në dorë! Edhe lumi rridhte me urdhër të Faraonit!

Po të binte edhe në dorë të tij një fuqi e tillë, menjëherë do të niste të vepronte si faraon, t'ua priste rrugën qindra Musave, qindra Harunëve!

Në dorë të varfërisë, ajo kuçedër bëhet sa një krimb. Nga pozita dhe pasuria rritet, bëhet mushkonjë, bëhet shqiponjë!

Mbaje kuçedrën në borën e ndarjes, kurrë mos e sill nën diellin e Irakut!

Kur kuçedra ndodhet në gjendje të ngrirë, je i shpëtuar, por po erdhi në vete dhe u çlirua, bëhesh kafshatë për të!

Nënshtroje atë dhe bëhu i sigurt se e ke nënshtruar. Mos të të vijë keq për të se ajo s'është për t'u mëshiruar!

Sapo t'i bjerë sipër dielli i epshit, kuçedra e nefsit, që mos i qoftë e thënë, hap flatrat si lakuriq nate dhe nis të fluturojë!

Tërhiqe në luftë si burrë dhe përleshu me të trimërisht. Zoti të pastë nën ndihmë!

Përfundimisht, pasi njeriu e solli kuçedrën dhe ajo gjë e frikshme erdhi në vete në motin e nxehtë,

I nxori në shesh intrigat. Madje, i shtrenjti im, bëri qindfishin e atyre që thashë unë!

A mos shpreson ti ta mbash atë pa e munduar, të qetë dhe besnike?

A mos i bëhet e mundur kjo çdo personi të pavlerë? Për ta vrarë kuçedrën duhet një Musa!

Qindramijëra njerëz u mundën me kujdesin e tij, ikën të trembur nga kuçedra e tij e vdiqën!

Faraoni e kërcënon Musain (a.s.).

Faraoni i tha Musait: "O Kelim, o folës, pse i vrave njerëzit, pse i lëshove frikë popullit?

Njerëzit i zuri frika dhe, duke ikur, u shtypën ndër këmbë e vdiqën.

Shkurt, populli t'u bë armik. Ndaj teje, edhe në zemrën e burrit ka urrejtje, edhe në zemrën e gruas!

Popullin e fton tek ti, por puna po del e kundërt. Njerëzve s'u mbeti zgjidhje tjetër veçse të veprojnë kundër teje!

Edhe unë iki nga e keqja jote, nuk të kundërvihem hapur, por bëj përgatitje të fshehta kundër teje.

Prandaj hiqe nga zemra që të më gënjesh mua dhe mos shpreso se do të vijë kush përveç shpinës dhe hijes sate!

Dhe mos u bëj krenar se arrite diçka, se fute frikë në zemrat e popullit!

Edhe sikur të mund të arrish të bësh qindra punë të tilla, më në fund prapë do të demaskohesh, do të poshtërohesh, do të tallen me ty, do të të përqeshin!

Shumë iluzionistë pati si ti në Egjiptin tonë, por, më në fund, u demaskuan!

Musai i përgjigjet kërcënimit të Faraonit.

Musai i tha Faraonit: "Unë nuk mund të përzihem në punën e Zotit! Edhe sikur të urdhërojë e të ma marrë jetën, nuk kam frikë!

Unë e pranoj dhe e falenderoj Zotin edhe sikur të turpërohem në këtë botë, edhe sikur të lartësohem pranë Zotit të vetëm!

Edhe sikur të turpërohem dhe poshtërohem para njerëzve, sikur të tallen e të qeshin me mua, mjafton që të jem i dashur para Zotit, që Ai të më dojë e të më pëlqejë mua!

Dhe këto po i them sa për t'i thënë, sepse, pa dyshim, nesër Zoti ty do të të bëjë ndër faqezinjtë!

Lartësimi është i tij dhe i robve të tij. Lexoje historinë e Ademit me Iblisin dhe kuptoje shenjën e tij!

Ashtu siç nuk ka fund të individualitetit të Zotit, ashtu dhe nuk ka fund të urtësive të tij. Mblidhi mendtë e kokës, mbylle gojën dhe ktheje fletën!"

Faraoni i jep përgjigje Musait (a.s.).

Faraoni i tha Musait: "Fleta është në dorën tonë... Tani, nën urdhrin tonë është edhe defteri, edhe gjykimi!

Njerëzit e gjithë botës mua më kanë zgjedhur, mua më kanë pranuar. O Musa, a ti je më i mençuri në të gjithë botën?

O Musa, ty të ka pëlqyer vetja! Ik, ore! Mos e vlerëso aq shumë veten, mos i beso aq shumë vetes, mos u kreno!

Do t'i mbledh të gjithë magjistarët e botës dhe do t'ia tregoj gjithë qytetit paditurinë tënde!

Por kjo s'mund të bëhet brenda një a dy ditëve. Më jep një afat të shkurtër prej dyzet ditësh gjer në verë!"

Përgjigjja e Musait për Faraonin.

Musai tha: "Unë s'kam leje për këtë! Unë jam një rob! Unë s'kam marrë urdhër të të jap ty afat!

Ti je sundimtar, fitimtar! Kurse unë s'kam as ndihmës e as mik... Por i nënshtrohem urdhrit të Zotit dhe nuk kam punë me gjë tjetër!

Sa të jem gjallë, do të luftoj me gjithë shpirtin kundër teje! Unë jam rob, ç'punë kam me ndihmë e me ndihmëtarë?

Unë do të merrem me ty gjersa të shfaqet urdhri i Zotit! Zoti e veçon të drejtin nga armiku!"

Përgjigjja e Faraonit për Musain, Musait i vjen mesazhi hyjnor.

Faraoni i tha: "Jo, patjetër duhet të më japësh një afat! Mos më mbaj me gënjeshtra mua, mos blij erë e shit fllad!"

Në këtë mes, Musait i erdhi mesazhi nga Zoti i Lartë: "Jepi afat sa të dojë, mos ki frikë!

Jepja me gjithë zemër këtë afat dyzetditor dhe le të rregullojë dredhira lloj-lloj...

Le të përpiqet e të bëjë si të dojë, se unë nuk fle! Thuaji që të veprojë shpejt, por unë e kam zënë rrugën, në pusi unë jam!

Unë bëj shumëfishin e dredhive të tyre dhe ua pakësoj ato që shtojnë!

Po të sjellin ujë, e kthej në zjarr, po të pijnë sherbet, ua bëj helm!

Po të lidhin dashuri ndaj njëri-tjetrit, ua shemb, ua shkatërroj. U bëj gjëra të tilla që të mos u shkojnë ndërmend, madje!

Ti mos ki frikë, jepi atij një afat të gjatë dhe mblidh ushtarë, përgatit mashtrime të ndryshme!"

Musai (a.s.) i jep afat Faraonit që të mbledhë magjistarët e tij nëpër qytete.

Musai i tha Faraonit: "Më erdhi urdhri, afati t'u dha! Shpëtove nga unë! Tani për tani, unë po tërhiqem në vendin tim!"

Musai u nis për rrugë, kurse kuçedra iu vu pas si një qen gjahu i ditur dhe mik.

Dhe shkonte kuçedra duke e tundur bishtin si qen gjahu, i shtyte e i thërrmonte si rërë gurët ku shkelte.

I thithte me frymë gurët dhe copërat e hekurit, i bluante në gojë.

Pastaj ngrihej në ajër gjer në yjësitë... Çdokush ikte me tmerr prej saj.

Dhe nxirrte shkumë prej goje si devetë dhe e spërkaste gjithandej. Edhe një pikë e asaj shkume po t'i binte dikujt sipër, e zinte lepra!

Kërcitja e dhëmbëve i luante zemrat vendit, edhe luanët më të tmerrshëm mbeteshin pa frymë!

Kur ai profet i zgjedhur arriti te fisi i vet, e rroku kuçedrën për fyti dhe kuçedra u bë përsëri shkop.

Ai u mbështet mbi shkop dhe tha: "Ç'gjë e çuditshme! Dielli pranë nesh, natë kundër dushmanëve!

Ç'gjë e çuditshme kjo, që kjo ushtri nuk e sheh këtë botë plot diell të paradites!

Edhe sytë hapur, edhe veshët, pastaj kjo zgjuarsi... Mahnitem se si Zoti ua lidh sytë njerëzve!

Unë habitem me ta, edhe ata habiten me mua. Ata janë gjemba të beharit, unë, jasemin!

Sa e sa kupa plot me verë u nxora atyre! Por sherbeti në kupat e tyre u shndërrua në gurë!

Bëra tufa me trëndafila dhe ua çova; çdo trëndafil u bë gjemb, sherbeti u kthye në helm!

Kjo është një gjë që u bie në pjesë shpirtrave të atyre që e kapërcejnë vetveten. Si mund të dalë në shesh kur ata të jenë në vete?

Neve na duhet pranë një person që të flejë zgjuar, që të shohë ëndrra duke qenë zgjuar!

Zhytja e popullit në mendime është armiku i këtij gjumi të bukur. Populli ia shtrëngon grykën këtij gjumi të bukur me qëllim që mendimet të mos i topiten, që të mos bjerë në gjumë!

Duhet një mahnitje që t'i fshijë mendimet. Mahnitja i asgjëson edhe mendimet, edhe adhurimet!

Kush është më i përplotësuar në sjellje e aftësi, është më përpara se gjithkush!

Zoti ka thënë: "Do të kthehen prapë...". Kthimi prapë i njerëzve te Zoti i ngjet kthimit të tufës nga kullota në vathë.

Kur tufa kthehet, çjapi që i printe në vajtje mbetet i fundit.

Sa për çjapin topall të mbetur pas në vajtje, vihet në krye ashtu që do t'i kishte bërë të qeshnin edhe surratvarurit!

Ky popull nuk u bë topall sa për të thënë...E braktisën vetëlavdërimin dhe blenë bletë.

Ky popull shkon në haxh me këmbë të thyera duke çaluar. Është një rrugë e fshehtë për të shpëtuar nga shqetësimi.

Ky fis i kanë larë dhe pastruar zemrat nga njohuritë, sepse kjo rrugë nuk i njeh dijet formale.

Në këtë rrugë duhet një dituri që ta ketë origjinën nga ajo botë. Sepse çdo pjesë tregon rrugën për tek e tëra, origjina!

Si mund ta zotërojë çdo krah fuqinë për ta kapërcyer detin? Duhet dije me origjinë nga Zoti që ta çojë njeriun te Zoti.

Në këto kushte, pse ia mëson njeriut dijen që do të duhet ta fshish, më në fund, nga zemra!

Në është kështu, mos e dëshiro që të shkosh para në këtë botë, por bëhu topall dhe, duke u kthyer pas, dil mu në krye!

O njeri delikat, bëhu nga të ardhurit e fundit, i cili del në krye! Fruti i njomë është më para se pema, gradën e ka më të lartë se pema!

Në të vërtetë, fruti formohet si trup pas pemës, por në të vërtetë, i pari është fruti, sepse fruti është synimi nga pema!

Thuaj si engjëjt, "ne s'kemi njohuri, dimë vetëm atë që na thua Ti", që të të mbajë fort për dore e fshehta "ne dimë vetëm atë që na thua Ti!"

Po qe se në këtë shkollë nuk di të lexosh, mbushesh me dritën e mendjes dhe kulturës!

Po qe se nuk bëhesh i njohur e me famë nëpër qytete, i njeh më mirë gjendjet e robve të Zotit dhe nuk humbesh, mos ki frikë!

A në gërmadha të panjohura e fshehin thesarin e arit?

A mos e vënë thesarin në vend të njohur? Ja, kësaj i përgjan fshehja e shpëtimit në vështirësi e mundime!

Këtu mund të vijnë ndërmend shumë dyshime dhe lëkundje, por kali i mirë i këput litarët me të cilat ia kanë lidhur këmbët dhe shpëton nga zinxhirët!

Dashuria e tij është një zjarr që i djeg dyshimet dhe lëkundjet. Drita e ditës i fshin të gjitha fantazitë.

O ti që fiton pëlqimin e Zotit, kjo pyetje të erdhi nga ajo anë; edhe pyetjen kërkoje nga ajo anë!

A s'është ajo qoshja pa qoshe e zemrës? Ja, pra, ai buxhak është një rrugë që arrin te Zoti. Ndriçimi i zemrës që s'i vjen as nga lindja, as nga perëndimi, formohet nga një hënë e vetme!

A s'është ajo ana drejt së cilës përkulesh më dysh nga mendimi e vuajtja dhe lutesh me thirrjen "O Zot!"? Edhe këtë zë në atë anë kërkoje!

Në atë anë drejtohesh në kohën e vuajtjes dhe vdekjes, qan dhe klith. Po pse kthehesh në i huaj pasi ke shpëtuar nga vuajtja, pse s'e çon as nëpërmend atë anë?

Në kohë mundimi fillon të thuash "Allah", por sapo të kalojë shqetësimi, thua: "Ku është rruga për tek Ai?"

Kjo gjendje shkaktohet nga kjo: Kush e njeh Zotin pa i dhënë formë, pa dyshim, e kujton gjithmonë atë, kurrë nuk ndahet prej tij!

Por për njeriun që mbetet nën pengesën e mendjes dhe dyshimit, shfaqja e Zotit herë mbulohet, herë ia gris pengesën dhe duket.

Arsyeja e Pjesshme herë është eprore, herë kokëposhtë, kurse Arsyeja e Përgjithshme, e shpëtuar prej të gjitha ngjarjeve, është e sigurt në vetvete.

Arsyen dhe aftësinë shiti dhe bleje mahnitjen. O bir, shko drejt thjeshtësisë dhe përulësisë e jo drejt Buharasë!

Pse u zhytëm kaq thellë në fjalë ne? Ndërsa deshëm të tregonim histori, u bëmë vetë histori!

Fundja, unë s'jam që s'jam; qaj e ngashërehu, u bëra përrallë. Në këtë mënyrë, të paktën të futem mes atyre që bëjnë sexhde, të rrokullisem bashkë me ta!

Për njeriun që di ç'bën dhe që merr vesh nga fjala, kjo fjalë s'është histori! Unë po tregoj për Zotin që është i Butë, në prani të të dashurit ndodhem unë!

I poshtri e kundërshtuesi tha se këto janë përralla pa bazë për ata që kanë ardhur e ikur para nesh. Kjo fjalë e thënë për Kur'anin është produkt dyfytyrësie e intrige!

Në botën jashtë vendit dhe hapësirës, e cila është drita e Zotit, ku është fillimi, ku e tashmja e ku e ardhmja!

E shkuara dhe e ardhmja janë sipas teje, kurse, në të vërtetë, janë një e vetme, por je ti që i pandeh dy!

Një njeri është babai i tij; çatia nën djalin tonë Zejd është mbi Amrin.

Qenia e çatisë nën dhe mbi është sipas atyre dy burrave. Kurse në të vërtetë, çatia është një gjë e vetme, ja, kështu!

Kjo fjalë nuk është shumëfishi i tij, por vetëm një shembull e aq. Shkronjat e vjetra nuk e shprehin dot kuptimin e ri!

Or tullumb, meqë këtu nuk është breg lumi, mbylle gojën! Ky det sheqeri nuk ka as breg, as anë!

Faraoni dërgon njerëz nëpër qytete për të thirrur magjistarët.

Pasi u largua Musai dhe Faraoni mbeti vetëm, i thirri të gjithë burrat e fjalës e të mendjes për t'u këshilluar me ta.

* Dhe thanë: "Edhe ne kemi magjistarët tanë. Secili prej tyre është i vetëm në magji! Të gjithë magjistarët bëjnë siç u thonë ata!"

Dhe morën vendim që Faraoni, sundimtari i Egjiptit, të thërresë të gjithë magjistarët përreth Egjiptit.

Faraoni dërgoi menjëherë shumë burra anekënd vendit për t'i mbledhur magjistarët.

Ku të kishte një magjistar me zë, dërgoi dhjetë lajmëtarë për ta sjellë.

Ishin dy djem të rinj që kishin fituar shumë popullaritet në magji. Magjia e tyre bënte efekt edhe mbi hënën, madje!

Milnin qumësht haptazi prej hënës dhe, kur donin të shkonin gjëkundi, ua hipnin qypave dhe shkonin!

Dritën e hënës e grisnin si beze, pastaj e matnin dhe e shisnin.

Myshteriu jepte para dhe e merrte, por kur e kuptonte, fillonte t'i binte kokës me grushta!

Ata kishin edhe shumë magji të tjera që njerëzit i shihnin fare hapur!

Lajmëtarët u thanë atyre: "Tani sundimtari kërkon një zgjidhje prej jush!"

Erdhën dy burra të varfër dhe ngritën çadrën para pallatit të sundimtarit.

Nuk kishin gjë tjetër veç një shkopi i cili, kur e urdhëronin, bëhej kuçedër.

Edhe sundimtari mbeti keq, edhe ushtria. Që të gjithë klithën e bërtitën nga dora e këtyre dy personave.

* Ju dërgoi këtë shërbëtorin e vet që t'i gjeni një zgjidhje. Ju çon fjalë e ju thotë:

Gjeni një zgjidhje për t'i shporrur këta dhe, si shpërblim do t'ju dhurohen thesare të panumërt.

Kur e morën vesht këtë, në zemrën e të dy magjistarëve ra edhe frikë, edhe dashuri.

Filloi t'u rrahë damari i burrit dhe që të dy i mbështetën kokat në gjunjë nga mahnitja.

Gjunjët janë vendi ku sofiu mbështetet për të dalë nga vështirësia. Për sa i përket kapërcimit të vështirësisë, dy gjunjët janë pothuaj si magjistar!

Dy magjistarët mbështeten te fryma shpirtërore e atit të tyre dhe e pyesin shpirtin e të atit për të vërtetën e Musait (a.s.).

Pasi e morën këtë lajm dhe u dalldisën në mahnitje, i thanë nënës: "Nënë, ku është varri i atit tonë? Na e trego!"

E ëma u hoqi para dhe ua tregoi varrin e babait të tyre. Dhe ata, për pëlqim të Zotit, mbajtën agjërim tri ditë!

Pastaj thanë: "Baba, sundimtari është frikësuar, na ka dërguar urdhër...

Dy vetë e paskan shtrënguar, e paskan poshtëruar para gjithë ushtrisë.

Ata s'paskan as armë e as ushtri. Paskan vetëm një shkop që bëka kiamete!

Ti, në dukje ndodhesh i shtrirë nën tokë, por, në të vërtetë, ke shkuar te vendi i të vërtetave!

Po qe se bëmat e tyre janë magji, na thuaj. Baba i dashur, po qe se ata janë njerëz të Zotit, po qe se puna që bëjnë është prej Zotit, prapë na e thuaj!

Dhe të bëjmë si ta, të biem në sexhde dhe ta hedhim veten në një përbërje të zgjedhur (të bëhemi ar i vërtetë).

Jemi njerëz që na është prerë shpresa. Na jep një shpresë që të kthehemi përsëri te porta e Zotit nga jemi përzënë!"

Magjistari i vdekur u përgjigjet të bijve.

I ati u tha atyre në ëndërr: "Bijtë e mi, është e pamundur që kjo të thuhet hapur!

Nuk kam as leje për ta thënë hapur dhe ashtu siç është. Por kjo e fshehtë nuk është larg, është para syve të mi!

Do t'ju tregoj një shenjë që kjo gjë e fshehtë të bëhet e qartë.

O drita e syve të mi! Shkoni atje, gjejeni vendin ku flenë ata.

Kur zotëruesi i asaj i vërtetë të jetë duke fjetur, mos kini frikë, por tentoni ta merrni shkopin.

Po qe se mund ta vidhni, ai është njëri nga magjistarët. Ju e dini si të gjeni zgjidhje para magjistarit.

Por po të mos e grabitni dot, aman! Ejani në vete se ai është burrë i Zotit. Eshtë përfaqësuesi i Zotit të lartë e orientues!

Edhe sikur toka të mbushet plot me faraonë, kur të bëhet luftë, Zoti prapë e mund atë dhe Faraoni bie me kokë poshtë!

Vogëlushët e babait që ju dua shumë, ja ku jua dhashë këtë shenjë! Sipas kësaj veproni, Zoti e di më mirë se ç'është e drejtë!

Bijtë e mi, kur magjistari fle, hileja e tij s'ka fuqi.

Po të flejë çobani, ujku bëhet i sigurt. Po të bjerë çobani në gjumë, e hum vëmendjen.

Por po qe se një kafshe i bën çobanllëk Zoti, si mund ta gjejë rrugën ujku për tek ai, si mund të shpresojë ta kapë atë?

Magjia e bërë nga Zoti është vetë e vërteta, e drejta, është me vend! Prandaj nuk është me vend që veprimit të tij t'i thuhet magji.

O shpirtrat e babait! Kjo është një shenjë e mprehtë. Ai pejgamber edhe sikur të vdesë në dukje, Zoti e lartëson, ia lartëson vlerën!

Kur'ani me vlerë të lartë i përngjet shkopit të Musait, vdekja e Mustafait (s.a.s.) i përngjet gjumit të Musait, kurse ata që dëshirojnë ta ndryshojnë Kur'anin, u përngjajnë atyre dy magjistarëve të vegjël të cilët deshën ta gjenin Musain në gjumë e t'ia vidhnin shkopin.

Favori i Zotit, Zoti i bëri këto premtime Mustafait dhe i tha: "Edhe sikur të vdesësh ti, kjo fe, ky besim nuk vdesin.

Unë i lartësoj librin tënd dhe mrekullinë tënde, unë i bëhem pengesë atij që tenton të heqë apo të shtojë gjë në Kur'an.

Unë të mbroj ty në të dy botët. Atë që ta dënon fjalën, e braktis, ata i kthej në një gjendje poshtëruese.

Askush s'gjen dot fuqi për ta ndryshuar Kur'anin; atij nuk mund t'i hiqet asgjë e nuk mund t'i shtohet asgjë. Ti mos kërko mbrojtës më të mirë se unë!

Shkëlqimin tënd e shtoj çdo ditë e më shumë, emrin tënd ta shtyp në flori e argjend.

Për ty ngre mindere e mihrabe. Unë të dua aq shumë që, mërzitja jote do të thotë mërzitja ime!

Tani, nga frika, emrin tënd e thonë fshehtazi dhe, kur kanë për të falur namaz, fshihen.

Nga frika e qafirëve të mallkuar, fenë e mbajnë fshehur nëpër shpella.

Të gjithë botën do ta mbush me minare, sytë e kundërshtarëve do t'i verboj unë!

Robtë e tu do të marin qytete, do të gjejnë poste...

Feja jote do të përfshijë gjithçka e çdo anë, nga peshku gjer te hëna.

O Pejgamberi ynë, ti nuk je magjistar, ti je i drejtë. Edhe ti ke veshur rrobën që pati veshur Musai, dhe ti je një pejgamber si ai!

Kur'ani yt i përngjet shkopit të Musait, i përlan dhe i gëlltit si kuçedër mohimet!

Ti fle nën tokë, por ajo fjalë e pastër, ashtu si shkopi, e njeh çdo gjë.

Duart e dashakëqinjve nuk afrohen dot te ai shkop. Fli, o mbret, fli! Gjumi të qoftë i bekuar!

Trupi të fle, por drita jote zbardhon në qiej; për t'i shkatërruar dushmanët, vendose shigjetën dhe ngrehe harkun!

Filozofi kërkon të flasë kundër teje, por shigjeta e dritës sate ia shpon gojën dhe e detyron të heshtë!

Me të vërtetë, ashtu u bë, madje ndodhën gjëra më të mëdha. Ai fjeti, por fati dhe fitorja e tij nuk fjetën!

O bij të babait, po fjeti magjistari, shkëlqimi i punës zbehet, efekti i magjisë s'mbet!

Pasi i dëgjuan këto fjalë, u zgjuan, që të dy e puthën varrin dhe u nisën drejt Egjiptit për atë luftë të lartë.

Kur arritën në Egjipt, filluan ta kërkonin shtëpinë e Musait.

Ndërkaq, atë ditë që arritën ata në Egjipt, rastësisht, Musai po flinte nën një pemë hurmaje.

Njerëzit që i pyetën, u thanë: "Shkoni dhe e kërkoni në hurmishte!"

Kur arritën në hurmishte, panë se në rrëzë të hurmave ishte dikush që flinte, i zgjuari i gjithësisë!

Duke bërë naze, i kishte mbyllur sytë e ballit, por edhe arshi ishte para syve të tij, edhe toka!

Ka shumë njerëz me sy çelë, por zemrat në gjumë. Fundja, ç'mund të shohë syri i atij që është prej uji dhe dheu?

Por atij me zemër të zgjuar, edhe sikur syri i ballit t'i flerë, në zemër i hapen qindra sy!

Po s'ishe njeri i zemrës, rri zgjuar, mos fli! Kërko një zemër, hyja luftës për këtë!

A t'u zgjua zemra, atëherë fli mirë e bukur! Nga sytë e jashtëm as shtatë palë qiej humbin, as gjashtë anë!

Pejgamberi ka thënë: "Syri më fle, por a ka mundësi që zemra të më flerë?"

Zëre se rojen e ka zënë gjumi, por padishahu është zgjuar! Iu bëfsha kurban atyre që flenë me sytë e zemrës hapur!

O trim shpirtëror! po t'ia hyja tregimit të zemrës që s'fle, s'do ta nxenin mijëra Mesnevi!

Kur magjistarët panë se Musai flinte shtrirë, u përpoqën t'ia vidhnin shkopin!

Për t'ia vjedhur shkopin, do t'i dilnin Musait nga prapa.

Sapo ata lëvizën pak për të zbatuar qëllimin e tyre, shkopi filloi të dridhej!

Dhe filloi të dridhej në atë mënyrë që të dy luajtën nga vendi ku ndodheshin.

Pastaj shkopi u bë kuçedër, iu sul atyre që u bënë verdhë në fytyrë dhe nisën të iknin.

Nga frika, në çdo zbritje rrokulliseshin, pastaj ngriheshin dhe vazhdonin ikjen.

Atëherë e morën vesh me siguri se ajo ishte punë e Zotit, nuk mund të ishte punë dhe aftësi njerëzish!

Nga frika dridheshin si t'i kishin zënë ethet e sëmundjes; ishin bërë si të vdekur!

Dhe i dërguan Musait një njeri për t'i kërkuar falje.

"Në fillim të patëm zili, prandaj të provuam, përndryshe, kujt i takon të të provojë ty?

Ti je një mbret, kurse në krahasim me ty, ne jemi mëkatarë. Dhe iu lutën: Falna ne, o më fisniku i fisnikëve të selisë së Zotit!"

Musai i fali. Ata u shëruan menjëherë, gjetën shëndet dhe ranë në sexhde para Musait.

Musai u tha: "O njerëz të shquar! Ju kam falur! Xhehennemi u ndalua edhe për trupin, edhe për shpirtin tuaj!

O miq! Ta zëmë se unë nuk ju kam parë, edhe ju silluni sikur s'më keni parë!

Dhe ejani të luftoni kundër meje në prani të Sundimtarit me zemër të njohur me mua, por në dukje të jashtme, të huaj e të panjohur!"

Pas kësaj, magjistarët e puthën tokën dhe u larguan dhe u vunë të kenë kujdes kohën se kur ishin thirrur dhe rastin më të përshtatshëm!

Magjistarët grumbullohen në qytet,
dalin në prani të Faraonit, ua kushtojnë veten njerëzve
dhe, duke vënë duart në gjoks,
u japin fjalën se do ta mundnin dushmanin.

Magjistarët u paraqitën para Faraonit. Faraoni u bëri disa dhurata, u dha rroba të reja e të bukura!

U premtoi se do t'u bënte edhe shumë mirësi të tjera, ashtu siç u kishte dhuruar edhe më parë robër, skllevër, kuaj, gjëra të rënda e me vlerë, të ngrëna e të pira.

Pastaj u tha: "O persona të përparuar me pushtetin tim, po të dilni fitues në këtë provë,

Do t'ju bëj aq shumë të mira sa edhe bujaria vetë do të turpërohet!"

Edhe magjistarët iu përgjigjën e i thanë kështu: "Në sajë të sundimtarit, do të dalim fitues, armiku yt do të bjerë i pafuqishëm!

Në këtë shkencë ne jemi burra që prishin radhë, askush në botë s'mund të matet me ne!"

Kujtimi i Musait lidhet me këto ngjarje duke dhënë përshtypjen se këto ngjarje u përkasin gjërave që kanë ndodhur herët.

Mirëpo kujtimi i Musait është për ta fshehur punën. Ndryshe, o njeri i mirë, drita e Musait ndodhet sot në dorën tënde!

Edhe Musai është tek ti, edhe Faraoni! Edhe këta dy armiq, në veten tënde kërkoji ti!

Musai do të ekzistojë gjer në kiamet. Drita është po ajo dritë, jo tjetër. Ndryshon vetëm kandili.

Ky kandil me fitilin e vet janë tjetër, por drita nuk është dritë tjetër, është gjithë po nga ajo botë!

Po pe nga kandili, ike, mbarove, sepse dyzimi dhe mbështetja te numri janë sipas kandilit.

Por po pe nga drita, shpëton edhe nga dyzimi, edhe nga numri i botëve fizike që kanë fillim dhe fund!

O përmbledhje e ekzistencës, kundërshtia mes besimtarit, zjarradhuruesit dhe çifutit është gjithmonë për shkak të këndvështrimit!

Kundërshtia
mbi çështjen se ç'kafshë është elefanti
si dhe mbi çështjen e trajtës së tij.

Indianët kishin futur një elefant në një ahur të errët dhe kërkuan t'ia tregojnë popullit.

Shumë njerëz u mblodhën në atë vend të errët për ta parë elefantin.

Por ahuri ishte aq i errët sa ishte e pamundur të shihje me sy. Në atë vend ku të fuste tjetri gishtat në sy, njerëzit filluan ta preknin elefantin me duar.

Njëri ia kapi feçkën dhe tha: "Elefanti i përngjet një ulluku!"

Dikush tjetër ia kapi veshin dhe tha: "Elefanti i ngjet një elpazeje!"

Dikush tjetër ia kapi këmbën dhe tha: "Elefanti i ngjet një shtylle!'

Kurse dikush tjetër ia kishte prekur dhe fërkuar kurrizin, kështu që tha: "Elefanti i ngjet një froni!"

Çdokush preku një pjesë të trupit të elefantit dhe sipas asaj formoi pandehmën dhe përngjasimin e vet!

Për shkak të pandehmave të ndryshme, edhe fjalët e tyre u bënë të kundërta me njëra-tjetrën. Dikush tha "kjo është shkronja dall (d)", dikush tha "kjo është shkronja "elif" (a)!

Po qe se secili do të kishte në dorë nga një qiri, në fjalët e tyre s'do të kishte kundërshti!

Syri i ndijimit i ngjan vetëm grushtit (pëllëmbës), vetëm shkumës; pëllëmba nuk mundet ta prekë elefantin të tërë menjëherë!

Syri që sheh detin, është tjetër, syri që sheh shkumën, tjetër. Ti lëre shkumën dhe shih me syrin e detit!

Natë e ditë, shkuma formohet në det, shkumën deti e vë në lëvizje. Mirëpo sa çudi që ti sheh shkumën, kurse detin s'e sheh!

Ne u ngjajmë gjemive. Ndodhemi brenda detit të ndriçuar, por sytë nuk na shohin dhe ne përplasemi vashdimisht me njëri-tjetrin!

O ti, njeri që ke hipur në gjeminë e trupit dhe je kredhur në gjumë, detin e pe, por shihe detin e detit të vërtetë.

Deti ka një det që e vë vazhdimisht para. Edhe shpirti ka një shpirt që e tërheq dhe e rrotullon nga ç'anë të dojë!

Në kohën kur dielli ujiti të gjitha të mbjellat e ekzistencës, Musai ku ishte, Isai, ku?

Kur Zoti i vuri fijet harkut, Ademi ku ishte, Havaja, ku?

Edhe kjo fjalë është e mangët, kjo fjalë s'ka as ndonjë përfundim!

Fjala e pamangët i përket asaj ane, botës së të vërtetës!

Po të thuhet me një shembull, aty për aty i ngjitet atij shembulli dhe atëherë, atë trajtë e pandeh të vërtetë, o trimi im!

Këmbën e ke të lidhur përtokë si bari. Nuk e arrin dot të vërtetën, kurse, me një fllad të lehtë, e luan kokën andej-këtej.

Ti nuk ke këmbë që të mund të shkosh nga një vend në tjetrin ose të bësh përpjekje për ta nxjerrë këmbën nga kjo lerë!

Si mund të shpëtosh, si mund ta tërheqësh këmbën nga kjo baltovinë? Jeta jote është nga kjo baltovinë. Kurse braktisja e jetës është një gjë mjaft e vështirë për ty!

Por, o njeri i varfër, po të gjesh jetë nga Zoti, bëhesh i pavarur nga toka dhe atëherë e braktis këtë baltovinë!

Kur fëmija që thith gji heq dorë nga dadoja, fillon të hajë ushqim, atë e braktis tashmë dhe ikën.

Si kokrrat që mbijnë nga toka, ti je mësuar me qumështin e tokës, je lidhur pas saj. Mësohu me ushqimin e shpirtit dhe hiq dorë nga qumështi i tokës!

O person që s'ke aftësi për t'i pranuar dritërat pa mbulesë, të paktën dëgjo fjalët e urtësisë që janë një dritë e fshehur në tinguj, ato ha!

Kështu, edhe fiton aftësi për ta pranuar atë dritë pa mbulesë, edhe dritën e fshehtë e sheh pa mbulesë.

Në këtë mënyrë, udhëton në qiell si yjet, madje nisesh për udhëtime të papërcaktuara jashtë qiellit!

Ti erdhe nga mosqenia në qenie, apo jo... Eja në vete! Erdhe në vete, po si erdhe? Si i dehur! Nuk di asgjë për vete!

Rrugët nga erdhe nuk të mbetën as në mendje, madje. Por prapë ne do të të themi një alegori, do të kujtojmë diçka.

Braktise këtë arsye dhe afrohu te arsyeja e vërtetë. Mbylle këtë vesh dhe shndërrohu në vesh të vërtetë!

Jo, jo, do të ta them, sepse ti je ende i papjekur. Je ende në pranverën e parë; as korrikun s'e ke parë!

O të vyer, kjo botë i ngjet një peme; në këtë botë edhe ne jemi si fruta gjysmë të bëra!

Frutat e pabëra janë të lidhura fort pas pemës, nuk këputen fort lehtë prej saj. Sepse fruti i pabërë nuk është i denjë për pallatin.

Por sapo të bëhet dhe të ëmbëlsohet, nuk ngjitet më pas degëve, rrëzohet!

Sapo t'i ëmbëlsohet goja njeriut për shkak të atij fati dhe mirësie, prona e gjithë botës i duket e ftohtë!

Të ngjitesh fort pas një gjëje, të tregosh fanatizëm në një gjë, është papjekuri. Kur ti ndodheshe si fëmijë në barkun e nënës, gjithçka që mund të bëje ishte të thithje gjak.

Ka mbetur edhe diçka për të ta thënë, por nuk do të ta them unë, atë të ta thotë Shpirti i Shenjtë pa mua.

Jo, jo... Jo Shpirti i Shenjtë, ia thua ti vetë veshit tënd. Atje, në të vërtetë, as unë jam, as dikush tjetër veç meje; fundja, edhe ti je unë, i dashur zotëri!

Kjo i ngjet ëndrrës. Sapo kridhesh në gjumë, e humb veten, por prapë, vjen në vete nga vetja jote.

E dëgjon veten dhe pandeh se, përveç teje, një njeri i fshehtë të flet ty në ëndërr.

O bashkudhëtari im i mirë, ti nuk je thjesht një njeri, ti je një botë, ti je një det i thellë!

Ajo qenia jote madhështore është, ndoshta, nëntëqind shtresa. Ajo është një det që s'i gjendet fundi e bregu; qindra botë zhyten në atë det, fundosen e shkojnë.

Fundja ky këtu s'është as vendi i qenies zgjuar, as vendi i qenies në gjumë. Mos folë për këtu! Zoti e di më mirë se si është e vërteta!

Mos fol por dëgjo biseda që s'i nxënë fjalët nga ata që janë të aftë për të folur për këtë botë!

Mos fol por dëgjo nga ai diell fjalë që nuk shkruhen në libër, që nuk i nxë biseda.

Mos folë që të flasë shpirti yt për këtë botë... Lëre bisedën për vozitjen në gjeminë e Nuhut!

Po hyre në këtë temë, i ngjan Kenanit. Edhe ai pati tentuar të voziste sepse nuk e donte gjeminë e Nuhut, armike të tij.

Nuhu i pati thënë atij: "Eja dhe hyr në gjeminë e tyt eti, o bir i padenjë, mos u mbyt në tufan!"

Kurse i biri i qe përgjigjur: "Jo, unë mësova të vozis! Unë ndeza një qiri tjetër nga qiriri yt!"

Nuhu i pati thënë: "Eja në vete, kësaj i thonë dallga e tufanit të belasë. Sot, duart dhe këmbët e notarit nuk vlejnë për gjë!"

Por Kenani i pati thënë: "Jo, jo, unë do të ngjitem në atë mal të lartë; ai mal më shpëton mua nga çdo bela!"

Nuhu i pati thënë: "Mblidh mendtë në kokë, tani mali është si një fije kashte.

Zoti nuk i jep ndihmë tjetërkujt veç mikut të vet!"

Megjithëkëtë, Kenani i pati thënë: "E kur e kam dëgjuar unë këshillën tënde, që ti lakmove të të bëhesha njëri prej atyre që të binden e të ndjekin pas?

Fjalët e tua kurrë nuk i pëlqeva! Unë jam larg teje edhe në këtë botë, edhe në tjetrën!"

Nuhu i pati thënë: "Mos, o bir, sot nuk është ditë nazesh... Zoti s'ka as të njëjtë e as të ngjashëm!

Nuk bëre kryeneçësi gjer tani, mirëpo kjo kohë është kohë delikate. Nazet e kujt mund të kalojnë nga kjo portë?

Zoti as është i lindur, as ka lindur kënd. Ai nuk ka as baba, as bir, as xhaxha!

Si do t'i durojë nazet e djemve, si do ta dëgjojë lutjen e baballarëve?

Ai na thotë: "O plak, unë nuk linda, mos më bëj shumë naze mua; o djalë i ri, unë nuk jam baba, mos u tund ashtu!

Unë nuk jam bashkëshort, nuk kam as epsh... Zonjë, lëri nazet!

Prandaj, përveç adhurimit, nevojës dhe domosdoshmërisë, asgjë tjetër s'ka vlerë!"

Mirëpo Kenani pati vazhduar në të vetën: "Baba, ka shumë vite që i përsërit këto fjalë! A mos je injorant ti?

Sa herë ua the secilit këto fjalë dhe ç'përgjigje të ftohta more, ç'fjalë të këqija dëgjove!

Këto fjalë të ftohta nuk më hynë as në vesh; a tani do të më hyjnë? Tani unë kam njohuri, u rrita!"

Nuhu i pati thënë: "O bir, ç'bëhet sikur ta mbash këshillën e tyt eti qoftë edhe një herë?"

Kështu i fliste ai me këshilla të bukura, kurse Kenani i përgjigjej me fjalë të ashpra!

As i ati u lodh nga këshillimi i Kenanit, as në veshin e atij biri të keq hyri ndonjë fjalë e të atit!

Ndërsa ata po bisedonin kështu, erdhi një dallgë e zhdërvjellët që e rroku Kenanin nga koka dhe e mbyti.

Nuhu tha: "O mbreti im i durueshëm, gomari të ngordhi, barrën time ma rrëmbeu rrebeshi!

Sa e sa herë më premtove se ata që të ndiqnin ty, do të shpëtonin nga tufani.

Edhe unë jam i sinqertë, t'i besova premtimet, u mbusha me shpresë... Mirë, po pse e rrëmbeu rrebeshi qilimin dhe e vuri para?"

Zoti i tha: "Ai nuk është nga të tutë... A nuk e pe edhe vetë? Ti je i bardhë, ai është mavi!

Po i hyri krimbi dhëmbit, s'ka zgjidhje tjetër veçse të nxirret.

Duhet nxjerrë që, për shkak të tij, trupi të mos të bjerë në dhimbje! Ai ishte djali yt, por ti braktise atë dhe thuaj se s'e kishe gjë!"

Nuhu i tha: "O Zot, unë s'kam tjetër veç teje. Ai që të nënshtrohet ty, nuk quhet i huaj.

Në ç'gjendje jam përballë teje, sinqeriteti im si është? Ti e di!

Ashtu siç janë nevojtare për shiun livadhet e barërat, ashtu siç blerojnë dhe rriten ato prej shiut, ashtu jam edhe unë nevojtar për ty, sepse ti më rrit; madje nevoja ime është njëzet herë më e madhe se e atyre!

I papasuri me ty qëndron i gjallë, me ty gëzohet, prej teje ushqehet pa ndërmjetësim; edhe unë ashtu!

O Zot, zotëruesi i përsosmërisë, unë s'jam as me ty, as veç teje. Jam me ty në një formë pa cilësi, pa shkak, pa pasojë.

Ne jemi peshq, kurse ti je deti i jetës. O Zot me cilësime të mira, ne jemi të gjallë me favorin tënd!

Ty nuk mund të të nxërë mendimi, Ti nuk mund të shpjegohesh me shkaqe.

Ti ishe që i fola në çdo aventurë para këtij tufani, ti je prapë ai që do t'i flas edhe pas këtij tufani!

Unë me ty bisedoj, o Zoti im që fal fjalë krejt të reja dhe që i zotëron edhe fjalët e vjetra, jo me ta!

Ditë e natë ashiku u flet herë plehrave të mbetura në vendet e çadrave, herë gërmadhave!

Në dukje i ngul sytë te të fshirat dhe plehrat e mbetura te vendi i çadrave, u flet atyre, por kë lavdëron atje, kë?

Falenderuar qofsh që dërgove tufan dhe i ngrite ato të fshira, ato mbeturina ndërtimesh!

Sepse ato ishin ndërtesa të këqija, grumbuj të këqijash dhe poshtërsish. As na flisnin ne, as i jepnin përgjigje zërit tonë!

Unë dua ndërtesa të tilla që, kur t'u flas, t'i japin jehonë si mali zërit tim

Dhe emrin t'ia dëgjoj dy herë. Unë jam i dashuruar pas emrit që është jetë për jetën time, që i jep qetësi shpirtit tim!

Çdo pejgamber e do malin për të ta dëgjuar emrin dy herë!

Ai mal i ulët dhe guror është i denjë të bëhet vendbanimi i miut, jo vendbanimi ynë!

Unë t'i flas dhe ai të mos më dojë, fjalët të më mbeten pa përgjigje, edhe zërit të mos m'i japë përgjigje!

Mal i tillë duhet bërë rrafsh me tokën! Meqë nuk është bashkëkohor me njeriun, është më mirë të vihet ndër këmbë e të shtypet!"

Zoti i tha: "O Nuh, po deshe, të gjithë të mbyturit t'i ringjall përsëri dhe t'i sjell mbi tokë!

Unë s'e thyej respektin ndaj teje për një Kenan, vetëm se po të bëj të ditur për gjendjen!"

Nuhu iu përgjigj: "Jo, jo... Po deshe të më mbysësh edhe mua, prapë mbetem i kënaqur me vendimin tënd!

Mbytmë çdo çast. Më pëlqen kjo. Vendimi yt i ngjet jetës, jam i kënaqur me gjithë zemër.

Nuk shoh nga askush. Edhe sikur të shoh, ai shikim është pretekst, je Ti ai që shoh.

E dashuroj punën tënde, të dashuroj ty edhe në kohën e falenderimit, edhe në kohën e durimit. A mund të ndodhë që ta dashuroj, si mohuesit, krijesën tënde?

Kush dashuron vendimin e Zotit, ndriçohet e zbukurohet, kurse ai që dashuron krijesën tënde, bëhet mohues, qafir!"

Bashkimi i kuptimeve
të hadithit që thotë se
"pëlqimi i mohimit (kufrit) është mohim (kufr)",
dhe të hadithit që thotë se
"kush nuk e pëlqen kazanë dhe kaderin e vet,
le të kërkojë një Zot tjetër veç meje!"

Dje, dikush që e pëlqen debatin, më bëri një pyetje.

Ai më tha: "Ta pëlqesh ose ta pranosh mohimin (kufrin), është mohim (kufr)." Këtë e ka thënë Pejgamberi dhe fjala e thënë prej tij është e drejtë, është me vend.

Pastaj, përsëri më tha: "Personi që është musliman, duhet ta pranojë çdo lloj kazaje!"

A nuk ndodhin edhe mohimi dhe dyfytyrësia me kazanë dhe kaderin e Zotit? Mirëpo, po ta pranojmë dhe ta pëlqejmë këtë (sipas hadithit të parë), a nuk veprojmë keq?

Edhe po të mos e pranojmë dhe pëlqejmë, është faj... Mirë, cilën zgjidhje të marrim mes të dyjave?

I thashë: "Mohimi (kufri) është me përcaktim të Zotit, por jo me vendimin, urdhrin dhe pëlqimin e Zotit. Mohimi është vetëm njëri nga aktet e kazasë dhe kaderit!

O mësues, kazanë dhe kaderin e Zotit diji si dituri të Zotit dhe të të mos mbetet dyshim dhe lëkundje!

E pranojmë edhe mohimin (kufrin) sepse përputhet me diturinë e Zotit, por e kundërshtojmë ngaqë vjen prej të keqes sonë.

Mohimi (kufr) nuk është mohim për sa i përket qenies si dituri e Zotit! Mos i thuaj qafir Zotit, këtu ndalo!

Kufri (mohimi) vjen nga injoranca, por caktimi i kufrit është dituri e Zotit (Zoti e di pafillimisht mohimin e mohuesit prandaj mohimi shfaqet siç e di Zoti). Si mund të jenë e njëjta gjë në përfundim butësia durimtare me butësinë zemërake?

Piktura e shëmtuar nuk do të thotë se edhe piktori duhet të jetë i shëmtuar. Eshtë vetëm provë që piktori mund ta pikturojë edhe të shëmtuarën!

Për më tej, meqë piktori mund të bëjë edhe pikturë të bukur, edhe pikturë të shëmtuar, provon se ai është një piktor i fuqishëm!"

Po ta zgjeroj këtë temë, pyetjet dhe përgjigjet zgjaten pa mbarim.

Dhe unë e humbas kënaqësinë e idesë së ashkut, dashurisë për Zotin. Shërbimi ndaj Zotit kthehet në trajtë tjetër, ndërsa synimi im që është orientimi në rrugën e drejtë, bëhet çorientim.

Shembull mbi faktin se mahnitja bëhet pengesë për debatin dhe mendimin.

Një njeri me flokë dhe mjekër që kishin zënë t'i thinjen, shkon te berberi dhe i thotë: "O trim, veçomi dhe shkulmi thinjat në flokë dhe mjekër. kam marrë një nuse të re!"

Berberi ia qeth mjekrën nga rrënja, ia ve qimet në prehër dhe i thotë: "Mua më doli një punë, veçoji vetë!"

Ja, pra, një pyetje e tillë dhe përgjigjja për të; ndaje vetë tani këtë punë! Shqetësimi për fenë nuk të lë kohë për t'u marrë me këto gjëra!

Dikush e godet Zejdin me shuplakë. Duke i rënë në të hiles, edhe Zejdi e sulmon për ta rrahur.

Njeriu i thotë: "Prit, do të të pyes një gjë, përgjigjmu, pastaj më rrih.

Kur të rashë në kokë, doli një zhurmë "shrak!" Tani, këtu, kam për ty një pyetje miqësore:

Kjo zhurmë "shrak" a doli nga dora ime, apo nga koka jote, o njeri i lartë me të cilin mburren të mëdhenjtë!"

Zejdi i shkretë i tha: "Nuk shpëtova nga dhimbja, që të zhytem në këtë mendim!

Ti s'ke ndonjë hall! Ti rri e mendo! Ai që ka halle, nuk bie dot në këso mendimesh, eja në vete!"

Tregim

Në shpirtrat e sahabeve, shokëve të Profetit Muhammed, kishte një dëshirë të jashtëzakonshme për Kur'anin, por mes tyre kishte shumë pak hafizë.

Sepse kur fruti piqet plotësisht, lëkura i hollohet mjaft, plas dhe derdhet.

Edhe lëvozhgat e arrës, lajthisë dhe bajames hollohen.

Edhe kur e vërteta e diturisë arrin përsosmërinë, mbështjellësja i pakësohet.

Sepse e djeg i dashuri, ashiku!

Cilësia e personit që kërkohet e duhet, është e kundërt me cilësitë e personit që kërkon dhe do. Vetëtima e fjalës dhe e dritës hyjnore e djegin pejgamberin!

Kur atributet e Zotit i cili është i paraqenë, dalin në pah, i djeg e i shkrumbëzon atributet e hadithit.

Sapo që dikush prej sahabeve e mësonte përmendësh një të katërtën e Kur'anit dhe kjo merrej vesh, sahabet thoshin "ky është i madhi ynë!"

Bashkimi i një kuptimi të tillë të madh me trajtën është i pamundur për asnjë tjetër veç padishahut të rënë në mahnitje, të dehur.

Respektimi i rregullave të edukatës në një botë të tillë dehjeje, fundja, është i pamundur; edhe sikur të gjendet një mundësi e tillë, është, në të vërtetë, një gjë për t'u habitur!

Respektimi i lutjes në botën e mungesës së nevojës për të, i përngjet përpjekjes për t'i bashkuar në një, megjithëse janë të kundërt, një gjë sferike me një gjë të gjatë.

Shkopi është, në fakt, i dashuri i qorrave. Qorri i përngjet arkës së Kur'anit.

Fjalët e qorrave janë arka plot me shkronja Kur'ani, me tregime dhe historira të vjetra, me frikësime.

Por, gjithsesi, arka e mbushur me Kur'an është më e mirë se arka bosh.

Arka e pangarkuar është më e mirë se arka e ngarkuar plot me minj dhe gjarpërinj!

Përfundimisht, sapo që njeriu të arrijë bashkimin, gruaja që është mjet, fillon të duket e ftohtë në sy të burrit!

I bukuri im, sapo ta arrish atë gjë që ke kërkuar, të kërkosh të bëhesh zotërues njohurie për të, është gjë e keqe.

Edhe të kërkosh shkallë pasi të jesh ngjitur nëpër damarët e qiellit, është e pakuptimtë!

Po qe se personi që ka arritur mirësinë dhe dobinë, kërkon përsëri rrugën e mirësisë dhe dobisë me një synim të ndryshëm nga miqësia dhe mësimit, për dikë tjetër të diçkaje, dhe bisedon për atë rrugë, kjo është një gjë e ftohtë.

Ndërsa pasqyra e ndritshme është e pastër dhe e shkëlqyer, tentativa për ta lustruar atë është injorancë.

Pasi të pranohesh nga padishahu dhe të ulesh në prani të tij, të hetosh letrën dhe përfaqësuesin është një gjë e shëmtuar.

Një i dashuruar lexon letër dashurie në prani të të dashurit,
i dashuri nuk e pëlqen këtë veprim;
kërkimi i provës pasi të ketë dalë në shesh gjëja që provohet,
është një veprim i shëmtuar;
të merresh me informacione pasi të kesh arritur gjënë e njohur,
është një gjë e keqe!

I dashuruari thirri në praninë e tij njërin prej të dashurve. I dashuri nxori letrën e dashurisë dhe nisi ta lexojë në prani të të dashuruarit prej tij.

Në letër kishte shumë fjalë: dyvargëshet, përkëdheljet, nevojë dhe dobësi, varfëri...

I dashuruari tha: "Po qe se ky këndim është për mua, tani, në kohën e bashkimit, do të thotë ta shpenzosh jetën kot!

Unë jam pranë teje, ti më lexon letër mua! Por kjo s'është shenjë dashurie!"

I dashuri i tha: "Vërtet, ti je këtu, mirëpo unë nuk po e gjej dot kënaqësinë që kërkoj!

Kënaqësinë që ndjeva vjet me ty, tani s'po e ndjej dot megjithëse kam arritur të takohem me ty!

Unë nga ky burim piva ujë të pastër e të kulluar dhe me atë ujë i rinova edhe fytyrën, edhe zemrën!

Tani burimin e shoh, por ujë s'ka. Apo dikush ia preu rrugën ujit!"

I dashuruari tha: "Atëherë, unë s'jam i dashuri yt. Unë jam turk bullgar, kurse ti kërkon turk katu.

Ti nuk më dashuron mua, por një gjendjen time, por, o trim, gjendja s'mbetet në dorë, ndryshon!

Unë nuk jam ai që do ti plotësisht. Te unë është vetëm një pjesë e vogël e gjësë që do ti në këtë botë.

Unë s'jam i dashuri yt por shtëpia e të dashurit tënd. Mirëpo ashku, dashuria, është e parë, është në dorë, jo në arkë!

I dashur i thonë të dashurit të vetëm. Edhe ardhjen e ke prej tij, edhe ikjen e fundit e ke prej tij.

Kur ta kesh gjetur atë, tjetërkënd s'pret më. Ai është që duket dhe qëndron në mes, ai është, gjithashtu, i fshehur!

Ai është një gjykatës që i zotëron gjendjet, nuk është i dënuari. Muajt e vitet janë robi, janë skllavi i fytyrëhënës.

Po dëshiroi, thotë, urdhëron mbi gjendjen. Po dëshiroi, urdhëron, i sjell trupat e ngurtë në gjendje jete.

Personi që rri e pret, që kërkon e pret gjendje duke ndenjur, nuk ka arritur në fund të punës.

Dora e personit që ka arritur në fund të punës, ka përbërje gjendjeje; po ta lëvizë dorën, shndërrohet në bakër, dehet dhe, pastaj, bëhet flori!

Po dëshiroi, thotë, urdhëron mbi gjendjen. Po dëshiroi, kthehet në gjemb dhe thikë, në narciz dhe trëndafil gushti!

Kurse ai që është i dënuari i gjendjes, është një njeri të cilit, kur i vjen gjendja, i shtohet grada; me të mbetur pa gjendje, i pakësohet.

Përfundimisht, sofiu është "i biri i kohës", por edhe nga koha ka shpëtuar, edhe nga gjendja!

Gjendjet janë të dënuarit e vendosmërisë së tij, të gjykimit të tij. Gjendjet janë të gjalla me anë të frymëve që i ngjajnë frymës së Mesihut!

Kurse ti je ashik, i dashuruar pas gjendjes, jo pas meje. Ti vërtitesh rreth meje me shpresën që të bëhesh zotërues i një gjendjeje.

Gjendja e cila një çast pakësohet e, një çast tjetër, gjen përsosmërinë, nuk mund të bëhet i adhuruari i Hallilit, perëndon e mbaron.

Kush perëndon e ikën, kush ndryshon herë kështu e herë ashtu, nuk është bukuri. Unë nuk i dua ata që perëndojnë e ikin!

Ai që është herë i këndshëm e herë i pakëndshëm, që një kohë bëhet ujë e një kohë tjetër, zjarr,

Eshtë yjësia e hënës, por jo hëna. Eshtë e bukur si idhull, por as nuk di gjë se është e bukur!

Sofiu i thjeshtë është "biri i kohës", por, si të ishte i ati i kohës, e ka marrë kohën mjaft mirë brenda pëllëmbës.

Ky lloj sofiu është zhytur plotësisht në dritën e Zotit të lartë. Ai s'është biri i askujt... Ai ka shpëtuar edhe nga kohët, edhe nga gjendjet!

Ai që nuk lind (tjetërkënd) është zhytur në dritë. Kurse personi që nuk lind dhe nuk është i lindur, është vetëm Zoti!

Në qofsh i gjallë, ec, një ashk të tillë kërko. Ndryshe, je rob i kohëve të kundërta me njëra-tjetrën!

Mos shih nga qëndismat e shëmtuara apo të bukura, por shih nga dashuria jote, nga dëshira jote!

I pavlefshëm je, apo i dobët? Mos e shih këtë, o person me vlerë të lartë, shih vendosmërinë, zellin tënd! Në ç'gjendje që të ndodhesh, mos rri kot, o ti buzëtharë nga etja, kërko vazhdimisht ujë!

Ato buzët e tua pa ujë, të thara nga etja, lajmërojnë për ujin, thonë se, më në fund, do të arrish te burimi!

Thatësira e buzëve lajmëron për ujin... Ky mundim, kjo etje provon se patjetër do të arrihet te uji.

Ky kërkim është një punë e bekuar. Kjo kërkesë në rrugën e të Vërtetës i eliminon manitë.

Kjo kërkesë është çelësi i dëshirave. Kjo kërkesë është ushtria jote, ndihmësi i flamurëve të tu.

Si këndezi që thërret për të lajmëruar se "erdhi mëngjesi", kjo kërkesë jep lajme të gëzueshme.

Edhe nëse të mungon mjeti, kërko... Në rrugën e Zotit nuk ka nevojë për mjet.

O bir, kë të shohësh si kërkues, atë bëje mik, ul kokën para tij

Dhe përreth kërkuesve, edhe ti bëhu kërkues... Në sajë të fituesve, edhe ti fito!

Po qe se milingona kërkon sundim Sulejmani, mos e përbuz këtë kërkesë të saj, por shih vendosmërinë e saj!

A nuk i mendoje, a nuk i kërkoje më parë mallin, artin mjeshtërinë që ke në dorë? A nuk i arrite ato në sajë të këtij mendimi e kërkimi?

Në kohën e Daudit (a.s.), një njeri lutej natë e ditë: "O Zot, më jep mua të mira pa mundim e që të jenë hallall!"

Në kohën e pejgamberit Daud, njëri, pranë çdo njeriu të mençur ose kokëtrashë,

Lutej vazhdimisht kështu: "O Zot, më jep mua një ushqim e një pasuri pa hequr vuajtje e mundim!

Ti je që më ke krijuar mua dembel, të ulët, të poshtër, të rëndë e të paqenë!

Gomarëve, kuajve dhe mushkave të dobëta e me plagë në kurriz nuk u ngarkohet barrë!

O Zot, meqë më krijove dembel, edhe rizkun jepma duke parë dembelizmin tim, pa punuar unë!

O Zot, unë jam dembel, jam shembur e shtrirë në hije të ekzistencës. Unë po fle në hije të kësaj mirësie dhe bujarie!

Dembelëve dhe atyre që flenë nën hije, gjithsesi u ke dhënë një lloj tjetër rizku.

Kush ka këmbë, kërkon rizk, kurse kush nuk ka këmbë, rri duke u qarë e ankuar.

Dërgoja mu te këmbët rizkun edhe atij njeriu të dëshpëruar, renë shtyje drejt faqes së tokës!

Meqë faqja e tokës nuk ka këmbë, reja ia shpie dyfish bujarinë!

Meqë fëmijës s'i bën këmba që të ecë, shkon nëna tek ai, i ulet te koka dhe ia lëshon të mirat e begatitë pa kursim!

"O Zot, kërkoj prej teje një rizk pa mundim, pa vuajtje e që nuk e kam shpresuar! Fundja, unë s'mund të bëjë gjë tjetër veçse të kërkoj!"

Shpesh herë, ky njeri e përsëriste pa pushim këtë lutje nga dita në natë, nga nata gjer të nesërmen para dite!

Njerëzit qeshnin me fjalët e tij, me lakminë e trashë të tij, me këto përpjekje të tij.

Ata thoshin: "Ç'thotë ky i shushatur, apo dikush i dha drogë dhe e humbi mendjen!"

Rizku arrihet me fitim, me vështirësi dhe mundim. Çdo njeri ka zënë një zanat, një punë dhe ashtu e shtie në dorë rizkun.

Eshtë thënë që ta shtiem në dorë rizkun duke ndjekur shkaqet... Eshtë thënë që të hymë në shtëpi nga dera.

Në kohën e tanishme, përfaqësuesi i Zotit, padishah dhe sulltan është pejgamberi Daud, zotëruesi i mjeshtërive.

Megjithëse ishte aq i madh, me gjithë bukurinë e zërit dhe megjithëse mirësitë e mikut e kishin zgjedhur atë, punonte.

Mrekullitë s'kishin të sosur, valët e të mirave i vinin njëra pas tjetrës.

Nga pejgamberi Adem e gjer në atë kohë, s'kishte ardhur kush me zë aq të bukur!

Në çdo predikim të tij vdisnin dyqind vetë. Zëri i tij i bukur i mpakte njerëzit!

Në predikimin e tij vinin luanët, drerët... Por askush s'dinte gjë për njëri-tjetrin! Zërit të tij i bënin jehonë edhe malet, edhe zogjtë. Por që të dy të privuar nga ftesa e tij!

Ai ka edhe qindra mrekulli të tjera si kjo. Bukuria e fytyrës s'futej dot në modele, i kishte përfshirë të gjitha modelet!

Me gjithë këto merita, Zoti as atij s'ia jepte rizkun pa punuar. Ai e fitonte jetesën me punën e duarve të veta!

Me gjithë këto cilësi të larta, rizku nuk i vinte pa bërë mburoja, pa hequr mundim.

Mirëpo ti ke mbetur në një gjendje të tillë të ulët e të shkatërruar, je mbyllur në buxhakun e shtëpisë, je bërë viktimë e fatit dhe ke mbaruar.

Kurse ky njeri, pavarësisht nga shumë tersllëqe, nga shumë drejtësi, kërkon ta mbushë prehrin aty për aty, pa bërë tregti!

Ka dalë në shesh një lloj njeriu i tillë kokëtrashë që kërkon të ngjitet në qiell pa shkallë.

Njëri, për t'u tallur, i thotë: "Ec, rizku t'u afrua, lajmëtari të erdhi!"

Tjetri, duke qeshur, i thotë: "Nga ato që të kanë ardhur ty, na dhuro edhe neve!"

Kurse ai nuk ua vinte veshin aspak talljeve të njerëzve, as lutjet nuk i pakësonte.

Kështu u njoh ai nëpër qytete dhe u bë i famshëm se kërkonte djathë nga hambari bosh!

Ai njeri i varfër u bë proverbial me lakminë e tij të trashë, megjithatë, nuk hiqte dorë nga kjo kërkesë e nga kjo lutje!

Një ká shkon me vrap
në shtëpinë e njeriut që lutej me këmbëngulje.
Pejgamberi alejhisselam ka thënë:
"Pa dyshim, Zoti i do ata që këmbëngulin në lutje!"
Sepse këmbëngulja në kërkesën e njeriut që kërkonte e lutej,
është më e mirë se gjëja që kërkon
dhe se arritja e gjësë që kërkon!

Më në fund, një ditë, në kohën e sillës, ndërsa po e vazhdonte lutjen duke qarë e rënkuar,

Papritmas një ká vrapoi për në shtëpinë e tij. I ra portës me brirë dhe e theu drynin.

Dhe hyri në shtëpi paturpësisht. Njeriu u hodh menjëherë nga vendi dhe e lidhi kaun nga brirët.

Dhe papritur, pa u menduar, ia preu fytin.

Pastaj, për t'ia rrjepur lëkurën, e mori dhe e çoi me vrap në qytet!

Justifikimi i vargëzuesit të Mesnevisë
dhe kërkimi i ndihmës nga Zoti.

O Zot që i luan këto kuptime brenda meje siç luan fëmija që ka për të lindur, meqë dëshiron plotësimin e kësaj,

Lehtëso, trego rrugë, jep sukses! Ose hiqe këtë kërkesë e këtë dëshirë dhe mos na kritiko, mos na turpëro!

Meqë të falimentuarit i frymëzon nevojën për ar, o mbret që s'ke nevojë për asgjë, fali atij ar fshehtazi!

Pa qenë ti, pa vepruar favori i mirësisë tënde, ç'vlerë do të kishin vargu dhe rima natë e ditë, kush do t'ia hidhte sytë kësaj lloj poezie të dalë në shesh?

O mbret i ditur, edhe vargu, edhe figura, edhe rima, nga frika jote, janë robër të bindur të urdhrit tënd!

Ti e ke vendosur çdo gjë në atë mënyrë që të të bëjë tesbih, të të madhërojë ty; kështu, edhe ata që kanë mençuri dhe aftësi zgjedhjeje të madhërojnë ty, edhe ata që s'kanë!

Secili prej tyre bën një lloj tesbihi të veçantë. Por asnjëri prej tyre nuk e di këtë!

Njeriu e mohon se gjërat jo të gjalla bëjnë tesbih, por gjërat pa jetë janë mësues për njeriun në adhurim!

Për më tej, çdonjëri prej shtatëdhjetë e dy kombeve nuk di gjë për gjendjen e tjetrit! Që të gjithë kanë mbetur në dyshim!

Po qe se edhe dy vetë, madje, që flasin, që thonë fjalë, nuk dinë gjë për njëri-tjetrin, si ndodh që dera me murin ta dëgjojnë e ta kuptojnë njëri-tjetrin?

Po qe se unë s'di gjë për tesbihin e njeriut që flet, si e dëgjon zemra ime tesbihin pa zë e pa tingull të një gjëje?

Sunniti s'di gjë për tesbihin e xhebritit. Edhe xhebriti nuk e quan për gjë tesbihin e sunnitit.

Sunniti ka një tesbih të posaçëm. Por edhe xhebriti ka një tesbih të posaçëm ku mbështetet, që është e kundërta e tjetrit.

Ky thotë për të se është mëkatar, se ka shkarë nga rruga, mirëpo s'di gjë as për gjendjen e tij, as dhe për urdhrin "Bëhu!"

Edhe tjetri thotë për kundërshtarin, "ai s'ka dijeni nga e vërteta". Kështu e ka vlerësuar Zoti dhe i ka hedhur ata në luftë me njëri-tjetrin!

Dhe në këtë mënyrë, e nxjerr në shesh origjinën e secilit, e dallon një lloj nga individi i llojit tjetër.

Çdo njeri e dallon ndëshkimin nga favori, e kupton, qoftë të jetë i ditur, qoftë injorant, qoftë i poshtër!

Por janë të pakët ata që e kuptojnë favorin e fshehur brenda ndëshkimit ose ndëshkimin e fshehur brenda favorit.

Përveç atij që ka në zemër Zotin i cili e di se ç'ka në zemra!

Të tjerët nuk e kuptojnë dot favorin e fshehur në ndëshkim dhe ndëshkimin e fshehur në favor, prandaj bien në dyshim. Ata u ngjajnë zogjve që kërkojnë të fluturojnë me një krah për të shkuar në çerdhe!

Dija ka dy krahë, kurse dyshimi, një.
Pandehma është e mangët;
ka vetëm një krah, por nuk fluturon dot.
Shembull mbi pandehmën dhe faktin në dije.

Dija ka dy krahë, kurse dyshimi, një. Pandehma është e mangët; ka vetëm një krah, por nuk fluturon dot.

Zogu me një krah bie menjëherë kokëposhtë. Pastaj lufton që të fluturojë, por ose kapërcen një vend sa dy hapa, ose diç më shumë!

Zogu i dyshimit lufton bjer e ngrihu për të fluturuar me një krah të vetëm për tek foleja e shpresës.

Por sapo të shpëtojë nga dyshimi dhe të bëhet zotërues dijeje, bëhet si me dy krahë dhe i shpalos krahët për fluturim.

Pastaj fluturon bukur, pa dredha, pa ulje e ngritje, në rrugë të drejtë.

Si Xhebraili, me dy flatra, fluturon pa dyshim, pa dredha, pa thashetheme.

Edhe sikur e gjithë bota t'i thotë "je në rrugë të Zotit, fenë e ke të drejtë",

Ai s'u beson fjalëve të tyre, nuk ndjen krenari nga ato fjalë, zemra e vetme e tij nuk bëhet çift për ta!

Ose, edhe sikur çdokush t'i thotë "ti ke shkarë nga rruga, veten e pandeh mal, por je sa një fije kashte",

Nuk pyet për qortimet e tyre, nuk dëshpërohet prej zilisë dhe urrejtjes së tyre.

Madje, edhe sikur mali me detin të fillojnë të flasin e t'i thonë "je bërë i njëjtë me të shtrembrën",

Nuk bie asnjë thërrime në ëndërrime, nuk ndjen sadopak dhimbje nga qortimi i tyre!

Një njeri sëmuret
nga respekti që tregon populli për të
dhe nga mendimi mbi konkurrencën e blerësve.
Dhe historia e një mësuesi.

Nxënësit e një shkolle ishin mërzitur nga mësuesi i tyre, nga mësimet dhe përpjekjet e përditshme.

Dhe u këshilluan me njëri-tjetrin për të bërë diçka dhe, kështu, për ta lënë mësuesin në gjendje të vështirë.

Dhe thanë: "Mësuesi nuk sëmuret kurrë që, të paktën dy-tri ditë, të mos shkojmë në shkollë e të çlodhemi,

Të shpëtojmë nga ai burg, nga kjo ngushticë, nga mësimet dhe detyrat e përditshme! Qëndron, burri i botës, e s'tundet vendit si shkëmb mermeri!"

Njëri prej tyre ishte më i zgjuari. Mendoi diçka dhe ua tregoi shokëve. I them mësuesit: "O mësues, si je? Pse të qenka zverdhur fytyra?

Qoftë për mirë, ty të paska ikur ngjyra... Them se ose nga moti, ose nga ethet!"

Sigurisht, mësuesi fillon të dyshojë sadopak nga këto fjalë. Edhe ti mund të më ndihmosh me të tilla fjalë, o vëlla!

Sapo mësuesi të hyjë nga porta e shkollës, thuaji: "Të qoftë për mirë, o mësues, ç'është kjo pamje që ke marrë?"

Atij i shtohet edhe pak dyshimi; edhe njeriu më i mençëm çmendet nga dyshimet!

Edhe i treti, i katërti, i pesti nxënës që do të vijë pas nesh, do t'i thotë të tilla fjalë.

Po t'i thonë të tridhjetë nxënësit të njëjtat fjalë, atë do ta mbulojë dyshimi dhe puna do na vejë mbarë."

Të gjithë nxënësit i thanë shokut të zgjuar: "Të lumtë, o fëmijë i zgjuar, të ndjektë fati i bardhë gjithmonë, Zoti të ndihmoftë!"

Pastaj u betuan se askush nuk do të kthente nga ky vendim.

Pastaj shoku i tyre i zgjuar i vuri të gjithë nxënësit të betoheshin se nuk do t'ia thoshin kujt këtë.

Plani i këtij nxënësi pati dalë më i mirë se planet e të gjithë nxënësve të tjerë sepse mendja e tij ishte më e zhvilluar se mendja e të gjithë nxënësve të tjerë!

Ashtu si disa njerëz të bukur janë më të bukur se të tjerët, kurse disa janë më poshtë në bukuri se të tjerët, edhe te puna e mendjes, disa janë më të mençur ose më pak të mençur se të tjerët.

Ahmeti tha një fjalë me kuptim të tillë: "Bukuria e burrave është e fshehur nën gjuhët e tyre!"

Mendjet e njerëzve janë të ndryshme qysh në krijim, por sipas mutezilitëve, janë të njëllojta, kurse tepria dhe mangësia formohen nga arsimimi dhe marrja e njohurive.

Kontradikta në mendjet është nga krijimi. Në këtë çështje, duhet dëgjuar fjala e sunnitëve, duhet pranuar konkluzioni i tyre.

Ky konkluzion është në kundërshtim me fjalët e deviatorëve. Ata thonë: "Mendjet janë të një niveli në krijim.

Përvoja dhe mësimi e shtojnë ose e pakësojnë mençurinë; në këtë mënyrë, dikush bëhet më i informuar e më i ditur se tjetri."

Kjo fjalë është e shtrembër. Ai fëmija i zgjuar nuk zotëronte dije dhe përvojë në ndonjë profesion të caktuar!

Por ai djalë i vogël mori një masë të tillë që qindra pleq me përvojë nuk do ta merrnin dot me mend.

Ndërkaq, epërsia në krijim është, sigurisht, më e mirë se epërsia e arritur me punë e përpjekje, me mendim e arsyetim!

Thuaje ti: A më e mirë është e dhëna e Zotit, apo imitimi i revanit të kalit nga gomari topall?

Fëmijët e kredhin mësuesin në dyshim.

Erdhi e nesërmja. Fëmijët shkuan në shkollë me këtë mendim.

Ndërkaq, të gjithë po prisnin fëmijën e zgjuar që e hodhi në shesh këtë ide.

Sepse ai ishte burimi i kësaj mase. Koka është gjithmonë kryetari i këmbëve. Eshtë koka që e drejton këmbën.

O imitues, mos kërko të bëhesh epror ndaj personit që është një burim i dritës së qiellit!

Hyri një fëmijë që i tha mësuesit: "Selam, o mësues, po ç'paske, të qenka zverdhur fytyra!"

Mësuesi ia ktheu: "S'jam i sëmurë, jo, mos fol përçart... Eja, ulu në vend!"

Ashtu i tha, ama në kujtesë iu shtresua një pluhur dyshimi dhe, sado pak, në zemër i ra një dyshim.

Ndërkaq, hyri nxënësi i dytë. Pasi edhe ai i tha të njëjtat fjalë, dyshimi iu shtua.

Dhe dyshimi erdhi duke iu shtuar gjithnjë e më shumë. Ai u habit me gjendjen e vet dhe arriti në përfundim se ishte i sëmurë!

Edhe Faraoni u shtri i sëmurë nga lavdërime të tilla të populllit.

Fakti që gjithë populli me burra, gra, pleq e fëmijë, ranë në gjunjë para Faraonit, bëri efekt të madh në zemrën e tij dhe, kështu, Faraoni ra i sëmurë!

Pasi çdokush i tha je Zot, je padishah, e përfshiu fantazia dhe me këtë fantazi arriti në një gradë të tillë, që

Iu fut seriozisht pretendimit hyjnor, u bë kuçedër, u bë që të mos dinte ç'është të ngopurit!

Fatkeqësia e Arsyes së Pjesshme është dyshimi, pandehma, supozimi. Sepse vatani i saj është në vendin e errësirave.

Njeriu mund të ecë lirisht në një rrugë të gjerë gjysmë arshin.

Por po qe se ecën mbi një mur të lartë, edhe sikur gjerësia e rrugës (murore) të jetë dy arshin, prapë do të ecë i pasigurt, me dredha.

Madje, për shkak të iluzionit, mund edhe të rrëzohet. Prandaj, kije kujdes mirë frikën që shkaktohet nga iluzioni dhe dyshimi dhe kuptoje se sa i keq është!

Mësuesi sëmuret nga iluzioni.

Mësuesi u sëmur nga dyshimi, iluzioni dhe frika. U hodh menjëherë nga vendi dhe mbuloi kokën me qilim.

Dhe duke shkuar për në shtëpi, po mendonte kështu i zemëruar me të shoqen: "Zaten dashurinë për mua e ka të pakët, megjithëse isha në këtë gjendje, as nuk më pyeti!

Nuk më tha gjë për ngjyrën e zbehtë të fytyrës, nuk më tha se më ka ikur fytyra, është kundër meje dhe kërkon rrugë për të shpëtuar prej meje.

Eshtë dehur prej bukurisë së vet, prej lojrave të veta. Kurse unë nuk di gjë! Kurse legeni më ka rënë nga çatia, kam rënë në sy të botës, kam mbaruar!

Arriti në shtëpi dhe e hapi derën me forcë. Edhe nxënësit vinin pas mësuesit.

E shoqja i tha: "Të qoftë për mirë, herët erdhe. Allahu të mbrojttë, mos të të bjerë në kokë ndonjë gjë e keqe, pa!"

Mësuesi ia ktheu: "A të kanë lënë sytë ty? Pa shihëm në fytyrë, pa shihëm në ç'gjendje jam! Edhe të huajve u vjen keq kur më shohin kështu!

Megjithëse jeton brenda kësaj shtëpie, për shkak të armiqësisë kundër meje, për shkak të dyfytyrësisë ndaj meje, nuk e vë re si digjem e përvëlohem!"

E shoqja i tha: "A, mor burrë, po ti s'ke asgjë! Këtë dyshim e frikë i ke vetëm nga fantazitë dhe iluzionet pa kuptim!"

"Ah, moj e pacipë, a po më kundërshton? A s'e sheh sa i vrarë jam, se si dridhem?

Po qe se je qorre, ç'faj të kam unë? Unë vetë kam rënë në hall nga kjo sëmundje!" - I tha burri.

Gruaja i tha: "Zotëri, le të të sjellim një pasqyrë e shihu. Dhe kuptoje se unë nuk gënjej, unë s'të kam ndonjë faj?"

Mësuesi i tha: "Shko në fund të dheut me gjithë pasqyrën tënde! Fundja, gjithmonë më përbuz, gjithmonë më urren, gjithmonë bën inat me mua!

Shtrije shtratin, sille jorganin. Unë po bie, m'u rëndua koka!"

Sapo që gruaja qëndroi pak si për t'u menduar, i shoqi filloi të bërtiste: "Eja, moj armike, mos fol kot e mos u mendo se s'janë punë për ty ato!"

I vënë poshtë nga iluzionet dhe dyshimet, Mësuesi bie në shtrat dhe nis të rënkojë.

Gruaja e pjekur, solli jatak e jorgan duke folur me vete: "Eshtë i mbushur me zjarrin e iluzionit dhe dyshimit. S'ka mundësi!

Një gjë po t'i them, do të më akuzojë. Por edhe po të mos ia them, kjo sëmundje e përfytyruar do t'i kthehet në sëmundje të vërtetë!

Shpjegimi për të keq, dyshimi e bëjnë njeriun të sëmurë pa pasur asnjë lloj sëmundjeje!

Hadithi i Pejgamberit, pranimi i të cilit është i detyrueshëm, është kështu: "Ndërsa s'jeni i sëmurë, po ta tregoni veten të sëmurë, sëmureni me të vërtetë!"

Burri tha me vete: "Po të them se s'jam sëmurë, kjo grua kërkon të mbetet vetëm, ka një punë për të bërë!

Do të më nxjerrë nga shtëpia, pastaj çfarëdo të keqe që do të kërkojë ta bëjë, mund ta bëjë!"

Mësuesi e tërhoqi jorganin, u shtri mirë e mirë dhe nisi të rënkonte.

Edhe nxënësit u ulën aty dhe filluan t'i lexojnë mësimet me një mijë halle!

Ata mendonin me vete: "Shumë punë bëmë, shumë rrengje përgatitëm, por prapë jemi në burg. Ndërtesa që u përpoqëm të ngrinim, paska qenë e keqe, edhe ne, ndërtues të këqinj!"

Fëmijët e futën për të dytën herë në dyshim mësuesin duke thënë se nga këndimi i Kur'anit prej tyre, mësuesit i shtohej dhimbja e kokës.

Ai djali i zgjuar u tha shokëve: "Lexojeni mësimin me të bërtitur!"

Dhe kur të gjithë filluan të këndojnë me të bërtitur, u tha: "O fëmijë, zëri i lartë i yni e keqëson gjendjen e mësuesit!"

Kjo zhurmë ia keqëson mësuesit dhimbjen e kokës. Kjo e keqe s'e vlen as një kurush!

Dhe mësuesi u tha: "Drejt po flet shoku juaj! Dhimbja e kokës m'u shtua! Eja, shkoni!"

Me këtë dredhi,
fëmijët shpëtojnë nga shkolla.

Duke e puthur vendin, fëmijët uruan: "O bujar, sëmundja qoftë larg teje!

Pastaj, duke flutuar nga shkolla si zogjtë pas kokrrave të drithit, shkuan nëpër shtëpi!

Nënat u zemëruan: "Sot keni shkollë, kurse ju jeni kredhur në lojë!"

Ata i sollën justifikim dhe i thanë: "Prit, nënë, ne s'kemi faj, mangësia s'është tek ne!

E kemi mësuesin të sëmurë! Ta shihje si na erdhi në shkollë!"

Nënat u thanë: "Hile, rreng! Për një gotë dhallë ju thoni njëqind gënjeshtra!

Pritni sa të bëhet mëngjes, të shkoj ke mësuesi dhe ta mësoj të vërtetën e kësaj hileje!"

Fëmijët thanë: "Mirë, shko dhe merre vesh nëse gënjejmë apo themi të vërtetën!"

Nënat e nxënësve shkojnë për ta parë mësuesin.

Kur u bë mëngjes, nënat e nxënësve shkuan për ta parë mësuesin. Dhe veç kur panë se mësuesin e kishte zënë një sëmundje e rëndë dhe ishte shtrirë në shtrat!

I mbuluar me të tepërt, me kokën të lidhur, me fytyrën të mbuluar.

Rënkonte lehtë e lehtë. Të gjitha filluan të thonë: La havle...

Dhe i thanë: "Të qoftë për të mirë, o mësues, ç'ishte kjo dhimbje koke? Allahu të dhëntë shëndet, s'kishim marrë vesh asgjë!"

Mësuesi u tha: "As unë s'dija gjë, por më thanë ja, këta fëmijë të prapë!

Unë përpiqesha, ua mësoja fjalët e mësimet, isha i zënë, kështuqë nuk dija gjë se brenda kisha një sëmundje të tmerrshme!"

Po iu vu një pune me seriozitet, verbohet, nuk e sheh sëmundjen!

Edhe gratë e Egjiptit e humbën mendjen pas bukurisë së Jusufit

Dhe nuk e kuptuan se i prenë gishtat. Shpirti i rënë në mahnitje, s'sheh as se ç'ka para, as se ç'ka pas!

Sa e sa trima të çartur ka që në luftë u priten këmbë e duar,

Por nuk e lënë luftën se pandehin se s'u ka ndodhur gjë!

Dhe vetëm pastaj e shohin se u është prerë dora dhe u ka rrjedhur shumë gjak, kurse ata s'paskan vënë re!

Trupi i ngjet rrobës së shpirtit;
edhe kjo dorë është e reja e dorës së shpirtit;
edhe kjo këmbë është mesteja që ka mbathur shpirti në këmbë.

Dije se ky trup i ngjet rrobës. Ec, kërkoje atë që e ka veshur këtë rrobë, mos rri duke e fërkuar rrobën.

Shpirtit i pëlqen ta pohosh njësinë e Zotit. Eshtë një dorë dhe këmbë që s'duket.

A nuk sheh dorë e këmbë në ëndërr, a nuk merr diçka, a nuk shkon diku, a nuk takohesh e bisedon me dikë? Këtë dije të vërtetë, mos e pandeh marrëzi!

Ti ke një trup pa trup; mos ki frikë nga dalja e shpirtit tjetër nga trupi!

Historia e dervishit të veçuar në vetmi në mal;
Embëlsia e largimit prej njerëzve dhe vetmisë;
Edhe Zoti ka thënë: "Unë rri me atë që më kujton mua,
bëhem miku i atij që gjen aferësi me mua!"
Edhe kjo fjalë hyn në këtë histori;
Edhe sikur të jesh bashkë me këdo,
pasi që je pa mua, do të thotë se s'je me asnjeri;
edhe sikur të jesh tërhequr prej çdokujt,
po të jesh me mua, je me çdokënd!

Ishte një dervish që rrinte në male. Vetmia ishte shoku dhe ndihmësi i tij.

Ngaqë kishte pirë verën e Zotit, ishte neveritur edhe nga fjalët e burrave, edhe nga fjalët e grave!

Ashtu siç na vjen e lehtë neve të vendosemi dhe rrimë në një vend, ashtu u vjen lehtë edhe disa njerëzve të shëtisin nga një vend në tjetrin.

Ashtu siç je ti i dashuruar pas prijësisë, edhe një njeri që i pëlqejnë zanatet, është i dashuruar pas hekurpunimit.

Çdo njeri e kanë përgatitur për një punë, në zemër i kanë futur prirjen për atë punë.

Po s'pati një prirje në zemër, si do të lëvizin këmbët e duart? Po të mos jenë uji dhe era, si do të pastroheshin plehrat?

Po pe në vetvete një prirje për t'u ngjitur në qiell, hapi krahët menjëherë!

Por po pe në vetvete një prirje drejt tokës, bërtit, qaj e rënko pa pushim!

Të mençurit bërtasin në fillim, kurse ata që s'kanë mend, i bien kokës me grushte në fund!

Ti pyet për fundin e punës në fillim të saj dhe mos u pendo në ditën e kiametit!

Dikush, duke parë fundin e punës,
i kërkon hua argjendarit një peshore
dhe argjendari sipas kësaj i jep përgjigje.

Dikush shkon te një argjendar dhe i thotë: "Pa ma jep atë peshore se do të peshoj flori!"

Argjendari i tha: "Or babë, shko, te unë s'ka shoshë!" Burri i tha: "Mos u tall me mua, nëma peshoren!"

Argjendari i tha: "Në dyqanin tim nuk ka fshesë!" Burri i tha: "Mjaft, or ti, lëre talljen!

Unë prej teje kërkoj peshore. Mos luaj rolin e shurdhit! Mos lëviz sa andej-këtej! Nëma peshoren!"

Argjendari i tha: "S'jam shurdh, ta dëgjova fjalën; edhe fjalët që të thashë mos i pandeh pa kuptim!

Fjalën ta dëgjova, por ti je një plak që s'i ka mbetur pikë fuqie; s'kam aspak dyshim se të dridhen duart nga dobësia!

Edhe ari që ke për të peshuar, s'është kallëp, por pluhur, diçka e prishur dhe e derdhur. Do të të dridhet dora, do ta derdhësh përdhe.

Pastaj do të më thuash "më jep një fshesë ta mbledh arin e derdhur në tokë"!

Dhe, pasi ta fshish e ta mbledhësh arin, do të vish prapë te unë për të kërkuar shoshë!

Unë e kuptova qysh në fillim se si do të përfundonte kjo punë, prandaj më mirë shko në një vend tjetër!"

* Dhe tani plotësoje historinë e atij dervishit të vetmuar që kishte zënë banesë në male, ku rrinte, hante e pinte.

Pjesa e fundit e historisë së dervishit që ishte
tërhequr në vetmi në male dhe ishte betuar
se nuk do të rrëzonte fruta nga pemët,
nuk do t'i shkundte pemët,
se nuk do të kërkonte gjë fshehur apo hapur prej dikujt,
se nuk do t'i thoshte kujt ta shkundte pemën,
por do të hante vetëm frutat e rëna vetvetiu nga pemët.

Në ato male kishte pemë, fruta, mollë të panumërta, dardha, shegë.

* Dervishi ushqehej vetëm me fruta, ai s'hante gjë tjetër.

Ai i tha Zotit: "Zoti im, le të jetë kjo marrëveshja ime me ty! Nuk do të mbledh fruta nga këto pemë.

Nuk do të ha asnjë frut përveç atyre që do të bien nga era, nuk do ta zgjas dorën në asnjë pemë!"

Për një kohë i qëndroi besnik fjalës. Por, më në fund, dolën sheshit provat e kazasë dhe kaderit.

Prandaj në fjalët tuaja thoni gjithmonë inshaallah, në dashtë Allahu, gjithashtu, në paktet, thoni në dashtë Allahu!

Sepse unë i jap çdo herë zemrës tjetër prirje, çdo çast i bie zemrës me një mal tjetër.

Çdo mëngjes ne jemi në një punë të re, në një vështirësi të re. Është thënë se çdo gjë del në shesh sipas dëshirës sonë.

Në hadith thuhet: "Zemra i përngjet një pende zogjsh në fushë që e merr era.

Era e fluturon pendën nga të gjitha anët, e çon sa andej-këtej."

Kurse në një hadith tjetër është thënë: "Këtë zemër dije një ujë që zjen në kazanin mbi zjarr!"

Çdo çast, zemra ka një dëshirë të re. Por kjo dëshirë nuk është prej saj por prej një vendi tjetër.

Prandaj, pse tregohesh i sigurt për mendimin e zemrës, për dëshirën e zemrës, dhe jep fjalën e, pastaj, pendohesh?

Mirëpo, edhe kjo është me vendim të Zotit. Është paracaktimi i Zotit. E sheh gropën dhe s'ke fuqi të tërhiqesh pas!

Nuk është turp që zogu që fluturon të mos e shohë kurthin dhe të bjerë në burg!

Gjë për t'u çuditur është kjo: Edhe lakun e sheh, edhe kurthin e sheh dhe, më në fund, do, s'do, bie në të!

Sytë të hapur, veshët të hapur, kurthin mu para... Prapëseprapë, me krahët e veta fluturon drejt e në kurth!

Kurthi i kazasë dhe kaderit
i përngjet një gjëje që vetë duket,
por pasoja s'i duket.

Sheh një të birin e botës, veshur me thes, kokëzbuluar, e kanë zënë belatë.

Digjet e përvëlohet nga dashuria për një kuçkë. Rrobat, mallin, pasurinë e ka mbështjellë.

I kanë ikur të gjitha dore, emri i ka dalë për keq, është poshtëruar si mos më keq, siç do ta dëshironin dushmanët, rrokulliset kokëposhtë.

Sapo të shohë një adhurues të devotshëm, i thotë: "O njeri i madh! Për hir të Allahut, jepmë një ndihmë!

Rashë në këtë sevda të keqe e të poshtër, i humba mall e pasuri gjithë ç'pata!

Më jep një ndihmë se, ndoshta, shpëtoj nga ky mjerim, dal nga kjo baltovinë!"

Edhe nga njerëzit e thjeshtë kërkon të luten për të, edhe nga paresia duke u thënë: "Aman, shpëtomëni, shpëtomëni, shpëtomëni!"

Edhe duart i ka të lira, edhe këmbët. As ato s'ia kanë lidhur, as njeri s'i kanë vënë mbi krye, as zinxhirë në këmbë!

O njeri, nga cili litar kërkon të shpëtosh, nga cili burg dëshiron të ikësh?

Nga cili litar? Nga litari i kaderit, nga litari i fshehtë i kazasë që askush s'e sheh dot përveç shpirtit krejt të pastër!

Nuk ndodhet në mes, nuk duket; është i fshehtë, por më i keq edhe se burgu, edhe se zinxhirët prej hekuri!

Sepse zinxhirët prej hekuri mund t'i thyejë hekurpunuesi; njeriu mund ta gërrmojë themelin e burgut dhe t'ia shembë muret!

Por është për t'u çuditur se edhe hekurpunuesit janë të paaftë e të pafuqishëm për ta këputur këtë lidhje të fuqishme të fshehtë!

Atë lidhje mundet ta shohë Ahmedi dhe të thotë: "Edhe në qafë ka një litar prej fijesh hurme!"

Ahmedi e pa barrën e druve në kurriz të gruas së Ebu Lehebit dhe i tha asaj "hamall drush".

As litarin s'e pa kush veç tij, as drutë. Atij i bëhet e dukshme çdo gjë që s'duket.

Të tjerët, përgjithësisht, e interpretojnë dhe thonë: "Ky flet kështu ngaqë s'ka mend!" Sikur mendtë e tyre i kanë në kokë!

E interpretojnë, por, në të vërtetë, shpina e saj është palosur më dysh nën peshën e asaj barre dhe ajo bërtet e qan në sytë e tyre!

Dhe thotë: "Lutuni për mua, më ndihmoni që të shpëtoj, të çlirohem nga ky litar i fshehtë!"

Si ndodh që ai që i sheh hapur këto shenja, nuk i dallon dot të lartin nga i poshtri?

E di, e njeh, por, meqë nuk është e lejueshme të hapet e fshehta e Zotit, me emrin e Zotit të lartë e mbulon, e fsheh.

Kjo fjalë s'ka fund, le të kthehemi te historia: Ai i varfri u dobësua keq nga uria, nuk i mbeti fuqi as për të lëvizur!

I varfëri që kishte dhënë fjalën se nuk do të këpuste
dardha nga pema,
mbetet i dobët, prandaj këput
dhe menjëherë vjen ndëshkimi i Zotit.

Pesë ditë plot dervishi nuk e shkundi dardhën, por edhe zjarri i urisë po ia soste durimin.

Pa në një degë disa dardha, por prapë duroi dhe e përmbajti veten.

Në këtë mes erdhi një erë dhe e përkuli degën. Nefsi e drejtoi dervishin për t'i ngrënë ato dhe doli fitues.

Uria, dobësia dhe, nga ana tjetër, vendimi i Zotit, e shmangën dervishin nga fjala e dhënë.

E la mënjanë betimin, e këputi dardhën në degë dhe e hëngri.

Por aty për aty arriti ndëshkimi i Zotit, ia hapi sytë, ia tërhoqi veshin.

Duke e parë dervishin bashkë me hajdutët,
rojet e pandehin hajdut dhe ia presin dorën.

Njëzet a më shumë hajdutë kishin ardhur dhe ishin vendosur aty, Vidhnin dhe i ndanin mes tyre gjërat e vjedhura.

Ndërkaq, dikush u kishte çuar lajm rojeve. Dhe rojet erdhën menjëherë dhe i kapën që të gjithë.

* Kryeroja i tha me zemërim xhelatit: "Prejuani këtyre këmbët e duart!"

Aty për aty, xhelati filloi menjëherë t'ua priste të gjithëve këmbën e majtë dhe dorën e djathtë. U përhap një potere e madhe!

Në atë mes, iu pre gabimisht edhe dervishit dora. Sapo xhelati do t'ia priste këmbën,

Arriti një kalorës me një post të lartë dhe i vikati xhelatit: "Or qen, eja në vete!

Ky është filan sheh, abdall i Zotit! Pse ia preve dorën?"

Xhelati, duke grisur rrobat nga mjerimi, shkoi duke qarë e ankuar te kryeroja për t'ia treguar hallin.

Kryeroja erdhi zbathur dhe nisi të justifikohej: "Zoti shahit që s'kam ditur gjë!

O bujar, o njeri i xhennetit, fale këtë punë të keqe dhe na e bëj hallall hakun! Falmë mua!"

Shehu i tha: "Unë e di shkakun e kësaj, e kuptoj fajin tim!

Unë e braktisa respektin për betimin e tij dhe drejtësia e tij bëri që të më pritet dora e djathtë (betimi im)!

Megjithëse e dija që ishte keq, unë e shkela premtimin. Dhe e keqja e kësaj më goditi në dorë.

O vali, vendimit të të dashurit tonë i qoftë falë edhe dora jonë, edhe këmba, edhe truri, edhe lëkura jonë!

Kjo paska qenë kësmet për mua! Ta kam bërë hallall! Ti e bëre pa e ditur, ç'faj ke ti?

Vepron fermani i atij që ma di gjendjen. Ç'domethënë ta kundërshtosh urdhrin e Zotit?"

Sa e sa zogj ka që fluturojnë për të kërkuar ushqim dhe gryka u bëhet shkak për t'iu prerë gryka!

Sa e sa zogj ka që, për shkak të urisë dhe stomakut, qëndrojnë të burgosur në skaj të çatisë, brenda në kafaz!

Sa e sa peshq ka që, ndërsa janë brenda në ujë të sigurtë për çdo gjë, kapen nga grepi për shkak të makutërisë së grykës!

Sa e sa gra të ndershme e të mbuluara ka që janë demaskuar me ferexhe për shkak të lakmisë së grykës!

Sa e sa kadinj të ditur e të sjellshëm ka që, për shkak të grykës, kanë marrë ryshfet dhe u është zverdhur fytyra!

Madje Haruti me Marutin e kanë shijuar atë verë dhe ajo verë është bërë pengesë që ata të ngjiten në qiell!

Prandaj u drojt Bajaziti. Ai pa në vetvete një dembelizëm në faljen e namazit.

Ai sheh shumë i mençur e mendoi shkakun dhe e gjeti te pirja e ujit me shumicë.

Dhe tha: "Një vit të tërë nuk do të pi ujë!" Dhe ashtu bëri. Zoti i dha durim dhe qëndresë.

Kjo luftë pa rëndësi e tij ishte për fenë, prandaj u bë sulltan, u bë kulmi i të diturve me diturinë shpirtërore!

Edhe shehut iu pre dora për shkak të grykës dhe atij burri të devotshëm iu mbyll porta e ankesës.

Në popull i mbeti emri "Sheh Akta - Shehu Dorëprerë" dhe populli me këtë emër e njohu!

Mrekullia e Shehut Dorëprerë; ai thur zembil me dy duar.

Atë e vizitoi dikush nën një hije të bërë prej bari dhe kashte dhe e pa që po thurte zembil me të dy duart.

Shehu i tha: "O armik i jetës tënde, ç'është kjo paturpësi që më erdhe këtu?

Pse hyre brenda pa leje?" Njeriu iu përgjigj: "Nga dashuria e tepërt, nga dëshira e madhe!"

Shehu qeshi dhe i tha: "Në qoftë kështu, eja! Por, o njeri i çmuar, mbaje fshehur këtë!

Pa vdekur unë, të mos ia thuash as një miku, as një të dashuri, as një të poshtri, askujt!"

Pas kësaj, një sërë njerëz e panë nga dritarja duke thurur zembil me dy duar.

Shehu tha: "O Zot, ti e di urtësinë e kësaj. Unë e fsheh, kurse ti e nxjerr në shesh!"

Atij i erdhi ky frymëzim: "Disa vetë të panë me sy të keq që je dorëprerë, t'u bënë dashakeqë!

Dhe thanë se ti do të kesh qenë gënjeshtar në udhën e devocionit ndaj Zotit, që Zoti të shëmtoi kështu ndër njerëz!

Kurse unë s'dua që ata të bëhen mohues, qafirë, që të bien në këtë rrugë të shtrembër, në këtë dyshim të keq!

Atëherë, e bëra të dukshme këtë mrekulli duke treguar se, kur bën punë, unë të fal dy duar!

Me qëllim që ata të shkretë të mos bien në dyshim të keq e të mos ndalohen për të më dalë para!

Unë edhe më parë, para kësaj mrekullie, të pata dhënë ngushëllime e qetësime.

Kurse këtë mrekulli ta kam dhënë për ta, këtë qiri e kam ndezur vetëm për ta!

Ti pate frikë nga vdekja, nga ndarja e gjymtyrëve të trupit tënd.

Por tani tek ti nuk mbeti frikë se do të të ikin koka e këmbët. Braktisja e iluzionit dhe dyshimit u bë për ty një mburojë e lartë!

Shkaku që magjistarët e Faraonit nuk u shqetësuan se do t'u priteshin këmbët e duart.

A nuk i kërcënoi Faraoni magjistarët me vdekje?

A nuk u tha se do t'ua priste këmbë e duar kithi dhe se do t'i varte?

Ai pandehte se magjistarët do të bien në iluzione, do të frikësoheshin, do të lëkundeshin?

Se do të fillonin të dridheshin, se do të rrëqetheshin e do të frikësoheshin, se nga këto kërcënime do të lëkundeshin.

Ai nuk e dinte se ata kishin shpëtuar nga ato punë, se ishin ulur para dritares ku dukej drita e zemrës!

Ata e kishin kuptuar se hijet ishin formuar për ta dhe ishin bërë të fortë e të zhdërvjellët!

Në këtë trëndafilishte, edhe sikur havani i fatit t'i shtypte qindra herë,

Meqë e kishin parë të vërtetën e këtij realiteti të ri, nuk kishin më frikë nga dyshimet dhe iluzionet!

Kjo botë është ëndërr, mos u kap ti pas pandehmave! Në ëndërr s'ka rëndësi se të pritet një dorë!

Edhe sikur koka të të pritet në ëndërr, në të vërtetë ndodhet në vendin e vet dhe të zgjatet jeta.!

Edhe sikur ta shohësh në ëndërr veten të ndarë përgjysmë, kur të ngrihesh, trupin do ta kesh krejt të shëndoshë dhe pa asnjë sëmundje!

Përfundimisht, ç'del se trupin e sheh në ëndërr të mangët? Edhe sikur të ndahesh në qindra copëra, ç'do të frikësohesh?

Për këtë botë me trajtë të qëndrueshme, edhe Pejgamberi ka thënë se është një ëndërr që sheh njeriu i zgjuar.

Ti këtë fjalë e pranove me imitim, por njerëzit e zemrës e shohin me sy edhe pa ua rrëfyer kush.

Edhe ditën ti je në gjumë dhe mos thuaj që kjo s'është gjumë. Hija është rrjedhojë, kurse origjinali është vetëm drita e hënës!

O trim, dije se edhe gjumi yt, edhe zgjimi yt u përngjasin ëndrrës brenda ëndrrës që sheh njeriu që fle.

Ky njeri e pandeh veten se është në gjumë, por s'e di se është në gjumin e dytë, ndodhet në gjumë të dyfishtë!

Shtambari, po qe se e thyen shtambën, e bën prapë kur të dojë.

Në çdo hap, qorri ka frikë se mos bjerë në gropë a në pus dhe, kështu, ecën me mijëra frikëra!

Por njeriu që ka sy, sheh gjatësinë dhe gjerësinë e rrugës, e di se ku ka gropë e ku ka pus!

Dhe nuk i dridhen gjunjë e këmbë në çdo hap. A mos e tharton fytyrën për çdo hall?

Magjistarët thanë: "Ej, Faraon, populli dhe ne s'jemi njerëz që të frikësohemi nga çdo zë, nga çdo lugat!"

Grisi pelerinat tona se ka njerëz që i qepin! Edhe në mos u bëftë kjo, më mirë lakuriq!

Eshtë më mirë ta tregojmë këtë bukuri lakuriq! Armiku nuk bën dot gjë, nuk arrin dot sukses!

Nuk ka gjë më të hijshme se zhveshja prej trupit, prej natyrës, o Faraon i shushatur që s'ke merituar frymëzim hyjnor!"

Mushka që ecte para i ankohet devesë: "Duke bërë rrugë, unë një e dy pengohem e bie me fytyrë përtokë, kurse ti rrëzohesh shumë rrallë!"

Një mushkë i tha kështu devesë: "O shok, qoftë e përpjetë, qoftë e tatëpjetë, qoftë rruga më e ngushtë,

Ti ecën bukur e mirë, nuk zë kurrë në thumb. Kurse unë, një e dy, pengohem e rrëzohem!

Le të jetë rruga e thatë, le të jetë baltë, vazhdimisht bie në hundë!

Cili është shkaku i kësaj? Më thuaj ç'të bëj, që ta marr vesh?"

Deveja i tha: "Sytë e mi janë më të fuqishëm se sytë e tu, shohin më mirë!

* Pastaj, unë shoh nga lart, prandaj kurrë nuk bie në hundë!

Kur ngjitem në majë të një mali, shoh edhe gropën më në fund!

Zoti m'ia tregon syrit të gjitha ngjitjet dhe zbritjet!

E sheh çdo hapin tim se ku do ta hedh, dhe atëherë unë e hedh. Prandaj dhe shpëtoj nga rrëshqitja dhe rrëzimi!

Kurse ti nuk sheh dot më shumë se dy hapa më tej. Ti e sheh karremin, por jo kurthin.

A janë njëlloj qorri me atë që i shohin të dy sytë, në konak, në zbritje e në ecje?"

Kur Zoti i jep shpirt fëmijës në bark të nënës, i jep edhe aftësinë për të thithur lëndët ushqyese që ia forcojnë trupin.

Me lëndët ushqyese që merr, fëmija end indin e trupit.

Aftësinë për të marrë dhe përvetësuar lëndët ushqimore, Zoti ia jep njeriut gjer në dyzet vjeç dhe njeriu rritet, zhvillohet, forcohet.

Ai mbret i vetëm që ia mëson shpirtit tërheqjen e lëndëve ushqimore, si nuk di t'i bashkojë bashkë pjesët e kurmit?

Dielli që i bashkon bashkë këto thërrime shpirti dhe të jep ty aftësi jetese, di, gjithashtu, t'i mbledhë bashkë thërrimet e ekzistencës së vet pa ndërmjetësimin e lëndëve ushqimore.

Kur ngrihesh nga gjumi, t'i kthen prapë mendjen dhe ndjenjën që të kishin ikur.

Vëreje këtë dhe dije se, me vdekjen, ato s'humbasin; po të japë urdhër Zoti, ato kthehen prapë!

Gjymtyrët e gomarit të Uzejrit (a.s.), pas kalbjes, me leje të Zotit, bashkohen bashkë dhe, para syve të Uzejrit, ringjallen.

Zoti tha: "Uzejr, pa shihe mirë gomarin tënd: i kalbur, me mishrat të derdhura...

Para syve të tu do t'i mbledh gjymtyrët e tij: kokën, bishtin, veshët, këmbët, dhe do t'i vë në vend!

Jam unë ai që, pa u dukur ndonjë dorë, i sjell në një vend gjymtyrët e kufomës.

Sidomos shih këtë artin e arnimit. I qep pa ndërprerje copat e vjetra.

Gjatë qepjes nuk ka as pe, as gjilpërë! Por i qep ashtu që as rrobaqepës s'duket në atë mes!

Hapi sytë dhe shihe ringjalljen dhe të të mos mbetet asnjë dyshim mbi kiametin!

Shih se si i mbledh plotësisht thërrimet e ekzistencës dhe, duke vdekur, të mos përpiqesh të mbahesh pas kësaj jete duke u dridhur!

A je i sigurt se, duke qenë në gjumë, ndjimet dhe ndjenjat e trupit nuk të prishen?

Sapo të vjen gjumi, e kupton se ndijimet dhe ndjenjat të dobësohen dhe shpërndahen, por nuk ke frikë e nuk dridhesh se do të të shkatërrohen e asgjësohen!"

Një sheh nuk qan për vdekjen e të bijve.

Ishte një sheh që tregonte udhë. Ishte pothuaj një çirak i qiellit mbi tokë!

Mes popujve, i ngjante pejgamberit, njerëzve ua hapte portat e kopshteve të xhennetit.

Pejgamberi ka thënë: "Shehu që ec para, i ngjet pejgamberit mes fisit të vet!"

Një ditë në mëngjes, njerëzit e shtëpisë i thanë: "O njeri me sjellje të mira, ç'zemër të fortë ke, pse je i tillë ti?

Ne qajmë e vajtojmë e përthyhemi më dysh nga vdekja e bijve të tu,

Kurse ti nuk qan fare, nuk vajton. Pse kështu? Apo në zemrën tënde s'ka mëshirë?

Dhe në qoftë se në zemrën tënde s'ka mëshirë, ç'mund të shpresojmë prej teje?

O i madhi ynë, i pari ynë, themi se s'ke për të na lënë në kiamet, shpresa jonë është tek ti!

Dhe themi se ditën e grumbullimit pas ringjalljes, në atë ditë të tmerrshme, ti do të ndërmjetësosh për faljen tonë!

Në një ditë të tillë të pamëshirshme, në mirësinë tënde e kemi lidhur shpresën!

Atë ditë kur nuk ka mëshirë për asnjë mëkatar, dora është jona, prehri është yti!

Pejgamberi ka thënë: "Në ditën e kiametit, si do t'i braktisim fajtorët që qajnë e rënkojnë?

Atë ditë unë do të përpiqem me të gjithë dëshirën për të bërë që t'u falen mëkatet, do të ndërmjetësoj për ta, do t'i shpëtoj nga torturat e rënda!

Do të bëj çmos për t'i shpëtuar nga ndëshkimi i Zotit fajtorët, mëkatarët e mëdhenj!

Të mirët e ummetit tim shpëtojnë nga e vetja atë ditë, nuk kanë nevojë për shefaatin, ndërmjetësimin tim.

Për më tepër, ata vetë ndërmjetësojnë për mëkatarët se fjala e tyre ka vlerë për ta!

Askush nuk ngarkohet me fajin e tjetrit, ndërkaq, as unë nuk i marr përsipër mëkatet e tyre; është Zoti që ua heq dhe ua lehtëson barrën!"

I shtrenjti im, ai që s'ka barrë, është sheh. Zoti e ka marrë atë siç merret shigjeta në dorë, dhe e ka pranuar.

Kujt i thonë sheh? Plakut, domethënë, atij që i janë zbardhur flokët dhe mjekra. E, pra, o njeri i pashpresë, dije kuptimin e kësaj fjale!

Flokët e zinj, mjekra e zezë janë pasuria e tij. Nga pasuria s'duhet t'i mbetet asnjë qime!

Atij që s'i ka mbetur asgjë, i thonë pir (plak, i parë) edhe sikur t'i ketë flokë e mjekër të zeza, edhe sikur t'i ketë të bardha!

Floku i zi, mjekra e zezë janë cilësi njerëzore. Flokët dhe mjekra për të cilat e kemi fjalën, nuk janë qimet në kokë e në mjekër.

Isai në djep pati thirur: "Pa u bërë i ri, jam sheh, jam pir!"

O bir, njeriu nuk bëhet sheh kur shpëton nga disa cilësi njerëzore, por njeri i pjekur!

Po të mos i mbetet edhe një qime e zezë nga cilësitë njerëzore, bëhet sheh, shndërrohet në njeri të pranueshëm te Zoti!

Por njeriu edhe sikur të moshohet, edhe sikur të thinjet, në të vërtetë s'është as pir, as i afërt i Zotit!

Po qe se në qenien e tij mbetet edhe një fije nga cilësitë njerëzore, nuk mund të bëhet anëtar i arshit, por mbetet njëri prej njerëzve të botës!

Justifikimi i shehut pse s'ka qarë për djemtë.

Për fjalët që i tha gruaja, shehu iu përgjigj kështu: "Moj shoqja e jetës, mos pandeh se s'kam mëshirë e dhembshuri, se zemrën e kam gur!

Megjithëse qafirët e mohojnë të mirën e Zotit, neve na vjen keq për ta!

Neve na dhimbsen edhe qentë kur njerëzit i qëllojnë me gurë!

Unë lutem edhe për qenin që më kafshon: "O Zot, bëje atë të heqë dorë nga kjo shprehi

Që të mos i kafshojë njerëzit dhe të mos hajë shkopinj e gurë prej tyre!"

Zoti i ka sjellë velinjtë, të urtët, në faqe të tokës si mëshirë për botërat.

Ata e ftojnë popullin në konfidencën e Zotit, kurse Zotit i luten: "O Zot, shpëtoji këta!"

Prandaj, popullin e këshillojnë pa u mërzitur dhe kur populli nuk ua pranon këshillat, thonë: "O Zot, të të vijë keq për ta, mos ua mbyll portën!"

Mëshira e popullit është mëshirë e pjesshme. Por personi zotërues i mirësisë së madhe, meriton mëshirën e përgjithshme!

Kush ka merituar mëshirën e pjesshme të Zotit, sapo të arrijë mëshirën e përgjithshme, kthehet në det mëshire, bëhet udhërrëfyes.

O mëshirë e pjesshme, arri në të përgjithshme... O mëshirë e përgjithshme, edhe ti ec dhe tregoi rrugën popullit!

Kush ka merituar mëshirën e pjesshme dhe ka mbetur në atë shkallë, nuk e di rrugën e detit. Edhe puset i pandeh si det!

Dhe duke mos e ditur rrugën e detit, si të marrë rrugë, si të çon në det, si të bën të arrish në det?

Po qe se rrjedh gjer në det si rrebeshi dhe lumi, atëherë arrin detin dhe bashkohet e bëhet një me detin.

Edhe sikur ta ftonte popullin para kësaj, ajo ftesë është imitim. Rruga e tij është rruga duke e parë postin ku ka për të arritur ose me anë të mesazhit ose të frymëzimit hyjnor, jo me fuqinë e Zotit!"

Gruaja i tha: "Mirë, meqë për të gjithë të vjen keq, do të thotë se, si çobani i kësaj tufe, i vjen përqark kësaj tufe.

Megjithëse xhelati i exhelit t'i vrau djemtë, si bëhet që nuk qan për djemtë e tu?

Lotët janë provë të mëshirës; po s'u dogj zemra, lotët s'rrjedhin. Pse s'ke lot ndër sy, pse nuk qan?"

Shehu e ktheu fytyrën nga gruaja dhe i tha: "O grua plakë, stina e dimrit nuk i përngjet muajit të korrikut.

N'daç të vdesin të gjithë, n'daç të mbeten gjallë, ata s'më humbin nga sytë e zemrës, që!

Ndërsa i kam ata para syve, pse ta gris fytyrën si ti?

Ata dolën nga qerthulli i kohës, por prapë janë me mua, rrinë e luajnë rreth meje!

Qarja ndodh ose nga dhimbja, ose nga ndarja. Mirëpo unë jam bashkë me të dashurit e mi të shtrenjtë, rri e vrapoj bashkë me ta!

Populli i sheh ata në ëndërr, kurse unë i shoh ata sheshit duke qenë zgjuar!

A e kam fshehur veten nga kjo botë, a e kam shkundur gjethen e ndjenjës nga pema e ekzistencës, jam bashkë me ta!

Gruaja ime, ndjenja është rob i mendjes, por dije se edhe mendja është rob i shpirtit.

Po t'i zgjidhë shpirti duart e lidhura të mendjes, bën dhe rregullon edhe punët që s'gjen mundësi t'i bëjë normalisht.

Ndjenjat me mendimet e kanë veshur sipërfaqen e ujit të kulluar si me plehra.

Dora e mendjes i heq plehrat mënjanë dhe uji del në shesh.

Plehrat e mbulojnë faqen e ujit si kokrrat e drithit, por po të hiqen mënjanë, uji duket.

Po s'e hapi Zoti dorën e mendjes, ajri e mbush faqen e ujit tonë me plehra, me të fshira!

E mbulon ujin vazhdimisht dhe ajri qesh me këtë, kurse mendja qan pa pushim.

Po qe se frika nga Zoti ia lidh duart ajrit, Zoti i zgjidh duart e mendjes.

Po qe se shërbëtorin e ke të mençëm, edhe ndjenjat që kanë triumfuar mbi ty, të bëhen të mundurit e tu,

Enigmat e botës së fshehtë i zhytin ndjenjat në një gjumë pa zgjim me qëllim që të shfaqen nga bota shpirtërore

Dhe njeriu sheh ëndrra edhe zgjuar, njeriut i hapen edhe portat e qiellit."

Shehu qorr këndon Kur'an nga teksti i Kur'anit dhe, duke kënduar Kur'an, i shohin sytë.

Një herë, një sheh i varfër pa një mus'haf (tekst Kur'ani) në shtëpinë e një piri qorr.

Ishte muaji korrik, kishte shkuar për të bujtur tek ai: të dy burrat e devotshëm ndenjën disa ditë bashkë.

Shehu i varfër tha me vete: "Ç'punë ka mus'hafi këtu? Ky njeri është qorr!"

Ky mendim iu ngul në kokë dhe ia prishi rehatinë: "Këtu s'ka njeri veç këtij qorri, ç'punë është kjo?

Këtu është vetëm ai dhe ka vënë mus'haf. Ç'shushatje, ç'habi!..

Prandaj le të mos pyes gjë, të duroj dhe t'ia arrij qëllimit me të duruar!"

Dhe shehu i varfër duroi, erdhi një çast që u mërzit, por, më në fund, e kuptoi si qëndronte çështja! Sepse durimi është çelësi i gjerësisë, hapësirës!

Lukmani e sheh Daudin (a.s.) duke përgatitur hallka hekuri dhe bëhet kureshtar, por mendon të mos pyesë, por të durojë sepse, po të durojë, gjithsesi, e kupton.

Lukmani shkoi te Daudi dhe pa që ai përgatiste hallka hekuri.

Ai mbret i lartë bënte hallka hekuri dhe i bashkonte me njëra-tjetrën.

Lukmani pothuajse nuk e kishte parë ç'është arti i armëtorisë, prandaj u habit dhe iu shtuan dyshimet.

Dhe mendoi ta pyeste se ç'ishin ato gjëra që shihte, se ç'bënte me ato hallkat palë-palë.

Por prapëseprapë tha me vete: "Prit, durimi është më i mirë! Durimi e çon njeriun më shpejt te qëllimi!

Po të mos pyes, puna do të kuptohet më shpejt. Zogu i dureshëm fluturon më mirë se të gjithë zogjtë.

Por po të pyes, qëllimin e arrij më vonë, kështu që, gjëja që do ta kuptoja lehtë, me pyetjen time, më vështirësohet!"

Lukmani qëndroi aty një farë kohe duke duruar. Gjatë kësaj kohe, edhe Daudi e mbaroi një parzmore.

Dhe para Lukmanit bujar e të dureshëm, e veshi në trupin e vet.

Dhe i tha Lukmanit: "I shtrenjti im, kjo është një veshje e mirë për t'u mbrojtur në luftë!"

Lukmani i tha: "Edhe durimi është një punë e mirë. Në çdo hall duhet mbështetur te durimi se durimi i zgjidh të gjitha hallet!"

O njeri! Këndoje me vëmendje suren "Vel Asr" të Kur'anit dhe shih. Në atë sure, Zoti e përmendi durimin bashkë me të drejtën, e barazoi durimin me të drejtën!

Zoti krijoi qindra mijëra kompozime, por njeriu nuk ka parë kompozim si durimi!

Fundi i historisë së këndimit të mus'hafit nga qorri.

Edhe bujtësi duroi. Papritmas vështirësia u zgjidh dhe ai e kuptoi atë që deshi të kuptonte!

Ishte mesnatë kur dëgjoi të këndohej Kur'an. U hodh nga shtrati dhe pa këtë gjë të çuditshme:

Qorri po këndonte duke parë mbi mus'haf. Dhe po këndonte saktë. Nuk duroi dot dhe e pyeti të zotin e shtëpisë:

"Ç'është e drejta, po habitem se, megjithëse je qorr, si i lexon rreshtat e Kur'anit?

Je duke parë rreshtat që po lexon dhe je duke e shëtitur gishtin mbi shkronjat!

Nga shëtitja e gishtit mbi shkronjat kuptohet se patjetër që i sheh shkronjat!"

Qorri i tha: "O ti që ke shpëtuar nga padija e trupit, a nuk e bën dot Zoti këtë? për çfarë po habitesh?

Ashtu siç është njeriu i dhënë pas jetës, ashtu dhe unë jam i dhënë pas Zotit, pas këndimit të Kur'anit!

Por s'jam hafiz! Dhe u luta: Zoti im, jepmu syve një dritë të patëmetë kur të këndoj Kur'an,

Dhe hapmi sytë që ta marr Kur'anin në dorë dhe ta lexoj!

Dhe nga Zoti më erdhi ky zë: O njeri i dhënë pas Kur'anit, o njeri që në çdo hall e kthen fytyrën nga ne, që nuk e pret shpresën nga ne,

Ti ke për ne një mendim të mirë të tillë, një shpresë të tillë, që ajo shpresë ty të lartëson vazhdimisht!

Sa herë që të duash të këndosh Kur'an, sa herë që ta marrësh mus'hafin në dorë, edhe unë atëherë do të ta fal dritën e syve, o njeri me krijim të lartë!

Dhe ashtu bëri Zoti im. Sa herë që ta marrë në dorë mus'hafin për ta lexuar e ta hap,

Ai mbret i madh që di çdo gjë, që nuk është indiferent nga asnjë punë,

Ai Zot i vetëm, si të më dhuronte një kandil nate, më dhuron dritën e syve të mi!"

Ç'të marrë, Zoti e shpërblen, bën mirësi. Për këtë shkak, veliu, i urti nuk e kundërshton Zotin.

A mos ta dogji vreshtën? Të dhuron një vreshtë plot rrush; mes zisë të jep gëzim e hare!

Ai i jep dorë edhe doracit; personit që është minierë ankthesh, i fal një zemër të gëzuar, plot hare, të dehur nga hareja!

Edhe sikur gjëja që kemi humbur është e madhe dhe me vlerë, meqë na shpërblen me të mira, është e pamundur që ta kundërshtojmë!

Unë jam dakord që, edhe pse në mes nuk ka zjarr, më jep nxehtësi, më ngroh dhe pastaj ma shuan zjarrin.

Meqë na jep ndriçim edhe pa qiri, pse bërtet se t'u shua qiriri?

Disa të urtë pajtohen me vendimet e Zotit dhe nuk luten: "O Zot, ktheje këtë vendim!"

Tani dëgjo gjendjet e udhëtarëve në këtë botë që nuk bëjnë asnjë kundërshtim!

Nga velinjtë, të urtët që luten, ka edhe nga ata që qepin, edhe nga ata që shqepin! Këta janë tjetër.

Por njoh edhe të urtë të tillë që goja u është mbyllur, nuk luten fare!

Ata njerëz të mëdhenj janë pajtuar me vendimet e Zotit, për ata është harram t'i bien defit të vendimit të Zotit!

Këta gjejnë një kënaqësi të posaçme në kaza dhe kader; sipas tyre, lutja për të shpëtuar prej kësaj është kufr, mohim!

Zoti ka dhënë në zemrën e tyre një pandehmë të mirë të tillë që po të bien në mjerim, nuk mërziten aspak, nuk veshin rrobë zie me ngjyrë të qiellit!

Behluli i bën pyetje dervishit.

Behluli e pyeti një dervish: "Dervish, si je, pa na trego!"

Dervishi iu përgjigj: "Punët në këtë botë bëhen vazhdimisht siç do dikush;

Ujërat që vërshojnë, lumenjtë, rrjedhin sipas synimit të tij, yjet vërtiten sipas vendimit të tij;

Jeta me vdekjen i bëhen korierë atij, i binden urdhrit të tij dhe shkojnë atje ku t'i urdhërojë ai.

Po qe se ku të dojë, dërgon kryeshëndoshë e ku të dojë, dërgon urim e bekim,

Po qe se të gjithë rrugëtarët e ndjekin atë, kurse të mbeturit në rrugë bien në kurthin e tij,

Po qe se asnjë gojë në gjithësi nuk qesh pa fermanin e tij, pa pëlqimin e tij, si është gjendja e atij dikushit? Ja, në atë gjendje jam unë!"

Behluli i tha: "Sundimtari im, drejt e the! Që je i kësaj gjendjeje, është e qartë edhe nga bukuria jote, duket edhe nga fytyra jote!

I tillë je, madje njëqindfish. E saktë, por pa na e trego mirë e mirë këtë!

Dhe tregoje ashtu që ta pranojë edhe ai që ka vlera të larta, edhe ai që s'merr vesh nga asgjë!

Tregoje në atë mënyrë që t'ia marrë mendja kujtdo, që ta kuptojë kushdo!

Po të jetë një bujar që flet, kur ta shtrojë sofrën e oratorisë, sofra e tij është e mbushur me çdo lloj gatimesh.

Asnjë bujtës nuk mbetet pa gjë. Çdokush gjen në atë sofër ushqimin e vet.

Ajo sofër i ngjet Kur'anit, edhe Kur'ani ka shtatë kuptime; edhe populli i thjeshtë ngopet me të, edhe parësia në dituri dhe kulturë!"

Dervishi i tha: "Çdo njeri e di pa diskutim se gjithësia i është nënshtruar urdhrit të Zotit!

Jashtë kazasë dhe kaderit të atij sovrani nuk bie as gjethja nga pema!

Pa e urdhëruar Zoti kafshatën të hyjë brenda, as kafshata nuk kalon dot nga fyti e poshtë!

Edhe kërkesat dhe dëshirat që janë mëgojëzat, frerët e njerëzve, që i zvarrisin e i çojnë njerëzit ku të duan, krijohen me urdhër të Zotit të Plotëfuqishëm.

Qoftë në qiell, qoftë në tokë, as edhe një grimcë nuk lëviz pa vendimin e tij,

Pa fermanin e tij që është në veprim dhe fuqi qysh në pafillim. Kjo është e pamundur të shpjegohet, ndërkaq, edhe këmbëngulja në këtë çështje s'është e hijshme.

Kush mund t'i numërojë gjethet e pemëve? Gjëja që s'ka fund si mund të përmblidhet me fjalë?

Ti dëgjo vetëm kaq: meqë të gjitha punët varen nga urdhri i Zotit, pa emrin e Zotit nuk bëhet asgjë!

Eshtë vlerësimi i Zotit dhe pëlqimi i robit; po qe se robi jep pëlqimin për vlerësimin e Zotit dhe dëshiron e kërkon vendimin e tij,

Po qe se ky pëlqim formohet vetvetiu, jo me shtrëngim ose për të bërë sevap, dhe i duket atij i këndshëm,

Atëherë ai rob nuk e do jetesën për të ndjerë shije dhe kënaqësi nga kjo jetë e shijshme. Jeta e tij del së qeni diçka që kërkohet për vete.

Urdhri i pafillimtë, sido që të jetë, bëhet për të paralajmërim, jeta me vdekjen për të bëhen një.

Po qe se jeton, jeton për Zotin, jo për mall, pasuri e thesar. Po qe se vdes, vdes për Zotin, jo nga frika apo sëmundja!

Besimin e ka për dëshirën e tij për pëlqimin e tij, jo për xhennetin, jo për pemët e lumenjtë!

Edhe heqjen dorë nga mohimi e bën jo nga frika se po shkon në xhehennem, por për Allahun!

Ky moral i është dhënë atij qysh në pafillim; syri i është mbushur me bukurinë e të dashurit, i është bërë i ndritshëm.

Ky lloj robi, kur sheh pëlqimin e Zotit, qesh, mbushet me hare. Kazaja i vjen atij si hallvë me sheqer!

Po qe se natyra dhe shprehitë e këtij robi janë të tilla, a nuk i nënshtrohet bota urdhrit, fermanit të tij?"

Mirë... Pse të lutet e të përgjërohet "o Zot, ndryshoje këtë vlerësim"?

Ja, pra, sipas shehut, për sa i përket pëlqimit të Zotit, edhe vdekja e vet, edhe vdekja e të bijve ishte si hallvë!

Atij shehu besnik, atij shehu të varfër, vdekja e bijve i kishte ardhur si kadaif.

Atëherë, pse të lutet për pëlqimin e Zotit pa e parë në lutje?

Edhe shefaati, edhe lutja e këtij lloj robi që e ka gjetur rrugën e drejtë, nuk janë nga dhembshuria.

Sapo që ai ta ndezë qiririn e ashkut ndaj Zotit, ka ndezur, ka bërë të ndizet edhe dhembshurinë e vet.

Ashku i tij u është bërë xhehennem cilësive të veta. Ai i ka djegur qime për qime cilësitë e veta.

Mirëpo, ata që marrin rrugë natën, nga do t'i kuptojnë këto? Këto i di vetëm personi që vrapon me këtë fat, pas këtij fati, si Dekukiu!

Dekukiu
dhe veprimet e tij me karakter mrekullor.

Dekukiu ishte në një gjendje shpirtërore të mirë. Një person që zotëronte ashkun hyjnor dhe keramet, aftësi mrekullore parashikuese e vepruese.

Tokën e shihte dhe e sodiste siç e sheh dhe e sodit hëna në qiell. Zemrat e udhëtarëve të natës me të ndriçoheshin dhe zbukuroheshin.

Rrinte pak në një vend, nuk qëndronte më shumë se dy ditë në një fshat.

Ai thoshte: "Po të rri më shumë se dy ditë në një shtëpi, në zemër më ndizet dashuria për aty.

Druhem të krenohem për shtëpi e katandi; eja, i them vetes (nefsit, egos), të nisemi për rrugë për t'u pasuruar, për të fituar diçka!

Nuk e ambientoj zemrën me asnjë vend në mënyrë që të bëhet e suksesshme në provë!"

Gjatë ditëve bënte rrugë, udhëtonte, gjatë netëve, bënte adhurime, falte namaz. E kishte syrin të hapur ai burrë. E shihte padishahun dhe e krahasonte me një skifter!

Ishte tërhequr nga populli, por jo nga veset e këqija të njerëzve të popullit. Ishte ndarë edhe nga meshkujt, edhe nga femrat, por jo me frikën e dyzimit.

Ndaj popullit tregohej i dhembshur, ishte i dobishëm si uji, ishte një shefaatçi, ndërmjetësues i mirë për ta, edhe Zoti ia pranonte lutjen.

Gjithmonë e falte edhe të mirin, edhe të keqin. Kundrejt secilit ishte më i mirë se e ëma, më i dhënë dhe i dashur se i ati.

Pejgamberi ka thënë: "O të shtrenjtë, unë tregoj dhembshuri për ju si baba, ju dua ju si të isha babai juaj!

Sepse ju jeni pjesa ime, jeni të mitë. Pse e ndani pjesën nga e tëra?"

Po u nda pjesa nga e tëra, s'vlen për gjë. Po u nda një gjymtyrë nga trupi, ajo prishet, bëhet e ndyrë.

Po s'u bashkua sërish me origjinën, vdes dhe ashtu mbetet, pa ditur gjë mbi jetën!

Edhe sikur të lëvizë e të bëjë veprime, këto nuk janë prova se ajo është e gjallë. Edhe gjymtyra jote e prerë, për pak çaste lëviz, vepron.

Po të ndahet pjesa nga e tëra, ikën në një anë, humbet; edhe e tëra mbetet e mangët. Vetëm se e tëra për të cilën po flasim, nuk është ajo e tërë e mbetur mangët.

Prerja e asaj të tëre ose zmadhimi i saj as që mund të bëhen fjalë, por, për të dhënë një shembull, jemi të detyruar të themi diçka!

Kthim te historia Dekuki.

Pejgamberi e ka quajtur Aliun metaforikisht asllan. Asllani, domethënë luani, nuk i përngjet atij, por është marrë si shembëllim. Ja, pra, kështu është thënë...

Ti lëri shembujt, metaforat, ndryshimin mes tyre dhe kthehu te historia e Dekukiut, o i shtrenjti im!

Në fetva, Dekukiu ishte si imami i popullit; topin e takvasë e kishte marrë nga engjëjt, madje.

Edhe hënën e kishte zënë në qëndrimin dhe pushimin diku apo në lëvizje e shëtitje. Në fetari, edhe feja vetë e kishte zili!

Me gjithë kaq devocion dhe adhurim, megjithëse i shtënë aq shumë në falje e lutje, gjithmonë i kërkonte njerëzit e afërt të Zotit!

Ky ishte edhe qëllimi i udhëtimeve të tij, të haste qoftë edhe për një çast një njeri të afërt të Zotit!

Sa nisej për rrugë, lutej: "O Zot, takomë me një nga njerëzit e tu të afërt, më bëj shok me të!

O Zot, zemra më është rob, më është skllav i burrave të urtë që njoh!

Allahu im i dashur, edhe ata që s'i njoh bëji të mëshirshëm për këtë robin tënd të drojtur e të turpshëm!"

Zoti i thoshte: "O i shquari ndër të shquar, ç'është ky ashk, ç'është kjo etje? Ti më do mua, apo jo... Tjetër pse kërkon? Pasi që Zoti është me ty, ç'do ta bësh njeriun?"

Dhe ai i jepte këtë përgjigje: "Zoti im që i di të fshehtat, ti je që ia ke hapur dhe ia ke treguar zemrës sime rrugën e lutjes!

Në mes të detit jam, por prapë kam etje për ujin në shtambë.

Unë i përngjas Daudit; kam nëntëdhjetë dele, por bëj lakmi për një dele të shokut tim!

Pangopësia në dashurinë tënde është diçka për t'u lavdëruar, është një cilësi e lartë.

Kurse të biesh në dashurinë e tjetrit dhe të tregohesh i pangopur në atë dashuri, është turp!

Epshi i shenjtorëve, ambicja e shenjtorëve është gjë e parë, kurse ambicja e pushtave është gjë e turpshme, është rrugë e keqe.

Ambicja e burrave është e kreut, ambicja e pushtave është e të mbrapmes.

Ajo ambicje është përkryerje e burrërisë, shenjtërisë, kurse kjo ambicje është faqe e zezë, një gjë e ftohtë dhe e keqe!

Ah, këtu ka një sekret mjaft të fshehtë. Ka një sekret të tillë, që, për ta kuptuar atë, Musai vrapoi te Hizri.

Edhe ti, si një i etur që nuk është ngopur me ujë, për hir të Allahut, mos u kënaq me atë që ke arritur, mos rri!

Në këtë tapi ka poste pa fund. Lëre kreun e vendit; kreu i vendit për ty është rruga!

Megjithëse ishte një pejgamber i lartë, megjithëse ndodhej në një post mjaft afër Zotit, Musai shkon ta kërkojë Hizrin për t'i mësuar të fshehtat.

O bujar, mësoje këtë nga Musai! Edhe Kelimi, bile, shih se ç'thotë nga dëshira:

Megjithëse zotëroj shumë poste, megjithëse jam një pejgamber i lartë, veten nuk e shoh, vetes nuk i jap ekzistencë, Hizrin e kërkoj!

I thanë: "O Musa, ti e le fisin tënd dhe re pas gjurmëve të bekuara të dikujt

Je aq i madh sa ke shpëtuar edhe nga frika, edhe nga lutja; gjer kur do të vërtitesh, gjer kur do të kërkosh?

Ajo çka kërkon, është tek ti. Këtë e di edhe ti. O qiell, gjer kur do të rrotullohesh rreth tokës?"

Musai u tha: "Mos më qortoni kaq shumë, mos luftoni të prisni rrugën e hënës në diell!

Për të biseduar me padishahun e kohës, unë do të shkoj gjer në Mexhmaal Bahrejn.

Për të arritur te e vërteta, do ta bëj pretekst Hizrin, do të eci gjersa të arrij te ajo, do të udhëtoj për shumë kohë.

1970 Për vite të tëra do të fluturoj me krahët e mi drejt atij synimi. Ç'janë vitet? Për mijëra vjet do të vrapoj!

A nuk e vlen që të fluturoj për mijëra vjet, apo çfarë? Unë nuk e shoh më të pavlerë ashkun e të dashurit se ashku për bukën!"

Kjo fjalë s'ka fund! Ti prapë tregoje historinë e Dekukiut!

Prapë historia Dekuki.

Zoti e mëshiroftë, Dekuki tha: "U bë shumë kohë që udhëtoj në lindje e perëndim.

Me muaj, me vite shkova me ashkun e një fytyrëhëne. S'dija gjë as për rrugën, as për lodhjen. Eca i mahnitur nga fuqia e Zotit!"

1975 Dikush i tha: "A po ecën zbathur nëpër gjembishte e gurishte?" Dekukiu i tha: "Unë ndodhem në gjendje mahnitjeje, nuk jam në vete!

Ti mos pandeh se këto këmbë shkelin përdhe, mos i shih ashtu. Sepse nuk ka dyshim se ashiku udhëton nëpër vendin e zemrës.

Zemra është i dehuri i të dashurit; ai s'di gjë as për rrugën, as për konakun, as për gjatësinë apo shkurtësinë e rrugës!"

Gjatësia dhe shkurtësia e rrugës janë cilësi të trupit. Vajtja e shpirtrave është një lloj tjetër vajtjeje.

Sa ishe spermë, ti shkove e erdhe gjer në botën e arsyes duke mos hedhur hap, duke mos bërë konak kund, duke mos shtegtuar nga një vend në një vend tjetër!

1980 Ecja dhe shëtitja e shpirtit nuk ka të bëjë me cilësi, nuk tregohet dot. Edhe trupi ynë, shëtitjen nga shpirti e mësoi!

Edhe Dekukiu e la shëtitjen në botën fizike të trupit, u vesh me një cilësi shpirtërore, pra ecën fshehtas dhe pa cilësi.

Dekukiu tha: "M'u shtua dëshira për t'i parë një ditë bukuritë e të dashurit te njeriu!

Rashë në dëshirën për ta parë detin te pika, diellin te grimca.

Shko e shko, arrita në breg të një deti. Koha kishte kaluar, ishte bërë mbrëmje!

Në breg duken shtatë qirinj.

Papritmas, nga larg pashë në atë breg shtatë qirinj. Dhe nisa 1985 të vrapoj drejt vendit ku ndodheshin qirinjtë.

Drita e secilit nga ata qirinj ishte përplasur gjer në qiell.

U mahnita dhe mahnitja m'u kthye në admirim. Mahnitja m'i luajti mendtë e kresë!

Thosha: "Ç'lloj qirinjsh janë këta? Si bëhet që populli s'i sheh këta?

Ata qirinj më të ndritshëm se hëna, rrinin e kërkonin një qiri tjetër.

Ç'pengesë e çuditshme është në sytë e popullit që s'i sheh 1990 këta? Është e vërtetë se Zoti ia tregon rrugën e drejtë atij që do!"

Shtatë qirinjtë bëhen një qiri.

Veç kur pashë që shtatë qirinjtë u bënë një qiri. Drita dhe bukuria e tij e përçonin edhe faqen e qiellit, madje.

Pastaj ai qiri i vetëm u bë prapë shtatë qirinj. Mua m'u shtua dehja dhe habia!

Është e pamundur që bashkimi i atyre qirinjve të shprehet me fjalë!

Edhe sikur për vite ta përshkruajë gjuha atë që pa syri brenda një çasti, nuk e përshkruan dot!

Edhe sikur veshi t'i dëgjojë për vite gjërat që i njohu mendja, 1995 nuk mbaron.

Meqë kjo s'ka fund, eja e tregoje atë gjë për të cilën jam i paaftë të falenderoj.

Shkoja me vrap duke menduar se ata qirinj ishin shenja nga Zoti.

Ndërkaq, e humba veten, nga nxitimi u shemba përtokë, u bëra keq.

U shtriva mbi dhera dhe për një farë kohe mbeta i pavetëdijshëm.

Pastaj erdha sërish në vete, u ngrita dhe u nisa për udhë. Por ecja sikur s'i kisha as kokën, as këmbët!

Qirinjtë duken në trajtën e shtatë burrave.

Ndërkaq, këta shtatë qirinj morën trajtën e shtatë njerëzve, drita e të cilëve u ngjit gjer në kupën qiellore blu,

Drita e të cilëve e tregonte të nxirë edhe dritën e ditës, të cilët, me ndriçimin e tyre, fshinin të gjitha dritërat!

Qirinjtë bëhen shtatë pemë.

Pastaj ata shtatë burra u bënë shtatë pemë. Njeriu bëhej me hare nga blerimi i tyre.

Nga sasia e madhe e gjetheve, degët nuk dukeshin, gjethet humbisnin në bollëkun e frutave.

Edhe degët u ishin lartësuar gjer në Sidre. Ç'Sidre! Edhe Hala-në e kishin kaluar!

Rrënjët u kishin hyrë gjer thellë në tokë, u ishin përhapur, kishin kaluar demin me peshkun, madje.

Rrënjët i kishin më të njoma, më të hijshme se degët. Mendja e atij që i vështronte, hutohej, përmbysej!

Nga frutat e çara nga pjekja, shpërthenin vetëtima drite si ujë!

Pemët mbeten të fshehta nga syri i popullit.

Por gjëja më e habitshme ishte se nga ato fusha dhe nga ato shkretëtira kalonin qindramijëra njerëz

Që jepnin jetën për një hije, që e mbulonin kokën me qilima,

Nuk e shihnin hijen e tyre! U shofshin ato sy të shuar që s'shihnin gjë!

Ndëshkimi i Zotit ua ka lidhur sytë, apo çfarë? Njeriu me sytë të lidhur nuk e sheh hënën, por Venerën e sheh!

Diellin s'e sheh, por grimcën e sheh! Megjithatë, nuk pritet shpresa nga favori dhe bujaria e Zotit!

Karvanet i shohin këto fruta të pjekura të derdhura nën pemët e uritura e të etura! O Zot, ç'është kjo magji?

Populli mblidhte frutat e kalbura, njerëz të pangopur e të babëzitur përfyteshin me njëri-tjetrin për të grabitur këto fruta të vyshkura!

Kurse ato fruta e ato gjethe thoshin për çdo çast: "Eh, sikur populli ynë të na njihte!"

Nga çdo pemë vinte një zë që thoshte: "O njerëz të pafat, ejani tek ne, tek ne!"

Por edhe nga Zoti u shkonte pemëve ky zë: "Atyre ua kemi lidhur sytë, për ta nuk ka strehim!"

Po t'u thoshte dikush "ejani këtej dhe përfitoni nga këto pemë",

Të gjithë përnjëherësh do të thoshin: "Ky i varfër i dehur, me vendim të Zotit, qenka bërë i marrë!

Trutë e këtij të varfëri janë kalbur dhe kanë marrë erë si qepë me sevdara pa krye dhe me llogarira të pafundme!"

Dekukiu mbetej i habitur dhe thoshte: "O Zot i madh, ç'është kjo gjendje, nga i vjen populli kjo perde, kjo mbrapshti?

Lloje-lloje njerëzish, megjithëse kanë qindra mendje e qindra maturi, nuk hedhin qoftë edhe një hap për në atë anë!

Mendjet dhe mendimet u kanë rënë njëherësh në mohim. Shoh këtë azdisje, këtë kundërshtim të tyre dhe bie në dyshime...

A mos unë jam çmendur, a mos unë jam shushatur? A mos më goditi shejtani me një gjë në kokë?

Çdo çast fërkoj sytë: a po shoh ëndërr në këtë botë, apo si?

Por ç'ëndërr do të ishte kjo? Ja tek shkoj drejt pemëve, ha fruta! Si të mos i besoj kësaj?

Pastaj prapë shoh nga mohuesit: s'dinë gjë fare për këtë bahçe!

Jashtëzakonisht të dëshiruar, nga nevojtaria e jashtëzakonshme, janë gati të japin jetën për gjysmë gjë!

Këta të varfër, nga uria rënkojnë edhe për një gjethe!

Pastaj them përsëri: a unë s'jam në vete, a unë shoh ëndrra me sy hapur, a mos kam kapur me dorë një degë peme iluzore që duket në sytë e mi?"

Lexoje ajetin që thotë se edhe pejgamberët, madje, kur bien në pesimizëm, pandehin se atyre u është thënë gënjeshtër, dhe shih!

Duke e lexuar ajetin në një mënyrë tjetër, kuptimi bëhet i tillë:

Edhe pejgamberët, madje, e pandehën veten të gënjyer!

Pejgamberët, madje, panë aleancën e njerëzve të këqinj dhe ranë në dyshim!

Dhe thuhet: "Pas këtyre dyshimeve dhe lëkundjeve, u dhamë ndihmë atyre. Nejse, ti lëri këta dhe eja te pema e jetës!

Ç'të kesh kësmet, ha dhe jepu edhe të tjerëve të hanë!" Atij i mësoheshin çdo çast të fshehta nga mesazhi hyjnor,

Kurse populli thoshte: "Gjë për t'u çuditur! Ç'është ky zë? Në shkretëtirë nuk ka as pemë, as fruta.

Pothuajse u trullosëm nga thëniet e atyre të kapur nga sevdaja e zezë, "pranë keni bahçe, keni sofra..."

Fërkojmë sytë e shohim: po këtu nuk ka bahçe! Hapësira që kemi para është ose shkretëtirë, ose një rrugë e vështirë për t'u kapërcyer!

Mirëpo edhe fjalët e thëna dhe të përsëritura kaq gjatë, s'mund të jenë kot. Çudi! Si ndodh që kaq shumë fjalë të mos kenë bazë? Por po të ketë, ku është, thuaje!"

Dekukiu e tregon kështu aventurën e vet: Krejt si ta, edhe unë bëja çudi dhe thosha se si ua paska lidhur Zoti sytë kaq fort këtyre?

Nga këto grindje, nga këto veprime të kundërta, edhe Muhammedi habitej, edhe Ebulehebi!

Mirëpo mes kësaj habitjeje dhe tjetrës ka një dallim të madh!

Dekuki, ec shpejt e shpejt dhe hesht. Gjer kur do të vazhdosh të flasësh me vete? Veshi që dgjon dhe kupton, është i zënë!

Shtatë pemët bëhen një.

Dekukiu tha: Fati m'u bë shoqërues; eca para dhe pashë se shtatë pemët ishin bërë një!

Për çdo çast, një pemë u bëka shtatë pemë dhe shtatë pemë u bëkan një pemë! A e kupton në ç'gjendje erdha nga mahnitja? Ngriva në vend!

Pastaj, ç'të shoh? Pemët ishin mbledhur si xhemaat, kishin formuar radhë dhe kishin qëndruar në namaz!

Një pemë kishte dalë para si imam, kurse të tjerat qëndronin pas saj në këmbë, në kijam!

Kijami i tyre, përkulja në ruku, rënia në sexhde më hutoi krejt!

Atë çast solla ndërmend fjalën e Zotit: "Yjet dhe pemët i bëjnë sexhde Zotit!"

Ato pemë nuk kishin as gjunjë e as bel! Po si përkulen në ruku, si bien në sexhde? Ç'lloj namazi është ky?

Duke menduar kështu, nga Zoti më erdhi një frymëzim: O njeri i ndritshëm, o prijës! Akoma habitesh me punët tona? Për ne, këto nuk janë punë të çuditshme!

Shtatë pemët bëhen shtatë burra.

Pak më pas, pemët u bënë shtatë burra. Që të gjithë qëndronin ndenjur para Zotit.

Duke fërkuar sytë, shihja se kush ishin këta shtatë luanë, ç'punë kishin në këtë botë?

Iu afrova pranë dhe, me një zemër të zgjuar, i përshëndeta me selam.

E pranuan selamin dhe më thanë: "Ej, Dekuki, o kurora e të mëdhenjve, personi me të cilin krenohen të mëdhenjtë!"

Mendova me vete: "Si është e mundur që të më njohin mua? Nuk më kanë parë më parë!"

E kuptuan aty për aty se ç'më shkoi nëpërmend dhe panë nga njëri-tjetri.

Duke qeshur, më thanë: "O i vyer, kjo enigmë, a është e fshehtë për ty tani?

Për një zemër që arrin te Zoti dhe mahnitet, a mund të mbeten të fshehta enigmat djathtas e majtas?"

Prapë, me vete thashë: "Këta i kanë arritur të vërtetat, kanë arritur në botën e të vërtetave, por si e dinë emrin që i përket kësaj trajte, tingullin që i përket kësaj trajte?"

Njëri prej tyre më tha: "Po qe se një veli, shënjtor, nuk di një emër, kjo është një gjë që shkaktohet nga dalldia, jo nga injoranca!"

Pastaj më thanë mua: "O mik i pastër, ne dëshirojmë të lidhemi pas teje në namaz!"

Mirë, u thashë, por më lejoni një çast se kam ca vështirësi kohore.

Me bisedën tuaj të pastër, ato vështirësi të zgjidhen. Me bisedë mbin dhe rrushi prej toke, madje!

Fara e plotë bie në tokë, fshihet atje, bisedon me tokën

Dhe e zbërthen krejtësisht vetveten në tokë; s'i mbetet as ngjyra e verdhë, as e kuqja, i ikën edhe aroma.

Pastaj hap krahë e fletë, ngre kokë e fillon ta ngasë kalin!

Me të kapërcyer qenien e vet para origjinës, trajta zhduket, kuptimi i saj nis nga lojrat dhe variacionet!

Përulën kokën duke ma lënë vendimin mua. Nga përkulja e kokës që bënë u ndeza ashtu që nga zemra më doli një zjarr!

Një kohë, u zhyta në pyetje-përgjigje me ata persona të zgjedhur, kapërceva veten.

Atëherë, shpirti më shpëtoi nga koha. Koha e plak njeriun duke qenë i ri!

Të gjitha hyrjet nga ngjyra në ngjyrë shkaktohen nga koha. Kush shpëton nga koha, shpëton edhe nga hyrja nga ngjyra në ngjyrë!

Po qe se në një çast të caktuar shpëton nga koha, nga vartësia prej kohës, cilësi s'të mbetet, bëhesh konfident i Zotit pa cilësi!

Koha nuk e njeh pakohësinë. Për të arritur në botën e pakohësisë, nuk ka rrugë tjetër veç mahnitjes.

Në këtë botë kërkimi e hetimi, secilin e kanë lidhur në një tavëll të posaçme të kohës.

Në çdo tavëll është ngulur një nëpunës. Atje nuk mund të futet kush s'është i atij vendi dhe pa lejen e nëpunësit.

Po qe se i lidhuri pas një tavlle ia ka qejfi, i zgjidh litarët dhe shkon në tavllën e të tjerëve,

Menjëherë, nëpunësit e ahurit vihen për ta kërkuar, e gjejnë, e kapin për gojëzës e për frerësh dhe tërhiq e tërhiq, e sjellin në vend.

Nëse s'i sheh ata që të ruajnë ty, shih nga vetja! A mos e ke në dorë kujdesin dhe maturinë?

Në dukje e ke në dorë... duart dhe këmbët s'i ke të lidhura... Mirë, po pse je në burg, pse?

U vure ta mohosh nëpunësin që të mbron ty dhe atij që të pengon nga gjërat që dëshiron ia vure emrin kërcënimet e nefsit, ë?

Dekukiu del para si imam.

Dekukiut i themi: Kjo fjalë s'ka fund. Eshtë kohë namazi, dil menjëherë në krye!

O person i vetëm, na i fal dy reqate namaz agimi dhe koha le të stoliset me ty!

O imam sydritë, na u bëj imam neve. Syri i imamit duhet të jetë i hapur!

Sipas sheriatit, imameti i qorrit është mekruh.

Edhe sikur të jetë hafiz, i mençur dhe i ditur, imameti i qorrit nuk është i këndshëm. Edhe sikur të jetë i shushatur dhe mëkatar, madje, imami me sytë në vend është më i mirë se ky lloj qorri!

Qorri nuk mund të ruhet prej pisllëqeve. Shkaku bazë, preteksti bazë i ruajtjes është syri.

Qorri, duke ecur rrugës, nuk mund ta shohë pisllëkun. Dëshiroj që syri i asnjë besimtari të mos jetë qorr!

Qorri nga sytë ngjitet në pisllëqet që duken. Por personi qorr nga syri i zemrës, shkel në pisllëqet e padukshme.

Pisllëku që duket, pastrohet me pak ujë, kurse pisllëku brenda vjen duke u shtuar.

Po të kuptohen pisllëqet e brendshme, nuk mund të pastrohen me gjë tjetër veçse me lotët e syve.

Zoti e ka quajtur qafirin, mohuesin, "pis, i ndyrë". Ky pisllëk nuk është jashtë tij.

Ana e jashtme e qafirit është ndyer me pisllëqe. Pisllëku është në karakterin e tij, në fenë e tij.

Era e pisllëkut të jashtëm vjen nga njëzet hapa tej, kurse era e pisllëkut të brendshëm shkon nga Rej gjer në Damask!

Madje ngjitet në qiej, mbush hundët e hyrive dhe Ridvanit!

Këto fjalë që the, janë vetëm sa ta pret mendja ty! Vdiqa nga malli i kuptimit të mirë e të drejtë!

Kuptimi është ujë, trupi, shtamba. Po të thyhet shtamba, uji që ka brenda derdhet e ikën!

Kjo shtambë ka pesë vrima të mëdha; brenda saj as uji qëndron, as bora!

E dëgjove urdhrin "mbyllni sytë fort" dhe prapë s'e hodhe këmbën drejt!

Të them fjalë, të llomotis pa kuptim, e zhdukin kuptimin nga goja. Veshi i ngjan rërës, e thith kuptimin brenda!

Edhe vrimat e tjera të tua të tilla janë. Atë ujin e fshehtë të kuptimit e tërheqin, e thithin.

Edhe sikur të marrësh ujë nga deti pa e vënë në vend, më në fund do ta thash atë det, do ta kthesh në shkretëtirë!

Ç'të bëj që s'kam kohë... Ndryshe, do të tregoja se ç'lloje janë dhe nga vinë ato ujëra që mbushin vendin e ujërave që dalin nga deti

Dhe do të tregoja për ujërat që vijnë si plotësuese pasi harxhohen ujërat e detit!

Qindramijëra krijesa të gjalla pijnë ujë nga deti. Edhe retë marrin ujë prej tij.

Pastaj përsëri deti merr kompensimin e tyre. Nga e merr? Këtë e dinë ata që kanë mend dhe arsye.

Në këtë libër filluam me shumë historira... Por ato mbetën të paplotësuara.

O dritë e së Vërtetës, bujari Husameddin, yjet dhe elementët nuk kanë lindur një mbret si ti!

Ti i vjen i rrallë edhe shpirtit, edhe zemrës. Edhe shpirti, edhe zemra janë të turpëruar që s'mundin të bëjnë gjë për ardhjen tënde!

Popujt e kaluar sa shumë që i lavdërova, por synimi i lavdërimeve të mia ke qenë ti!

Lutja e di shtëpinë prej ku ka dalë, pavarësisht se emrin e kujt përmend ti, se kë lavdëron ti!

Për t'i fshehur lavdërimet nga jokonfidentët, Zoti, madje, thotë historira, sjell shembuj!

Ato lavdërime janë asgjë para teje, turpërohen prej teje, por i varfëri paraqet si dhuratë atë që i vjen për dore dhe Zoti e pranon atë dhuratë!

Zoti e sheh me sy të mirë dobësinë e njeriut të dobët. I pranon edhe dy pika lotët në sytë e qorrit. Fundi, përveç dy pikave lot, ç'mund të gjejë tjetër në sytë e qorrit?

Unë e lavdërova në mënyrë mjaft të shkurtër atë emër të dashur dhe këtë e di edhe zogu, edhe peshku!

Dhe shkaku është ky: ziliqarët të mos bëjnë zili e të mos bëjnë ah, iluzionin e tyre të mos e bluajnë me dhëmbë!

Por, fundja, ziliqari ku do ta gjejë iluzionin e tij? A mund të qëndrojë papagalli në vrimë të miut?

Iluzioni që pa ai ziliqari, nuk është iluzioni i tij që! Ai s'është hëna e re si drapër i hollë, por qimja e vetullës së vet!

Unë do të të lavdëroj ty me të pesë ndjenjat në atë mënyrë që të të mos nxërë qielli. Tani shkruaj: Dekukiu kaloi para dhe u bë imam.

Dekukiu doli para dhe u bë imami i tyre.

Në lutjen Tehijjat, duke u dhënë selam personave të mirë (salih), lavdërohen edhe të gjithë pejgamberët; lavdërimin e të gjithëve e gatuajnë me të njëri-tjetrit.

Lavdërimet përzihen me njëri-tjetrin pothuajse si ujërat e shtambave që derdhen në një legen të përbashkët!

Sepse ai që lavdërohet nuk është veçse një person. Prandaj, fetë, drejtimet janë identitet i një drejtimi të vetëm!

Dije se çdo lavdërim arrin në dritën e Zotit, kurse lavdërimi i trajtave me personat janë hua.

Kush e lavdëron atë që s'e meriton? Por ata që s'dinë, pandehin se lavdërojnë këtë apo atë dhe e shtrembërojnë rrugën!

Kjo i përngjet kësaj: Në një mur bie një dritë çfarëdo. Muri është një ndërmjetës për reflektimin e saj.

Por nëse reflektimi i hënës arrin në origjinë, personi që ngatërron rrugën e humb hënën dhe e braktis lavdërimin.

Ose hëna reflektohet në një pus. Njeriu e sheh këtë reflektim, e zgjat kokën në pus dhe rri duke parë.

Po të fillojë lavdërimin, në të vërtetë, e lavdëron hënën edhe sikur, nga padija, të ketë kthyer fytyrën nga reflektimi i hënës!

Lavdërimi i takon hënës, jo reflektimit të hënës. Por nëse dikush nuk lavdëron Zotin, por krijesën, ka bërë një punë të gabuar, gjë që është kufr, mohim.

Ai që e bën këtë punë, e ka humbur rrugën për shkak të së keqes. Ndërsa hëna ndodhet në qiell, ai e ka pandehur poshtë!

Populli kapet pas këtyre bukurive si idhull dhe shkatërrohet; kush ndjek epshin dhe i prek ato, pendohet.

Sepse ndjejnë epsh për një iluzion, kurse mbeten shumë larg.

A s'ke prirje ti për iluzion? Për ty, ai i ngjan një flatre. Me atë flatër fluturon, ngjitesh për tek e vërteta.

Por po bëre si kërkon epshi, flatra të derdhet, mbetesh topall, edhe iluzioni ikën prej teje e shkon.

Ruaje flatrën, mos u jep pas epshit që flatra e prirjes të të ngjisë në xhennete.

Populli pandeh se jeton mirë dhe bën qejf, por, për hir të një iluzioni, e zhveshin vetë nga puplat flatrën.

Le ta kem borxh që këtë ide ta tregoj në një tjetër vend. Tani mua më jep afat të hesht se s'kam fuqi!

Ai fisi lidhet pas Dekukiut.

Dekukiu doli para tyre për t'u prirë në namaz; aq u bashkuan, aq u lidhën me njëri-tjetrin, si të ishin një copë atllasi, kurse Dekukiu, sërma, stolia e asaj cope atllasi!

Ata mbretër u vunë në radhë dhe u lidhën pas atij imami.

Me të bërë tekbir, dolën nga kjo botë si deshër kurbani.

O i vyer, kuptimi i tekbirit është ky: O Zot, jemi kurbanë para teje!

Duke prerë kurban, a nuk thuhet "Allahu Ekber - Allahu është më i Madhi"? Edhe duke e prerë atë nefsin - që ngordhtë - kjo fjalë thuhet!

*Allahu Ekber - thuaj - dhe preja kokën atij nefsi të ulët! Preja që edhe shpirti të shpëtojë nga shkatërrimi!

Trupi i ngjet Ismailit, shpirti, Halilit; Shpirti e bëri këtë trup të majmë, po tekbir a bëri?

Trupi pritet, shpëton prej epshpeve dhe ambicjeve, kthehet në një kurban të pastër të therur me besmele!

Ashtu si në kiamet, para Zotit bëhet radhë, llogaria fillohet duke biseduar me Zotin!

Të rrish në këmbë para Zotit duke derdhur lot, i ngjet të ngrihesh nga varri ditën e kiametit dhe të ngulesh në këmbë në vendin e grumbullimit.

Zoti do të të thotë: "Të dhashë një afat shumë të gjatë, ç'më solle mua?

Me ç'e mbarove jetën; ushqimin që të dhashë, fuqinë që të dhurova me ç'qëllim e shkatërrove?

Dritën e syve ku e konsumove, pesë shqisat ku i prishe?

Sytë, veshët, mendjen, të gjitha elementet që i përkasin arshit, i shpenzove. Ç'bleve nga bota e engjëjve si shpërblim për këto?

Të dhashë ty duar e këmbë si kazmë dhe bel. Ato t'i dhurova unë vetë personalisht; ç'i bëre ato?"

Dhe, kështu, nga Zoti të vijnë qindramijëra lajme që të dëshpërojnë.

Duke qenë në kijam, robi turpërohet nga këto lajme, përulet nga turpi dhe shkon në ruku.

Nga turpi s'ka më fuqi të qëndrojë në këmbë dhe në ruku e bën tesbih Zotin, e madhëron atë.

Nga Zoti i vjen fermani "Ngrije kokën, kthehu nga rukuja në kijam dhe jepu përgjigje një për një pyetjeve të Zotit."

Robi që turpërohet, e ngre kokën nga rukuja, por meqë s'ka bërë ndonjë punë të pjekur, bie me fytyrë përtokë.

Prapë i vjen urdhri: "Ngrije kokën, ngrihu nga sexhdeja dhe trego se ç'ke bërë!"

Përsëri e ngre kokën gjithë turp, por prapë rrëzohet aty për aty si gjarpër me fytyrë përtokë.

Zoti i thotë prapë: "Ngrije kokën dhe trego! Dua të t'i hetoj të gjitha bëmat fije për pe!"

Tashmë, meqë s'i ka mbetur më fuqi për të qëndruar në këmbë, ngaqë fjalët tronditëse të Zotit e kanë prekur në shpirt,

Ulet ndenjur nën peshën e asaj barre të rëndë. Zoti i thotë: "Më thuaj,

Të dhashë të mira, si falenderove? Të dhashë pasuri, tregomë ç'ke fituar!"

Robi kthehet djathtas dhe u jep selam pejgamberëve, atyre njerëzve të mëdhenj;

Ai thotë: "O sovranë, bëjini shefaat këtij njeriu të keq, ndërmjetësoni për faljen e këtij njeriu të keq; edhe këmba më mbeti në baltë, edhe qilimi!"

Në namaz, dhënia e selamit djathtas do të thotë që, duke u frikësuar nga llogaridhënia para Zotit në kiamet, të kërkosh ndihmë nga pejgamberët, t'u lutesh atyre për shefaat, për ndërmjetësim për faljen e mëkateve.

Pejgamberët i thonë: "Dita për të kërkuar shërim kaloi. Kjo ishte një punë që bëhej atje, mjeti në dorë ishte atje, atje mbeti!

O njeri i pafat, ik, ti je një këndez që këndon pa kohë! Lërna ne, mos na u ngjit pas!"

Atëherë, ai kthen kokën majtas dhe kërkon ndihmë nga të afërmit dhe miqtë. Edhe ata i thonë: "Hesht!

Zotit jepi përgjigje vetë! Kush jemi ne? Hiq dorë prej nesh!"

As nga kjo anë s'gjen zgjidhje, as nga ajo anë dhe shpirti i atij të pashpresi bëhet njëqind copë!

E heq shpresën nga të gjithë, hap duart dhe fillon të lutet:

"O Zot, m'u pre shpresa nga të gjithë. Edhe i pari ti je, edhe i fundit! Nuk ka tjetër veç teje që të mos ketë as fillim, as mbarim!"

Shihi këto shenja të pëlqyeshme të namazit dhe dije se, në fund të fundit, kështu do të ndodhë!

Shihe sesi del zogu nga veza e namazit dhe mos u merr me kërkimin e farave në tokë si zogu pa ndihmë!

Duke qenë në namaz, Dekukiu dëgjon thirrjet e njerëzve që po mbyteshin në një gjemi.

Në atë breg, Dekukiu iu bë imam atyre për t'u prirë në namaz;

Edhe ata u vunë në radhë pas tij dhe qëndruan në namaz.

Ja një xhemaat i bukur, ja dhe një imam i zgjedhur!

Ndërsa po falej, nga deti dëgjoi zëra që thërrisnin për ndihmë! Papritmas para syve iu ngul një gjemi.

Gjemia kishte rënë mes dallgësh dhe ndodhej në një gjendje shumë të vështirë.

Edhe natë ishte, edhe një mot me re, edhe një det me dallgë. Nga njëra anë këto tri errësira, nga ana tjetër, frika nga mbytja!

Furtuna sulmonte si Azraeli, dallgët godisnin pa pushim sa nga e majta, sa nga e djathta!

Ata që ndodheshin në gjemi bërtisnin në kupë të qiellit sikur të ishin duke u mbytur!

Bërtisnin e thërrisnin, i binin kokës me grushte. Qafirë dhe ateistë, që të gjithë kishin besuar!

Duke bërë qindra lutje, premtonin, përkushtonin...

Edhe ata që kishin qenë zhytur në punë të ngatërruara, edhe ata që s'e kishin pasë kthyer ndonjëherë fytyrën nga kiblja, kishin rënë në sexhde kokëzbuluar!

Kurse atëherë thoshin se ky adhurim s'ka dobi. Mirëpo atë çast, në adhurim shihnin qindra jetë.

E kishin prerë shpresën nga miqtë, dajallarët, xhaxhallarët, baba, nëna, nga çdokush!

Ashtu siç ka frikë nga Zoti njeriu i keq duke dhënë shpirt, edhe i devotshmi frikësohej nga Zoti, edhe mëkatari!

S'kishin ndonjë shpresë as nga e majta, as nga e djathta... Me të mbaruar hilet e dredhitë, vjen koha e lutjeve!

Edhe ata ishin vënë në lutje duke qarë e rënkuar, nga gjemia ngrihej drejt qiellit një tym.

Kurse shejtani, në atë mes, i nisur nga armiqësia e tij, i ishte ngulur secilit para dhe i thoshte me të bërtitur: "Ah, ju që i faleshit një qeni, ja dy të këqija për ju tani!

O mohues, o hipokritë, edhe frikësohuni, edhe ngordhni! Fundja, kështu kishte për të ndodhur!

Pasi të shpëtoni, prapë ju thahen sytë, prapë bëheni djaj të krijuar për epsh.

Dhe as u vjen ndërmend dita kur Zoti ju kapi për dore për t'ju shpëtuar nga aksidenti, kur ju mbrojti nga rreziqet!"

Kështu u thoshte shejtani, por askush tjetër veç atyre që e dëgjonin me veshin e zemrës, nuk e dëgjonte!

Sa drejt na ka porositur ne Mustafai, ai kulm, ai sovran i sovranëve, ai det pastërtie:

"Gjënë që injoranti e sheh në fund, i mençuri e sheh qysh në fillim!"

Fundi i punëve në kohët e para është i fshehtë, por i mençuri e sheh fundin që më parë, kurse ai që zhytet në mëkat dhe këmbëngul, kur të dalë në shesh!

Meqë s'e sheh turpin, të paktën kujdesin mos e lësho dore, mos ia lësho rrjedhës, o kryeneç!

Ç'është kujdesi? Ta shohësh çdo çast një bela që mund të të vijë papritur!

Mendimet e njeriut të kujdesshëm.

Papritmas del një luan, e kap njeriun dhe e çon në pyll, apo jo!

Ç'të mendojë njeriu që e ka rrëmbyer luani dhe po e çon në pyll, mendo edhe ti, o mjeshtër i fesë!

Luani i kazasë dhe kaderit na e merr shpirtin ndërsa ne jemi të zënë me ndonjë punë, dhe na e çon nëpër pyje.

Dhe kjo i ngjet kësaj: Njerëzit kanë frikë nga varfëria, por ama zhyten gjer në grykë në ujë të hidhur!

Po të frikësoheshin nga krijuesi për atë varfëri, do t'u shfaqeshin thesare mbi tokë!

Që të gjithë, me frikën nga vuajtja, janë zhytur mu në vuajtje, me dyshimin për pasuri, kanë rënë në varfëri!

Dekukiu ndërmjetëson dhe lutet për shpëtimin e gjemisë.

Me ta parë atë gjemi, Dekukiut iu ngrit peshë mëshira dhe filluan t'i rrjedhin lotët.

O Zot - tha ai - mos i shih bëmat e tyre; o sovran mirëbërës, shkoju në ndihmë, kapi për dore!

O ti që të arrin dora edhe në det, edhe në tokë! Nxirri ata në breg shëndoshë e mirë!

O ti me mëshirë dhe bujari të përjetshme, largoje këtë të keqe nga ata njerëz të këqinj!

O Zot që u dhuron njerëzve pa shpërblim sy e veshë, mendje e arsye!

Ti na bën të mira e favore pa e merituar ne dhe na i sheh vazhdimisht gabimet që bëjmë me mohime përballë të mirave të tua!

O Zot i madh! Nami ynë është plot me mëkate të mëdha, por ti, me favorin tënd, je i aftë për të na i falur ato!

Ne e kemi djegur vetveten nga ambicja, nga epshi. Edhe këtë lutje, prej teje e mësuam, o Zot!

Ki dhembshuri për ta për hir të asaj që po na jep leje të të lutemi, që na mëson lutje, që po e ndriçon një errësirë të tillë!

Pa e fshehur gjendjen, lutej si nënat e dhembshura.

Nga sytë i rridhnin lotë. Lutjen e bërë pa qenë në vete, e lartësonte në qiej!

Ajo lutje e çlirët është një gjë krejt tjetër. Edhe ajo s'është nga vetë njeriu, por nga Zoti. Është frymëzim nga Zoti

Në atë mes, njeriu asgjësohet, është Zoti që gjendet në atë lutje; edhe lutja është nga Zoti, edhe përgjigjja ndaj lutjes!

Në mes nuk ka ndonjë krijesë ndërmjetësuese. Për atë lutje, as trupi s'di gjë, as shpirti!

Robtë e mëshirshëm të Zotit zotërojnë shprehitë e Zotit në rregullimin e punëve!

Në kohë të rënda, në kohë shqetësimi, ata ndjejnë dhembshuri pa shpërblim për krijesat dhe u shkojnë në ndihmë.

O njeri që të kanë zënë belatë, eja në vete dhe kërkoji ata... Eja në vete dhe lutjen e tyre në kohë belaje dije përfitim të madh!

Me lutjen e atij njeriu të Zotit, gjemia shpëtoi. Kurse ata që ndodheshin në gjemi, pandehën se shpëtuan me përpjekjet e veta,

Se e shpëtuan gjeminë me kujdesin dhe aftësitë e veta!

Gjatë gjuetisë, dhelprën e shpëtojnë këmbët, kurse dhelpra krenare pandeh se e ka shpëtuar bishti!

Dhe luan pastaj me bishtin dhe e përkëdhel me mendimin se ia ka shpëtuar shpirtin nga kurthi!

O dhelpër, ruaje këmbën nga guri... O torollake lakmitare, po të mos jetë këmba, ç'mund të bëjë bishti?

Edhe ne u ngjajmë dhelprave; janë këmbët që na shpëtojnë ne nga qindra lloj belash!

Hilet tona të thella i ngjajnë bishtit dhe ne luajmë e përkëdhelemi me të!

Dhe e tundim bishtin duke sajuar mendime e argumente sipas nesh dhe duke menduar se aksh njeri do të mahnitet me bishtin tonë!

Ne duam që populli të na admirojë, madje, e zgjasim dorën gjer në hyjnitet!

Themi që të fitojmë zemra me magji, por nuk e shohim se kemi rënë në gropë!

Or torollak, ke rënë në gropë, ndodhesh në gropë! Lëri të tjerët dhe shih veten!

Shko në një bahçe të bukur dhe pastaj tërhiqe të vërtetën prej pëqiri!

O njeri i kufizuar dhe i burgosur në katër elementë, në pesë shqisa dhe gjashtë gjymtyrë, sa vend të mirë ke, eja, tërhiqi edhe të tjerët për atje!

O ti që je rob i gomarit, o ti që je i denjë për nën bishtin e gomarit, po qe se ke gjetur një vend për t'u puthur, na ço edhe ne atje!

Pa të dhënë mbështetje adhurimi i të dashurit, nga të erdhi kjo prirje për sovranitet?

Ti je në gjendjen shpirtërore që pret të të miratojë populli, të të thotë rrofsh! Kurse ajo çke lidhur në qafë është një litar!

O dhelpër, lëre këtë hile të bishtit dhe falua zemrën njerëzve të zemrës!

Po u strehove te luani, qebapi nuk të pakësohet... Mos vrapo shumë pas mishit të qelbur të të vdekurit!

O zemër, ti i ngjet një cope; po të arrish te e tëra, bëhesh e pranueshme te Zoti!

Zoti thotë: "Ne shohim zemrën, jo trajtën e përbërë prej uji dhe dheu!"

Ti thua se ne kemi zemër. Ashtu, por zemra është në lartësinë e arshit, jo në poshtërsira!

Edhe në dheun e zi ndodhet ujë, por me atë ujë nuk merr dot abdest!

Edhe ai është ujë, ujë, por i përzjerë me dhé... Zemrës së paqetë mos i thuaj zemër!

Zemra që është më e lartë se qiejt, është ose zemra e Abdallit (dervishit), ose zemra e Pejgamberit!

Po u pastrua nga dheu, uji bëhet i thjeshtë, shtohet dhe vlen për çdo punë.

Me t'u pastruar nga dheu, uji bashkohet me detin, shpëton nga burgu, i shtohet detit.

Vështroje me vëmendje ujin tonë dhe shih: është burgosur në tokë. O deti i mëshirës, ti tërhiqna ne!

Por deti na thotë: "Unë jam duke të tërhequr, por ti po thua se je ujë i mirë e i ëmbël!

Fjala jote të privon ty. Lëre atë pandehmë dhe eja te unë!"

Edhe nëse uji në dhé kërkon të shkojë në det, këmbën ia ka zënë toka dhe e tërheq nga vetja!

Po ta shpëtojë këmbën nga toka, toka bëhet krejt e thatë, kurse uji mbetet i lirë në kokë të vet!

Ç'do të thotë që toka e thith ujin dhe e prish? Pasioni yt ndaj mezes së vërtetë dhe verës!

Kështu, çdo epsh në këtë botë, n'daç të jetë mall, n'daç post, n'daç bukë,

Secili prej këtyre ty të deh. Po s'i gjete këto, fillon të të dhembë koka, trullosesh!

Kjo trullosje ankthi provon se gjëja që s'e ke gjetur dot të bën ty sarhosh.

Mos u prir për të tepërtën e këtyre nevojave që të mos dalin fitues mbi ty, të mos sundojnë mbi ty!

Ti e mban kokën lart duke pretenduar se je njeri i zemrës, se s'ke nevojë për njeri tjetër, se ke arritur te Zoti, por

Kjo gjendje i ngjan rebelimit të ujit të turbulluar me dhera i cili thotë se është ujë, se pse do të kërkoka ndihmë prej të tjerëve!

Këtë gjë të papastër e pandehe zemër dhe e tërhoqe zemrën nga njerëzit e zemrës.

Thuaje vetë, a e quan të mundshme që kjo zemër e rënë pas sevdasë së qumështit dhe mjaltit të jetë zemër?

Bukuria e qumështit dhe e mjaltit shfaqet me reflektimin e zemrës tek ta. Çdo bukurie, bukuria i vjen prej zemrës.

Atëherë, pra, zemra është element, bota, simptomë. Si mund të ndodhë që hija e zemrës të bëhet qëllim për zemrën?

Zemra e pasionuar pas mallit dhe postit, ose është e mundura e kësaj toke, ose e ujit të zi!

Ose është kapur pas fantazmave në errësira dhe u falet atyre fantazmave për thashetheme.

Tjetërkush prej atij deti drite e bukurie, nuk mund të bëhet zemër. Zemra të jetë edhe vendvështrimi i Zotit, edhe e verbër... A ka mundësi për këtë?

Ajo çka ndodhet në qindramijëra njerëz, në qindramijëra parësi, nuk është zemër. Zemra ndodhet në një njeri të vetëm. Ai njeri i vetëm kush është, kush është?

Ti lëri ato copëra të shpërndara zemre, kërkoje zemrën e vërtetë dhe edhe zemra e copëtuar, në sajë të saj, të forcohet e të bëhet mal!

Zemra ka veshur këtë vend trupi dhe nga bujaria e saj, shpërndan florinj pa pushim.

Te njerëzit e botës shpërndahen selame nga selami i Zotit.

Kush ta ketë prehrin të fortë, kush ta ketë prehrin gati, meriton nga ajo shpërndarje zemre.

Dhe prehri yt është ajo lutje, ajo qetësi. Eja në vete dhe gurët e të keqes mos i vër në prehër.

Mos i vër që ato gurë të mos ta grisin prehrin. Të të mos griset prehri dhe ta dallosh paranë origjinale nga paraja kallpe.

Ti e mbushe prehrin me gurët e botës, si fëmijët, me gurë të quajtur ar dhe argjend!

Por ari dhe argjendi iluziv nuk i ngjet arit dhe argjendit të vërtetë. Ata e grisën prehrin tënd të drejtësisë dhe ndershmërisë, ta shtuan vuajtjen.

Po s'e hodhi dorën mendja për të mos i mbajtur prehrat, si e shohin se guri është gur?

Njeriu bëhet njeri me mendjen, jo me zbardhjen e flokëve dhe mjekrës. Në atë fat, në atë fuqi nuk ka vend as një fije shpresë, ajo fuqi nuk gjindet me shpresë, me lutje!

Xhemaati nuk e pa të hijshme
lutjen dhe shefaatin e Dekukiut dhe u zhduk,
u fsheh pas perdes së botës së padukshme, kurse Dekukiu
mbeti i habitur nëse ata u ngjitën në ajër apo u zhytën nën tokë!

Gjemia shpëtoi, qëllimi u krye, edhe namazi i atij xhemaatit u plotësua.

Ata filluan të pëshpërisin me njëri-tjetrin. "Baba, kush është, vallë, ky mes nesh që flet përçart dhe ngatërrohet me punët që s'i takojnë?" - Thoshin.

Secili i fliste fshehtas tjetrit. Meqë ndodheshin pas Dekukiut, nuk dukeshin.

Secili thoshte kështu: "Gjer tani unë as e mendova një lutje të tillë, as e thashë me gojë!"

Njëri thoshte: "Siç duket, nuk jemi ne që jemi përzjerë në këtë punë. Ndoshta imami ynë ra në hall, u përzje në një punë që s'i duhej dhe u lut!"

Tjetri thoshte: "Mik i dashur, edhe mua ashtu më vjen!

Ai paska qenë një llafazan. Meqë iu mërzit shpirti, ndoshta e kundërshtoi dëshirën e Zotit!"

Dekukiu e tregon kështu: Thashë me vete: pastaj po e shoh se ç'thonë ata njerëz bujarë!

Por veç kur pashë se asnjëri s'ndodhej në vend, të gjithë kishin ikur!

As majtas s'kishte njeri, as djathtas; as sipër s'kishte mbetur njeri, as poshtë! Syri im i mprehtë nuk pa dot asnjërin prej tyre!

Sikur kishin qenë inxhi dhe ishin tretur, ishin bërë ujë! As gjurmët e këmbëve u kishin mbetur, as pluhuri në fushë!

Që të gjithë ishin fshehur në kubetë e Zotit. Në cilën bahçe shkoi ai xhemaat, vallë?

Si ndodhi që Zoti i fshehu këta nga sytë e mi? Mbeta i habitur!

Siç zhyten peshqit në lumë dhe humbasin nga sytë, ashtu dhe u fshehën e u humbën ata nga sytë e Dekukiut!

Për vite të tëra u dogj me mallin e tyre, gjatë gjithë jetës derdhi lot nga dëshira për t'i parë ata!

Ama ti po thua se, ndërsa njeriu i Zotit ka arritur te Zoti, si ndodh që e kujton njeriun?

O njeri, përballë kësaj pyetjeje vetëm gomari s'di ç'të bëjë! Ti nuk i pe ata si shpirtra, ti i pe në trajtë njeriu!

O i paqenë, prandaj puna u shkatërrua... Ata ua përshtate njerëzve të zakonshëm dhe pe njeriun!

Edhe Iblisi tha "Unë u krijova prej zjarri, kurse Ademi, prej dheu". Ja, edhe ti i pe ata siç e pa Iblisi Ademin!

Qoftë edhe për një çast, mbylle atë sy prej Iblisi. Gjer kur do të rrish e shohësh trajtë, gjer kur?

O Dekuki, kërkoji ata me sytë që të lotojnë si lumë, mos u bëj i paditur, mos e pri shpresën!

Mos u bëj indiferent, kërko sepse e mira është te kërkimi. Çdo lehtësim që i vjen zemrës është i lidhur me një shqetësim!

Lëri të gjitha punët e botës dhe thirr me gjithë shpirt: Ku? Ku?

O ti që ke mbetur nën perde, vër re me kujdes: Zoti tha: "Lutuni dhe më thirrni mua që t'ju përgjigjem!" Edhe kushti i përgjigjes është lutja!

Zemra e kujt të jetë pastruar nga sëmundjet, lutja e tij arrin gjer te Zoti i lartë dhe pranohet!

Mbi personin e kohës së Daudit (a.s), i cili kërkonte rizk, furnizim nga Zoti pa punuar, pa u munduar, dhe mbi pranimin e lutjes së tij.

Në mendje më erdhi përsëri ajo histori. Ai njeri i varfër thërriste e ankohej natë e ditë

Dhe kërkonte nga Zoti rizk (furnizim) hallall pa punuar, pa u munduar.

Më parë kemi treguar për disa gjendje të tij. Por në mes hynë gjëra të tjera dhe kjo histori mbeti kështu, e papërfunduar.

Tani ta shohim se gjer ku arriti gjendja e tij. Pasi reshoi shiu i urtësisë nga reja e favorit dhe mirësisë së Zotit, ai i varfëri ç'u bë?

I zoti i kaut e pa dhe i tha: "O ti që ma përlave kaun tim në errësirë, ti je borxhli ndaj meje!

Pse e there kaun tim, ore hileqar kokëtrashë, a s'të erdhi keq?"

Njeriu iu përgjigj: "Unë kërkoj nga Zoti rizk, kiblen rri dhe e stolis pa pushim me lutjen time.

Më në fund, lutja që kam bërë për shumë kohë me radhë, m'u pranua. Ai ishte rizku im; e zura dhe e preva! Ja përgjigjja ime për ty!"

I zoti i kaut e kapi për jake, nuk duroi, i dha edhe ca shuplaka të mira!

Të dy armiqtë shkojnë te Pejgamberi Daud (a.s.).

Dhe duke e tërhequr, e çoi te Pejgamberi Daud. Dhe i thoshte: "Eja, të të shohim, kokëtrashë mizor!

Lëri përçartjet! Mblidhe mendjen dhe eja në vete!

Ç'lloj lutjeje është kjo? As mos e bëj botën të qeshë me mua, as veten mos e turpëro!"

Njeriu i thoshte: "Unë iu luta Zotit, bërtita e qava, shumë lot lëshova!

E di mirë se lutja m'u pranua. Tani, ti, o gojëprishur, po të duash, përplase kokën për gurësh!"

Pronari i kaut iu drejtua njerëzve: "O muslimanë, ejani këtu dhe dëgjoni se ç'thotë ky njeri!

O muslimanë, për hir të Allahut, thoni: Ç'është ajo lutje që mallin tim e bën mall të tij?

Po qe se do të futej mall në dorë me anë të lutjes, e gjithë bota bënte lutje dhe bëhej pronare malli e pasurie!

Po të shtihej në dorë diçka me lutje, edhe lypësit qorra lartësoheshin e bëheshin bejlerë!

Edhe ata bëjnë lutje natë e ditë që t'u japë Zoti para, mall dhe pasuri. Dhe thonë:

"Po s'na dhe ti, askush s'na jep as gjënë më të vogël! O Zot që i hap dyert e mbyllura, hapna edhe ne derën e të mirave!"

Por puna dhe përpjekjet e qorrave janë vetëm lutjet dhe klithmat! Dhe në dorë s'u bie gjë tjetër veçse një copë bukë!"

Populli thoshte: "Ky muslimani thotë të drejtën. Ky është një njeri i padrejtë që shet lutje!

A mund të jetë lutja shkak për të zotëruar një gjë? A është parë kjo gjë në sheriat?

Ose blen një gjë me para dhe e bën tënden, ose dikush të dhuron diçka, ose ta lë me porosi, ose ia do zemra dhe ta jep! Jashtë këtyre mënyrave s'mund të bëhesh pronar i diçkaje!"

Në ç'libër është ky sheriat i ri? Ose jepja të zotit kaun, ose hyr në burg!"

Njeriu i varfër e drejtoi fytyrën nga qielli dhe tha: "Askush s'e di hallin tim përveç teje!

Ti ma frymëzove atë lutje në zemrën time, bëre që të më lindnin qindra shpresa në zemër!

Unë nuk u luta vetëm sa për t'u lutur! Pata parë ëndrra si Jusufi!"

Jusufi pa në ëndërr sikur dielli dhe yjet bënin sexhde para tij.

Ai i besoi ëndrrës plotësisht, prandaj, edhe kur ishte në pus nuk mendonte gjë tjetër veç saj, edhe kur ishte në burg!

Te ajo mbështetej, atë priste. Veç saj nuk kishte hall tjetër as për devotshmëri, as për dënim!

Endrra i rrinte ndezur si qiri para syve dhe e ndriçonte; ai i besonte ëndrrës!

Kur e hodhën në pus, Jusufit i erdhi në vesh ky zë nga Zoti:

O trim, një ditë ti do të bëhesh sovran! Atë ditë ke për t'ua përplasur syve fjalët atyre që të kanë dënuar!

Ai që i bënte zë nuk shihej, por zemra ia njihte gjurmët!

Nga ai zë, shpirtit i vinte fuqi, prehje, kënaqësi!

Ashtu siç i qe bërë Ibrahimit zjarri trëndafilishte, ashtu dhe Jusufit i qe dukur pusi trëndafilishte nga ai zë!

Çdo vuajtje që i pati ardhur, ai e duroi me fuqi, e hoqi me gëzim!

Kështu, edhe kënaqësia e zërit "Unë jam Zoti juaj" vazhdon të jehojë në zemrën e çdo besimtari gjer në ringjallje!

Prandaj besimtarët as belanë e kundërshtojnë, as për urdhrat dhe ndalimet e Zotit mërziten!

Urdhri i Zotit që u ngjan të tjerëve si një kafshatë e hidhur, atyre u vjen e ëmbël si sheqer që e hanë dhe e tretin me kënaqësi!

Ai që nuk e pranon dhe e mohon urdhrin e Zotit dhe ai që, edhe nëse e ha atë kafshatë, e vjell, janë njerëz pa vlerë.

Ai që sheh ëndërr në ditën e bashkëbisedimit me Zotin dhe pranimit të tij për Zot, bëhet i dehuri i udhës së adhurimit ndaj Zotit.

Dhe si deve e dehur, e tërheq thesin e adhurimit pa u lodhur e pa u mërzitur aspak!

Shkuma e miratimit përreth gojës së saj është dëshmitare e dehjes dhe e entuziazmit të saj.

Po mori fuqi deveja e të bëhet luan, tërheq barra të rënda dhe prapë, nën ato barrë, ha pak e pi pak.

Me dëshirën e devesë femër, heq qindra mundime e uri. Madje mali i duket një qime!

Ai që nuk sheh një ëndërr të tillë në botën e bashkëbisedimit me Zotin, nuk bëhet në këtë botë as rob, as myrid!

Edhe sikur të bëhet, në zemër ka qindra lëkundje. Një çast po të falenderojë, një vit ankohet!

Edhe sikur në rrugën e fesë të hedhë një hap para me qindra lëkundje dhe duke mos besuar, hapin tjetër e hedh pas!

Edhe këtë do ta shtjelloj më tej; le ta kem për borxh... Po qe se bën nxitim në mësim, këndo ajetin që thotë "I dashuri im, a s'ta zgjeruam gjoksin ty?.."

Po të nis ta shtjelloj këtë ide nga të gjitha anët, s'ka as fund e as anë! Ec, ngaje gomarin drejt atij që të akuzoi për kaun!

Njeriu tha: "O Zot, për këtë faj, ky njeri azgan më tha qorr. Ç'krahasim djallëzor është ky, o Zot?

Kur jam lutur verbërisht unë? Kujt veç Zotit ia thashë nevojtarinë time?

Për injorancë, qorri shpreson ca gjëra prej njerëzve. Unë shpresoj prej teje! Çdo gjë e vështirë është e lehtë për ty!

Ai që më quajti mua qorr, është vetë qorr; ai nuk më ka parë se si jam lutur me gjithë shpirt!

Kjo verbëria ime është verbëri ashku ndaj teje, o Zot! A nuk thonë se njeriu apo gjëja e dashur e bën njeriun qorr dhe shurdh? Ja, e tillë është verbëria ime!

Nuk shoh askënd tjetër veç Zotit, por Zotin e shoh. A nuk vjen kjo nga ashku im? Thuaj!

O Zot, ti sheh, mos më pandeh qorr edhe ti! O Zoti im, në favorin e të cilit mbështetem, unë s'ndahem prej teje!

Jusufit Besnik i tregove një ëndërr dhe ai i besoi asaj.

Po ashtu, favori yt më tregoi një ëndërr mua. Ato lutjet e mia të pafund nuk ishin lodër!

Por njerëzit nuk i dinë të fshehtat e mia dhe fjalët e mia i pandehin përçartje.

Kanë edhe të drejtë. Kush mund ta dijë enigmën e botës së fshehtë përveç Zotit, i cili i di fare mirë enigmat dhe që i mbulon plotësisht të metat?"

Armiku tha: "Xhaxha, pse e kthen fytyrën nga qielli? Ktheje nga unë dhe fol drejt!

A u çmende që bie në gabime të tilla dhe nga ashku pretendon për afërsi ndaj Zotit?

Ti je dikush që i ka vdekur zemra... Me ç'fytyrë e mban fytyrën drejt qiellit?"

Për shkak të kësaj ngjarjeje, në qytet u bë zhurmë e madhe. Kurse ai musliman lutej:

"O Zot, mos e turpëro këtë robin tënd! Edhe sikur të kem bërë gjë të keqe, mos ia zbulo të fshehtën time popullit!

E di, në netët e gjata ndenja e t'u luta ty me qindra përgjërime!

Para popullit kjo s'ka asnjë vlerë! Ata s'e dinë këtë! Por si një qiri i ndezur pranë teje, i dukshëm për ty!"

Daudi (a.s.) i dëgjon fjalët e të dy armiqve dhe e merr në pyetje paditësin.

Me të dalë jashtë nga shtëpia, pejgamberi Daud tha: "Ç'është, ç'ka ndodhur?"

Paditësi tha: "O pejgamberi i Zotit, më ndihmo! Kau im ka hyrë në shtëpi të këtij

Dhe ky e ka therur. Pse e ka therur, pyete e të të tregojë!"

Daudi e pyeti të padituri: "O bujar, pse e there kaun që ishte haram për ty?

Vetëm mos fol budallallëqe, trego prova dhe kjo çështje të gjykohet e të marrë fund!"

Burri tha: "O Daud, ka shtatë vjet që i lutem natë e ditë Zotit:

"O Zot, dua një rizk hallall dhe pa mundim!"

Burra e gra, të gjithë ma dinë lutjen dhe thirrjen time, madje këtë e tregojnë edhe fëmijët!

Pyet kë të duash të ta thotë menjëherë!

Pyeti njerëzit edhe hapur, edhe fshehur dhe kuptoje se si është lutur ky varfanjak me këtë hirkë të vjetër, ç'ka thënë!

Pas këtyre lutjeve e thirrjeve veç kur pashë që në shtëpi më kishte hyrë një ká!

Dhe m'u errën sytë, por jo për të ngrënë, por nga gëzimi se m'u pranua lutja!

Zoti që m'i di mungesat, ma pranoi lutjen dhe unë e thera kaun si falenderim për të!

Daudi (a.s.) gjykon se personi që e ka therur kaun nuk ka të drejtë.

Daudi i tha: "Laji duart nga këto fjalë dhe sill prova ligjore për çështjen tënde!

A e sheh me vend ti që të jap një gjykim pa prova e të pambështetur dhe të vë në këtë qytet një zakon të mbrapshtë?

Kush ta fali kaun? A mos e bleve, a mos e trashëgove? Si u del për zot të mbjellave, a mos i mbolle ti? Po t'i kesh mbjellë ti, janë të tuat!

Edhe fitimi u ngjet të mbjellave. Po s'mbolle, s'ke të drejtë t'i dalësh për zot!

Po të kesh mbjellë, korr, është e jotja. Përndryshe, kuptohet pa diskutim se ke bërë padrejtësi, se s'ke të drejtë!

Ec, mos fol mbarë e prapë, jepja mallin këtij muslimanit. Po të mos kesh para, merr borxh dhe mos fol kot!"

I padituri tha: "Sovrani im, siç flasin qortuesit, ashtu po flet edhe ti!"

I padituri ankohet e qahet nga gjykimi i Daudit (a.s.).

Dhe ra në sexhde dhe tha: "O Zot që më ke parë sa të jam lutur e përgjëruar, jepja atë dritë edhe zemrës së Daudit!

Dritën që ke lëshuar në zemrën time, lëshoje edhe në zemrën e tij, o Zoti im mirëbërës!"

Pasi tha këto fjalë, nisi të qajë me të madhe dhe bëri një të qarë të tillë që ia luajti Daudit zemrën vendit!

"O ti që ngre çështjen e kaut, më jep afat dhe mos këmbëngul në gjykimin e kësaj çështjeje!

Të mbyllem në vetmi, të fal namaz dhe ta pyes Zotin për këtë situatë dhe të fshehtat e saj!

Në namaz lidhem para Zotit tim, shfaqet e fshehta "namazi është drita e syve të mi", kjo është shprehia ime.

Dritarja e zemrës sime është e hapur me kënaqësi e hare. Favori i Zotit vjen atje pa ndërmjetësues.

Favori dhe mëshira e Zotit vijnë nga lënda ime, nga e vërteta ime dhe më hyjnë në shtëpi nga dritarja.

Shtëpia që s'ka dritare, është xhehennem. O rob i Zotit, baza e fesë ka hapur dritare.

Mos ia vër sëpatën ashtu çdo pylli. Bjer me sëpatë për të hapur dritare!

Apo s'e di se drita e këtij dielli përbëhet prej reflektimit të diellit të së vërtetës jashtë mbulesave?

Ti e di se dritën e këtij shikimi të jashtëm edhe kafsha e sheh. Në këto kushte, ç'kuptim ka që unë t'i them Ademit (njeriut) "Kerremna, pa dyshim, Ne e bëmë njeriun të përsosur e të nderuar"?

Unë jam një diell i zhytur, i mbytur në dritëra. Unë s'e veçoj dot veten nga dritërat!

Unë mbyllem për adhurim dhe fal namaz për t'ia mësuar popullit.

Unë e hedh këmbën shtrembër që kjo botë të drejtohet. O trim, "lufta është mashtrim"!

S'kishte leje, përndryshe Daudi këto sekrete i derdhte dhe shpërndante, ngrinte pluhur nga deti i të fshehtës!

Ndërsa Daudi fliste gjëra të tilla, ndërsa tentonte ta digjte mendjen dhe arsyen e popullit,

Dikush nga prapa, e tërhoqi duke i thënë "s'kam dyshim në njësinë e tij".

Daudi erdhi në vete, e preu fjalën shkurt, i mbylli buzët dhe u nis për tek vendi ku do të mbyllej në adhurim.

Daudi mbyllet në vetmi me qëllim që e vërteta të dalë në shesh.

Daudi e mbylli portën dhe shkoi me nxitim në vendin ku do të mbyllej në adhurim dhe u drejtua në mihrab, në vendin ku do t'i pranohej lutja.

Zoti ia njoftoi të vërtetën e kësaj pune dhe ç'pati për t'i treguar, ia tregoi plotësisht. Edhe Daudi e kuptoi si qëndronte puna, e mori vesh se nga kush do të merret shpagim dhe se kush e meriton të dënohet.

Të nesërmen, dy personat në gjykim dhe populli erdhën dhe u rreshtuan para Davudit.

Paditësi e përsëriti ankesën dhe tha shumë fjalë të rënda.

Davudi vendos në dëm të pronarit të kaut dhe i thotë "ti hiq dorë nga ky ka"; atëherë, pronari i kaut e qorton Daudin (a.s.).

Daudi i tha pronarit të kaut: "Pusho, lëre këtë çështje, bëja hallall kaun këtij muslimani dhe shko!

O trim, meqë Zoti nuk e hapi të fshehtën tënde, falenderoje Zotin për këtë dhe hesht!"

I zoti i kaut nisi të flasë e të bërtasë: "Ç'vendim është ky, ç'lloj drejtësie është kjo? A mos do të kurdisësh ndonjë sheriat të ri për mua?

Drejtësia u përhap në botë; me drejtësinë tënde, toka dhe qielli u vesh me aroma të mira...

Ky dëmin nuk u është dhënë as qenve të verbër. Nga kjo padrejtësi e përdhunë, guri e mali u nxenë dhe u çanë!

O njerëz! ejani e shiheni padrejtësinë!"

Daudi i thotë pronarit të kaut: "Të gjithë mallin dhe pasurinë atij jepja!"

Pastaj Daudi i tha: "O inatçi, falja manjëherë atij tërë mallin dhe pasurinë!

Përndryshe, po të them se do të jetë më keq për ty se ka për të të dalë në shesh padrejtësia dhe mundimi që ke bërë!"

Pas këtyre fjalëve, burri nisi t'i hedhë dhé kokës e t'i shqyejë rrobat duke i thënë Daudit: "Çdo çast e po e shton më shumë padrejtësinë!"

Dhe vazhdoi edhe më ta qortonte dhe shante Daudin, prandaj Daudi e thirri përsëri dhe i tha:

"O njeri me fatin të qorruar, meqë je pa fat, dalngadalë filluan të bien errësirat.

Për një gomar si ti janë të tepërta edhe plehërat dhe kashta! Megjithëkëtë, ti prapë mbahesh më të madh!

Ec tutje, edhe fëmijët e tu janë skllevër të tij, edhe gruaja jote! Mos fol më!"

Paditësi kishte marrë nga një gur në secilën dorë dhe rrihte me to gjoksin dhe, ngaqë s'dinte ç'bënte, ecte poshtë e përpjetë.

Edhe populli nisi ta qortonte Daudin. Se ata nuk e dinin se ç'kishte në zemrën e paditësit!

Po qe se një njeri është ngritur përpjetë si fije kashte, është bërë maskara, si mund ta dallojë viktimën nga mizori?

Ai që e dallon viktimën nga mizori është personi që ia ka këputur qafën nefsit mizor.

Ndryshe, personi që i është nënshtruar nefsit tejpërtej, për shkak të çmendurisë së tij, u bëhet armik viktimave.

Qeni gjithmonë sulmon të varfërin, të dobëtin dhe, po gjeti rast, edhe e kafshon.

Grabitja e gjahut nga fqinjët është turp për luanët, jo për qentë;

Ai që i falet mizorit, të gjithë personat që vrasin viktimën, dalin nga pusia dhe sulmojnë qenërisht...

Duke iu drejtuar Davudit, i thanë: "O pejgamber i zgjedhur, o person i dhembshur për ne,

Kjo s'të ka hije ty, sepse është një padrejtësi krejt e hapur. E shkatërrove rëndë një të pafajshëm pa pasur asnjë faj!"

Daudi (a.s.) e thërret popullin në fushë për ta nxjerrë në shesh këtë gjë të fshehtë, për ta treguar hapur dhe për të hedhur poshtë provat e sjella.

Daudi tha: "O miq, erdhi koha që të dalë në shesh ajo gjëja e fshehtë.

Ngrihuni të gjithë që të dalim jashtë qytetit dhe ta mësojmë atë sekret të fshehtë.

Në filan fushë ka një pemë të madhe me degë të shumta të trasha e që janë ndërthurur me njëra-tjetrën.

Ka lëshuar krahë e gjethe, ka mbuluar një vend të gjerë, kurse rrënja i është hapur përdhe; ja nga rrënjët e asaj peme më vjen mua erë gjaku!

Në rrënjën e asaj peme të bukur ka gjak. Ky njeri fatkeq ka vrarë zotërinë e vet nën këtë pemë.

Butësia e Allahut e fshehu gjer tani këtë. Mirëpo ky sharlatan nuk falenderoi fare për këtë!

Familjes dhe fëmijëve të zotërisë nuk u dha gjë as në nevruze, as në bajrame.

Nuk i pyeti dhe kujtoi qoftë edhe me një kafshatë hallet e atyre të varfërve, e atyre të pashpresëve nevojtarë, as të drejtat e tyre të vjetra, madje, nuk i solli ndërmend.

Dhe tani ky njeri i mallkuar e hedh poshtë për një ka birin e tij.

Vetë po e ngre perden e mëkatit të vet kurse Zoti ia mbulonte.

Në këtë kohë të keqe, qoftë qafir, qoftë mëkatar, çdo njeri gris perden e vet.

Padrejtësia mbetet e fshehtë mes enigmave të shpirtit (të jetës), por është mizori ai që e vë atë para popullit!

Dhe e tregon vetë veten duke thënë: Pa shihni unë kam brirë, shiheni kaun e xhehennemit në këtë botë!"

Duart dhe këmbët e mizorit dëshmojnë edhe në këtë botë për të fshehtën e tij.

Dora dhe këmba dëshmojnë edhe në këtë botë për gjënë që ke fshehur.

Gjëja në zemër që të nxit: "Thuaji gjërat ku ke bindje, mos i fshih!" të ngulet në kokë.

Sidomos në atë kohë kur nxehesh kur fillon të flasësh me vete, t'i nxjerr në shesh fije e për pe gjërat që ke fshehur.

Mundimi në padrejtësi të ngulet në kokë në këtë botë, bëhet si një i ngarkuar me punë për këtë gjë dhe u thotë duarve dhe këmbëve ta nxjerrin në shesh, të thonë ç'ka bërë.

Gjëja që ke fshehur brenda e merr në dorë gjeminë e të fshehtës tënde dhe, sidomos kur të jesh nxehur e të kesh marrë hov, e zvarrit dhe e çon tutje si të dojë.

Kjo do të thotë se Zoti vë një të ngarkuar me punë në kokë të personit që bën padrejtësi, dhunë dhe të këqija, me qëllim që ta nxjerrë fushave gjënë që e fsheh ai, ta ngulë si flamur dhe t'ia tregojë botës.

Zoti që e bën këtë është i aftë që edhe në ditën e grumbullimit pas ringjalljes, të krijojë të ngarkuar me punë që t'ia nxjerrin në shesh të fshehtën.

Fundja, o njeri që në padrejtësi, mizori e urrejtje ke kaluar nga dora në dorë, je njohur nga të gjithë se ç'je, ç'nevojë ka për dëshminë e duarve e këmbëve?

Nuk ka nevojë për të ta përhapur përreth se sa i keq dhe i dëmshëm je; çdo njeri e di botën tënde të brendshme të përbërë prej zjarri!

Nga nefsi, vetvetja jote, çdo çast përhapen qindra shkëndija që thonë: "Shihmëni mua, unë jam nga të xhehennemit!

Unë jam pjesë e zjarrit, ja, po shkoj në origjinë! Unë nuk jam dritë që të shkoj te Zoti!"

Ky është si mizori që nuk njeh të drejtë e ndershmëri. Ua hyri gjithë atyre dredhive për një ká!

Kurse ai kishte pasë marrë qindra qé e deve nga zotëria i tij. Or babë, ja kjo gjë është ajo që ti i thua nefs!

Ky mizor qoftë edhe një ditë nuk e ktheu fytyrën nga Zoti e të qante, të rërıkonte. Qoftë edhe një herë s'i doli nga goja me dashuri dhe dhimbje thirrja "O Zot!"

Nuk tha: "Allahu im, kënaqe armikun tim! Unë i bëra dëm, por ti bëji të mirë!

Edhe nëse vrava gabimisht një njeri, shpërblimi i tij u përket të afërmve të mi. Qysh nga dita e Elestit, fjalës mes tonë, ti je i afërti im!"

O shpirt i lirë! Ti i jep atij margaritarë që të bëjë pendesë, që të lutet të gjykohet, kurse ai s'të jep ty as gurë që t'i biesh kokës! Ja gjer ku shkon maturia e nefsit!

Njerëzit shkojnë e mblidhen nën atë pemë.

Kur populli nisi të dalë nga qyteti për të shkuar te ajo pema, Daudi u tha: "Në fillim lidhjani duart këtij mizori

Dhe pastaj t'ia vëmë në shesh fajin, ta ngulim në fushë flamurin e drejtësisë!"

Pastaj tha: "Or qen, ti ia vrave të atin këtij njeriu. Ti ishe skllavi i atij personi, prandaj ke hyrë në gjak me të!

Vrave zotërinë tënd dhe pastaj ia pushtove mallin e pasurinë. Por Zoti s'e nxori në shesh këtë!

Ajo që ti e quan gruaja jote, ishte skllavinja e tij. U bashkove me të dhe e bëre këtë punë të keqe!

Ç'të kenë lindur prej saj, meshkuj e femra, janë trashëgimtarët e tij.

Sepse ti je një skllav, e ke për detyrë të punosh, kurse çdo fitim është i tij. A deshe sheriat, urdhëro një sheriat të përsosur dhe ec para!

Ti e vrave këtu zotërinë tënd ndërsa ai qante me të madhe. Në këtë vend ai të lutej: "Aman, mos!.."

Pe një fantazmë të frikshme dhe u frikësove... dhe, nga nxitimi, bashkë me kokën e njeriut të shkretë, gropose në dhe edhe thikën!

Ja, këtu është e groposur koka, edhe thika. Eja, gërmoni këtu!

Në thikë është i shkruar edhe emri i këtii qeni. Ja, të tillë hile e të tillë mizori i bëri ky zotërisë së tij!"

E gërmuan vendin, e gjetën edhe thikën dhe e nxorën, edhe kokën e prerë!

Populli briti me të madhe! Që të gjithë prenë brezat dhe pohuan besimin.

Pastaj i tha therësit të kaut: "Eja këtu ti, që ke të drejtë, merre hakun nga ky faqezi!"

Pasi e tregoi këtë provë, Daudi (a.s.) urdhëroi të vritet katili.

Urdhëroi dënimin identik të fajtorit, domethënë vrasjen e tij me të njëjtën thikë. Çfarëdo hile që të bësh, a mund të shpëtosh nga dija e Zotit?

Butësia e Zotit pret, jep afat, por kur njeriu e kalon masën, puna ndërron, del në shesh.

Gjaku nuk fle. Zemrat bëhen kureshtare ta hetojnë atë, ta zgjidhin nyjen.

Drejtësia e Zotit që është sovrani i ditës së kiametit, shfaqet nga zemra e këtij apo e atij.

Pyetjet kureshtare "filani ç'u bë, si e ka gjendjen, kush e vrau, vallë" shpërthejnë nga zemrat e këtij apo atij siç shpërthen nga toka fara e mbjellë e të lashtave!

Kureshtjet ndër zemra, hetimet, bisedat mbi çështjen janë gjithë po vlimi i atij gjaku.

Pasi doli në shesh e fshehta e atij njeriu, mrekullia e Daudit u përhap në popull; ndërsa ishte një gradë, kjo mrekulli u njoh në popull pothuaj dy gradë!

Çdokush bënte sexhde kokëzbuluar me ballin në tokë

Dhe thoshte: "Ne paskemi qenë qorra qysh në lindje! Prej teje pamë qindra gjëra të çuditshme.

Guri, duke shkuar në luftë së bashku me Talutin, të foli ty, të tha merrmë mua!

Ti erdhe me një hobe dhe tre gurë në dorë, qindramijëra njerëz i përleshe me njëri-tjetrin, i shkatërrove!

Gurët e tu u ndanë në qindramijëra copë dhe çdo copë piu gjakun e një armiku.

Hekuri u zbut si qiri në dorën tënde, me të bëre mburoja e parzmore të cilat u përhapën në botë dhe u njohën nga të gjithë.

Malet t'u bënë ty tekste falenderuese, bashkë me ty kënduan psallme!

Me fjalën tënde u hapën sytë e shpirtit të qindramijëra vetëve, që u përgatitën për botën e fshehtë.

Por mrekullia më e fuqishme e jotja është kjo: Ti u fal njerëzve jetë dhe kjo falje është e vazhdueshme.

Fundja, kjo është edhe fryma e të gjitha mrekullive: T'i falësh të vdekurit jetë të amshuar!"

Mizori u ekzekutua, gjithë bota u ringjall! Dhe të gjithë njerëzit iu bënë së pari Zotit rob!

Nefsi (vetvetja, subjekti, egoja) i ngjet atij që theri kaun, kurse therësi është mendja.
Daudi është Zoti ose zëvendësi i Zotit, shehu.
Mizori mund të vritet me ndihmën e tij.
Rizku i pallogaritur, i pafituar me punë,
mund të shtihet në dorë me ndihmën dhe bujarinë e tij;
në sajë të tij, njeriu mund të pasurohet e të arrijë lumturinë.

Vrite nefsin dhe ringjalle botën. Nefsi ka vrarë zotërinë e vet; ti bëje atë rob, skllav të vetes tënde!

Eja në vete, ai që ngriti padinë e kaut është nefsi yt; e ka vënë veten në vend të zotërisë, mbahet më të madh!

Ai që e vrau kaun është mendja jote. Eja, më në fund, mos e moho atë që vrau kaun-trup!

Mendja është një rob, është një skllav. Gjithmonë kërkon nga Zoti një rizk pa mundim, kërkon të mira tabakë-tabakë!

Me çfarë ka lidhje furnizimi i tij me rizk pa bërë mundim? Me vrasjen e kaut që është thelbi i të keqes.

Nefsi thotë: "Si e vret kaun tim?" Sepse nefsi është ká, kurse trupi, trajta e tij.

Mendja e cila është i biri i të atit, ka mbetur nevojtar, nefsi katil e gjakatar është bërë zotëri, ka dalë në krye.

A e di se ç'është rizku pa mundim? Ushqimi i shpirtrave, rizku i pejgamberëve.

Por arritja e kësaj varet nga vrasja e kaut. Thesari është brenda kaut, o ti që kërkon thesar e që gërmon tokën për këtë!

Dje pata ngrënë pak diçka, prandaj nuk e tregoj dot siç duhet. Ndryshe, e tregoja plotësisht, frerët ia jepja në dorë kuptimit.

Ndërkaq fakti që them se dje pata ngrënë një gjë, është përrallë. Sepse ç'të vijë, nga ajo shtëpi e fshehtë vjen.

Nëse nga sybukurit kemi mësuar lojëra e përdredhje, pse ua ngulim sytë shkaqeve?

Edhe shkaqet kanë shkaqe të tjera. Mos shih shkakun, por atë!

Pejgamberët erdhën për t'i mënjanuar shkaqet. Mrekullitë e tyre i çuan gjer në yllin Saturn.

E ndanë detin përgjysmë pa shkaqe e pa pretekste, gjetën turrë gruri pa mbjellë.

Nga përpjekjet e tyre, kokrrat e rërës bëheshin miell. Leshi i dhisë u bë mëndafsh ibërshim në duart e tyre!

I gjithë Kur'ani i kushtohet eliminimit të shkaqeve. E tregon pa pushim lartësimin sublim të pejgamberit në dukje i varfër dhe shkatërrimin e Ebu Lehebit gjithashtu në dukje i lartë e fisnik!

Zogjtë Ebabil hodhën dy-tri gurë dhe e thyen gjithë atë ushtri të Etiopisë!

Një gur i hedhur nga një zog që fluturon në lartësi, e shpon dhe e bën vrima-vrima elefantin!

Thuhet që bjeri me bishtin e kaut të therur njeriut të vrarë, që të ringjallet menjëherë, të ngrihet me gjithë qefin,

Që gryka e prerë të lëvizë nga vendi dhe t'ua kërkojë gjakun atyre që ia kanë derdhur!

Sa e sa gjëra të tjera ka si këto... Kur'ani i hedh poshtë fund e krye shkaqet e tyre.

Por kuptimi i këtyre nuk është gjë që mund ta bëjë mendja e cila e zgjat punën. Bëju rob Zotit, adhuroje Zotin dhe këto kanë për të t'u zbuluar.

Mendja e personit që është kapur dhe mbahet pas filozofisë, ka mbetur e lidhur pas gjërave të kuptueshme me anë të mendjes. Por personi i pastër e i dëlirë u bë kalorësi i vetëm i mendjes së mendjes (i mendjes së përgjithshme).

Mendja e mendjes është përmbajtje, kurse mendja jote është lëvozhgë. Stomaku i kafshës kërkon gjithmonë lëvozhgë.

Kush kërkon përmbajtje, nuk e do lëvozhgën, mërzitet dhe neveritet prej saj; përmbajtja është hallall për njerëzit e pastër, për njerëzit e pastër!

Mendja e cila është lëvozhgë, mundet ta kuptojë një punë vetëm me qindra prova dhe argumente! Por a hedh mendja e përgjithshme hapin në rrugën që s'e di se është e drejtë?

Mendja rri e shkruan, i mbush defterët e i nxin nga kreu në fund. Kurse mendja e mendjes e mbush tërë botën me hënën, e ndriçon!

Mendja e mendjes ka shpëtuar edhe nga e zeza, edhe nga e bardha. Drita e hënës së saj është përhapur edhe në zemër, edhe tek ti.

Të zezën me të bardhën, mendja e pjesshme i ka përftuar prapë nga fuqia, nga nata e Kadrit që përshndrit si yll dhe e ndriçon botën.

Qesja dhe torba e kanë vlerën te floriri; ç'vlerë kanë qesja dhe torba që s'kanë flori brenda?

Kështu, edhe vlera e trupit ekziston me shpirtin, por edhe vlera e shpirtit ekziston me dritën e dhënësit të shpirtit!

Po qe se shpirti do të ishte i gjallë pa dritë, a do t'u thuhej qafirëve (mohuesve) "të vdekur"?

Eja në vete e fol, fol që aftësia për të folur gërryen rrugën e lumit që të rrjedhë në kohët pas nesh!

Në çdo periudhë gjendet dikush që të flasë, të thotë fjalë; gjendet, por fjalët e të shkuarve janë më të dobishme.

O ti që falenderon, a nuk dëshmuan Tevrati, Ungjilli dhe Zeburi për drejtësinë e Kur'anit?

Kërko një rizk pa mundim dhe me sasi të pamatë në mënyrë që Xhebraili të të sjellë mollë nga xhenneti.

Madje pa të dhembur koka nga fjalët e kopshtarit! Që të furnizohesh nga i zoti i xhennetit pa rënë në mundimin për të siguruar bukën!

Sepse dobia dhe shija në bukë është mirësi e Zotit. Po të dojë, ta jep atë lëvozhgë të dobishme, domethënë, bukën, pa ndërmjetësim.

Trajta e bukës është sofër për dobinë, kënaqësinë dhe shijen te buka. Por ngrënia e bukës pa sofër është e mirë e posaçme për veliun, të urtin e Zotit!

Si mund ta përftosh ti rizkun e jetës me punë dhe përpjekje pa qenë ndihma dhe mirësia e shehut, Daudit tënd?

Po të pa nefsi se po ecën bashkë me shehun, se po e ndjek atë, të nënshtrohet ty me zor.

Edhe i zoti i kaut, me ta kuptuar fjalën e Daudit, u nënshtrua.

Po t'u bë mik shehu, në gjueti, mendja jote triumfon mbi nefsin qen.

Nefsi është një kuçedër me qindra dredhi dhe forca, kurse fytyra e shehut është një smerald i mbajtur para syve të kuçedrës.

Po deshe ta bësh rob të zotin e kaut, ngaje atë tutje me shkop si gomerët, o njeri i pasjellshëm!

Po iu afrua veliut të Zotit, gjuha i shkurtohet nefsit njëqind arshin.

Ai ka njëqind gjuhë dhe në çdo gjuhë, një fjalor hilesh dhe dyfytyrësish që s'tregohen!

Kau nefs tha fjalë shprehëse që bëjnë kauzë, solli qindramijëra argumente dhe prova të pasakta.

Gjithë qytetit ia mbushi mendjen, përveç padishahut. Ai nuk i ra dot rrugës së padishahut që di çdo gjë!

Në dorën e djathtë të nefsit ka tesbije dhe Kur'an, kurse në bel ka të fshehur hanxhar dhe shpatë!

Mos u mashtro nga mus'hafi i tij dhe nga dyfytyrësia e tij! Mos e bëj atë shok të rangut e të gjendjes tënde!

Të çon ty në anë të hauzit gjoja për të marrë abdest dhe të hedh mu në fund të ujit!

Ndërsa është dritësore dhe një kërkuese e mirë e të drejtës dhe të vërtetës, mendja përse mundet nga nefsi errësinor?

Pse? Nefsi është në vendin e vet, në shtëpinë e vet. Kurse mendja është endacake! Edhe qeni, madje, në portën e vet bëhet si luan i tmerrshëm!

Por duro që luanët të shkojnë në pyll dhe atëherë u besojnë atyre këta qenër të verbër!

Si ta dijë qytetari hilen e nefsit, rrengun e trupit? Ai mund të ndëshkohet vetëm me anë të frymëzimit të ardhur zemrës!

Kush të jetë lloji i tij, me atë bëhet mik, përveç Daudit që është shehu yt!

Sepse ai e ka shndërruar ekzistencën e vet. Te ai që Zoti e bën konfident të postit të vet afektiv, nuk mbetet më gjini trupore.

Përgjithësisht populli është i metë, i kufizuar brenda kësaj bote; atje s'ka të meta, varësi dhe dyshim që të jetë mik me të tillin.

Çdo njeri i ulët e i poshtër pretendon të jetë Daud dhe personat që s'kuptojnë, ngjiten pas tij!

Zogu kokëtrashë dëgjon imitimin e zërit të zogut që bën gjahtari dhe për në atë anë fluturon e shkon.

Ai që, megjithëse s'është Daud, pretendon se është i tillë, nuk e dallon dot gjënë që është malli i vet nga gjëja që e ka marrë prej tjetrit, ai është i mbrapshtë, mëkatar. Eja në vete dhe, edhe sikur të jetë një njeri shpirtëror, ik prej tij!

Pranë tij, njeriu i shpëtuar me personin e shpëtuar prej tij janë një. Edhe sikur të pretendojë se e ka arritur të vërtetën me sy, është me dyshim.

Edhe sikur ky njeri të jetë pranë njerëzve vetë zgjuarsia, është kokëtrashë nëse tek ai mungon ky kuptim, kjo aftësi dallimi!

Eja në vete dhe ik siç ikën dreri nga luani! O trim i ditur, kurrsesi mos vrapo pranë tij!

Isai (a.s.) ikën në mal nga kokëtrashët.

I biri i Merjemes, Isai, po ikte me vrap për në një mal sikur të deshte të derdhte gjakun e një luani dhe prandaj ikte!

Njëri i shkoi pas me vrap dhe i tha: "Të qoftë për mirë, askush s'po të ndjek pas, pse po ikën kështu si një zog?"

Isai vraponte aq me nxitim, që nga nxitimi nuk i dha dot as përgjigje.

Njeriu vrapoi për një farë kohe pas Isait, nuk iu nda dhe i thirri me të madhe:

"Për hir të Allahut, qëndro qoftë edhe për një çast! Pse ikën? U shqetësova!

Pas nuk ke as luan, as dushman... S'ke shkak as për t'u frikësuar prej diçkaje, as për t'u dridhur prej një gjëje. Pse vrapon për në atë anë, nga kush ikën, o bujar?

Isa i tha: "Po iki nga një kokëtrashë budalla! Ec, mos më pengo, ta shpëtoj veten!"

Njeriu e pyeti: "A s'je ti Mesihu që hap sytë e qorrit, veshët e shurdhit?"

Isai i tha: "Po, unë jam!" Burri i tha: "A s'je sovrani ti që je vendi i magjive të botës së fshehtë,

Që, kur ia këndon të vdekurit atë magji, e ringjall atë duke e bërë të hidhet përpjetë si luani që ka gjetur gjah?"

Isai i tha: "Unë jam!" Burri i tha: "O fytyrëbukur, a s'je ti që bën zogj prej dheu?"

Isai i tha: "Po, unë jam!" Burri i tha: "Mirë, atëherë, o shpirt i pastër, nga kush ke frikë kur bën atë që do?

Kur janë kaq të shumta mrekullitë e tua në botë, kush është ai që s'është robi yt?"

Isai i tha: "Betohem në personalitetin e pastër të Zotit që e ka krijuar trupin e njeriut të pashembullt, që e ka krijuar shpirtin qysh në pafillim...

Për hir të individualitetit të pastër dhe atributeve të tij... Edhe qielli, madje, është bërë i pasionuari i tij!

Atë fjalë magjike, atë Emrin e Madh ia këndova qorrit, iu hapën sytë; ia këndova shurdhit, i dëgjuan veshët.

Ia këndova malit me gurë, u ça gjer në kërthizë...

Ia këndova të vdekurit, u ngjall. Ia këndova gjësë që s'ishte asgjë, që s'kishte trup, doli në shesh, u bë një gjë!

Por zemrës së kokëtrashit, budallait, torollakut, njëqind herë i këndova, nuk bëri dobi,

U pre shkëmb mermeri, nuk bëri asnjë efekt mbi të. Pothuajse u kthye në rërë; është e pamundur që prej tij të mbijë diçka!"

Njeriu i tha: "Cila është urtësia që emri i Zotit pati efekt mbi qorrin, shurdhin dhe të vdekurin dhe nuk pati efekt mbi kokëtrashin?

Edhe ato janë të meta, edhe kjo është e metë. Pse të veprojë mbi ta e të mos veprojë mbi këtë?"

Isa i tha: "Kokëtrashësia është persekutim i Zotit. Sëmundja, verbëria nuk janë persekutim, janë një rënie nga shëndeti.

Rënia nga shëndeti, sëmundja, e meta janë gjëra për të cilat i vjen keq edhe njeriut, edhe Zotit. Por kokëtrashësia është një e metë e tillë që edhe kokëtrashit i sjell dëm, edhe atij që bisedon me të!

Mali që i ka rënë kokëtrashit është vula e Zotit. Eshtë e pamundur t'i gjendet shpëtim!"

Siç ikte Isai, ik edhe ti prej kokëtrashit! biseda me kokëtrashin derdhi shumë gjakra!

Ajri e tërheq ujin dalngadalë dhe e merr, apo jo! Edhe kokëtrashi kështu na e vjedh fenë, na e merr!

Ashtu siç i ikën nxehtësia njeriut që e ka vënë bythën mbi gur dhe pastaj merr të ftohtë, edhe kokëtrashi e vjedh nga ju nxehtësinë, pasionin, dëshirën dhe ju jep ftohtësirë!

Ikja e Isait nuk është nga frika. Ai, fundja, ishte i sigurt, por pati ikur për t'ju dhënë mësim juve.

Edhe sikur erërat e ftohta të mesdimrit ta mbushin tërë gjithësinë, a kanë ç'i bëjnë diellit?

Kokëtrashësia e popullsisë së Sebeas; kështillat e pejgamberëve nuk ndikojnë mbi ata kokëtrashë.

Në mendje më erdhi historia e Sebeasve. Për shkak të kokëtrashësisë, flladi i mëngjesit u ishte kthyer në murtajë.

Siç ke dëgjuar nga përrallat e fëmijëve, Seba ishte një qytet shumë i madh.

Fëmijët thonë përralla, apo jo? Mirëpo në përrallat e tyre ka shumë të fshehta, shumë këshilla.

Në dukje thonë marrëzira, por ti kurrsesi mos i quaj përralla; në të gjitha rrënojat vihu të kërkosh thesare!

Qyteti i Sebeas ishte një qytet shumë i madh, shumë madhështor... Madhësia e tij ishte jo më e madhe se një tepsi!

Ishte shumë i madh, shumë i gjerë, shumë i pashëm... sa një qepë!

Aty ishte mbledhur popullsia e dhjetë qyteteve, por gjithsej bëheshin tre vetë me fytyra të palara!

Atje kishte njerëz pa numërim, por gjithsej bëheshin ata tre vetë që hanin mish kafshe të ngordhur!

Shpirti që s'ka arritur te Zoti, shpirti që s'përpiqet të arrijë te i dashuri, edhe sikur të përbëhet prej mijërash, është vetëm një gjysmë trupi.

Njëri prej atyre tre vetëve shihte shumë larg, por ishte i verbër nga sytë; Sulejmanin s'e shihte, por këmbën e milingonës e shihte!

Tjetri dëgjonte shumë mprehtë, por ishte i shurdhër! Ishte pothuaj një thesar. Brenda s'kishte ar as sa një gjysmë kokrre elbi!

I treti ishte një njeri lakuriq me vendin e turpshëm të hapur, me rrobën me fund të gjatë.

Qorri tha: "Ja, shihni, prej diku po vijnë kalorës. I shoh se të kujt fisi janë dhe prej sa vetësh përbëhen."

Shurdhi tha: "Po, edhe unë ua dëgjova zërat; i dëgjova të gjitha ç'thanë hapur apo fshehur."

Lakuriqi tha: "Frika ime është se, po të vijnë, ma presin fundin e rrobës!"

Qorri tha: "Ja, shiko, u afruan. Ejani të ikim pa ia behur këtu ata, pa na kapur e na rrahur e pa na lidhur pastaj!"

Shurdhi tha: "Me të vërtetë, o miq, poterja afrohet gjithnjë e më shumë, ejani!"

Lakuriqi tha: "Punë e madhe! Po të vijnë, do të lakmojnë, do të ma marrin rrobën.... Unë s'jam aspak i sigurt për këtë!"

E lanë qytetin, dolën dhe shkuan vrap e vrap në një fshat.

Në atë fshat gjetën një shpend të majmë. Shpendi ishte mjaft i majmë, në trup s'kishte thërrime mish, ishte aq i dobët, që...

Ishte një shpend i ngordhur, kockat i ishin holluar nga qukitja e sorrave, i ishin bërë si pé.

E hëngrën atë shpend siç ha luani gjahun... Dhe që të tre u majmën e u frynë si elefantë!

Që të tre u shndërruan në tre copë elefantë të ushqyer, të majmë e të mëdhenj!

Edhe tre të rinjtë ashtu u majmën, ashtu u shëndoshën, që, nga shëndeti i madh, nuk i nxënte bota!

Me kaq shëndoshje, me gjithë atë rradake e me gjithë ato veshë, bashkë me shtatë trupat e mëdhenj, kaluan nëpër të çarën e derës!

Edhe vdekja nuk i shfaqet popullit, edhe rruga e vdekjes është e fshehtë. Edhe vdekja nuk vjen sy më sy... Eshtë një vend daljeje i çuditshëm!

Ja, shih, karvanet janë afruar njëri pas tjetrit dhe po kalojnë e shkojnë nëpër të çarën e fshehtë të asaj porte!

Atë të çarën nuk mund ta gjesh edhe sikur ta kërkosh! Eshtë shumë e fshehtë, por nëpër të kaluan shumë vetë duke i dërguar si dhëndurë në shtëpi të nuses!

Skllavi që sheh edhe atë që ndodhet larg,
shurdhi veshmprehtë, lakuriqi rrobëgjatë.

Shurdhi është dëshirë, kërkesë. E dëgjoi vdekjen tonë, por të vetën s'e dëgjoi, shikimin e vet s'e shikoi.

Qorri është hajduti. Të metën e tjetrit e sheh fije e për pe. Flet anë për anë qorri,

Por syri i tij s'e sheh dot të metën e vet edhe sikur një thërrime të jetë. Por, prapë, të metën e botës e kërkon!

Lakuriqi ka frikë se mos ia presin fundin e rrobës, mirëpo a ka fund njeriu lakuriq që t'ia presin?

Kush jepet pas botës, është edhe i falimentuar, edhe frikësohet. Mirëpo nuk duhet të ketë aspak frikë prej hajdutëve!

Fundja, në botë lakuriq erdhi, lakuriq do të shkojë. Megjithëse është kështu, iu hollua zemra nga frika prej hajdutëve!

Sa qe gjallë, qau e u ngashërye, bërtiti e klithi me të madhe. Dhe kur vdes, habitet nga kjo frikë dhe qesh!

Atëherë e kupton se i pasuri nuk ka asnjë kacidhe..., se i mençuri nuk ka asnjë mençuri!

Kjo frikë në jetë i ngjet frikës së fëmijës i cili e ka mbushur prehrin me copa të thyera saksie, e pandeh veten zot malli dhe ka frikë se mos i humbë, prandaj dridhet për to!

Edhe sikur një copë t'ia marrësh nga ato të saksisë së thyer, fillon të qajë; po ia ktheve prapë, gëzohet, fillon të qeshë!

Pa veshur rrobën e dijes, nuk i jepet rëndësi as të qarës, as të qeshurës së fëmijës!

Edhe kokëtrashi e pandeh mallin e përkohshëm që ka në dorë, si të tijin dhe dridhet për të! Hajde njeri i ulët, hajde!

Në gjumë e sheh veten zot malli dhe frikësohet se mos hajduti ia vjedh thesin!

Por po iu hoq veshi dhe u zgjua, tallet vetë me frikën e vet!

Kësaj i përngjet edhe frika e dijetarëve që zotërojnë mendjen dhe diturinë e kësaj bote!

Për këta të mençur që zotërojnë teknikën dhe mjeshtëritë, Zoti ka thënë në Kur'an: "Ata s'dinë gjë!"

Secili kapet pas pandehmës se tek ai ka dije dhe e zë frika se dikush ka për t'ia vjedhur!

"Po ma marrin kohën" - thotë. Mirëpo koha e personit që arrin një dobi, një fitim, nuk ndodhet tek ai!

Thotë se njerëzit e kanë penguar prej pune, por shpirti i tij është zhytur në papunësi gjer në gryke!

Njeriu lakuriq thotë rri duke e hequr zvarrë rrobën dhe s'e di se si do ta shpëtojë fundin nga kthetrat e tyre!

Edhe dijetari njeh qindramijëra lloje njohurish, por mizori s'njeh veten e vet!

E njeh ndjeshmërinë e çdo elementi, por, kur vjen puna për ndjeshmërinë e vet, kthehet në gomar!

O ti, dijetar, ti thua se i njeh gjërat që janë xhaiz nga gjërat që s'janë xhaiz, ama s'di gjë nëse vetë je apo jo xhaiz, nëse vlen për diçka!

Kjo është në vend, drejt... Kjo nuk është në vend, shtrembër... Këtë e di; e di, por shih edhe nga vetja nëse je i drejtë apo i shtrembër!

Cila është vlera e çdo cope basme a stofe? E di, por vlerën tënde s'e di! Kjo është kokëtrashësi!

I njeh yjet që ndjellin mbarësi dhe yjet që ndjellin prapësi. Po ti, a je mbarësindjellës apo prapësindjellës? As që e sheh këtë!

Kjo është fryma e të gjitha njohurive. Por duhet të dish se kush do të jesh dhe ç'do të bëhesh ditën e grumbullimit pas ringjalljes!

E njohe bazën e fesë, por shihe dhe mësoje se si e ke origjinën, tharmin ti vetë!

Për ty është më mirë që nga këto dy baza, të dish tënden, o njeri i madh!

Qyteti i Sebeasve është i bukur
por ata nuk falenderojnë për këtë!

Origjina e Sebeasve ishte e keqe, tharmi, i pistë! Ata iknin nga shkaqet për t'iu afruar Zotit!

Zoti u kishte dhënë atyre shumë sende, shumë vreshta e kopshte, djathtas e majtas u kishte falur gjithato të mira për kënaqësi e qetësi.

Nga bollëku i frutave që derdheshin nga pemët, rruga ngushtohej, kalimtarët bëheshin që të mos kalonin dot!

Frutat e derdhura përtokë mbulonin rrugën dhe udhëtari habitej nga të kalonte!

Po qe se dikush vinte një sepet mbi kokë dhe kalonte nën pemë, sepeti i mbushej pa i shkundur pemët.

Frutat askush s'i shkundte, s'i rrëzonte; ato rrëzoheshin nga era dhe njerëzve u mbushej e u derdhej prehri nga frutat!

Tufat e frutave vareshin nga degët poshtë dhe fërkoheshin pas kokave dhe fytyrave të të rinjve!

Edhe një njeri i ulët, bile, që punonte në shërbimin e furrave të zjarrit, ishte aq i pasur saqë vinte brezit qemer floriri!

Qentë e shkelnin bukën me këmbë dhe ujqit, nga bollëku i të ngrënave, i kishte zënë sëmundja e mungesës së oreksit!

Edhe qyteti ishte i sigurt nga hajduti dhe ujku, edhe fshati. Edhe dhia kishte arritur të mos frikësohej nga ujqit e mëdhenj!

Po të tregoj për të mirat e tyre që u shtoheshin ditë për ditë, gjërat që kishin arritur ata,

Fjalët e mëdha mbeten pas. Pejgamberët u patën thënë atyre: "Bëhuni të drejtë, veproni drejt!"

Sebeasve u vijnë pejgamberë për t'i këshilluar; ata u kërkojnë pejgamberëve mrekulli.

Në Seba kishin shkuar plot trembëdhjetë pejgamberë që kishin dashur t'u tregojnë udhën e drejtë të padrejtëve dhe mëkatarëve.

Ata u thanë Sebeasve: "Të mirat ju shtohen e ju shumëfishohen përditë, po falenderimi juaj ku është? Edhe sikur gomari i falenderimit të jetë shtrirë e të flerë, ju zgjojeni dhe ngrijeni!

E do mendja që të falenderohet mirëbërësi. Ai që s'falenderon, i hap vetes portën e pakënaqësisë së përjetshme.

Ejani në vete dhe shiheni këtë bujar. Kush jep kaq të mira vetëm për një falenderim?

Zoti i jep njeriut kokë dhe, për falenderim, kërkon prej tij sexhde. I fal këmbë dhe, për falenderim, i kërkon të ulet."

Sebeasit thanë: "Aftësinë tonë për të falenderuar na e mori shejtani dhe iku. U mërzitëm edhe nga falenderimi, edhe nga mirësitë!

Nga këto të mira u velëm aq shumë, saqë as adhurimi na pëlqen, as faji!

S'i duam as të mirat, as kopshtet... s'i dëshirojmë as shkaqet e kënaqësive, as pretekstet e dëfrimeve!"

Pejgamberët u thanë: "Për shkak të një të mete në zemër, njeriu nuk e kupton të drejtën dhe shmanget.

Prandaj të mirat, në përgjithësi, bëhen të meta, sëmundje. Gjella e ngrënë në të sëmurë, a i jep njeriut fuqi?

O kryeneç, para të erdhën shumë të mira të bukura dhe që të gjitha u bënë të këqija, edhe të thjeshtat, madje, u turbulluan e shkuan!

Ti je armiku i këtyre bukurive. Ku ke vënë dorën, është bërë keq!

Miku yt, i aferti yt u quajt prej teje horr, i poshtër!

Ai që ishte i huaj për ty u afrua me ty. sipas teje, ai u bë i madh dhe i lartë!

Edhe kjo, nga efekti i asaj sëmundjeje. Helmi i asaj pasoje u ngjitet të gjitha gjallesave.

Duhet përpjekur për ta hequr qafe menjëherë atë pasojë. Sa të jetë ajo pasojë edhe sheqeri bëhet helm.

Çdo gjë e mirë dhe e ëmbël i vjen njeriut e keqe dhe e hidhur. Edhe po të pijë eliksir, njeriu e pandeh zjarr.

Ky ves është përbërje vdekjeje, përbërje vuajtjeje. A ekziston ai ves tek ti? Edhe jeta jote e fundit, madje, për atë shkak të bëhet vdekje!

Duke qenë tek ti ai ves, edhe ushqimi që e ringjall zemrën, bile, merr erë në trupin tënd, bëhet kërmë!

Sa e sa njerëz të çmuar që u është fituar zemra me naze dhe bukuri ka, që, po të të bëhen gjah ty, sipas teje duken të zakonshëm e pa vlerë!

Po qe se një mendje bashkohet me një mendje tjetër pa urrejtje e qëllim të keq, shtohet çdo ditë që kalon.

Por po të njihet një nefs njihet dhe bëhet mik me një nefs të keq, ta dish pa dyshim se kjo miqësi pakësohet çdo ditë që kalon.

Sepse nefsi yt vërtitet, rrotullohet gjithmonë rreth një sëmundjeje, një synimi. Dhe miqësinë dhe njohësinë e prish shpejt e shpejt.

Po s'deshe që nesër miku yt të të urrejë ty, bëhu mik me një të mençur, bëhu i dashuri i mendjes!

Po qe se je sëmurur me helmin e nefsit, çfarëdo që të marrësh në dorë, kudo që ta hedhësh dorën, çfarëdo që të zotërosh, i bëhet mjet sëmundjes, edhe atë gjë e prish dhe e shkatërron!

Po të marrësh margaritar në dorë, bëhet gur; po t'ia ngjisësh dashurisë së zemrës, bëhet luftë.

Po qe se dëgjon një fjalë të pathënë nga askush, një fjalë të virgjër e delikate, të paprekur nga askush, me ta kuptuar, sipas teje bëhet e pakëndshme, e keqe!

Unë e kam dëgjuar shumë këtë. Kjo u vjetërua, tashmë. O trim, ti më thua që të them diçka tjetër veç kësaj.

Madje supozo se ke dëgjuar një fjalë krejt të re e të pathënë, nesër edhe me atë do të ngopesh, edhe prej saj do të neveritesh!

Ti pastroje sëmundjen që është tek ti. Po të të kalojë sëmundja, çdo fjalë e thënë dhe e vjetëruar do të të duket e re!

Ajo fjalë e vjetër do të japë degë dhe bistaja të reja dhe do të rritë qindra bistakë me fruta!

Ne të tillë mjekë jemi, ne jemi nxënës të tillë të Zotit, që oqeani na pa e u ça!

Ne jemi tjetër; mjekët që e kuptojnë sëmundjen e njeriut duke i parë pulsin, janë tjetër!

Ne shohim në zemër pa mjete, pa ndërmjetës; mënyra se si shohim ne është shumë e lartë dhe sublime për shkak të botëkuptimit tonë!

Ata janë mjekë që e ushqejnë dhe fuqizojnë njeriun me ushqime dhe fruta... Shpirti shtazor, me mjekimin e tyre gjen fuqi, jeton.

Kurse ne jemi mjekë pune dhe fjale. Flaka e dritës së lartësisë sublime na jep neve frymëzim.

Për shembull, kjo lloj fjale është e dobishme për ty, kurse një lloj fjale tjetër të plagos ty!

Ata mjekë shohin urinën e të sëmurit, ashtu ia kuptojnë sëmundjen. Kurse prova jonë është frymëzim nga Zoti, sëmundjen me frymëzim e kuptojmë.

Nga askush s'kërkojmë pagesë; pagesa jonë vjen prej Zotit i cili është i pastër nga të metat!

Për të sëmurët e pashpresë, sala... Ilaçi ynë është një me një!

Ata kërkojnë mrekulli nga pejgamberët.

Sebeasit u thanë profetëve: "O ju që ia keni hyrë kësaj kauze, ku janë provat që e dini mjekësinë, që neve do të na jepni dobi?

Si ne, edhe ju flini gjumë, si ne, edhe ju hani bukë. Si ne, përsilleni e qëndroni nëpër fshatra e qytete!

Ndërsa jeni në kurthin e këtij uji, e kësaj toke, si bëhet që mundeni ta gjuani simurgun e zemrës?

Jo, por sevdaja për post dhe parësi ju ka lëshuar pas kauzës së pejgamberisë, prandaj e pandehni veten pejgamberë!

S'duam as t'ua vëmë veshin këtyre lloj llafeve, këtyre gënjeshtrave, nuk lutemi të biem në qasen e dhallit!"

Profetët u thanë: "Edhe kjo, nga ajo sëmundje, nga verbëria juaj; ju nuk e shihni dot të vërtetën e fjalëve që thoni!

Çështjen tonë e shpallni, por margaritarin që kemi në dorë nuk e shihni.

Ky margaritar që kemi në dorë është provë për popullin. Atë ua vërtisim vazhdimisht para syve.

Po të thotë dikush se ku është margaritari, kjo fjalë e tij është provë e verbërisë së tij, e faktit se s'e sheh margaritarin.

Po qe se dielli nis të flasë dhe të të thotë "ngrihu, u bë ditë, mos rri shtrirë!"

Dhe ti t'i thuash "o diell, ku e ke dëshmitarin?", dielli do të thotë: "O qorr, kërko sy nga Zoti për vete!"

Po qe se dikush kërkon qiri mu në mes të ditës, kjo gjë është pikërisht provë e verbërisë së tij!

Të paktën, nëse s'sheh, nëse ke dyshim se u bë ditë, nëse pandeh se s'është bërë ende mëngjes,

Hesht, mos thuaj gjë dhe mos e nxirr sheshit se je qorr, por prit mirësinë e Zotit!"

Po të thuash në mes të ditës se "ku është dita", do të thotë ta bësh veten rezil, o ti që kërkon ditë!

Durimi dhe heshtja bëhen pretekst për mëshirën e Zotit. Kurse ky kërkim dhe hetim është shenjë sëmundjeje.

Pranoje me gjithë shpirt urdhrin "heshtni, dëgjoni!" dhe arri shpërblimin e të dashurit, meritoje mëshirën e tij!

O ti person me edukatë, po s'deshe që sëmundja të të përsëritet, edhe paranë nxirre para këtij mjeku dhe vëre në tokë, edhe kokën mbështete në sexhde!

Shit shumë fjalë dhe bli dhurimin e shpirtit, pozitës dhe parave!

Kështu, edhe Zoti të të lavdërojë, dhe qielli të të ketë zili për gradën tënde!

Po të fitoni pëlqimin e mjekëve, e dalloni veten, e mësoni gjendjen, i kuptoni të metat dhe turpëroheni nga vetvetja.

Shporrja e kësaj verbërie nuk është në dorë të njerëzve; kjo është një orientim i favorizuar mjekëve nga Zoti.

"Bëjuni rob me shpirt këtyre mjekëve dhe mbushuni me erë të mira!"

Populli i akuzon pejgamberët.

Kurse ata thanë se të gjitha këto janë dyfytyrësi dhe dredhi; si ndodh që Zoti bën përfaqësues dhe zëvendës të vet dikë apo dikë tjetër?

Përfaqësuesi i padishahut duhet të jetë nga lloji i padishahut. Ku uji dhe dheu, ku ai që ka krijuar qiejt!

A mos kemi tru gomari në kokë që një mizë si ju ta mbajmë një me palloin?

Ku palloi e ku miza! Ku dheu e ku Zoti! Ç'lidhje ka mes diellit në qiell dhe grimcës së dheut?

Kjo marrëdhënie, kjo lidhje a mos është diçka që mund ta pranojë njeriu i mençur?

Lepujt dërgojnë një lepur si përfaqësues te elefanti që t'i thotë "unë jam i dërguari dhe përfaqësuesi i hënës; hëna thotë që të heqësh dorë nga kjo çezmë". - rrëfimi i plotë i kësaj historie ndodhet te libri i Keliles -

Kjo i ngjet thënies së një lepuri, "unë jam përfaqësuesi dhe i dërguari i hënës, jam i njëjtë me të".

Të gjitha kafshët e gjahut, për shkak të tufës së elefantëve, ishin bërë që të mos shkonin dot në burimin me ujë të mirë.

Të gjithë nuk afroheshin dot aty nga frika. S'kishin fuqi, prandaj sajuan një rreng.

Një lepur plak natën e parë të hënës së re hipi në majën e një mali dhe bërtiti:

O mbreti i elefantëve, eja natën e katërmbëdhjetë të hënës dhe vështro te burimi dhe shihe drejtësinë e fjalës sime!

Unë jam përfaqësues, ambasador, përfaqësuesi është i paprekshëm! Ndaj tij nuk tregohet zemërim, ai nuk fyhet, nuk hidhet në burg!

Hëna thotë: "Elefantë, ikni prej këtu, burimi është yni, shpërndahuni që këtej!

Ndryshe do t'jua verboj sytë!" Unë thashë fjalët e saj, e hoqa përgjegjësinë nga vetja!

Lëreni këtë burim, ikni dhe shpëtoni nga shpata e hënës!

Shenja e drejtësisë së fjalës sime është kjo: Po të shkojnë elefantët në burim për të pirë ujë, hëna do të vihet në veprim!

O mbret i elefantëve, eja aksh natë dhe shihe në burim thënien time!

Të shtatën e të tetën e hënës, mbreti i elefantëve shkoi në burim për të pirë ujë.

Atë natë, me ta lëshuar noçkën në ujë, uji lëvizi, edhe hëna lëvizi!

Me ta parë se hëna brenda në ujë u drodh dhe u vu në lëvizje, i besoi fjalës së lepurit.

Por tha: "O elefantë, ne nuk jemi nga ata elefantë kokëtrashë që të na trembë lëvizja e hënës!"

Kurse pejgamberët u thanë: "Ah, njerëz pa mend, ah! Këshillat që ju dhamë me gjithë zemër, jua fuqizoi vreshtin! Turp të keni!"

Pejgamberët i japin përgjigje qortimit të tyre dhe sjellin shembull.

Sa keq, ilaçi i dhënë për vuajtjen tuaj u bë helm vdekjeprurës!

Po i lëshoi Zoti një syri perden e zemërimit, as qiriri s'e ndriçon, errësirën ia shton.

Ç'parësi do të kërkojmë prej jush, ç'madhëri do të dëshirojmë? Madhëria jonë është më e lartë, madje, edhe se qiejt!

Deti i mbushur me margaritarë, ç'nder mund të gjejë nga gjemia? Pale sikur gjemia të jetë e mbushur plot me bajga?

Sa keq që dielli iu shfaq një thërrime, madje, atij syri qorr të zverdhur!

Syri i Iblisit nuk e pa Ademin e pangjashëm e të pashoq diçka të ndryshme prej dheut!

Syri i denjë për Iblisin pa nga dheu, nga e kishte prejardhjen, vështroi me një vështrim të denjë për vete dhe të zotit ia tregoi dimër beharin e Ademit!

Sa shtete ka që i qëllojnë personit të papushtet i cili s'bëhet gjë dhe kthehet prapë!

Sa të dashura ka që shkojnë pranë një të pafati i cili s'e njeh ç'është e dashura dhe s'hyn në përkëdhelje dashurie me të!

Pastaj është padenjësia jonë e paracaktuar që e mashtron syrin! Dhe kazaja me kaderin e keq që e kthejnë zemrën!

Ngaqë idhulli prej guri të gdhendur është kiblja, orientimi juaj shpirtëror, ju u strehuat nën hijen e mallkimit, verbimit dhe e bëtë atë vend vatrën tuaj!

Me ç'pandehni ju, idhujt tuaj prej guri i bëhen Zotit partnerë; po si ndodh, atëherë, që zemra dhe shpirti të mos e njohin të fshehtën e Zotit?

Kjo do të thotë se, sipas jush, një mizë e ngordhur i bëhet partner Zotit... Mirë, atëherë, pse njeriu i gjallë të mos i bëhet shok atij mbreti të mbretërve?

Apo pse idhulli që i ngjet mizës së ngordhur, pse është bërë nga duart tuaja është i denjë t'i bëhet partner Zotit? Njeriu i gjallë nuk bëhet dot konfident i të fshehtës së Zotit pse është krijesë e Zotit?

Ju jeni të pasionuar pas vetes, pas artit tuaj. Kush është i denjë për bishtat e gjarpërinjve, gjithsesi është koka e gjarprit!

As në atë bisht ka një pushtet e një dhunti, as në atë kokë një prehje, një kënaqësi!

Bishti i gjarprit përdridhet rreth kokës, rrotullohet e drejtohet. Bisht dhe kokë. Ata dy miq janë plotësisht të denjë për njëri-tjetrin, plotësisht të përshtatshëm!

Po ta dëgjosh mirë Ilahinamen, do ta shohësh se Hakim Gazneviu thotë kështu:

Mos e kundërshto duke llomotitur vendimin e kaderit. Lepurit i përshtatet veshi i lepurit!

Gjymtyrët rrinë në harmoni të plotë me trungun e trupit. Shprehitë dhe shpirtrat ekuilibrojnë njëri-tjetrin!

Çdo cilësi të përshtatshme për shpirtin nuk ka dyshim se është Zoti që e ka krijuar në përshtatshmëri të plotë me të!

Meqë Zoti e krijoi shprehinë apo vesin në përputhje dhe në bashkëshoqërim me shpirtin, atëherë dije atë me vend dhe në përputhje me njëri-tjetrin si vetulla me syrin!

Edhe shprehitë te i bukuri janë të përshtatshme dhe me vend, edhe veset te i shëmtuari! Shkronjat e shkruara nga Zoti përputhen plotësisht me njëra-tjetrën!

O Hasan i vogël! si kalemi në dorën e atij që shkruan, edhe syri me zemrën janë mes dy gishtave të Zotit!

Kalemi i zemrës, mes gishtave të favorit dhe persekutimit, herë bie në vështirësi, herë del në prehje e qetësi!

O kalem, në qofsh i denjë për lartësi sublime, vështro dhe shih se mes gishtave të kujt ndodhesh!

I gjithë synimi yt, i gjithë veprimi yt krijohet nga këto gishta. Kryet, në hyrje të katër rrugëve; persekutimi dhe favori yt, është vendi ku bashkohen rruga e drejtë me shmangien prej saj.

Shkronjat e tua në hyrjen nga kjo gjendje në tjetrën, krijohen nga shkrimi dhe prishja që bën ai. Qëllimi yt për një punë ose edhe heqja dorë nga një gjë tjetër, është me vullnetin e tij, me miratimin e tij!

Nuk ka rrugë tjetër veç lutjes dhe përgjërimit. Këtë ndërrim, këtë hyrje nga një gjëndje në tjetrën çdo kalem s'e di!

Edhe sikur ta dijë, e di sa ç'e ka kapacitetin, sa ç'e ka kufirin. Dhe e shfaq vlerën e vet edhe në të mirë, edhe në të keqe!

Sebeasit tentuan të sjellin si shembull historinë e lepurit me elefantin, mirëpo të fshehtën e hershme u përpoqën ta ngatërrojnë me dredhi!

Çdo njeri nuk mund të sjellë shembull, pa le nëse ky shembull i përket punës së Zotit!

A ju takon juve t'i sajoni dhe pretendoni këta shembuj, të tentoni t'ia atribuoni asaj rezidence të lartë?

Sjellja e shembullit është e drejta e Zotit si dhe e drejta e personit i cili është provë e diturisë së tij të fshehur e të hapur?

Ku e di ti të fshehtën e një gjëje çfarëdo? Kur kokën e ke qerose, si mund të sjellësh shembull për flokun dhe fytyrën?

Edhe Musai, madje, e pa shkopin e tij si një shkop të thjeshtë, por s'ishte ashtu; shkopi ishte kuçedër. Të fshehtën e kuptoi kur hapi gojën dhe tha të vërtetën!

Në qoftë se edhe një sovran si ai s'e di sekretin e një shkopi, si do ta dish ti sekretin e këtij kurthi dhe të karremit të tij?

Po qe se edhe syri i Musait gënjehet në çështjen e shembullit, si ndodh që një mi gjen rrugën për të arritur te e vërteta?

Ai shembull bëhet kuçedër dhe me përgjigjen e vet, të bën ty copë-copë!

Edhe Iblisi e solli këtë shembull dhe u përzu e u mallkua për tërë jetën!

Edhe Karuni bëri kryeneçësi, solli këtë shembull dhe u fundos nën tokë bashkë me fronin dhe kurorën e vet!

Këtë shembull që solle ti, dije sorrë dhe buf... Për shkak të tyre, qindra shtëpi e vatra u shembën, u bënë rrafsh me tokën!

Ndërsa Nuhu ndërtonte gjeminë,
populli tallej duke dhënë shembuj.

Ndërsa Nuhu ndërtonte në tokë gjeminë, qindra vetë iu mblodhën mbi krye e nisën ta tallin duke sjellë shembuj të ndryshëm.

Ata thanë: "Ndërton gjemi në një fushë ku s'ndodhet as dhe një gropë me ujë; ç'kokëtrashë ky që s'ka asnjë njohuri!"

Njëri thoshte: "Gjemi, eja, ec, vrapo!" Tjetri thoshte: "Kësaj gjemie vëri edhe fletë!"

Nuhu u thoshte: "Unë e bëj këtë me urdhrin e Zotit, këto tallje, nuk më pengojnë në punën time!"

Një hajdut e pyetën:
"Ç'bën në mes të natës në rrëzë të këtij muri?"
Hajduti u përgjigj: "Po i bie daulles!"

Dëgjoje këtë histori dhe shih! Një njeri i mësuar me hajdutllëk, një natë po shponte fundin e një muri.

I zoti i shtëpisë që ishte i sëmurë, në mes të natës dëgjoi disa goditje të vazhdueshme.

U ngjit në çati, u var poshtë, e pa hajdutin dhe e pyeti: "Ç'po bën aty, or babë?

Qoftë për të mirë! Ç'po bën këtu në mes të natës, kush je ti?" Hajduti iu përgjigj: "Jam daullxhi, i shtrenjti im!"

I zoti i shtëpisë e pyeti: "Mirë, po ç'po bën këtu? Hajduti i tha: "Po i bie daulles!" I zoti i shtëpisë i tha: "O burrë i dheut, po zëri i daulles ku është?"

Hajduti i tha: "Prit, mos u nxito! zërin ia dëgjon nesër! Sa të thuash ejvallah, të bën dank mu në vesh!"

Edhe historia te Kelile është gënjeshtër, marrëzi, sajesë, mirëpo ti nuk e kuptove se ç'do të thotë ajo histori, qëllimin e saj!

E vërteta e historisë së treguar nga mohuesit,
sipas së cilës lepuri, duke e përfaqësuar hënën,
i çon fjalë elefantit.

O torrollak, e vërteta e atij lepurit është shejtani. Ai erdhi i dërguar te nefsi yt

Dhe nefsin e kokëtrashit e privoi nga eliksiri që pi Hizri.

Ti e kuptove ters domethënien e saj. The një blasfemi, prandaj përgatitu për ndëshkim!

Tregove për lëvizjen e hënës në ujin e pastër e të kulluar dhe se me këtë, lepuri i frikësoi elefantët.

Tregove historinë e lepurit, elefantin, ujin, frikësimin e elefantëve nga lëvizjet e hënës.

Por, o qorra naivë, si i përngjet kjo hënë hënës që i kishte budallallepsur edhe popullin, edhe parësinë e popullit?

Ku është hëna, ku është dielli, ku është qielli, mendjet ku janë, nefset, egot ku janë, engjëjt ku janë?

Madje, ku është dielli i diellit të diellit? Si po e them këtë fjalë? A jam në gjumë, apo po dremis?

O ju që e keni shmangur udhën, zemërimi i sovranëve ka kthyer në gërmadhë qindramijëra qytete!

Edhe malet, madje, çahen nga zemërimi i tyre, bëhen qindra copë... Dielli, madje, rrotullohet rreth tyre, i bën tavaf ata.

Zemërimi i burrave i than retë, furia e zemrave i djeg botët, i shemb!

O njerëz të veckël të paqefinosur, o të vdekur të veckël të palarë, si u fundos nën tokë qyteti i pejgamberit Lut, si u katandis? Vështroni e shihni!

Ç'është elefanti? Tre zogj të vegjël ua thyen kockat atyre elefantëve!

Megjithëse zogjtë Ebabil janë ndër më të dobëtit, i shqyen dhe i copëtuan ata ashtu që s'do të kishte më mundësi për t'ua mbledhur copat bashkë!

A ka kush që s'ka dëgjuar për tufanin e Nuhut ose për luftën mes Musait dhe Faraonit?

Musai që ishte si shpirt, i mundi ata, i mbyti në ujë dhe uji i copëtoi e i bëri thërrime-thërrime!

A ka kush që s'ka dëgjuar se si e pësoi fisi Themud, se si cikloni shkatërroi fisin Ad?

Hapi sytë qoftë edhe për një çast dhe shih: i shembi dhe i vrau edhe elefantët në luftë,

Elefantë kaq të fuqishëm, sundimtarë kaq mizorë, madje, kanë rënë nën goditjen e zemërimit të zemrës

Dhe shkojnë përjetësisht nga errësira në errësirë... As ka kush që t'i ndihmojë, as u shkon kush në ndihmë!

A mos nuk i keni dëgjuar emrin e mirë dhe emrin e keq? A mos çdokush e pa të vërtetën dhe ju s'e patë?

Gjënë e parë e pandehni të paparë, edhe gjërat sheshit s'i shihni, por vdekja sigurisht që ka për t'jua hapur sytë mirë e mirë!

Zëre se bota është plot diell dhe dritë... Po qe se ti shkon te errësirat si të ishe i verbër, sigurisht që do të mbetesh larg tij, pa të!

Po t'ia mbyllësh dritaren hënës bujare, sigurisht që nuk do të kesh pjesë nga ajo dritë e lartë!

Ti ke dalë nga pallati e ke hyrë në pus; ç'faj të kanë këto botë të gjera?

Thuaj: shpirti që ka marrë shprehi ujqish, si mund t'ia shohë fytyrën Jusufit?

Zëri i Daudit arriti në gurë e male dhe prapë nuk hyri në veshët e atyre zemërgurëve!

Çdo çast, iu lumtë mendjes dhe maturisë! Zoti e di më mirë se ç'është e drejtë!

O sebeas, pranojini pejgamberët, pranojeni shpirtin që i përket Zotit!

Pranojini dhe miratojini se ata janë diej që kanë lindur! Ata do t'ju shpëtojnë juve nga ndëshkimet dhe mundimet e kiametit!

Miratojini se ata janë si hëna pesëmbëdhjetë që edhe botën e ndriçojnë, edhe ju do t'ju ndriçojnë para se të shpërthejë kiameti!

Miratojini se ata janë drita që ndriçojnë errësirat! Mbajini për të mëdhenj, respektojini! Ata janë çelësa të lutjes dhe përgjërimit!

Miratojini ata që nuk dëshirojnë gjë tjetër veç të mirës suaj! Mos nxisni për dhunë kënd dhe mos bëni padrejtësi!

Lëre arabishten, le të flasim persisht! O njeri që je ujë dhe dhé, bëhu nishan në faqen e bukuroshes!

Ejani në vete dhe dëgjojeni zërin e sovranëve! Atyre u besuan qiejt, madje, qiejt!

Maturia
dhe njeriu i matur.

Shihni gjendjen e paraardhësve ose fluturoni me maturi nga ana e pasardhësve!

Ç'është maturia? Eshtë që, duke mos u lëkundur mes dy masave, të bësh atë që s'ka për të të goditur ty!

Po qe se dikush thotë se "në këtë rrugë shtatëditëshe nuk ka fare ujë; e gjithë rruga është ranishte që t'i përcëllon këmbët",

Kurse tjetri të thotë se "kjo është gënjeshtër; ec dhe shih dhe çdo natë ke për të parë një burim që rrjedh",

Maturia është të shpëtosh nga frika dhe për ta gjetur të vërtetën, të marrësh ujë me vete dhe të nisesh për rrugë!

Pastaj, po të ketë ujë, ujin që ke marrë me vete, derdhe; por, po të mos ketë, atëherë, mjerë për atë që ka rënë në rrugë pa ujë!

O të bijtë e kalifëve, mjaftohuni me ç'keni dhe silluni me maturi për ditën e kiametit!

Armiku ushqeu urrejtje dhe për atin tuaj dhe e bëri që të binte nga lartësia në errësirë!

Edhe shahun e matit të zemrës e bëri mat, e nxori nga xhenneti, e lëshoi në belara dhe e turpëroi!

Për ta shembur atë në mundje, për t'ia zverdhur fytyrën, hyri në luftë me të, ç'rrengje që i luajti atij!

Ruhuni nga dushmani që i punon rrengje edhe një pelivani si ai, mos e nënvleftësoni!

Ai smirëzi ua rrëmbeu fronin dhe kurorën edhe prindërve tanë

Dhe i la mu aty lakuriq duke qarë të poshtëruar. Njeriu qau me ngashërim për vite me radhë!

Qau aq shumë se pse të shënohej në defterin e të ultëve, saqë atje ku ranë lotët e tyre, mbinë barëra!

Shih dredharakërinë e tij dhe kupto... Edhe një i madh i tillë, madje, për shkak të mashtrimit të tij, shkuli flokë e mjekër!

O ju që i faleni argjilës, ruhuni nga e keqja e tij! Shihni t'i bini kokës atij me shpatën "La havle"!

Nga pusia rri e ju sheh juve, por ju s'e shihni dot atë; kurrsesi mos rrini indiferentë!

Gjahtari gjithmonë shpërndan farëra si karrem. Farërat që hedh shihen, kurse e keqja që ka për të bërë, s'shihet!

Ku të shohësh farëra karremi, ruhu prej aty! Ruhu të mos biesh në kurth, të të mos lidhen këmbë e duar!

Zogu që e lë farën karrem, ha kokrrat e fushës pa hile e pa rrengje dhe ngopet.

Dhe, meqë ngopet, shpëton, nuk bie në asnjë kurth, nuk i lidhen këmbë e duar!

Fundi i hidhur i zogut që shkon sipas dëshirës për shkak të ambicjes dhe që e lë maturinë.

Një zog u ul mbi mur dhe pa poshtë fara (të vëna si karrem te laku).

Shihte kah fusha dhe zemra e tërhiqte për andej, pastaj shihte kah farat dhe ambicja e shtynte poshtë!

Dhe zogu u përpëlit gjatë mes këtyre dy kërkesave. Më në fund, i ikën mendtë kreje, lakmoi farat dhe ra në lak!

Ishte edhe një zog tjetër që pati qëndruar mbi mur, por që, pa u lëkundur fare, pati fluturuar drejt e në fushë!

Pati hapur krahët plot hare, si lum për të! Qe bërë simboli i të lirëve!

Edhe ata që bënë si ai, shpëtuan dhe u ngjitën në postin e sigurisë!

Shpirti i këtij zogu u bë sovrani i atyre që respektojnë maturinë dhe konaku i tij u bënë livadhet dhe trëndafilishtet!

Ai i kënaqur nga maturia dhe maturia, prej tij. Edhe ti mbahu pas maturisë dhe do të mbetesh gjithmonë i kënaqur!

Sa herë re në kurthin e ambicjes dhe e dorëzove fytin për të ta prerë!

Por Zoti që e pranon pendimin, prapë të la të lirë dhe, duke ta pranuar pendimin, të mbushi me gëzim!

Dhe tha Zoti: "Po qe se e prishni betimin dhe e filloni të keqen, edhe ne ju ndëshkojmë prapë. Ne i bëmë çift shpërblimet e përshtatshme ndaj punëve të kryera."

Po qe se e merr burrin e një gruaje ose gruan e një burri dhe i çon një vend, bashkëshorti do t'i vijë menjëherë pas.

Edhe punët e bëra i bëmë çift me produktet e tyre. Po kreve një akt, patjetër do të shfaqet edhe i ngjashmi i tij.

Po qe se dikush e merr rob burrin e një gruaje, gruaja del në shesh duke e kërkuar burrin.

Edhe ti pate ardhur një herë në këtë kurth dhe edhe një herë tjetër i pate hedhur dhé pendimit dhe betimit në fytyrë!

Zoti që i pranon pendimet dhe që i gjykon fajtorët, prapë e zgjidhi atë nyje dhe të tha: "Eja në vete, mos i mbaj sytë në këtë anë!"

Por prapë erdhi flutura e harresës dhe e hodhi shpirtin në zjarr!

O flutur nate, mos u bëj aq harraqe, mos bjer aq në dyshime; pa shihe një herë krahun e djegur?

Pasi të kesh shpëtuar prej zjarri, falenderimi për këtë është të mos afrohesh më atje ku ka fara!

Mos u afro dhe sa herë që të falenderosh, Zoti do të të dhurojë një të mirë pa kurth, larg frikës prej armikut!

Duhet ta falenderoni Zotin që ju çliroi, duhet ta përmendni të mirën e Zotit!

Në sa e sa mundime, në sa e sa belara re dhe the: "O Zot, shpëtomë nga ky kurth;

Do të të bindem, do të të adhuroj, do t'i hedh dhé shejtanit në fytyrë!"

Çdo dimër, qentë betohen:
"Sapo të vijë vera, do të ngremë një shtëpi për vete
që të shtrehohemi në dimër!"

Sapo vjen dimri, për qenin fillojnë vuajtje të mëdha! I ftohti i dimrit atë e bën fërtele!

Ai thotë: "S'e duroj dot dimrin! Po të jem gjallë, duhet të ngre një shtëpi prej guri.

Kur të vijë vera, do të përpiqem me dhëmbë e me thonj të bëj një shtëpi prej guri që ta kem për dimër!"

Por kur vjen vera dhe i ngrohet çajka, kockat i vijnë në vend, kockat dhe palca i ngrohen, lëkura i tërhiqet e forcohet,

Atëherë i duket vetja shumë i madh dhe thotë: "Mirë, po cila shtëpi më nxë mua?"

Pastaj fryhet, shtriq këmbët dhe tërhiqet nën një hije i ngopur, me shpinën të fortë, i sigurt në vetvete.

Edhe nëse zemra i thotë "ngri një shtëpi", ai i përgjigjet: "thuaj, jahu, si mund të më nxërë një shtëpi mua?"

Edhe ti, po re në një bela, në një fatkeqësi, mblidhesh, strukesh, mekesh dhe mbetesh ashtu.

Dhe thua me vete: "Të pendohem, të ngre një shtëpi, dhe gjatë dimrit të strehohem në atë shtëpizë!"

Mirëpo, me të shpëtuar nga halli e me t'u rritur ambicja, ashtu dhe si qenit, të ikën sevdaja për shtëpi!

Falenderimi për të mirën është më e këndshme se vetë e mira. Personi që falenderon, a e le falenderimin për të rënë në sevdanë e shtëpisë?

Falenderimi është shpirti i të mirës, kurse e mira vetë i ngjan lëkurës. Sepse është falenderimi që të çon ty gjer te i dashuri!

E mira i jep njeriut indiferentizëm, kurse falenderimi e zgjon. Shih të gjuash të mira me kurthin e falenderimit të padishahut!

E mira e falenderimit ta ngop syrin, të bën zotëri. Në këtë mënyrë, edhe u fal qindra të mira të varfërve!

Ha nga gjella e Zotit, ngopu dhe të të kalojë sëmundja e llupësisë, lakmisë dhe paraqitjes së nevojës për këtë e atë!

Mohuesit i pengojnë pejgamberët të japin këshilla
dhje sjellin prova si deterministët.

Ata thanë: "O këshillues, mirë e keni ju sikur të kishte njerëz që t'ju dëgjonin në këtë fshat!

Zoti na e ndryni zemrën; askush nuk mund t'i dalë para Zotit!

Zoti që e rregullon dhe e vë në udhë çdo gjë, kështu ka bërë edhe me ne. Askush s'na e ndryshon dot kaderin me këto thashetheme!

Po deshe, për njëqind vjet me radhë thuaji gurit të bëhet lule; rri e thuaji të vjetrës të rinohet njëqind vjet...

Thuaji dheut të bëhet i kulluar si uji i kulluar, thuaji ujit të bëhet mjaltë, të bëhet qumësht, ç'dobi ka?

Zoti që ka krijuar qiejt dhe ç'ka në qiej, që ka krijuar ujin, tokën dhe ç'ka në tokë,

Ka paracaktuar kthimin në qiell dhe e ka bërë qiellin të kthjellët e të tejdukshëm, kurse ujit dhe dheut u ka dhënë turbulli.

Ndryshe si bëhet dhe qielli turbullohet, uji dhe balta kullohen?

Zoti ka përcaktuar diçka për të gjithë. A mund të bëhet me punë mali mullar kashte?

Pejgamberët
u japin përgjigje deterministëve.

Pejgamberët thanë: "Po, Zoti ka krijuar atribute pa mundësi kthimi!

Por krijoi edhe atribute aksidentale të cilat mund të braktisen. Personi që ka fituar urrejtjen e çdokujt, po t'i braktisë ato atribute, po të heqë dorë nga veset, fiton dashurinë e çdokujt dhe çdokush mbetet i kënaqur prej tij.

Eshtë e kotë t'i thuash gurit të bëhet ar, por po t'i thuash bakrit të bëhet ar, ka vend; bakri mund të bëhet mjaft mirë ar!

Po t'i thuash rërës të bëhet dhé, është e paaftë, nuk mund të bëhet dhé. Por po t'i thuash dheut të bëhet baltë, është me vend; dheu mund të bëhet baltë!

Zoti i ka dhënë njeriut të meta të pashërueshme si çalimi, verbimi, etj., por

I ka dhënë edhe sëmundje, si shtrembërim goje dhe fytyre ose dhimbje koke, për të cilat ka shpëtim!

Zoti i krijoi ilaçet për të mirë të njerëzve.

Dhimbjet, shërimet nuk janë marrëzira! Madje, shumica e dhimbjeve apo sëmundjeve kanë shërim. Po ta kërkosh shërimin siç duhet, po të ngulësh këmbë, ia arrin!

Mohuesit sjellin përsëri argumente dhe prova sipas deterministëve.

Kurse ata thanë: "Vuajtja jonë nuk është vuajtje që pranon shërim!

Ju dhatë këshilla për vite me radhë, kënduat magjira. Kurse vuajtja jonë u shtua edhe ca më shumë...

Po qe se kjo sëmundje do të ishte një sëmundje e shërueshme, më në fund do të kalonte qoftë edhe një thërrime!

Po qe se njeriu kapet nga sëmundja e etjes, uji që pi nuk shkon në mëlçi. Edhe sikur detin të pijë, shkon në vend tjetër...

Më në fund, duar e këmbë i fryhen dhe sadoqë të pijë ujë, etja nuk i kalon!"

Pejgamberët përgjigjen përsëri.

Pejgamberët thanë: "Rënia në pesimizëm, humbja e shpresës është e keqe. mirësia dhe mëshira e Zotit nuk kanë fund.

Ta presësh shpresën nga një mirëbërës i tillë është krejt e papëlqyeshme. Zgjatjani dorën kësaj mëshire, kapuni fort pas saj!

Sa punë ka që në fillim duken të vështira, pastaj bëhen të lehta dhe vështirësia e fillimit kalon, ikën.

Pas pesimizmit ka shumë shpresa. Pas errësirës ka shumë diej.

Ta zëmë se zemrat iu ngurtësuan, në veshë, në zemër iu vunë dry...

Fjalën tonë mund ta pranoni ose mund të mos e pranoni; ne nuk e vëmë re këtë. Gjëja që i japim ne rëndësi është nënshtrimi ndaj Zotit, zbatimi i fermanit të tij.

Ai na e ka urdhëruar adhurimin. Fundja këtë fjalë nuk e themi nga vetja!

Jeta jonë është për ta çuar në vend urdhrin e tij. Për këtë u krijuam, për këtë jetojmë. Edhe sikur të na thotë mbillni farë në rërë, ne e mbjellim.

Për shpirtin e pejgamberit nuk ka mik tjetër veç Zotit! Populli do të na e pranoka apo do të na e hidhka poshtë fjalën; për këtë s'bëhet pazar!

Ne ua bëjmë të ditura njerëzve urdhrat e Zotit, prandaj dhe pagesën Zoti na e jep. Për hir të të dashurit tonë, ne u dukëm të shëmtuar para popullit, fytyra jonë i shëmbëlleu fytyrës së dushmanit!

Por ne s'u mërzitëm nga kjo portë dhe s'kemi për t'u mërzitur! Ngaqë rruga është e gjatë, ulemi dhe pushojmë në çdo vend.

Zemra e njeriut të ndarë nga i dashuri, të rënë në burgje, ftohet, ai lloj njeriu mërzitet, neveritet.

Mirëpo i dashuri ynë, i dashuri i dëshiruar prej nesh, është bashkë me ne... Ai shpërndan mëshirë, kurse ne e falenderojmë!

Në zemrën tonë ka lehe me lule, ka trëndafilishte. Atje s'ka zbehje, s'ka fishkje!

Gjithmonë jemi krejt të freskët, gjithmonë të rinj dhe të hijshëm. Gjithmonë jemi të bukur, të ëmbël, gjithmonë buzëqeshim...

Për ne, njëqind vjet dhe një orë janë e njëjta gjë. Për ne nuk ka rrugë të gjatë, kohë të shkurtër!

Gjatësia dhe shkurtësia janë sipas trupave, shpirti s'i nxë!

Shokët e shpellës fjetën treqind e nëntë vjet. Fjetën, por kjo kohë atyre u erdhi si një ditë. As u shqetësuan, as u erdhi keq!

Në çastin kur u zgjuan, ato vite të gjata iu dukën si një ditë, sepse shpirtrat u erdhën prapë nga mosqenia në trupa.

Si do të kishte në këtë botë mërzitje, neveritje dhe plakje po të mos kishte natë dhe ditë, muaj dhe vjet?

Në trëndafilishten e mosqenies njeriu bie në dalldi. Dehja në atë botë është në kupën e madhe të favorit të Zotit!..

Ai që s'e pi atë, ai që s'ia shijon shijen, s'e di, s'e kupton. A mos i vjen ndërmend grerëzës aroma e trëndafilit?

Kjo kënaqësi nuk është koncept. Po të ishte koncept, edhe ai do të asgjësohej si të gjitha konceptet!

Si ndodh që xhehennemi të sjell ndërmend xhennetin? Ç'punë ka fytyra e bukur te derri i shëmtuar?

Eja në vete, mblidhi mendtë në kokë dhe, ndërsa të ka ardhur një kafshatë e tillë në gojë, mos e shtrëngo fytin tënd vetë, o njeri i ulët!

Ne u dhamë fund rrugëve të thepisura. Ne ua lehtësuam rrugën atyre që na ndoqën ne!"

Njerëzit përsëri kundërshtojnë lutjet e pejgamberëve për të besuar.

Sebeasit thanë: "Sipas jush, ju jeni yje mbarësindjellës, por sipas nesh s'jeni! Ju jeni të kundërt me ne!

Pa pasur asnjë mendim, na hodhët në vuajtje, në vështirësi!

Ne jemi një popull që shkojmë mirë me njëri-tjetrin; mes lajmeve tuaja të këqija dhe nesh ka male!

Ne ishim papagaj që hanim karamele... Për shkakun tuaj u kthyem në korba që mendojmë vdekjen.

Ku të ketë një përrallë vuajtjeje, ku të dëgjohet një zë i keq, i papranueshëm,

Në këtë botë, ku të ketë një shpjegim për të keq, një kthim në trajtë të keqe, një mundim,

Që të gjitha janë në fjalët që thoni ju, në shembujt që sillni ju, në shpjegimet që bëni ju. E gjithë ambicja juaj, këmaqësia juaj është ta lëshoni botën në vuajtje!"

Përgjigjja e pejgamberëve.

Pejgamberët thanë: "Shpjegimi i shëmtuar dhe i keq është një gjë që shfaqet nga shpirti juaj. Faji s'është tek ne, por tek ju!

Po qe se fle në një vend të rrezikshëm dhe po qe se një kuçedër fillon të të vijë nga sipër drejt teje

Dhe një njeri i mëshirshëm të të zgjojë duke të thënë "ngrihu shpejt se, ndryshe, do të të gëlltisë kuçedra",

A i thua "pse e shpjegon për keq"? Ç'shpjegim, ore! Ngrihu e shih në dritë se ç'po ndodh!"

Unë po të shpëtoj ty nga shpjegimi i keq dhe po të çoj në vendin e fatmirësisë.

Sepse pejgamberi është njeri që e njeh gjënë e fshehtë dhe të informon ty për të. Ai ka parë gjëra që s'i kanë parë tërë njerëzit e botës!

Po të të thotë mjeku "mos e ha këtë gjë se të shkakton këtë sëmundje",

A i thua ti "pse e shpjegon për keq?" Po i the, domethënë se ti e quan fajtor këshilluesin!

Po të të thotë astrologu "mos dil sot në udhëtim",

Dhe astrologut t'i ketë dalë fjala njëqind herë gënjeshtër dhe nja dy herë drejt, ti, prapësepraps, e dëgjon fjalën e tij!

Kurse dija jonë mbi yjet kurrë nuk del gabim. Megjithëse është kështu, si ndodh që nuk i beson drejtësisë së fjalës sonë?

Mjeku dhe astrologu të lajmërojnë mbi bazën e pandehmës, dyshimit, kurse ne e shohim hapur dhe e themi.

Ne e shohim nga larg tymin e xhehennemit, zjarrin e xhehennemit, sulmin e xhehennemit ndaj mohuesve.

Kurse ti na thua të heshtim, ta lëmë këtë fjalë, na thua se shpjegimi për të keq ju jep dëm.

O ti që nuk e dëgjon këshillën e këshilluesve, shpjegimi për të keq është me ty kudo që të shkosh!

Pothuajse nga pas të kalon një gjarpër, kurse dikush sheh nga çatia dhe të lajmëron.

Atij i thua të pushojë se po të mërzit e po të bën të vuash. Atëherë, njeriu të thotë se ai s'të ka më faj!

Pastaj, kur gjarpri të kafshon në qafë dhe i gjithë qejfi të kthehet në helm, ti i kthehesh atij njeriu me qortim:

"More burrë, meqë puna na paska qenë kështu, pse nuk bërtite me të madhe?

Ose pse s'më qëllove me një gur nga lart që të ma bëje të qartë se sa e rrezikshme ishte gjendja?"

Atëherë ai njeriu i thotë kështu: "Mirë, po ty të preku fjala ime! Ç'dobi do të kishte? Sado që të fola, s'bëri dobi!"

Unë të bëra mirësi ty, të këshillova për të të shpëtuar nga ky përfundim i keq!

Ngaqë je i keq, nuk ia dite vlerën kësaj të mire. Këshilla ime të tërboi ty dhe ti nise të më fyesh mua!

Ky është vesi i njerëzve të ulët e të poshtër. Po i bëre mirë, gjen keq!

Me durim, përkulja belin nefsit se ai është i keq, i poshtër, nuk i shkon të bëjë të mirë!

Ka vlerë po t'i bësh të mirë dikujt që është bujar, se ai, për një të jep shtatëqind!

Kurse po e mundove këtë të poshtrin, të tregon besë të madhe, të bëhet rob e skllav!

Po qe se mohuesit, qafirët gjejnë të mirë, mbjellin farën e mundimit dhe, pastaj, në xhehennem, bërtasin pa pushim: "Aman, o Zot!"

Qëllimi i Zotit për të krijuar xhehennemin në xhennet dhe burgun në tokë, është që ata që e mbajnë veten më të madh,
dashje pa dashje ta adhurojnë Zotin!

Sapo të poshtrit të bien në mundim dhe vuajtje, pastrohen. Kurse sapo të trajtohen me besë, bëhen të pamëshirshëm!

Në këto kushte, faltorja ku kanë për t'u falur ata, është xhehennemi; ai që lidh këmbën e zogut të huaj, është laku!

Burgu është faltorja e hajdutit dhe e njeriut të poshtër. Atje ata vazhdimisht e kërkojnë Zotin!

Meqë qëllimi i krijimit të njeriut është adhurimi i Zotit, atëherë, vendi i adhurimit të njeriut që e heq kryet nga adhurimi, që nuk afrohet në adhurim, është xhehennemi.

Njeriu mund të bëjë çdo punë, por qëllimi në krijimin e tij është adhurimi.

"Unë i krijova njerëzit dhe xhindet vetëm që të më adhurojnë mua!" Pa lexoje këtë ajet! Qëllimi në krijimin e botës s'është gjë tjetër veçse adhurim!"

Qëllimi i një libri është tek shkenca dhe teknika që përmban, por, po të duash, ti mund ta bësh atë edhe jastëk!

Por qëllimi i bërjes së tij nuk është të shërbejë si jastëk, por të japë dobi në dituri, shkencë, kulturë dhe orientim!

Po e bëre shpatën gozhdë, do të thotë se, në vend të fitores ke pëlqyer humbjen!

Qëllimi i njeriut është dituria, është gjetja e rrugës së drejtë, por çdo njeri ka një vend adhurimi.

Po deshe t'i bësh një dhuratë njeriut bujar, kjo është vendi i adhurimit dhe për këtë, ai të falenderon. Edhe të poshtrin, po e fyeve, po e poshtërove, e shtyn në adhurim!

Bjeru të poshtërve në kokë që ta vënë kokën në tokë. Jepu njerëzve bujarë që, kur ta marrin të mirën tënde, të falenderojnë!

Shkurt, Zoti ka krijuar dy faltore. Xhehennemi është faltorja e tyre, xhenneti është faltorja e këtyre!

Musai bëri në Jerusalem një portë të ulët që ai fis i keq të ulin kokën!

Sepse ata ishin njerëz të ashpër e kryelartë. Kjo portë e vogël dhe e ulët është për ata portë lutjeje, xhehennem!

Zoti e ka krijuar trajtën e padishahëve
për t'i sjellë në rrugë ata që nuk lidhen pas të Vërtetës, Zotit.
Kështu, edhe Musai (a.s.) bëri në murin e kalasë së Jerusalemit
një portë të vogël e të ulët me qëllim që zotërinjtë kryelartë
të hyjnë duke u përkulur dhe, duke hyrë, duke bërë sexhde,
të thonë: "O Zot, na i hiq mëkatet prej nesh!"

Shih mirë dhe eja në vete! Zoti i bëri padishahët një portë të vogël prej mishi dhe kocke!

Njerëzit e kësaj bote u bëjnë sexhde atyre, sepse ata janë armiq të bërjes së sexhdes ndaj Zotit!

Dhe rregulloi një copëz vend si mihrab, orientim, për njerëzit e kësaj bote... Emri i atij mihrabi është bej, padishah!

Por ju s'jeni të denjë për këtë portë të pastër! Njerëzit e pastër janë kallam sheqeri, kurse ju përbëheni prej kallami të zbrazët që është bosh brenda!

Atyre lloj qenve sigurisht që u bëjnë respekt këta lloj njerëzish të pavlerë. Ta respektosh një njeri të tillë të ulët, t'i besosh një njeriu të tillë të ulët, është turp për luanin!

Miu është me ves, ka frikë nga qentë e Zotit.

Refreni i të mëdhenjve është "Zoti ynë është më i madhi!" Kurse Zoti që është i denjë për këta abdallë, janë njerëzit e mëdhenj të kësaj bote që përfytyrojnë në vetvete fuqi!

Si ndodh që miu të ketë frikë nga luanët e luftës! Ata që kanë frikë prej tyre janë vetëm drerët fisnikë!

Ec, o sahanlëpirës, dhe shko pranë sahanlëpirësit tjetër. Atë quaje Zot për vete, prind për vete!

Mjaft më! Po të hy të tregoj gjerë e gjatë, bejlerët dhe padishahët edhe nxehen, edhe e kuptojnë, siç e dinë, se ato që tregoj unë janë tek ta!

Shkurt, or bujar, mos i bëj mirë nefsit të poshtër por sillu keq me të në mënyrë që, së bashku me të poshtërit e tjerë, edhe ai të të përulet e të të nënshtrohet ty!

Po t'i bëhet mirë nefsit të poshtër, e mohon të mirën si të poshtërit dhe tërbohet.

Ja, prandaj ndodh që të falenderojnë ata që ndodhen në mundim e vuajtje, kurse që të bëhen azganë dhe mashtrues të pasurit dhe të fuqishmit!

Bejlerët dhe padishahët e veshur me ar e kaftanë, janë njerëz azganë. Po ai i varfëri i mbështjellë me gunë? Ja, ai është që falenderon!

A falenderojnë të zotët e mallit, pasurisë, pushtetit dhe të të mirave? Falenderimi mbin dhe zhvillohet nga vuajtja dhe mundimi!

Sofiu sevdalliset pas sofrës bosh.

Një ditë një sofi pa një sofër të varur në një gozhdë. U dalldis, filloi të rrotullohet, të luajë e t'i grisë rrobat;

Dhe bërtiste: Ja ushqimi i atyre që s'kanë ushqim! Ja gëzimi i mungesave dhe i halleve!

Zuri t'i dilte tym nga koka e t'i shtohej kënaqësia... Edhe sofitë e tjerë shkuan pas tij dhe ia filluan valles së tyre tradicionale që i thonë sema.

Dhe u vunë të qeshin me të madhe e të flasin mbarë e prapë. Me herë të tëra ranë në dalldi dhe erdhën përsëri në vete!

Një llafazan i tha sofiut: "Ç'është sofra bosh e varur në gozhdë që të jep ty kaq kënaqësi dhe të lëshon në dalldi?"

Sofiu i tha: "Ik tutje, or ti! Ti je një trajtë pa kuptim! Ti vrapo pas pasurisë, ti nuk je ashik!"

Ushqimi i ashikut është t'i bëhet ashik bukës pa bukë. Personi që e ka drejt në ashk, nuk lidhet pas pasurisë.

Ashikët nuk kanë punë me pasurinë. Ashikët e sigurojnë fitimin pa kapital.

Ata nuk kanë flatra, por fluturojnë përreth botës. Nuk kanë duar, por e rrëmbejnë topin nga mejdani!

Edhe i varfëri që e ndjente aromën e kuptimit, megjithë dorën e prerë, thurte zembil!

Ashikët ngrenë çadër me asgjë. Ata kanë ngjyrën e asgjësë, ata kanë një shpirt të vetëm!

Si mund ta ndjejë shijen e gjellës fëmija që pi gji? Ushqimi i perive është aroma!

Po njeriu, a mund të marrë erë nga era e perisë? Natyra e tij është e kundërta e natyrës së saj!

Kënaqësinë që merr peria nga pak erë e mirë, ti s'mund ta marrësh as nga njëqind lloje gjellësh!

Uji i lumit Nil mbeti për izraelitët ujë edhe kur u bë gjak!

Ndërsa e mbyti Faraonin, deti u bë xhade e gjerë për izraelitët!

Ta pijë kupën e Zotit nga fytyra e Jusufit, ta ndjejë erën e Zotit nga era e Jusufit është e posaçme për Jakubin (a.s.). Nga këto janë të privuar edhe vëllezërit e Jusufit, edhe të tjerët.

Drita që pa Jakubi në fytyrën e Jusufit ishte e posaçme vetëm për Jakubin. Si mund ta shihnin të vëllezërit?

Dikush, nga dashuria për të dashurën, hidhet në pus, kurse tjetri, nga urrejtja për të dashurën, ia hap gropën!

Para tij, sofra është pa bukë, krejt bosh, kurse para Jakubit, është plot me të mira, ia hap oreksin.

Kush s'e lan fytyrën e vet, nuk mund ta shohë fytyrën e hyrive. Pejgamberi ka thënë se "namazi falet vetëm me qetësi shpirtërore!"

Ushqimi i shpirtrave është ashku. Prandaj, ushqimi i shpirtrave është uria!

Jakubin e kishte marrë uria për Jusufin; era e bukës i vinte atij që nga larg.

Kurse ai që e mori këmishën e Jusufit dhe që ia solli Jakubit me të rendur, as që e ndjeu erën e asaj këmishe!

Ndërsa distanca mes tyre ishte disa ditë rrugë, Jakubi, pse ishte Jakub, e ndjente erën e këmishës!

Sa e sa dijetarë ka që nuk kanë pjesë nga dituria e vërtetë, nga kultura shpirtërore! Këta lloj dijetarësh janë recitues diturie, jo dashnorë diturie!

Personi që i dëgjon fjalët e tij, edhe po të jetë një njeri i zakonshëm, i kupton ato fjalë, e merr erën e të vërtetës!

Sepse këmisha e rënë në dorë të një dijetari të tillë, është hua, është për një kohë të caktuar... Si skllavinja në dorë të tellallit të skllevërve!

Skllavinja e rënë në dorë të tellallit është për myshterinjtë, ç'dobi ka për tellallin?

Të japë rizk është punë e Zotit. Çdokush lëviz dhe vepron sipas caktimit dhe miratimit të Zotit; nuk ka mundësi të lëvizë dhe veprojë ndryshe.

Një fantazi e bukur i është shndërruar atij në kopsht e vreshtë. Një fantazi e shëmtuar ia ka prerë rrugën e kësaj!

Zoti është një Zot i tillë që prej një fantazie ka sajuar kopshte e vreshta, kurse një fantazi tjetër e ka sjellë në gjendje xhehennemi, e ka bërë vend flake e djegieje!

Mirë, atëherë, kush mund ta dijë rrugën e trëndafilishteve të tij, vendin e zotërinjve të tij?

Vëzhguesi i zemrës nuk mund të gjejë rast të shohë se nga ç'anë vjen kjo jetë fantazie!

Po t'ia gjente mundësinë e ta shihte vendin ku lindi, anën nga erdhi, do t'ua priste rrugën fantazive të këqija, do të bëhej pengesë për ardhjen e tyre.

Si mund të hedhë këmbë spiuni në kalimin e mosqenies, atij vendi që është vendi i vëzhgimit të mosqenies?

Kapu fort pas prehrit të tij si të ishe qorr! Sovrani im, ja kësaj i thonë të kapur qorri!

Prehri, fundi i tij është urdhri, fermani i tij. Ç'njeri i mirë, ç'njeri me fat është ai njeri që e bën frymë të vetën frikën prej tij, druajtjen prej tij!

Njëri në livadh, në bar, në breg të ujëvarës... Kurse tjetri mu pranë tij, në vuajtje!

Ai që vuan sheh tjetrin dhe thotë me habi: "Pse kjo kënaqësi?" Edhe tjetri e sheh këtë që vuan dhe thotë me mahnitje: "Kush e ka burgosur këtë, vallë?"

Ai që ndodhet mes kënaqësish, i thotë atij që vuan: "Eja në vete... Pse je bërë kështu, fërtele? Shih ç'burime të bukura ka këtu! Pse të është zverdhur kështu fytyra? Këtu ka qindra shërime!

O shok, mos rri indiferent, eja në këtë lëndinë me bar!" Por tjetri i përgjigjet: "I dashuri zotëri, nuk mundem të vij!"

Një zotëri dhe skllavi i tij që është i shtënë pas namazit, që ndjen kënaqësi nga lutja ndaj Zotit.

Një zotëri ndjeu nevojën për të hyrë në hamam... Në të gdhirë i bëri zë skllavit: "Sungur, zgjohu, ngrije kokën!

Merri nga Alltëni tasin e hamamit, havllinë, peshqirin, argjilën dhe eja të shkojmë në hamam, hë, luaji këmbët!"

Sunguri mori tasin e hamamit dhe një havlli e një peshqir të mirë dhe u vunë bashkë për udhë.

Në rrugë kishte një faltore. Dhe ishte duke u kënduar ezan. Sunguri e dëgjoi zërin e ezanit.

Ai ishte shumë i shtënë pas namazit. Dhe tha: "O imzot që tregon konsideratë e mirësi për këtë skllavin tënd,

Ti ulu pakëz në atë dyqan sa ta fal unë namazin shpejt e shpejt.

Zotëria u ul në dyqan, imami me xhemaatin e falën namazin dhe dolën.

Sunguri mbeti brenda gjer në kohën e sillës. Por zotëria priti.

Më në fund, i bëri zë: "Sungur, pse s'del jashtë?" Nga brenda, Sunguri iu përgjigj: "Zotëri, nuk më lëshojnë!

Duro edhe pakëz, tani po vij. E di që ti po më pret, nuk të harrova!"

Zotëria i bëri zë plot shtatë herë, priti, priti, i bëri zë përsëri. Më në fund, u mërzit nga kjo lojë e Sungurit, u lodh, durimi iu sos.

Çdo radhë që i bënte zë zotëria, Sunguri i thoshte: "Imzot, unë dua të dal, por akoma s'po më lëshojnë!"

Atëherë beu i bërtiti: "Or ti, në faltore s'mbeti njeri, kush janë ata që s'të lëshojnë ty, kush të mban ty aty?"

Sunguri i tha: "A s'është ai që s'të lë ty të hysh brenda? Ja, ai është që s'më lë mua të dal përjashtë!

Ai që s'të jep leje ty të hysh brenda, edhe mua më pengon të dal jashtë!

Ai që s'të jep leje ty të hedhësh hap në këtë anë, edhe mua më bëhet pengesë për të hedhur hap jashtë!"

Deti që s'i nxjerr peshqit të dalin në tokë, edhe ata që janë në tokë nuk i lë të hyjnë në det!

Origjina e peshkut është prej ujit, kurse origjina e kafshëve të tjera është prej dheut.

Në këtë punë s'ka dobi as përdorimi i dredhisë dhe mashtrimit, as veprimi me maturi!

Dryri është shumë i fortë, kurse hapësi, Zoti. Afrohu e shih me nënshtrim, trego pëlqim!

Me ta harruar maturinë, nga piri gjen atë fatin taze, bëhesh i fuqishëm.

Sapo ta harrosh veten, të kërkojnë... Po të bëhesh skllav, të lirojnë!

Madje, siç thotë ajeti
"...kur edhe pejgamberët e presin shpresën...",
pejgamberët e humbën shpresën dhe ranë në pesimizëm
duke thënë "mohuesit nuk na e pranojnë fjalën".

Edhe pejgamberët, madje, menduan me vete: "po rrimë vazhdimisht duke këshilluar këtë e atë;

Gjer kur do të rrahim hekur në të ftohtë, gjer kur do t'i fryjmë kafazit?"

Punët që bënin njerëzit bëheshin me kazanë dhe kaderin e Zotit. Mprehtësia e dhëmbit është rrjedhojë e nxehtësisë dhe fuqisë së stomakut.

Nefsi i Përgjithshëm veproi mbi nefsin e pjesshëm të njeriut dhe ndodhën ato që ndodhën. Peshku qelbet nga koka, jo nga bishti!

Kështu dije këtë! Dije, por edhe gomarin ngaje si shigjetë. Sepse Zoti ka urdhëruar: "Kumtomi urdhrat e mia". Dhe është e pamundur të dilet jashtë urdhrit të tij!

Një grup janë të xhennetit, një grup janë të xhehennemit. Por ti nuk e di se cilit grup i përket. Prandaj puno e përpiqu gjersa ta shohësh se si qëndron puna!

Pasi t'ia ngarkosh ngarkesën gjemisë, duhet të mbështetesh te Zoti.

A do të mbytesh në rrugë, apo do të shpëtosh dhe do të arrish shëndoshë e mirë ku ke për të arritur? Ti nuk mund ta dish se cila nga këto të dyja do të të ndodhë!

Po qe se thua unë nuk hipi në gjemi pa e ditur se ç'do të më ndodhë;

Po qe se thua tregomë se nga ky udhëtim do të shpëtoj apo do të mbytem;

Po qe se, duke u kapur si të tjerët pas një shprese të thatë, thua se nuk nisesh në rrugë me dyshim,

Nuk mund të bësh asnjë tregti, sepse të dyja këto alternativa janë të fshehta, i përkasin botës së fshehtë.

Tregtari frikacak me shpirtin delikat, i cili thyhet menjëherë nga një gjë fare e vogël, nuk sheh as dobi nga tregtia e vet, as dëm!

Madje, çfarë dobie? Bën dëm, mbetet pa gjë, poshtërohet. Kush bën flakë, ai gjen dritë!

Sepse të gjitha punët bëhen me mundësi. Edhe ti, punën e fesë mbaje lart dhe shpëto!

Nuk ka leje për t'u hapur kjo portë me gjë tjetër veç shpresës. Zoti e di se ç'është më mirë!

Besimi i atyre që marrin sipër përgjegjësi,
është frika dhe shpresa.

Atyre që punojnë, edhe sikur qafa t'u hollohet sa peri, prapëseprapë, ajo që e shtyn njeriun në çdo zanat është shpresa, mundësia!

Ai që shkon në dyqan që në mëngjes, shkon me vrap me shpresën për të shtënë në dorë rizk.

Po të mos ishte shpresa e rizkut, si do të mund të shkoje? Po të ishte frika e mbetjes pa gjë, si mund të gjesh forcë?

Po të të thonë: Ndoshta në pafillimshmëri nuk të është dhënë ndonjë rizk; atëherë, si ndodh që kjo frikë e mbetjes pa gjë nuk t'i humb forcat në përpjekjet për të fituar ushqimin?

Ti u thua: "Është edhe frika se nuk do të shtie dot gjë në dorë edhe sikur të punoj. Por kjo frikë është më e tepërt në dembelizëm.

Po të punoj, ndoshta fitoj; këtu shpresën e kam më të madhe. Në dembelizëm ka dëm më shumë!

Mirë, o ti që bie në pandehmë të keqe, pse kjo frikë dëmi të mban për prehri në punët e fesë?

Apo nuk e pe se ç'fitimi arritën pejgamberët që janë tregtarët e këtij pazarit tonë, me të urtët?

Ç'gjë u treguan atyre me braktisjen e këtij dyqani... Ç'fitime patën në këtë pazar! A s'di gjë ti?

Zjarri iu përkul atyre si rrathë byzylykësh, deti bëri sipas urdhrit të tyre, i barti ata mbi krye!

Hekuri iu përul atyre, u bë qiri... Era iu bë rob atyre, iu hyri nën urdhër!

I Dërguari i Allahut (s.a.s.) tha:
"Nuk ka dyshim se Zoti ka velinj të fshehtë!"

Përveç pejgamberëve është një radhë tjetër që janë shumë të fshehtë. Pse do të jenë të njohur për këta njerëz të dukjes?

Kanë shumë mrekullira, por prapë, sytë e askujt nuk ua shohin se sa të lartë janë!

Edhe të mëdhenj janë, edhe mrekullira kanë, edhe janë fshehur në konfidencën e Zotit. Emrat e tyre s'i ka dëgjuar as Abdalli!

Apo mos i di ti bujaritë e Zotit! Të thërret ty vazhdimisht "Eja!" në atë anë ku ndodhen ata.

Edhe gjashtë anët e gjithësisë të mbushura me bujaritë e tij. Nga të shohësh, flamurët e tij të ngulur atje!

Po qe se një bujar të thotë "eja dhe hyr në zjarr, aty për aty hidhu në zjarr... pa thënë, madje, "A më djeg mua?"

Zoti qoftë i kënaqur me të, Enesi e hedh peshqirin në zjarr
dhe peshqiri nuk digjet!

Eshtë treguar nga Enesi, biri i Malikut. Njëri kishte shkuar mik te ai.

Ai tregon: Pas ngrënies e mbështjellka peshqirin.

Enesi që sheh se peshqiri ishte fëlliqur, ishte bërë me gjellë, e thërret shërbëtoren dhe i thotë: "Hidhe këtë në furrë, le të rrijë ca atje."

Shërbëtorja që i njihte mirë të fshehtat e Enesit, e hodhi menjëherë peshqirin në furrën plot zjarr.

Të gjithë miqtë u habitën dhe mendonin se nga peshqiri ka për të dalë tym, se ai ka për t'u djegur e bërë shkrumb!

Ndërkaq, pas pak, shërbëtorja e solli peshqirin të larë e të pastër.

Të pranishmit thanë: "O person i vyer që je takuar e ke biseduar me Pejgamberin, si ndodhi që peshqiri jo vetëm s'u dogj, por u pastrua!"

Enesi u tha: "Sepse Mustafai kishte fshirë në këtë peshqir gojën dhe duart!"

O zemër që ke frikë nga zjarri, nga mundimi, një dore të tillë, një goje të tillë iu afro!

Po qe se kjo dorë, kjo gojë, i jep një lartësi të tillë një gjëje pa jetë, ç'gjëra s'i hap, ç'gjëra s'i bën shpirtit të ashikut!

Puthi gurin dhe qerpiçin e Qabes, Qabja u bë kible (duke qenë tempull idhujsh). O shpirt, edhe ti puno e përpiqu dhe përballë burrave bëhu dhé (burrat të të pastrojnë nga idhujt!).

Pastaj asaj shërbëtores i thanë: "Mirë, ne e pamë se ç'ndodhi; po ti, a s'po na e thua hallin tënd?

Pa e hapur gojën ajo, ata vazhduan ta pyesnin: Si ndodhi që e hodhe peshqirin menjëherë në furrë? Ta zëmë se ke arritur t'i njohësh ato të fshehta...

Mirëpo, o zonjë, si e hodhe në zjarr një peshqir aq të çmuar?"

Shërbëtorja u tha: "Unë u bindem personave bujarë, se unë nuk jam e pashpresë nga bujaria e tyre!

Pastaj, ç'është peshqiri? Edhe sikur mua të më thotë pa u menduar "hidhu në zjarr",

Nga bindja e plotë që kam ndaj tij, menjëherë hidhem në zjarr. Unë kam shpresë të madhe në robtë e Zotit!

Unë kam bindje ndaj çdo bujari, ndaj çdo njeriu që di të fshehtën. Prandaj, jo peshqirin, por hedh kokën!"

O vëlla, edhe ti lëshoje veten ndaj këtij eliksiri, se ndihma e burrit, besnikëria e burrit nuk janë më poshtë se të gruas!

Po qe se zemra e një burri është më poshtë se zemra e gruas, ajo zemër është më e pavlefshme se shkembja!

I Dërguari i Allahut (s.a.s.) i arrin në ndihmë
një karvani arab që kishte rënë në krizë nga mungesa e ujit,
që ishin dobësuar dhe dorëzuar pa fuqi ngaqë s'kishin gjetur ujë,
që edhe burrave, edhe deveve u kishte dalë llapa jashtë nga etja!

Në shkretëtirë një karvan arab kishte mbetur pa ujë, në caliket s'u kishte mbetur pikë uji!

I gjithë karvani kishte mbetur në krizë në mes të shkretëtirës, ishte në të vdekur.

Papritmas, Mustafai që u shkonte në ndihmë të dy botëve, doli në rrugë për t'u shkuar në ndihmë atyre!

Dhe në atë rrugë të thepisur dhe të pafundme, pa karvanin me shumë njerëz që kishte mbetur në krizë të rëndë mbi ato rëra të nxehta!

Deveve u kishte dalë gjuha jashtë, njerëzit kishin mbetur ashtu të shtrirë mbi rërat në të gjitha anët!

Kur e pa këtë gjendje, iu dhimbs dhe tha: "Ngrihuni disa prej jush dhe vraponi menjëherë drejt asaj tume rëre!

Atje një skllav zezak po i çon ujë të zotit me calik.

Kapeni atë devexhiun zezak dhe silleni te unë dashje pa dashje!"

Disa vetë u ngritën dhe vrapuan drejt kodrës së rërës. Pas pak, me të vërtetë, siç tha ai,

Panë një skllav zezak që e kishte mbushur calikun, kishte hipur mbi deve dhe po i çonte ujë të zotit.

Ata i thanë skllavit zezak: "Në këtë anë, Pejgamberi, më i dobishmi i gjithësisë, me të cilin njerëzit krenohen, të thërret ty!"

Zezaku tha: "Unë nuk e njoh atë, kush është ai?" I thanë: "Muhammedi fytyrëhënë, sjellje ëmbël!"

Siç ishte, ashtu e treguan, ashtu e lavdëruan. Zezaku u tha: "Hë, ndoshta është ai poeti

Që ua ka marrë mendtë disa njerëzve me magji. Atij nuk i afrohem as një gjysmë arshin!"

Më në fund, e kapën zezakun dhe filluan ta çojnë në atë drejtim duke e hequr zvarrë. Zezaku bërtiste e shante!

Pasi e sollën zezakun te Pejgamberi, ai u tha: "Pini ujë dhe mbushni edhe mataret dhe caliqet!"

Që të gjithë ai i ngopi me ujë nga një calik i vetëm. Edhe njerëzit, edhe devetë pinë ujë gjersa u ngopën nga ai caliku i vetëm!

Nga caliku i skllavit çdokush e mbushi calikun ose mataren e vet aq sa edhe reja në qiell ua pati zili!

Kush e ka parë që nga një calik i vetëm të shuhet nxehtësia e shumë xhehennemeve?

Kush e ka parë këtë? Kush e ka parë që nga një calik i vetëm i mbushur me ujë të mbushen gjithë ato caliqe gjer në grykë!

Në fakt, caliku i zezakut ishte një pretekst, ishte një shkak që mbulonte të vërtetën. Me urdhrin e Pejgamberit, dallgët e mirësisë dhe dhuratës ngriheshin lart nga deti i vërtetë, bëheshin shkumë dhe vinin!

Pasi uji të zjejë, kthehet në avull dhe ngrihet lart në ajër. Edhe avulli në ajër, kur ftohet, bëhet ujë; kështu?

E drejta është kështu: pa këto shkaqe dhe jashtë këtyre urtësive, Zoti krijon ujë nga e paqena.

Qysh në fëmini, ti i ke parë shkaqet dhe je kapur fort pas tyre nga padija.

Shkaqet i sheh, por tregohesh indiferent ndaj shkaktarit. Prandaj ti anon nga shkaqet që e mbulojnë këtë të vërtetë, që e fshehin fytyrën e shkaktarit.

Por kur shkaqet ikin, ti fillon t'i biesh kokës dhe të thuash: "aman, o Zot!"

Edhe Zoti të thotë ty: "Ik, shko, ik te shkaku! Ç'gjë e çuditshme që je ti, më kujtove mua për shkaqet që krijova, ë?"

Atëherë, edhe robi thotë: "Këtej e tutje vetëm ty do të të shoh, nuk do ta shoh, më në fund, shkakun, atë gjë të kotë të përbërë vetëm prej fjale!"

Mirëpo Zoti i thotë: "Po të të dërgoj ty përsëri në botën e shkaqeve, prapë pas shkaqeve ke për t'u kapur, o njeri i paqenë që nuk qëndron në fjalë!

Mirëpo unë nuk shoh, mëshira ime është e madhe, unë sillem përreth mëshirës dhe këdo e mëshiroj!

Unë nuk shoh fjalën tënde; meqë tani po më lutesh mua, të bëj mirësi nga bujaria ime, ta jap atë që kërkon!"

Po, njerëzit e karvanit mbetën të mahnitur pas mrekullisë së Pejgamberit... Dhe thanë: "O Muhammed, o Pejgamber me shprehi deti, ç'është kjo?

E përdore si pretekst një calik të vogël dhe e mbyte në ujë tërë Arabinë!

Caliku i skllavit mbushet me ujë nga bota e fshehtë dhe fytyra e tij e zezë, me lejen e Zotit, bëhet e bardhë!

"O skllav, shih se edhe caliku yt është plot dhe mos u anko dhe mos fol me vete!"

Ai skllavi zezak u mahnit pas mrekullisë së Pejgamberit; besimi i tij lindte nga bota jashtë kohës dhe hapësirës!

Ai pa një çezëm që rridhte nga qielli... Caliku u bë një pretekst për entuziazmin e tij dhe një mbulesë për të vërtetën e tij!

Të gjitha mbulesat, të gjitha shkaqet u grisën dhe ranë nga sytë e tij. Kështu, ai filloi ta shohë çezmën e botës së fshehtë.

Burimet e syve iu mbushën, edhe zotërinë e harroi, edhe qëndrimin!

Mbeti pa duar e pa këmbë, s'kishte më as duar e as këmbë për të shkuar. Zoti i lëshoi në shpirt një dridhje!

Mustafai e tërhoqi prapë nga ajo botë që të kryente punë dhe i tha: "Eja në vete! O ti që kërkon të përfitosh, ec!..

S'është koha për t'u habitur dhe qëndruar. Gjëja që me të vërtetë do të duket e çuditshme, është përpara.

Tani mos rri ashtu; lëviz nga vendi dhe nisu për rrugë me shkathtësi!

Dhe ia fërkoi skllavit fytyrën me dorën e bekuar dhe i krijoi një gjendje të re.

Fytyra e atij skllavi e atij biri abisinas, u bë krejt e bardhë, u ndriçua si hëna pesëmbëdhjetë, u përshndrit si dita!

Dhe u bë i bukur si Jusufi. Pejgamberi i tha: "Shko, tani, dhe trego se ç'të ndodhi!"

Skllavi erdhi në një gjendje të dehuri pa duar e këmbë, u bë që të mos i ndjente këmbët e veta!

U nda nga njerëzit e karvanit, i mori me vete dy calikë plot me ujë dhe u nis për rrugë.

Zotëria nuk e njohu skllavin e tij të zbardhuar
dhe i tha: "Ma vrave skllavin tim, të zuri gjaku
dhe Zoti të lëshoi në dorën time!"

Zotëria e pa nga larg skllavin dhe u shushat. I shushatur, e thirri popullin e fshatit dhe nisi t'u thotë:

"Ky calik është caliku ynë, edhe deveja është deveja jonë. Po skllavi zezak ç'u bë?

Ky që po vjen nga larg, është një djalosh si hëna pesëmbëdhjetë... Drita e fytyrës shpërndan ndriçim. Në dritë po ia kalon edhe ditës!

Ku është skllavi ynë? A mos vallë e vrau kush, apo e preu ujku?"

Me t'i ardhur skllavi pranë, i tha: "Kush je ti? A mos je jemenas, apo turk?

Fol, thuaj të drejtën! Ç'ma bëre skllavin? Po ta kesh vrarë, mos e fshih, mos na mashtro!"

Skllavi i tha: "Po ta kisha vrarë, si do të të vija pranë,

A do të vija të derdhja gjakun me këmbët e mia?

Zotëria i tha: "Ej, ç'po thua ti, ku është skllavi im? Nuk ke shpëtim pa më thënë të vërtetën, s'më shpëton dot nga dora!"

Skllavi i tha: "Po t'i them një e nga një të gjitha ç'kanë ndodhur me skllavin tënd...

Të t'i tregoj ç'kanë ndodhur nga koha kur më ke blerë mua e gjer tani

Dhe kuptoje se, megjithëse një ditë në mëngjes jam gdhirë i bardhë, unë jam skllavi yt!"

Ngjyra e skllavit ndërroi, mirëpo shpirti krejt i pastër nuk ka ngjyrë! Shpirti as ngjyrë ka, as varet prej elementësh, as i përket dheut!

Vetëm se ata që e njohin kurmin, na humbin ne aty për aty... Ata që pijnë ujë, e braktisin edhe calikun, edhe kupën!

Kurse ata që e njohin shpirtin, s'kanë punë me numra. Ata janë zhytur në detin pa sasi e pa cilësi!

Bëhu shpirt dhe njihe shpirtin me rrugën e shpirtit! Bëhu mik shikimi dhe jo dashnor krahasimi!

Engjëlli dhe mendja kanë të njëjtën natyrë krijimi, por është një urtësi që janë bërë në dy trajta.

Engjëlli është krijuar me krahë si zog, kurse mendja i ka lënë krahët dhe është veshur me dritë.

Shkurt, meqë të dy kanë të njëjtin kuptim, meqë të dy kanë një të vërtetë, ato dy bukuri janë bërë mbështetje të njëri-tjetrit, janë bërë ndihmës të njëri-tjetrit!

Edhe engjëlli e ka gjetur të Vërtetën, edhe mendja. Që të dy e kanë ndihmuar Ademin, që të dy i kanë bërë sexhde Ademit.

Kurse nefsi me shejtanin, meqë janë të njëjtë qysh në pafillim, janë armiq të Ademit, e kanë zili atë.

Ai që e ka parë Ademin si kurm, ka ikur prej tij, nuk i ka bërë sexhde. Kurse ai që e ka parë si dritë që ka fituar sigurinë, u përkul para tij, i bëri sexhde.

Engjëlli dhe mendja... Sytë e të dyve e panë Ademin dhe u ndriçuan. Shejtani dhe nefsi.. Sytë e këtyre të dyve e panë Ademin vetëm si dhé.

Edhe ky tregimi im, pra, mbeti i ngrirë si gomari në baltë. Çifutit nuk mund t'i këndohet ungjill!

A mund t'i flitet Shia-s për Omerin? A mund t'i bihet veglës pranë shurdhit?

Por sikur në një buxhak të fshatit të ketë edhe një njeri të vetëm, këto fjalët që thashë gjer tani janë të mjaftueshme, ai i ka kuptuar dhe kjo mjafton!

Edhe gurët dhe drurët fillojnë të flasin dhe gjënë që duhet treguar ia tregojnë fare mirë atij që kupton!

Ç'të ketë krijuar dhe dhënë Zoti nga qiejt dhe toka,
i ka krijuar dhe dhënë për të plotësuar nevojat.
Duhet qenë nevojtar për diçka që Zoti të japë.
"Zoti e pranon nevojën e personit në krizë."
Kriza është dëshmitare e fitimit të së drejtës për diçka.

Ajo ç'ka bëri që Isai foshnjë të flasë, është se Merjemja ra në hall dhe u lut.

Isai që ishte pjesë e Merjemes, foli jo me gjuhën e Merjemes, por me gjuhën e vet në vend të saj. Edhe pjesa e pjesës tënde flet vazhdimisht në fshehtësi.

O njeri, dora dhe këmba jote bëhen dëshmitarë për ty. Gjer kur do t'i zgjasësh dorën mohimit dhe do të hedhësh këmbën drejt tij?

Po qe se s'je i denjë për ta kuptuar ç'tregohet dhe për ta dëgjuar ç'thuhet, aftësia folëse e atij që flet të sheh e të kupton ty!

Ç'mbin nga toka, mbin për nevojtarin me qëllim që ai që kërkon, ta gjejë atë që kërkon.

Nëse Zoti i krijoi qiejt, i krijoi për të plotësuar nevojat.

Ku të ketë vuajtje, shërimi atje shkon; ku të ketë varfëri, dhuntia aty arrin.

Ku të jetë vështirësia, përgjigjja aty është, ku të jetë gjemia, uji aty është!

Kërkoje pak ujin, etu për ujë në mënyrë që ujërat të vrullojnë edhe nga lart, të shpërthejnë edhe nga poshtë!

Po të mos lindnin foshnjat, si do të ridhte qumështi nga gjinjtë për t'i ushqyer ato?

Ec, vrapo në këto të përpjeta e të tatëpjeta dhe etu, digju për ujë!

O burrë i madh, pastaj, si bleta në ajër, pi zhurmën e lumenjve në retë!

A pak nevojë ke për barëra dhe perime që ia pret rrugën ujit dhe e lëshon në perime?

Ia heq veshin ujit dhe e drejton për në atë anë që të blerojnë bimët e thara e të zhvillohen.

Dhe për të mbjellat e shpirtit që i kanë elementet e fshehta, ka re mëshire plot me ujë. Mbetu pa ujë, etu dhe ty të të vijë fjala "ata i ujit Zoti i tyre..."

Zoti e di më mirë se ç'është e drejtë!

Gruaja e qafirit (mohuesit) bashkë me foshnjën e saj në gji shkon te Mustafai (a.s.) dhe, me anë të mrekullisë së tij, fëmija i saj fillon të flasë si Isai.

Gjithashtu nga ai fshat, gruaja e një qafiri, për ta vënë në provë Pejgamberin,

Ia hipi gomarit dhe, me foshnjën e saj dymuajshe në prehër, shkoi me vrap tek Pejgamberi.

Fëmija i tha Pejgamberit: "Zoti të çon selam! O i Dërguari i Allahut, ja tek të erdhëm!"

E nxehur, e ëma i tha: "Hesht, bre, kush ta fryu në vesh këtë dëshmi?

O vogëlush, kush ta tha këtë dhe t'u lirua gjuha kështu për të folur siç po flet?"

Fëmija i tha: "Në fillim Allahu, pastaj Xhebraili! Me këto fjalë, unë bëj sipas Xhebrailit!"

Kur e ëma i tha "ku është Xhebraili", fëmija iu përgjigj: "Ja, mbi kokë e ke, a nuk e sheh? Ngrije kokën lart dhe vështro!

Xhebraili po të rri mbi krye dhe po bëhet njëqind prova për mua!"

E ëma e pyeti: "A me të vërtetë po e sheh?" Fëmija i tha: "Po, po të rri mbi krye si hëna pesëmbëdhjetë!

Po ma karakterizon Pejgamberin. Në këtë mënyrë, po më ngre lart mua nga këto ultësira!"

Pastaj Pejgamberi e pyeti foshnjën: "O foshnjë gjiri, si e ke emrin? Eja, thuaje edhe këtë dhe pastaj bëj si të thotë nëna, hesht!"

Fëmija tha: "Tek Zoti, emri im është Abdylaziz, kurse sipas këtij grushti të pafytyrësh, Abdyl Uzza!

Mirëpo unë, për Zotin që ta ka dhënë ty këtë pejgamberllëk, jam neveritur nga Uzza, nuk kam të bëj me të!"

Fëmija dymuajsh kishte shkëlqyer si hëna pesëmbëdhjetë dhe u jepte mësim personave të rritur si dijetarë të kryes së vendit!

Në këtë mes, edhe në hundë të fëmijës, edhe në hundë të s'ëmës erdhi erë kamfuri nga xhenneti.

Që të dy e thanë këtë me frikën se, po të jetonin do të binin prapë nga kjo gradë dhe do të bëheshin qafirë, dhe dhanë shpirt duke e ndjerë këtë erë.

Për njërin, po ta lavdërojë Zoti, edhe jogjallesat thonë qindra herë se është e drejtë, e vërtetë, edhe gjallesat!

Për tjetrin, nëse është Zoti që e mbron, edhe zogjtë bëhen roje, edhe peshqit!

Skifteri rrëmben këpucën e Mustafait (a.s.), ngrihet në fluturim, e kthen përmbys dhe nga këpuca bie poshtë gjarpri i zi.

Pikërisht në këtë kohë, Mustafai dëgjoi nga lartësitë zërin e ezanit.

Ai kërkoi ujë për të marrë abdest sërish. Me atë ujë të ftohtë, lau dorën dhe fytyrën.

Kur po lante këmbët dhe sa do të vishte këpucët, erdhi një shpend dhe e rrëmbeu njërën nga këpucët.

Kur ai Pejgamber fjalëbukur e kishte marrë këpucën në dorë, skifteri ia rrëmbeu këpucën nga dora.

Shpendi u ngrit fluturim si era, e ktheu këpucën përmbys dhe prej saj ra një gjarpër.

Ishte një gjarpër krejt i zi. Me këtë veprim, shpendi deshi t'i bënte Pejgamberit një të mirë dhe u bë pretekst për mirësinë e Zotit.

Pastaj shpendi ia solli këpucën dhe ia vuri para Pegamberit duke i thënë: "Urdhëro, shko në namaz!"

Ai sikur i thoshte: "Këtë paturpësi e bëra i detyruar apo edhe unë kam një degë të vogël nga pema e edukatës, edhe unë, me sa më përket, e di se ç'është edukata!"

Mjerë për atë që hedh hap me paturpësi, bën siç i thotë nefsi dhe jep fetva të panevojshme!

Pejgamberi falenderoi dhe tha: "Ne e pandehnim këtë si pabesi, por paska qenë besnikëria vetë!

Ma rrëmbeve këpucën, m'u turbullua mendja, m'u mërzit shpirti; ti më shpëtoke nga vuajtjet, kurse unë kisha rënë në vuajtje!

Zoti na i tregoi të gjitha të fshehtat, por atë çast zemra po merrej me veten time!"

Skifteri i tha: "Ti nuk mund të bëhesh indiferent, kjo s'ka të bëjë me ty... O Mustafa, unë e shoh të fshehtën nga reflektimi te unë i dijes sate!

Unë e pashë gjarprin që ndodhej brenda këpucës, kur ndodhesha në ajër, jo nga vetja, por sepse kjo dije u reflektua te unë prej teje!"

Edhe reflektimi i personit të ndritshëm është ndriçim. Kurse reflektimi i personit të mbetur në errësirë bëhet krejtësisht errësirë!

Reflektimi i robit të Zotit është krejtësisht dritë, kurse i të huajit, krejtësisht verbëri!

O shpirt, mësoje se ç'është reflektimi i çdokujt! Dhe ulu pranë personit që dëshiron!

Mësimi i kësaj historie dhe njohja e faktit se, pa asnjë dyshim, çdo vështirësi ka një lehtësi.

O shpirt, kjo histori është mësim për ty që ta pranosh dhe pëlqesh vendimin e Zotit!

Merr mësim dhe mos e ngatërro mendjen me punë dhe mendim tjetër, mos bjer në pesimizëm por mendo për mirë!

Edhe sikur të tjerët të frikësohen nga një ngjarje dhe të zverdhen, ti mos i kushto rëndësi. Dhe shih të qeshësh si në kohë dobie, ashtu dhe në kohë dëmi!

Trëndafilit, edhe sikur t'ia këpusësh petalet një e nga një, prapë nuk e lë të qeshurën, prapë nuk zbehet e nuk shqetësohet!

Dhe thotë: "Pse të shqetësohem për një gjemb? Fundja, këtë të qeshur për shkak të gjembit e gjeta!"

Gjërat që humbe për shkak të vendimit të Zotit, pa dyshim që t'i largojnë të këqijat... Kështu dije këtë!

Një të madh e pyetën se ç'është tasavvufi dhe ai u tha: "Të gjesh lehtësi e hare në zemër në kohë shqetësimi!"

Edhe vështirësinë dhe mundimin që të dha Zoti, quaje skifter që rrëmben këpucën e Pejgamberit!

Skifteri ia rrëmbeu këpucën Pejgamberit që të mos ia kafshonte këmbën gjarpri! Ç'lumturi për mendjen e pafëlliqur me dhé e pluhur!

Zoti tha: "Mos t'ju vijë keq për gjërat që humbni, madje edhe sikur të vijë ujku e t'ju hajë dhinë!"

Ajo e keqe është për të larguar të këqijat më të mëdha, ai dëm është për të penguar dëmet më të mëdha!

Një njeri kërkon nga Musai t'ia mësojë gjuhën e zogjve dhe kafshëve të tjera.

Një djalosh i tha Musait: "Dua ta mësoj gjuhën e kafshëve.

Në këtë mënyrë, t'i dëgjoj fjalët e ujkut, zogjve, shpendëve, etj., dhe të fitoj përvojë në punët e fesë sime.

Sepse të gjitha fjalët e njerëzve janë për ujë, bukë, emër e famë.

Ndoshta kafshët kanë masa që marrin në kohën e mërgimit prej kësaj bote, ndoshta kanë halle të tjera për shkak të këtyre masave!"

Musai i tha: "Rri, o zotëri, hiq dorë nga ky pasion... Në krye e në fund të kësaj ka shumë rreziqe.

Marrjen e mësimit dhe përvojës, zgjimin, nga Zoti kërkoje, jo nga libri, fjalët, shkronjat, qëndrimi!"

Kundërshtimi i Musait e zemëroi shumë njeriun, i cili, pas kësaj, i ra në qafë më shumë Musait. Fundja, njeriu, po u pengua nga një gjë, bëhet lakmitar për atë gjë, jepet krejtësisht pas saj!

Ai i tha: "O Musa, pasi të shkëlqeu drita, çdo gjë e gjeti vlerën në sajë tënde.

O njeri bujar, s'i takon mirësisë tënde të më pengojë mua nga ky qëllim!

Në këtë kohë ti je përfaqësuesi i Zotit. Po të mos ma japësh atë që kërkoj, më bën ta humb shpresën!"

Musai tha: "O Zot, a mos vallë Shejtani i mallkuar po tallet me këtë njeri?

Po t'ia mësoj, do të bëhet dëmprurës, po të mos ia mësoj, do t'm'i vijë një e keqe zemrës!"

Zoti i tha: "O Musa, mësoja! Sepse Ne, si bujarë që jemi, nuk mund ta hedhim poshtë asnjë lutje!"

Musai tha: "O Zot, pastaj ai do të pendohet, do të hajë veten me dhëmbë, do t'i grisë rrobat!

Fuqia s'mund t'i takojë kujtdo. Dobësia është kapitali më i mirë për personin që druhet prej Zotit.

Ai që s'i arrin dora për një gjë, ka frikë nga Zoti, druhet, ia jep veten adhurimit. Prandaj varfëria është një gjë gjithmonë për t'u lavdëruar!

Për shkak të pasurisë, të pasurit iu hodh poshtë vendi pranë Zotit. Sepse ai kishte fuqi, prandaj e humbi durimin dhe bëri aty për aty atë që dëshironte!

Dobësia dhe varfëria e shpëtojnë njeriun nga e keqja e nefsit, vetvetes, të mbushur plot me ambicje dhe vuajtje.

Vuajtja shkaktohet nga dëshirat e parealizuara. Sepse njeriu i zënë në çark nga fantazmat, është mësuar me ato dëshira të paqena, është bërë një me to!

Ai që ha dhé, kërkon dhé; atij nuk i pëlqen ai reçel, nuk e tret dot atë!"

Nga Zoti i lartë Musait i vjen mesazhi që t'ia mësojë atij njeriut të paktën një pjesë të atyre që dëshiron.

Zoti i tha Musait: "O Musa, hape dorën, jepi ç'kërkon atij dhe pastaj le të bëjë ç'dëshiron!"

Fuqia për të bërë ç'dëshiron është kripa, është shija e adhurimit. Ndryshe, edhe kjo kupë qiellore vazhdon të rrotullohet pa dëshirë.

Por as nuk bën sevap, as nuk hyn në mëkat për shkak të rrotullimit të vet, sepse në kohën e llogarisë, edhe sevapi jepet në mënyrë të zgjedhshme për punën e bërë, edhe ndëshkimi!

Fundja, tërë gjithësia e madhëron Zotin, por për këtë madhërim nuk mund të arrihet ndonjë sevap!

Jepja shpatën burrit në dorë dhe shpëtoje nga dobësia; bëje të fuqishëm dhe le të bëhet ose fitimtar, ose pirat dhe grabitqar!

Ademi, njeriu, e arriti cilësinë e qenies së zgjedhur me anë të mundësisë për të bërë atë që dëshiron. Gjysma e njerëzve u bë bletë, gjysma, gjarpër!

Besimtarët u bënë, si bleta, minierë mjalti, kurse qafirët, mohuesit, u bënë minierë helmi si gjarpërinjtë!

Sepse besimtari ha gjëra të zgjedhura e të bekuara dhe edhe pështyma, madje, si e bletës, jep jetë!

Kurse qafiri, mohuesi, pi sherbet qelbi dhe nga ushqimi i tij prodhohet helm!

Ata që kanë arritur të marrin frymëzimin e Zotit, bëhen vetë jeta, por po të stolisen me dëshira dhe pasione, bëhen helm vdekjeje!

Ata që bëjnë mirë, bëjnë mirë sipas zgjedhjes së vet, e ruajnë veten me veprime të zgjuara, prandaj miratohen dhe lavdërohen. Miratimi dhe lavdërimi në këtë botë dalin në shesh gjithherë prej zgjedhshmërisë.

Njerëzit e prapë, për sa kohë që ndodhen në errësirë, druhen prej Zotit, bëhen të devotshëm dhe e përmendin Zotin!

Por me të ikur fuqia, adhurimi ndërpritet... Eja në vete që vdekja të të mos ta marrë prej dore kapitalin!

Eja në vete! Fuqinë e ke si një kapital për të arritur fitime. Mos e lër të të ikë dore koha e fuqisë, dija vlerën!

Njeriu ka hipur në kalin e bardhë të qenies së zgjedhur dhe frerët e kujdesit dhe zgjedhshmërisë ia ka dhënë mendjes në dorë!

Duke e këshilluar përsëri, Musai i tha atij: "Ajo çka kërkon ti, të turpëron, ta zverdh fytyrën!

Hiq dorë nga kjo sevda dhe kije frikë Zotin. Shejtani të ka gënjyer, ai të ka dhënë mësim!"

Personi pranon të mësojë të kuptojë vetëm gjuhën e shpendëve të qymezit dhe qenit; Musai (a.s.) i plotëson këtë kërkesë.

Personi i tha Musait: "Të paktën mësoma vetëm gjuhën e qenit i cili shtrihet në prag të portës, dhe gjuhën e shpendëve të qymezit!"

Musai iu përgjigj: "Mirë, pra... Ke për ta kuptuar gjuhën e këtyre të dyve!

Në mëngjes, njeriu po priste në prag të portës për të parë se a me të vërtetë do ta kuptonte gjuhën e atyre kafshëve?

Ndërsa shërbëtorja po shkundte mbulesën e sofrës, ra përtokë edhe një kafshatëz buke bajate.

Gjeli e rrëmbeu menjëherë kafshatën e bukës. Qeni i tha: Na e bëre me të padrejtë!

Ti mund të hash edhe kokrra gruri, kurse unë, jo! Këtu ku ndodhem, unë s'kam mundësi tjetër!

Ti mund të hash edhe grurë, elb, thekër, misër e të tjera gjëra, kurse unë s'mund t'i ha këto!

Megjithëse është kështu, na e rrëmben edhe këtë kafshatë buke që është kismeti ynë!

Përgjigjja e gjelit për qenin.

Gjeli që e dëgjoi këtë fjalë, tha: "Mos ki merak, Zoti të jep të tjera gjëra në vend të kësaj.

Mos u dëshpëro se nesër në mëngjes, kali i të zotit të shtëpisë do të plagoset dhe ti do të ngopesh mirë e mirë!

Vdekja e kalit do të bëhet festë për qentë. Do të kenë të mira pa punuar e pa u përpjekur!"

Me ta dëgjuar këtë fjalë, njeriu e shiti menjëherë kalin. Gjelit nuk i doli fjala dhe mbeti i turpëruar para qenit!

Të nesërmen, kur gjeli e rrëmbeu përsëri bukën, qeni e hapi gojën dhe i tha:

"Ah, more gjel mashtrues, kjo gënjeshtër pse? Përse kjo padrejtësi, kjo rrenacakëri, kjo zemërkeqësi?

Ku është ai kali që the se do të plagosej? Ti je një qorr mashtrues që asnjë fjalë s'e ke të vërtetë!"

Gjeli që e dinte çdo gjë, i tha qenit: "Kali u plagos, u plagos, por në një vend tjetër!

I zoti e shiti kalin dhe shpëtoi nga dëmi. Dëmin që do ta pësonte vetë, ua ngarkoi të tjerëve!

Por nesër do t'i plagoset mushka dhe ajo dhunti do t'u takojë vetëm qenve!"

Njeriu i pangopur e shiti menjëherë edhe mushkën dhe shpëtoi edhe nga halli, edhe nga dëmi!

Ditën e tretë, qeni i tha gjelit: "O zotëri që i shpallet zotnillëku me daulle, ku e ke premtimin?"

Gjeli i tha: "E shiti shpejt e shpejt edhe mushkën, por nesër do t'i vdesë skllavi.

Dhe, për vdekjen e tij, të afërmit do t'u shpërndajnë bukë të varfërve dhe qenve."

Me ta dëgjuar këtë, njeriu e shiti edhe skllavin dhe shpëtoi nga dëmi, i ndriti fytyra dhe u gëzua!

Ai falenderonte që shpëtoi nga tre dëme.

Ai thoshte me vete: "Mësova gjuhën e shpendëve të qymezit dhe qenve dhe e shpëtova veten nga fati i keq!"

Qeni i mbetur pa bukë, ditën e katërt i tha gjelit: "O gjel dy herë gënjeshtar!

Gjeli i cili doli gënjeshtar në tre premtime që i bëri qenit, turpërohet.

Sa ka për të vazhduar gënjeshtra dhe mashtrimi yt? A s'je në gjendje të thuash gjë tjetër veç gënjeshtrave?"

Gjeli i tha: "Zoti na ruajttë! As unë gënjej, as gjelat e tjerë të llojit tim! Ne jemi të pastërt nga gënjeshtra!

Ne gjelat flasim drejt si muezinët; e vëzhgojmë diellin dhe sapo të vijë koha, e lajmërojmë!

Edhe sikur të na mbyllin nën një legen, ne e kuptojmë në vetvete se ku ndodhet dielli!

Velinjtë, të urtët, janë roje të diellit. Ndër njerëzit, ata janë që i kuptojnë dhe i njohin të fshehtat e Zotit.

Zoti na ka bërë dhuratë për njerëzit që t'ua njoftojmë kohën e namazit.

Po qe se ndonjëri prej nesh gabohet dhe këndon pa kohë, kjo bëhet shkak për vdekjen e tij.

Po të themi pa kohë "ejani në namaz", na fut në gjak!

Kurse ai që është i pafajshëm, që nuk gabohet, është vetëm gjeli shpirt që meriton mesazhin hyjnor!

Njeriu e shiti edhe skllavin. Sapo u shit, skllavi vdiq dhe blerësi u dëmtua dyfish.

Mallin e humbi, por dije se humbi edhe gjakun e vet.

Po të kishte pësuar vetëm një humbje, do të largonte shumë humbje të tjera. Kurmi ynë, malli ynë janë sakrificë për jetët tona, për shpirtrat tanë. E keqja që ka për t'i ardhur jetës sonë, i vjen kurmit, i vjen mallit tonë.

Po pësove dëm, ua jep mallin sovranëve dhe shpëton kokën.

Por po ishe injorant, me të rënë në aksident, përpiqesh ta shpëtosh mallin nga sovrani!"

Gjeli lajmëron vdekjen e të zotit të shtëpisë.

Por kësaj radhe, domethënë nesër, do të vdesë i zoti i shtëpisë. Trashëgimtarët, duke qarë e vajtuar, do të therin një kâ.

Nesër, kur të vdesë i zoti i shtëpisë, ty do të të bjerë në pjesë shumë ushqim.

Në fshat, edhe fshatarët, edhe parësia do të hanë mishra kurbani, llallangi dhe gjellë plot.

Të varfërve dhe qenve do t'u shpërndahen plot mishra dhe bukë.

Vdekja e kalit, mushkës dhe skllavit do ta shpëtonte këtë krenar kokëbosh nga vdekja!

Mirëpo ai u shmang nga dëmtimi i mallit dhe, për pasojë, nga dëshpërimi, e shtoi mallin, por humbi gjakun e vet!

Përse kjo përkorësi e dervishëve? Sepse mundimi që i bëjnë kurmit ua shpëton shpirtrat!

Si do ta shkatërronte kurmin e vet udhëtari i rrugës mistike po qe se nuk do të arrinte shpëtimin e përjetshëm?

Po qe se shpirti s'ia sheh gjërat që ka për të marrë si shpërblim, a bëhet bujar, a bën adhurime?

Eshtë vetëm Zoti, vetëm Zoti që jep pa pritur përfitim!

Ose veliu, i zgjedhuri i Zotit, i cili ka fituar shprehi hyjnore, është bërë dritë hyjnore, ka fituar ndriçimin hyjnor!

Sepse ai është i pasur e i ngopur, kurse të tjerët veç tij, të papasur. A mund të thotë një i papasur "merr", a mund të japë mall ai pa pritur shpërblim?

Pa e parë mollën, a e lë fëmija dore qepën e kundërmuar?

Në të gjitha këto dhënie-marrje ka qëllim. Çdokush rri në dyqanin e vet për të fituar diçka.

Tregon mallra të bukura dhe mendon me zemër se ç'ka për të fituar.

O njeri i fesë, nuk mund të dëgjosh një selam, madje, që ai që e jep, në fund të mos e rrëmbejë atë për të cilën jep selam!

O vëlla, una s'kam dëgjuar asnjë selam pa pangopësi as nga parësia, as nga njerëzit e thjeshtë!

Vetëm në selamin e Zotit nuk ka pangopësi. Ja, kaq! kërkoje atë shtëpi më shtëpi, vend më vend pa ndenjur indiferent!

Nga njeriu që i kundërmon goja erë të mirë, unë dëgjova edhe lajmin e Zotit, edhe selamin e Zotit!

Edhe selamin e burrave të Zotit e pranoj me zemër e me shpirt; selamin e Zotit prej tyre e dëgjoj dhe e pi!

Sepse edhe selami i tyre është bërë selami i Zotit, sepse ata e kanë hedhur qenien e vet në zjarre, e kanë djegur!

Kanë vdekur me qenien e tyre dhe janë ringjallur me Zotin. Prandaj të fshehtat e Zotit dalin nga buzët e tyre.

Në përkorësi, vdekja e kurmit është ringjallje. Ky mundim i trupit i jep shpirtit përjetësi.

Edhe ai njeri i keq kishte vënë veshin dhe dëgjonte ç'do të thoshte gjeli!

Pasi dëgjoi nga gjeli lajmin e vdekjes së vet, njeriu vrapoi te Musai.

Me ta dëgjuar këtë, njeriu mori zjarr dhe arriti te porta e Musait të quajtur Kelimullah, Fjala e Allahut.

Dhe, nga frika, fërkonte fytyrën përtokë dhe thoshte: "O Kelim, vrapo në ndihmë të klithmês sime!"

Kurse Musai i tha: "Shtrije fytyrën përtokë dhe shpëto! Meqë u bëre usta, hidhu e dil nga gropa!

Eja, bëju dëm muslimanëve dhe mbushe qesen dhe torbën dyfish!

Unë e pashë në dhé këtë kaza dhe kader që ty të është dukur në pasqyrë.

Personit të mençur i shfaqet qysh në fillim ajo gjë që ka për t'u dukur në fund, i lind në zemër, kurse personit me pak dije, në fund!"

Njeriu klithi prapë dhe tha: "O njeri me moral të lartë, ki mirësinë dhe mos ma vër re, mos ma përplas në fytyrë!

Unë nuk jam njeri i denjë për mirësi, vetëm se ashtu mund të veproja dhe ashtu veprova! Kurse ti bëmë një të mirë, më favorizo!"

Musai i tha: "O bir, një shigjetë fluturoi nga harku dhe nuk është zakon të kthehet prapë!

Por dua të të bëj një të mirë që, në kohën e vdekjes të mos mbetesh pa besim, të vdesësh me besim!

Po ta bësh besimin bashkudhëtar, je i gjallë! Po të shkosh me besim, je i pavdekshëm!"

Mu në këtë kohë, gjendja e njeriut ndërroi, iu trazua zemra dhe i sollën legen.

Kjo nuk ishte trazim zemre nga ushqimi, por shenjë vdekjeje! O fatkeq i pavlerë, ç'dobi ka humbja për ty?

E morën katër veta dhe e çuan në shtëpi. Njeriut të shkretë i përdridheshin këmbët!

Nuk e dëgjon këshillën e Musait, mbahesh si pasardhës i tij, ë? Mirëpo ja tek po e hedh veten mbi tehun e një shpate me çelik të fortë!

Shpata ta merr shpirtin pa u mërzitur e turpëruar fare! Vëlla kjo është që meriton ti!

Musai bën lutje që ai njeri të vdesë me besim.

Atë mëngjes të hershëm, Musai filloi të lutej: "O Zot, mos ia merr besimin atij!

Tregohu bujar dhe fale atë! Ai u gënjye, u turbullua, s'e njohu veten dhe e teproi shumë!

Unë i thashë se kjo dituri s'është për ty, por s'ma kuptoi dot fjalën. Pandehu se desha ta hiqja qafe!

Personi që mundet ta bëjë shkopin kuçedër, mund të hedhë dorë mbi kuçedrën.

Ai që i shtrëngon buzët dhe s'flet, ai që mundet ta fshehë sekretin, mundet ta mësojë sekretin e botës së fshehtë.

Më në fund, kuptoje se në det nuk hidhet shpend tjetër veç shpendëve të detit. Zoti e di më mirë se ç'është e drejtë!

Edhe ai njeri, megjithëse nuk ishte shpend që jetonte në ujë, u hodh në det dhe po mbytet... O Zot i mëshirshëm, kapja dorën!"

Zoti i madh e pranon lutjen e Musait.

Zoti tha: "Mirë... Besimin ia fala. Madje, po deshe, edhe po e ringjall tani!

Jo vetëm atë; për hatrin tënd, t'i ringjall të gjithë të vdekurit e të varrosurit!"

Musai i tha: "O Zot! Kjo botë është botë e vdekshme. Ti ringjalle atë në atë botë me dritë!

Kjo botë e vdekshme nuk është botë qenieje. A nuk do të vdesë më në fund? Ç'dobi ka të ringjallet përkohësisht?

Tani ti shpërndahu mëshirë atyre në shtëpinë "e gatshme në lartësinë hyjnore" e cila është e fshehtë nga sytë!"

O njeri! Dëmi në kurm dhe mall është dobi për shpirtin, të shpëton nga përgjegjësia dhe ndëshkimi!

Edhe ti bëhu myshteri me shpirt në përkorësi. Po ia dhe kurmin përkorësisë, do të thotë se e ke shpëtuar shpirtin!

O person që të ndihmon fati, po qe se në zemër të vjen dëshira e vetvetishme për përkorësi, vëre kokën në sexhde dhe falendero!

Meqë Zoti ta ka dhënë atë dëshirën për përkorësi, falendero! Ajo dëshirë nuk të erdhi vetvetiu, por të tërhoqi Zoti në përkorësi me urdhrin "Bëhu!"

Gruaja që nuk i jetonte fëmija, qan e rënkon;
asaj i jepet përgjigjja: "Kjo është shpërblim
për përkorësinë tënde,
është për ty si xhihadi i luftëtarëve!"

Ishte një grua që lindte çdo vit një fëmijë, por fëmija nuk jetonte më shumë se gjashtë muaj.

Ose vdiste tre apo katërmuajshe. Gruaja thoshte duke vajtuar me zë të lartë:

"O Zot, Këta fëmijë më bëhen barrë nëntë muaj dhe, pastaj, më japin gëzim tre muaj. Dhe dhuntia e qumështit që më jep mua, ikën kot pa u mjelë!"

Kështu qante dhe u lutej ajo njerëzve të Zotit, u ankohej për vdekjen e fëmijëve.

Në këtë mënyrë, plot njëzet fëmijë i vdiqën, zemra iu dogj e iu përvëlua!

Më në fund, një natë, asaj gruas iu rrëfye në ëndërr xhenneti, vendbanimi i përjetshëm, i bleruar, i bukur i patëmetë!

Xhennet po i them dhuntisë së pakarakterizueshme dot cilësisht. I thashë kopsht e vreshtë. Sepse ai vend është edhe origjina e dhuntive, edhe vendi ku mblidhen kopshtet dhe vreshtat!

Por ç'farë vreshte? Atje ka gjëra të tilla që s'i kanë parë sytë. Dhe Zoti i ka thënë kandil dritës dhe bukurisë së fshehtë.

Ky është vetëm një shembull, nuk është e njëjta gjë. Edhe ky shembull sillet që ai që e ka të vështirë për të kuptuar, të marrë një erë prej saj, të kuptojë diçka!

Përfundimisht, gruaja e pa xhennetin dhe u deh. Duke u bërë dëshmitare e asaj shfaqjeje, ajo e humbi kontrollin e vetvetes dhe ra në dalldi.

Në njërin nga pallatet pa të shkruar emrin e vet; e pasionuara e pandehu atë pallat të vetin!

Pastaj asaj i thanë: "Kjo dhunti është e personit i cili është drejt dhënies së shpirtit dhe i cili nuk largohet nga kjo sakrificë!

Duhet të bësh shumë shërbim, që edhe ti të hash nga kjo gjellë sille!

Mirëpo ti tregon dembelizëm në mbështetjen te Zoti, prandaj ai t'i dha ato fatkeqësi!"

Gruaja tha: "O Zot, edhe njëqind vjet të tjera, ose edhe më shumë, derdh gjak nga unë dhe vrami bijtë... jam dakord!"

Duke hyrë në atë bahçe ngadalë ngadalë, hap pas hapi, të gjithë fëmijët i pa atje

Dhe tha: "Unë i humba por ti s'i paske humbur!" Po... Gjersa njeriu s'e ka syrin për ta parë të fshehtën, nuk mund të bëhet njeri!

Ti nuk do, nuk mund të bëhesh shkak, mirëpo hunda të rrjedh gjak, dhe të rrjedh gjak shumë... Ndërkaq, zjarrmia të kalon, shpëton.

Çdo tul fruti është më i mirë se lëkura ose lëvozhga. Prandaj kurmin dije për lëkurë ose lëvozhgë, kurse dashurinë, për tulin e frutit!

Njeriu është zotërues i një bote të brendshme shumë delikate e të hijshme. Nëse je njeri, kërkoje atë qoftë edhe për një çast!

Zoti qoftë i kënaqur me të,
Hamzai hyri në luftë pa parzmore.

*Ungji i Pejgamberit, Hamzai, në kohën e rinisë hynte gjithmonë në luftë duke veshur parzmore.

Kurse kohët e fundit futej në radhët e luftës pa parzmore, hidhej në luftë si i dehur.

E hidhte veten mes shpatave me gjoksin zbuluar dhe me trupin zhveshur.

Njerëzit thoshin: "O ungji i Pejgamberit, o luan që çan radhë armiqsh, o sovrani i trimave!

A nuk e ke kënduar urdhrin e Zotit që thotë "mos e hidhni në rrezik veten me duart tuaja?"

Mirë, po pse e hedh veten në rrezik kështu gjatë luftës?

Sa ishe i ri, trupmadh dhe i fortë, nuk merrje pjesë në radhë pa parzmore.

Tani u plake, u dobësove, beli t'u thye. Mirëpo, megjithëkëtë, nuk i kushton rëndësi asgjëje.

Çdo gjë e lë pas dore, hidhesh në luftë vetëm me një shpatë dhe një heshtë, pothuajse e vë në provë veten!

Shpata nuk tregon respekt për plakun. A mund të kenë arsye dhe të kthehen prapë shpata me heshtën?"

Ata njerëz që nuk dinin gjë, binin në kurthin e pamjes së jashtme të Hamzait dhe i jepnin këto lloj këshillash nga zelli i tyre!

Hamzai u jep përgjigje njerëzve.

Hamzai tha: "Sa isha i ri, e pashë vdekjen në formën e dhënies së lamtumirës kësaj bote.

Kush shkon në vdekje me dashje? Kush zhvishet përballë kuçedrës?

Por tani, me dritën, nurin e Pejgamberit, nuk jam i lidhuri pas këtij qyteti!

Jam duke e parë vend-dislokimin e sovranit të ndryshëm nga ndjenjat dhe të mbushur plot me ushtarët e dritës, nurit të Zotit;

Çadrat, ata të hyrë në çadra, litarët e shtyllave të çadrave, ata të kapur pas litarëve... Falenderuar qoftë që Zoti më zgjoi nga gjumi!

Në vështrimin e kujt të jetë vdekja rrezik, për atë është urdhri "mos e hidhni veten në rrezik!"

Por po qe se në vështrimin e dikujt tjetër, vdekja është hapja e portës së të vërtetës, atij i vjen thirrja: "Eja, nxito!"

O ju që e shihni vdekjen, largohuni! O ju që e shihni ringjalljen, nxitoni!"

O ju që shihni mirësi dhe favor, prehuni, gëzohuni... O ju që shihni persekutim, kjo është një e keqe, shqetësohuni!

Ai që e sheh vdekjen Jusuf, e flijon shpirtin, kurse ai që e sheh ujk, e shtrembëron rrugën.

O bir, vdekja e secilit është nga ngjyra e vet. Eshtë armik ndaj armikut, është mik ndaj mikut.

Sipas turkut, pasqyra ka ngjyrë të bukur dhe sipas zezakut, edhe ajo është e zezë.

O shpirt, mblidhi mendtë në kokë, se, ja, po frikësohesh e po ikën nga vdekja... Ç'është e drejta, ti je duke pasur frikë nga vetja!

Ajo ç'ke parë, nuk është fytyra e vdekjes, por fytyra jote e shëmtuar; shpirti të përngjet me një pemë, kurse vdekja është gjethja e saj.

Po qe e mirë, është ritur e bleruar prej teje, po ashtu dhe sikur të jetë e keqe! E këndshme, e pakëndshme. Një gjë që të vjen në zemër, vjen prej teje, prej qenies tënde!

Po qe se je plagosur nga një gjemb, atë gjemb ti e ke mbjellur. Qoftë atllas, qoftë mëndafsh, ç'të kesh veshur, vetë e ke qepur!

Dije se puna me shpërblimin që jepet për të, nuk është në të njëjtën ngjyrë. Asnjë shërbim nuk është i asaj ngjyre me shpërblimin që jepet për atë shërbim!

Pagesa e atyre që marrin pagesë nuk i përngjet punës që kanë bërë. Sepse puna është simptomë, kurse pagesa element dhe i përjetshëm.

Puna përbëhet prej vështirësisë, shtrëngimit, djersës së ballit, kurse pagesa është argjend, është ar, është dhuratë e dhënë me tabakara.

Po qe se të vjen ndonjë akuzë prej diku, patjetër që dikush që i ke bërë padrejtësi, ka rënë në vështirësi, të ka mallkuar.

Por po the se s'ke bërë gjë, s'ke akuzuar askënd,

Domethënë se ke bërë ndonjë lloj mëkati tjetër. E ke mbjellë farën, pra, si mund të mos japë fryt?

Atë që ka bërë zina, shkelje kurore, e godasin me njëqind shkopinj, kurse ai mëkatar thotë se s'ka rrahur asnjeri!

Mirë, po kjo rrahje, kjo e keqe, a s'është dënimi për zinanë? Por si mund t'i ngjajë shkopi zinasë së kryer në një vend të fshehtë?

O Kelim, a i ngjan shkopi gjarprit? O i urtë, a i ngjan vuajtja shërimit?

Edhe ti, si e derdhe spermën në vend të atij shkopi dhe ajo spermë u bë një person i bukur?

Sperma jote u bë një mik ose u shndërrua në një gjarpër. Habitesh që shkopi u bë gjarpër? Mirëpo a s'duhet habitur më shumë për këtë tjetrën?

A i ngjet fëmija spermës? A i ngjet kallami i sheqerit vetë sheqerit?

Po qe se njeriu bën një ruku ose sexhde, rukuja dhe sexhdeja e tij bëhen kopsht dhe vreshtë në botën tjetër!

Sapo të të fluturojë nga goja një lavdërim për Zotin, Zoti që bën të zbardhet drita, e bën atë lavdërim një zog xhenneti.

Edhe sperma e zogut është erë, është ajër, por lavdërimi yt për Zotin, madhërimi yt për Zotin nuk i ngjasin aspak zogut!

Sapo t'u bësh të mirë të varfërve, sapo të japësh zeqat, sapo të bësh një të mirë me dorën tënde, në atë botë kjo e mirë bëhet pemishte, livadh, blerim!

Uji i durimit tënd janë lumenjtë në xhennet. Lumi prej qumështi i xhennetit është dashuria jote, është pasioni yt!

Kënaqësia yte nga adhurimi, është lumë mjalti; dehja jote me ashkun për Zotin është lumë vere.

Këto shkaqe nuk u ngjajnë atyre veprave. Por si ndodhi që Zoti solli ato vepra në vend të këtyre shkaqeve? Askush s'e di.

Ashtu siç këto shkaqe dalin në shesh në këtë botë me aktin tënd zgjedhës, me fermanin tënd, ashtu dhe ata katër lumenj në botën tjetër, pa dyshim, varen nga fermani yt!

Ti i bën ata të rrjedhin në atë anë që dëshiron. Ashtu siç i përdor shkaqet, edhe ata ashtu i përdor!

Ashtu siç sperma jote të varet prej teje, ashtu dhe soji e sorrollopi i ardhur prej saj menjëherë hyn nën urdhrin tënd, varet prej teje.

O bir, me urdhrin tënd ecën e vrapon dhe të thotë: "Unë jam pjesa jote, ti ishe ai që më le mua peng në barkun e nënës sime!"

Ai atribut ishte, në këtë botë, nën urdhrin tënd. Edhe në xhennet, ata lumenj do të jenë nën urdhrin tënd!

Pemët në xhennet varen nga fermani yt, sepse ato pemë bleruan dhe dhanë fruta nga atributet e tua.

Ashtu siç këto atribute janë këtu nën urdhrin tënd, edhe gjërat që i shpërblejnë ato janë atje nën urdhrin tënd!

Po qe se nga dora jote del një e padrejtë ndaj një viktime, ajo padrejtësi bëhet një pemë dhe nga ajo pemë mbin zakkum, oleandër.

Po t'u lëshosh zemrave zjarr me zemërim, u bëre origjina e zjarrit të xhehennetit!

Ashtu siç i djeg zjarri njerëzit këtu, edhe pasoja e saj të djeg ty atje!

Zemërimi dhe zjarri yt i sulmon njerëzit... Edhe zjarri që del në shesh prej saj të sulmon ty!

Fjalët e tua që u përngjajnë gjarprit dhe akrepit, bëhen gjarpër dhe akrep dhe të kapin prej bishti!

Nuk iu përshtate velinjve, të urtëve, i bëre të prisnin; edhe atje, pritja në ditën e kiametit të ngjitet pas dhe ti rri e pret...

Ti premton me sot e me nesër dhe e shtyn kthimin te Zoti... Ja, kjo pritje është pritja jote pas ringjalljes në sheshin e grumbullimit; mjerë për ty!

Në atë ditë të gjatë, për të dhënë llogari, rri e pret nën diellin që djeg shpirtra!

Sepse në këtë botë ti i ke bërë të presin edhe qiellin, edhe banorët e qiellit duke e mbjellur e duke e mbjellur farën e shpresës së hyrjes në rrugë!

Zemërimi yt është fara e zjarrit të xhehennemit. Eja në vete dhe shuaje këtë xhehennemin tënd sepse ai është një kurth!

Këtë zjarr vetëm drita, bukuria mund ta shuajë. Xhehennemi i thotë besimtarit: "Drita dhe bukuria jote na e shuajti zjarrin!" Falenderuar Zoti!

Po tregove ngadalësi, mefshtësi megjithëse s'ke dritë e bukuri, kjo është një gjë e keqe, sepse zjarri yt s'është shuar, s'është kthyer në hi.

Kjo gjendje është një sajesë, një mbulesë. Mblidhi mendtë në kokë; zjarrin nuk mund ta shuajë gjë tjetër veç dritës së besimit!

Pa e parë dritën e besimit mos u ndje i sigurt. Sepse vjen një ditë që zjarri i fshehtë del në shesh!

Dritën dije një ujë dhe kapu fort pas atij uji. Pasi ta kesh shtënë në dorë ujin, mos ki frikë prej zjarrit.

Zjarrin e shuan uji. Sepse, si domosdoshmëri e natyrës së tij, zjarri i ndez e i djeg sojin dhe sorollopin e ujit, të bijtë e tij, domethënë, pemët dhe barërat.

Shko ca ditë pranë atyre shpendëve të ujit që të të çojnë ty te Uji i Jetës, eliksiri!

Shpendi i zi dhe shpendi i ujit janë një si trajtë, por në të vërtetë janë të kundërt si uji me vajin!

Këta i ngjajnë njëri-tjetrit, por secili është rob i origjinës së vet. Pra, vepro me vëmendje dhe kujdes!

Po kështu, dyshimi e lëkundja, nga njëra anë, dhe mesazhi i kohës së Elestit, besëlidhjes me Zotin, kuptohen jo me ndjenjë, por me arsye, mirëpo mes tyre ka ndryshim.

Që të dy janë tellallët e pazarit të zemrës, që të dy i lavdërojnë gjërat e veta.

Nëse je sarraf i zemrës, kuptoje idenë, njihe ç'të vjen në zemër dhe si një tellall skllevërish, ndaji këto dy ide nga njëra-tjetra!

Po qe se bie në dyshim dhe nuk i ndan dot këto dy ide, thuaj "s'ka mashtrim"; mos u nxito, mos vrapo!

Shpëtimi nga mashtrimi në shitblerje.

Një mik i tha Pjgamberit: "Unë në shitblerje gënjehem gjithmonë.

Hileja e personit që shet ose blen diçka, sikur është magji... Vjen dhe ma pret rrugën mua!"

Pejgamberi i tha: "Po qe se frikësohesh se mos gënjehesh dhe mashtrohesh në tregti, gjënë që ke për të marrë, merre me tre ditë shtyrje.

Sepse nuk ka dyshim se puna e ngadaltë është nga Rahmani, Mëshiruesi. Kurse puna e nxituar është nga Shejtani i mallkuar!"

Edhe qeni që është qen, kur i hedhin para një copë gjë, në fillim i merr erë, pastaj e ha, o njeriu i kujdesshëm!

Ai merr erë me hundë, kurse ne, me arsye. Pra, shih se domethënë që edhe ne marrim erë me mendjen dhe arsyen tonë që e shqyrtojnë çdo gjë.

Edhe Zoti, madje, i krijoi këto qiej e tokë me ngadalë, plot 3500 në gjashtë ditë.

Ndryshe, sapo të thoshte "Kun, Bëhu", do të bëheshin menjëherë edhe qiejt, edhe tokët. Zoti është i aftë për këtë. Madje, sapo të jepte një urdhër, do të mund të krijonte qindra qiej e tokë!

Zoti e bën të piqet njeriun dalngadalë dhe në plot dyzet vjet.

Por ishte i aftë që, brenda një çasti, të fluturonte pesëdhjetë vetë nga mosqenia e t'i sillte në këtë botë!

Isai e ringjall të vdekurin aty për aty me një lutje;

Po ai që e ka krijuar Isain, a nuk është i aftë t'i krijojë njerëzit 3505 në një çast, apo fuqia e tij nuk është shumëfish në krahasim me të Isait?

Gjënë që kërkon ta bësh, duhet ta bësh ngadalë-ngadalë, por saktë. Ja, pra, kjo ngadalësi është që ti të mësosh, të marrësh mësim!

Përroi i vogël që rrjedh pandërprerë, as fëlliqet, as merr erë.

Me këtë ngadalësi, njeriu arrin përparim dhe pushtet. Ngadalësia është vezë, kurse pushteti u ngjet zogjve dhe shpendëve!

O njeri kryeneç, a i përngjet zogu vezës?

Mirëpo del nga veza!

Edhe ti luaj vendit që pjesët të nxjerrin zogj nga vezët! 3510

Edhe veza e gjarprit i ngjet vezës së trumcakut, por sa dallim ka mes tyre!

Edhe dardha i ngjet mollës, i ngjet, por njihi ndryshimet mes tyre, o i vyer!

Edhe gjethet, po t'ua shohësh janë të një ngjyre, por frutat i kanë lloje-lloje!

Edhe trupat që u ngjajnë gjetheve, i ngjajnë njëri-tjetrit! I ngjajnë, por njerëzit janë krijuar për një punë të caktuar.

Njerëzit ecin në rrugë, por njëri me kënaqësi, tjetri me hall, me dëshpërim!

Ja, krejt si kjo, edhe kur vdesim, vdesim në të njëjtën mënyrë, por gjysma jonë e mbytur në dëm, kurse gjysma, padishah!

Zoti qoftë i kënaqur me të, vdekja e Bilalit me gëzim.

Nga dobësia, Bilali ishte bërë si drapri i hënës, në fytyrë i kishte rënë ngjyra e vdekjes.

Gruaja e shihte dhe i thoshte: "Ah, ç'është kjo dhimbje, kjo vuajtje?" Kurse Bilali i përgjigjej: "Jo, jo, kjo ç'kënaqësi, ç'hare!

Gjer tani ndjeja dhimbje nga jeta kurse ç'kënaqësi qenka vdekja! Por nga do ta dish ti këtë?"

Kështu i fliste Bilali të shoqes dhe në fytyrë i çelnin narcizë, trëndafilë, tulipanë!

Me shkëlqimin e fytyrës, sytë e tij tërë dritë dëshmonin për drejtësinë e fjalës së tij.

Çdo njeri zemërzi ia shihte fytyrën të zezë atij, mirëpo ai ishte bebeja e syve e njerëzve. Po pse bebeja e syve dhe i zi?

Fytyrënxirët janë ata që nuk e shohin të vërtetën. Kurse njeriu që është bebeja e syve e njerëzve, është pasqyra e hënës!

Fundja, në këtë botë, kush mund ta shohë beben tënde të syrit përveç atyre që kanë sy të shpirtit?

Pasi që atë nuk e sheh dot askush përveç atyre që janë bërë bebe të syrit, kush do ta shohë dhe kuptojë ngjyrën e tij përveç tij?

Çdokush përveç atij që është bërë bebeja e syrit e njerëzve, imiton atributet e njeriut me gradë të lartë, nuk e di të vërtetën.

Ndërsa e shoqja thërriste "ah, ndarje, ah ndarje", Bilali thoshte: "Jo, jo, bashkim, bashkim!"

Gruaja i tha: "Sonte do të shkosh në kurbet... Do të humbesh nga sytë e sojit dhe sorollopit!"

Bilali i tha: "Jo, jo, këtë natë shpirti im do të largohet nga njerëzit e kurbetit dhe do të arrijë në vatanin e vet!"

Gruaja i tha: "Kur do ta shohim edhe një herë fytyrën tënde ne?" Bilali i tha: "Në rrethin e të zgjedhurve të Zotit!

Ashtu siç guri i unazës shpërndan dritë e bukuri, edhe Zoti i Gjithësisë e ndriçon dhe e zbukuron pa pushim atë rreth!"

Gruaja i tha: "Mjerë për ne, kjo shtëpi u shemb tashmë!" Bilali i tha: "Mos shih renë, shih hënën!"

Farefisin e kam të shumtë, kurse shtëpinë, të vogël... Zoti e shembi për ta bërë më të mirë e më të përshtatshme!"

Urtësia e shkatërrimit të trupit me anë të vdekjes.

Më parë unë i ngjaja njeriut të burgosur mes shqetësimesh, kurse tani, brezi i shpirtit tim mbuloi edhe lindjen, edhe perëndimin!

Isha një i varfër në këtë shtëpi që i përngjan gropës, tani u bëra sovran dhe sovranit i duhet një saraj, një pallat!

Sovranët rrinë në saraje e pallate, kurse për të vdekurin është e mjaftueshme si banesë një varr!

Pejgamberëve u erdhi e ngushtë kjo botë dhe, si sovranët, shkuan në botën jashtë kohës dhe hapësirës!

Kurse njerëzve me zemrën të vdekur kjo botë iu duk e bukur dhe e ndritshme. në pamje, e gjerë dhe e bukur, por në të vërtetë, e ngushtë!

Po të mos ishte e ngushtë, pse ky vajtim? Pa shih! Të gjithë ata që lindën dhe erdhën në këtë botë, u thyen në mes e u bënë dy palësh!

Shihe se si çlirohet njeriu në kohën e gjumit, se si e ngazëllen shpirti atë qenie pasi ka arritur nga ai mjedis!

Mizori shpëton nga natyra e tij mizore, i burgosuri në burg e harron se ka rënë në burg, se ndodhet në burg!

Ky vend shumë i gjerë ngushtohet shumë kur do të ulet deveja e qiellit.

Gjerësia e kësaj bote është një mbulesë syri, kurse është shumë e ngushtë. E qeshura është e qara e saj; vetëlavdërimi i saj s'është gjë tjetër veç turpit dhe turpërimit!

Bota është në pamje e gjerë, kurse në të vërtetë, e ngushtë dhe gjumi i ngjet shpëtimit nga kjo ngushticë.

Kur hamami nxehet fort, shtrëngohesh, ndjehesh ngushtë, të mërzitet shpirti.

Kurse hamami është i gjerë, i gjatë. Ai të vjen i ngushtë nga nxehtësia, zemra të mërzitet, neveritesh.

Pa dalë jashtë, zemra s'të hapet, s'të çlirohet. Ç'dobi ka se mjedisi është i gjerë?

Ose, për shembull, mbath këpucë të ngushta dhe ecën në një fushë të gjerë.

Por ajo fushë e gjerë të ngushtohet aq shumë, sa pothuaj të bëhet burg.

Ai që të sheh nga larg, thotë me vete se ke çelur si tulipan në fushë!

Ai s'e di se ti, ashtu si mizorët, në pamje je në një bahçe trëndafilash, por shpirti yt vajton e klith pa pushim?

Të flesh, të biesh në gjumë, i ngjet zbathjes së atyre këpucëve vrasëse. Në gjumë, për një farë kohe, shpirti të shpëton nga kurmi!

I shtrenjti im, gjumi është malli dhe pasuria e velinjve, të urtëve të Zotit. Si Shokët e Shpellës në këtë botë!

Megjithëse nuk flenë, shohin ëndrra; nuk duket se ka ndonjë portë, ata shkojnë në mosqenie!

Shtëpia është e ngushtë. Në këtë shtëpi të ngushtë, shpirti është i mbledhur skrupull me këmbë e duar të ndërthurura. Atë shtëpi, sovranët e shembin për t'i zgjeruar dhe përshtatur më mirë sarajet!

Edhe unë, në mitrën e nënës qeshë i mbledhur dhe i palosur më dysh. U mbushën nëntë muaj dhe atëherë m'u desh të shpërngulem që aty.

Po të mos e zinin dhimbjet e lindjes nënën, do të mbetesha në atë errësirë mes zjarresh!

Edhe natyra që i ngjet një nëne, i lëshon dhimbje deles që të lindë qengji dhe këto dhimbje i hapin rrugë lindjes.

O natyrë, hape mitrën! Qengji u rrit, prandaj le të dalë tani, të përhapet në atë fushë dhe të kullosë bar!

Dhimbjet e lindjes janë vuajtje për shtatzanën, por për fëmijën janë si shembja e burgut.

Shtatzëna s'di ç'të bëjë, ku të mbështetet, dhe qan, kurse fëmija qesh se i erdhi koha e shpëtimit!

Nën qiell, nënat dhe gjërat e pajetë (zjarri, era, uji, dheu), krijesat e gjalla, bimësia,

Shkurt, gjithçka që ekziston nën këtë qiell është krejt indiferent për vuajtjen e tjetrit. Vetëm personat që e dinë dhe që kanë arritur pjekurinë, ua dinë vuajtjet atyre!

Aq sa ç'di qoseja se ç'ndodh në shtëpitë e të tjerëve, aq di edhe plaku mjekërmbushur për shtëpinë e vet!

Or mixhë, ti nuk mund ta dish hallin tënd, por njeriu i zemrës e di hallin tënd!

Padituria, indiferentizmi, errësira e zemrës dhe gjithçka tjetër si këto vijnë nga kurmi që i përket dheut dhe që është një gjë i keq.

Indiferentizmi vjen nga kurmi. Sapo që kurmi të bëhet shpirt, i sheh pa dyshim të gjitha të fshehtat.

Po të largohet faqja e qiellit nga boshllëku i qiellit, s'mbetet më natë dhe hije as për mua, as për ty!

Kudo që të ketë hije, natë ose vend me hije, është nga qiejt, jo nga hëna!

Tymi nuk shkaktohet nga zjarri që shpërndan shkëndija por gjithmonë nga druri.

Iluzioni mund të bjerë në gabim, mund të gënjehet, por mendja patjetër e gjen, nuk gënjehet

Çdo rëndësi, çdo lodhje është rrjedhojë e domosdoshme e kurmit, kurse shpirti, ngaqë është i lehtë, rri vazhdimisht në fluturim!

Fytyra e kuqe është nga shumica e gjakut, kurse fytyra e verdhë është nga lëvizja e lëngut të tëmthit!

Çehrja e bardhë është nga fuqia e limfës, kurse nga sevdaja, nxihet.

Në të vërtetë, është Zoti që i krijon gjërat. Por ai që ka mbetur në shterpësi, që sheh vetëm anën e dukshme të gjërave, mund t'i shohë vetëm shkaqet.

Mendja e paveçuar prej lëkurëve dhe e pashpëtuar prej shkaqeve, as nga sëmundjet shpëton, as nga mjeku sheh dobi!

Pasi të lindë për të dytën herë, njeriu e vë këmbën në kokë të shkaqeve.

Atëherë, feja e tij nuk është sëmundja e madhe. As sëmundja e pjesshme nuk i bën dëm atij!

Ai rri duke fluturuar me nusen e drejtësisë në horizonte, kurse trajta është një duvak për të.

Madje, është jashtë edhe nga horizonti, edhe nga qiejt. Është një botë pa hapësirë si shpirtrat dhe mendjet.

Madje, mendjet tona janë hija e tij. Mendjet tona, madje, si hijet, bien nën këmbët e tij.

Po qe se ideatori e njeh dhe e sheh tekstin e shenjtë, nuk e mendon më analogjinë në ndonjë konkluzion.

Por nëse në një gjë nuk ka tekst të shenjtë, aty i futet analogjisë, merr shembull nga analogjia dhe jep vendim me analogji.

Ngjasimi i tekstit të shenjtë me analogjinë.

Tekstin e shenjtë dije si mesazhin e Shpirtit të Shenjtë; analogjia e mendjes së pjesshme është më poshtë se kjo.

Mendja është bërë e aftë për të kuptuar në sajë të shpirtit, është ndriçuar në sajë të shpirtit. Si mund të ndodhë që shpirti të hyjë nën administrimin e mendjes?

Ndërkaq, shpirti ndikon mbi mendjen dhe, nën atë ndikim, mendja merr masa, bëhet e matur dhe e kujdesshme.

Siç e miratoi Nuhun, shpirti të miraton edhe ty; po të varet edhe nga urdhri yt, ku është deti, ku është gjemia, ku është tufani i Nuhut?

Mendja e pandeh veprën shpirt, por drita e diellit është krejt tjetër nga masa e tij.

Prandaj, udhëtari i udhës mistike, për të arritur nga drita e shpirtit në origjinë, ngopet me një kafshatë bukë.

Sepse drita që bie poshtë, nuk është e vazhdueshme natë e ditë. Shkon e ikën.

Por personi që arrin në origjinën e dritës dhe e bën atë vend banesë, është gjithmonë i mbytur në atë dritë.

As reja s'ia pret udhën, as drita i perëndon. Më në fund, ai ka shpëtuar nga ndarja, është zbukuruar!

Origjina e personit që arrin këtë post, ose është nga qiejt, ose është nga dheu, por i larguar krejtësisht nga dheu.

Sepse po qe se rrezja e diellit qëndron në mënyrë të vazhdueshme, ai që i përket dheut nuk e duron dot...

Po qe se drita e diellit bie vazhdimisht mbi tokë dhe nuk lëviz, e djeg tokën në atë mënyrë që mbi tokë s'mbin asnjë frut, s'mbetet asnjë prodhim!

Eshtë mundësi e peshkut të qëndrojë vazhdimisht në ujë. Si mund t'i bëhet gjarpri bashkudhëtar peshkut?

Por në male ka gjarpërinj mashtrues të tillë që tentojnë të sillen si peshq në këtë det.

Edhe sikur dredhitë e tyre t'ua marrin mendtë njerëzve, neveria që kanë për detin, më në fund i turpëron për faqe të zezë!

Nga ana tjetër, në këtë det ka gjarpërinj të aftë të tillë që i bëjnë magji edhe gjarpërit, e vënë atë në vend të peshkut!

Deti ua ka mësuar magjinë hallall peshqve të fundit të detit të lartësisë hyjnore.

Gjëja e parealizueshme bëhet e realizueshme me ndihmën e tyre. Kur i fëlliquri arrin atje, bëhet krejt i pastër, bëhet i bekuar.

Edhe sikur të flas për këtë temë gjer në kiamet, sikur ta zgjas këtë temë gjer në kiamet, nuk mbaron... Shpërthejnë qindra kiamete, kalojnë, dhe kjo temë nuk plotësohet.

Etika dhe edukata e nevojshme që duhet të mbajnë myridët dhe dëgjuesit e tjerë kur nga gjuha e shehut marrin hov të vërtetat.

Kjo fjalë e imja është një përsëritje për njerëzit, por, sipas meje, është jeta ajo që përsëritet, që rinohet dhe zgjatet.

Qiriu ndizet me shkëndija që shpërthejnë njëra pas tjetrës, merr flakë. Toka vjen në gjendje ari me anë të dritërave që i bien sipër njëra pas tjetrës, shndrit.

Edhe sikur të jenë mijëra vetë që dëshirojnë, po të gjendjet një person që mërzitet, i dërguari nuk do më që ta kryejë detyrën e vet, i ftohet zemra!

Të dërguarit që e thonë këtë të fshehtë, kërkojnë dëgjues me shprehi Israfili.

Këta janë, si sovranët, zotërues madhështie. Ata kërkojnë nënshtrim nga njerëzit e botës.

Po të mos respektosh etikën dhe edukatën në prani të tyre, si mund të përfitosh nga dërgesa dhe përfaqësimi i tyre?

Po s'u përkule më dysh para tyre, a ta japin ty atë amanet?

Dhe jo çdo lloj etike dhe edukate pëlqehet prej tyre! Sepse ata kanë ardhur nga një tapi e lartë, hyjnore!

Ata s'janë të varfër që të të falenderojnë për shërbimet e tua, që të mbeten nën mirënjohje, or ngatërrestar!

Por, o zemër, pavarësisht nga mosinteresimi, ti shpërndaje lëmoshën e sovranit, mos e kurse!

O i dërguari dhe përfaqësuesi i qiellit! Ti mos i shih ata që mërziten, por ngaje kalin, bëje të ngrihet kas!

Sa i lumtur është ai turk që i futet luftës, qëndron dhe e nget kalin edhe nëpër hendekun plot me zjarr, e kapërcen edhe hendekun plot zjarr!

Dhe ai ashtu e nget kalin, ashtu e ngre kas, që tenton të ngjitet qiejve.

As kënd sheh, as zilisë së askujt s'ia vë veshin. I ka mbyllur sytë ndaj çdo gjëje; si zjarri, e ka djegur gjithçka: edhe të thatën, edhe të njomën!

Po qe se ndjen pendesë për një punë që ka bërë dhe kjo pendesë është një turp për të, ai në fillim i hedh zjarr pendesës dhe e përvëlon.

Fundja po qe se ai ngul këmbë në një punë, nuk pendohet kot më kot!

Çdo kafshë ndjen erën e armikut dhe tërhiqet; dëmtimi dhe humbja e njeriut i cili i vihet armiqësisë kundër atij që nuk gjen mundësi të tërhiqet, të ikë, të kundërvihet.

Kali edhe zërin e luanit e njeh, edhe erën ia ndjen. Është kafshë, por ndodh shumë rrallë që të mos ta njohë, të mos ta ndjejë dushmanin.

Jo vetëm kali, çdo kafshë e njeh armikun e vet nga shenjat dhe veprimet.

Lakuriqi i natës nuk fluturon dot ditën, por, si hajdutët, del natën dhe hapet në kërkim.

Lakuriqi i natës është kafsha më e privuar. Ai është dushmani i diellit që shfaqet në shesh.

Por as i kundërvihet dot diellit, as mundet ta largojë me urrejtje.

Po qe se dielli, duke parë hallin dhe mërzitjen e lakuriqit të natës, e kthen kokën mënjanë dhe fshihet,

Kjo është provë se dielli është tejet mirëbërës, tejet bujar! Ndryshe, a mund t'i bëhet pengesë lakuriqi i natës diellit?

Po qe se i nisesh armiqësisë, lufto me dikë të cilit mundesh t'i bësh armiqësi, që të jetë e mundur ta kapësh rob!

Si mundet të luftojë pika me detin? Po tentoi, është kokëtrashë, do të shkulë flokët dhe mjekrën e vet!

Dredhia e tij nuk mund të shkojë më tej se flokët dhe mjekra e tij. Si mundet ta grisë perden në dhomën e hënës?

Kush i bën armiqësi diellit, merr këtë qortim: O ti që je armik i diellit të diellit,

Ti i je armik një dielli të tillë që nga drita e tij edhe dielli dridhet, edhe yjet!

Ti nuk je armiku i tij por i vetes tënde! Po qe se ti je dru, ç'të të bëjë zjarri ty?

Ç'gjë e çuditshme! A i pakësohet atij drita dhe nxehtësia po të digjesh ti? Ose a mërzitet ai se po digjesh ti?

Mëshira e tij nuk i ngjet mëshirës së njeriut, sepse në dhembshurinë e njeriut ka dhimbje, ka vuajtje.

Dhembshuria e krijesës është e përzier me dhimbje. Kurse mëshira e Zotit është e pastër edhe nga dhimbja, edhe nga vuajtja!

Or babë, mëshirën e Zotit dije kështu: Atë mëshirë nuk e nxë imagjinata, vetëm pasoja i duket!

Ndryshimi mes njohjes së një gjëje me anë të metaforës dhe krahasimit dhe njohjes së të vërtetës së saj.

Veprat e mëshirës dhe frytet e mëshirës së Zotit janë në shesh. Por cilësinë e tij kush mund ta dijë tjetër përveç tij?

Cilësitë e vetive të përsosmërisë së tij dihen vetëm me veprat e tij dhe shembujt e tyre. Ashkush nuk mund të dijë gjë në një mënyrë tjetër veç kësaj.

Fëmija nuk mund ta dijë cilësinë e bashkimit seksual. Po qe se thua "i lezetshëm si hallva", është tjetër punë!

Mirë, po, o njeri që je kapur pas krahasimit, a i ngjet shija e hallvës shijes së bashkimit seksual? Ku njëra e ku tjetra!

Por ti je si fëmijë, prandaj ai njeri i mençur të solli ty atë krahasim të bukur!

Edhe pse s'e di cilësinë dhe të vërtetën e punës, fëmija të paktën kupton me anë të shembullit dhe krahasimit.

Po qe se pas këtij shembulli dhe krahasimi, thua se e kupton këtë, nuk bën gabim. Por po the se nuk e di, prapë fjala jote është e drejtë, jo e sajuar.

Po qe se dikush të pyet, "a e njeh Nuhun, atë përfaqësues të Zotit, atë dritë shpirtërore?"

Dhe ti i thua, "si nuk e njoh atë fytyrëhënë? Eshtë më i famshëm edhe se dielli, edhe se hëna!

Edhe fëmijët, madje, lexojnë për të në librat e historisë. Hoxhët flasin për të nga mihrabet.

Emri i tij përmendet hapur në Kur'an, aventura e tij në ato kohë të largëta tregohet me një gjuhë shumë shprehëse!"

Flet drejt; edhe pse cilësia e Nuhut s'të është zbuluar ty, të kanë thënë për të, ta kanë lavdëruar. Edhe ti përcjell ato që ke dëgjuar dhe e lavdëron.

Por po the se "si do ta njoh unë Nuhun? O trim, atë mund ta njohë një burrë si ai!

Kurse unë jam një milingonë topalle, si do ta njoh elefantin? Ku do ta njohë mushkonja Israfilin?

Edhe kjo fjalë është e drejtë. Sepse ti nuk mund ta njohësh Nuhun cilësisht.

I takon popullit të thjeshtë të mos ketë mundësi t'i njohë cilësitë, por mos e thuaj këtë fjalë pa bërë përjashtim.

Sepse para syve të njerëzve të përsosur, cilësitë dhe të fshehtat e të fshehtave të tyre janë krejt të hapura!

Në botën e ekzistencës, ç'ka më larg se kuptimi dhe të pakapshme nga vështrimi se e fshehta dhe individualiteti i Zotit?

Po qe se as ai nuk mbetet i fshehtë nga intimitetet, cilësia dhe vetia e ç'gjëje ka për të mbetur e fshehur?

Sipas mendjes, mos e dëgjo gjënë e parealizueshme në një diskutim, gjënë jashtë mendjes, gjënë e pamundur për interpretim!

Kulmi i diturisë të thotë ty: "O i varfër, u thua të parealizueshme gjërave që sheh mbi aftësinë tënde kuptuese!"

Ngjarjet e njohura për ty tani a nuk të dukeshin të parealizueshme më parë?

Ndërsa Zoti me bujarinë e tij të ka shpëtuar prej dhjetë qelish të errta, mos e bëj këtë fushë burg qortimi për vete!

Për shkak të kontradiktës relative dhe formale, bashkimi te diçka i mohimit dhe i vërtetimit.

Një gjë është xhaiz (e lejueshme) dhe të mohohet, edhe të vërtetohet. Sepse pamja e jashtme, formale, është kontradiktore, edhe relativiteti i saj mund të jetë dy llojesh.

Në thënien e Zotit, "sa për ata gurë që hodhe ti, ti nuk i hodhe, Zoti i hodhi!", ka edhe vërtetim, edhe mohim dhe që të dyja janë me vend.

Gurët i hodhe ti se ishin në dorën tënde, por, në fakt, ti nuk i hodhe sepse forcën për t'i hedhur e shfaqi Zoti.

Fuqia dhe forca e njeriut kanë një kufi. Si mund të ndodhë që një grusht dhé ta shkatërrojë një ushtri?

Grushti është yti, por goditja, jona! Edhe mohimi i këtij relativiteti është me vend, edhe vërtetimi.

Edhe mohuesit, qafirët, që janë e kundërta e Pejgamberëve, i njohin Pejgamberët siç njohin bijtë e vet!

Mohuesit i njohin ata me qindra shenja dhe prova siç njohin bijtë e vet,

Por, për shkak të zilisë dhe smirës, e fshehin atë që dinë dhe thonë: "nuk i njohim" duke bërë sikur s'dinë gjë!

Pa shiko, Zoti tha në një vend "ata e dinë", kurse në një vend tjetër tha: "Ata nuk i njeh tjetërkush veç meje,

Ata janë të fshehur nën kubetë e mia. Ata s'i njeh dot kush përveç Zotit, s'i njeh dot me të provuar!"

Nuhun edhe e njeh, edhe s'e njeh, apo jo! Ja, edhe këtë krahasoje me kuptimin e parashtruar në ajet dhe hadith!

Çështja e mosqenies dhe qenies së dervishit.

Njëri tha: "Në këtë botë s'ka dervishë... Edhe sikur të ketë, po qe se ai ka arritur në postin e dervishllëkut, do të thotë se është bërë i mosqenë.

E drejtë, sepse qenia e tij është sipas trajtës së tij; sipas dukjes, është. Por atributet e tij janë asgjësuar në atributin e Zotit.

Ai i ngjan qiririt që digjet përballë diellit. Edhe flaka e qiririt quhet se është, por para diellit, s'është.

Por po t'ia afrosh një copë pambuk, pambuku ndizet, domethënë se është.

Është, por ty s'të jep ndonjë ndriçim, sepse dielli e ka asgjësuar, prandaj dhe s'është.

Po fute një okë uthull brenda dyqind okësh mjaltë, uthulla tretet brenda mjaltit dhe humbet.

Pastaj, kur e ngjyen mjaltin, nuk ndjen shije uthulle, domethënë se uthulla s'është më. Por po ta peshosh mjaltin, del një okë më shumë se më parë, pra uthulla është.

Para luanit, drerit i iken mendja krejet dhe e humb vetëdijen... Qenia e tij humbet në qenien e luanit.

Ky krahasim i bërë përballë Zotit nga ata që nuk e kanë arritur përkryerjen, është një gjë që shkaktohet nga entuziazmi i pasionit hyjnor, nuk është braktisje e etikës dhe edukatës!

Pulsi i ashikut, pasionantit hyjnor, rreh jashtë masës. Ashiku e vë veten në peshoren e sovranit dhe arrin në mjedisin e të dashurit.

Nuk ka në botë më të paturpshëm, më të paedukatë se ai! Por në të vërtetë, nuk ka njeri më me edukatë se ai!

O person me origjinën dhe prejardhjen të caktuar, dije se kjo edukatë me këtë mungesë edukate përputhen me njëra-tjetrën!

Po e pe nga jashtë, formalisht, duket si i paedukatë. Sepse në kokën e tij është çështja e ashkut dhe kjo çështje është shenjë qenieje.

Po në të vërtetë, davaja ku është? Para atij sovranit, edhe davaja është e vdekshme, edhe ashiku!

Po thamë se "Zejdi vdiq", në këtë fjali Zejdi është subjekti, por, në të vërtetë, ai s'është subjekt sepse s'ka gjë në dorë!

Sipas sintaksës, është subjekt, kryefjalë, kurse në të vërtetë, është objekt, kundrinë që e pëson, domethënë, vdes!

E ku është subjektiviteti i Zejdit? Ai shkatërrohet në atë mënyrë që të gjithë subjektivitetet mbeten larg tij!

Zëvendësi i sundimtarit, i rënë nën dyshim dhe nga frika e vdekjes, ikën nga Buharaja, pastaj, nga dashuria për sovranin, kthehet mbrapsht sepse për të dashurit dhënia e shpirtit është e lehtë.

Në Buhara, një vartës i sundimtarit ra nën dyshim, ra nga posti dhe u detyrua të fshihej.

Dhjetë vjet shëtiti kot nga një vend në tjetrin mes Buharasë dhe Horasanit.

Pas dhjetë vjetësh, nuk i mbeti më fuqi, ditët e ndarjes ja sosën durimin.

Dhe tha me vete: S'e duroj dot më ndarjen. A mund ta pengojë durimi njeriun nga paturpësia?

Për shkak të ndarjes, edhe tokat shterpëzohen, edhe ujërat zverdhen, marrin erë, turbullohen.

Era që i jep jetës së njeriut jetë, qelbet, bëhet murtajë. Zjarri kthehet në hi që e merr era dhe e shpërndan gjithandej!

Kopshtet dhe vreshtat si xhennet, zverdhen, gjethet u thahen e u bien dhe bëhen banesë sëmundjeje.

Edhe mendja që e kupton çdo gjë, me ndarjen e miqve kthehet në shigjetarin që i është thyer harku.

Edhe xhehennemi, madje, për shkak të ndarjes, dridhet siç dridhet plaku që vuan nga malli për kohën e djalërisë, digjet e përvëlohet.

Edhe sikur të tregoj gjer në kiamet për ndarjen e cila e djeg njeriun si shkëndija, prapë nuk tregoj dot as një për mijë të atyre që duhen treguar.

Në këto kushte, mos tento të tregosh për djegien e saj dhe lutiu Zotit të të shpëtojë sepse vetëm ai të shpëton!

Pa mendo një herë se ç'do të thotë ndarje nga ai njeri apo ajo gjë që të jep gëzim e kënaqësi në këtë botë!

Shumë vetë u gëzuan me atë gjë që u gëzove edhe ti, por, në fund, ajo nuk e mbajti besën ndaj të zotit dhe u largua e iku si era!

Zemra as ty s'ka për të të mbajtur besë, ka për të ikur e do të të lërë. Prandaj përpiqu të heqësh dorë prej saj para se të të ketë braktisur ajo ty!

Shpirti i Shenjtë i shfaqet si njeri Merjemes
ndërsa ajo po lahej lakuriq;
Merjemja kërkon mbështetje te Zoti i lartë.

Pa të ikur rasti prej dore, edhe ti thuaji trajtës: "Mbështetem prej teje te Mëshiruesi!"

Ndërsa ndodhej krejt vetëm, Merjemja pa një njeri shumë tërheqës. Ai ishte aq i bukur sa i rrëmbente zemrat.

Shpirti Besnik lindi para saj prej toke si dielli, si hëna.

Ashtu siç del dielli nga lindja, edhe ai doli nga dheu pa ndonjë mbulesë mu para Merjemes.

Merjemja ishte lakuriq, prandaj u frikësua se mos ai i bënte ndonjë të keqe dhe filluan t'i dridhen duar e këmbë.

Burri që pa ajo ishte aq i bukur sa edhe sikur Jusufi ta shihte, do të shtangej i mahnitur siç u shtangën ato gratë kur e panë atë vetë, dhe do të priste duart!

Si një fantazmë që nxjerr kokë e del nga zemra, ai fytyrë trëndafil mbiu nga toka mu para Merjemes!

Merjemja e humbi vetëdijen dhe, në atë botë përhumbjeje, mendoi të mbështetej te Zoti nga ai njeri!

Si vajzë e pastër dhe e ndershme që ishte, sapo që të trembej prej diçkaje, ajo e tërhiqte çështjen në botën e fshehtë dhe mbështetej te Zoti.

Ajo e kishte parë se bota është një gjithësi e paqëndrueshme dhe, duke respektuar kujdesin dhe maturinë, e kishte bërë zakon të mbështetej te Zoti.

Në këtë mënyrë, lutej që armiku të mos ia priste rrugën që kishte për të bërë gjer në vdekje dhe donte të siguronte që faltorja e Zotit të ishte për të një kala.

Ajo s'kishte parë kala më të mirë se mbështetja te Zoti, prandaj e kishte bërë banesën rreth asaj kalaje.

Merjemja pa vështrimet që i djegin mendjet, që i shpojnë mushkëritë!

Edhe sovrani u qe bërë atyre vështrimeve skllav me veshët me vathë, edhe ushtaraku... Ato vështrime patën marrë mendjet e sovranëve të mendjes, i patën marrosur ata!

Ata sy të bukur i patën bërë qindramijëra sovranë skllevër me fermanë, qindramijëra hëna të plota i patën shndërruar në hëna të holla si drapër!

As Venusi nuk kishte fuqi për të bërë fjalë për të. Mendja e Përgjithshme, bile, kur e shihte atë, mangësohej.

Ç'mund të them unë? Goja e saj ma mbylli gojën time, s'më mbeti më fuqi për të folur!

Unë jam vetëm një tym i atij zjarri, shërbej si provë e zjarrit. Ç'të jetë thënë për të duke qenë larg prej atij sovrani, pa e parë atë, është e gjitha pa bazë, është e gjitha marrëzi!

Fundja, për diellin s'mund të ketë provë tjetër përveç dritës së tij që vesh tërë botën!

A ka mundësi që hija të provojë për të? Pranë tij, hija mbetet e ulët, e pavlerë. Ja, kjo mjafton për të!

Kjo madhështi është një argument krejt i drejtë për të; të gjitha kuptimet janë pas, ai është para!

Të gjitha kuptimet ua kanë hipur gomerëve të çalë. Ai fluturon e shkon drejt erës si shigjetë!

Po të ikë sovrani, as pluhurin nuk ia gjen dot kush! Por po të ikin ata, sovrani ua pret rrugën aty për aty.

Të gjitha kuptimet në botë nuk rrinë e nuk çlodhen. Eshtë koha për të vrapuar në shesh, jo për t'u ulur e për t'u kredhur në pije!

Fantazia e njërit fluturon e ikën si skifter, kurse fantazia e tjetrit fluturon si shigjeta duke i përshkuar largësitë!

Fantazia e tjetrit ka hapur velat dhe shkon si gjemi, kurse e një tjetri çdo çast mbetet pas edhe ca më shumë.

Të gjitha këto fantazi, të gjithë këta zogj kuptimi, me të parë nga larg një gjah, sulmojnë të gjithë menjëherë.

Por sapo që gjahu të humbasë nga mesi, futen nëpër gërmadha si kukuvajkat.

Kurse gjahu, duke bërë naze përsëri me qëllim që të shihet e të sulmohet, pret duke e hapur njërin sy e duke e mbyllur tjetrin.

Po u vonua gjahu, ata mërziten nga pritja duke menduar nëse ajo që panë ishte me të vërtetë një gjah, apo një iluzion!

Por është më e drejtë sikur të pushojnë një çast dhe t'i rimarrin forcat.

Po të mos ishte nata, nga ambicja, të gjithë njerëzit do ta digjnin dhe do ta shkatërronin veten pas kërkesave dhe dëshirave.

Çdo njeri, me pasionin për të shtënë në dorë diçka, për të bërë një fitim, e ka hedhur trupin në zjarr, është përvëluar.

Pra, që të shpëtojnë një farë kohe nga ambicjet, u shfaq nata si mëshirë e Zotit.

O udhëtar, po qe se edhe ty të vjen një ngushtim zemre, një shqetësim, mos merr flakë, mos u bëj pesimist... Ajo është sukses për ty.

Sepse do të thotë që, në kohë mirëqenieje dhe gjerësie, ti e shpenzon me ç'ke e nuk ke. Sigurisht që, shpenzimi kërkon të ardhura!

Po qe se stina nuk do të ndërronte, dielli do t'i digjte e përcëllonte kopshtet e vreshtat.

Bimësinë do ta digjte nga rrënja dhe ato gjëra të djegura e të përvëluara nuk do të gjallëroheshin më, nuk do të bleronin dhe të bëheshin të freskëta përsëri!

Fytyra e dimrit është e thartë, por është e dhembshur. Vera buzëqesh, por të djeg, të përvëlon!

Po të të vijë ngushtica, shih në të gjerësi dhe gjallërohu, mos e rrudh ballin!

Fëmijët qeshin, kurse fytyra e atyre që dinë, është e thartë. Ankthi vjen nga mëlçia e zezë, kurse hareja, nga mëlçia e bardhë!

Syri i fëmijës është si i gomarit, te ahuri. Kurse burri i mençur e ngul syrin te fundi i punës.

I pamençuri e sheh të ëmbël barin në ahur. I mençuri e sheh dhe e di se, më në fund, kafsha në ahur do të mbarojë në dorë të kasapit.

Bari që jep kasapi është i hidhur, i hidhur! Kasapi na e jep atë bar për të na majmur, për të siguruar që të vijmë rëndë në peshore!

Por ti haje barin e urtësisë që të ka dhënë Zoti! Sepse Zoti e jep atë vetëm nga bujaria dhe mirësia pa kërkuar shpërblim.

Zoti ka thënë: "Hani nga rizku që ju ka dhënë Zoti!" Me këtë rizk ti pandehe bukën, nuk e kuptove se është fjala për urtësi!

Rizku që jep Zoti është, sipas gradës së njeriut, urtësi. Ai rizk në fund nuk të mbetet në grykë, nuk të vdes!

Po e mbylle këtë gojë, të hapet një gojë tjetër. Ajo gojë gëlltit e ha kafshatat e së fshehtës.

Po munde ta shpëtosh kurmin nga luani Shejtan, do të hash shumë gjëra të mira në sofrën e Zotit!

Unë e tregova këtë fjalë si gjella e turqve me mish gjysmë të zjerë. Ti dëgjoje të tërën nga Hakim Gazneviu!

Ai i urti i perëndimit, ai person me të cilin lavdërohen arifët, njerëzit e pasur me kulturën shpirtërore, e tregon këtë në Ilahinamen e vet:

Ha ankth por mos e ha bukën e atyre që i shtojnë ankthet, që të fusin ty në mjerim... Sepse buri i mençur ha ankth, kurse fëmija ha sheqer!

Sheqeri i gëzimit është fryti i bahçes së ankthit. Sheqeri i gëzimit krijon lehtësim e mirëqenie, kurse ankthi, melhem për shërim!

Po e pe ankthin, përqafoje me dashuri... Damaskun shihe nga maja e kodrës Rubve!

Burri i mençur e sheh verën te rrushi. Ashiku e gjen qenien te mosqenia.

Dje hamallët luftonin me njëri-tjetrin duke thënë: "Ti mos e merr atë ngarkesë se e bart unë si luan!"

Pse? Sepse te ai mundim shihnin mëshirë, te ajo vuajtje shihnin fitim, prandaj secili e rrëmbente ngarkesën nga tjetri!

Ku është pagesa e dhënë nga Zoti e ku pagesa e dhënë nga ai njeriu pa kapital! E para të fal ty si pagesë një thesar, e dyta të jep disa monedha të metalta!

Ari që të dhuroi Zoti është i yti edhe sikur të vdesësh e të mbulohesh nën dhé e rërë. Ai s'është mall i caktuar që t'u mbetet të tjerëve pas vdekjes tënde!

Malli i Zotit ecën hap pas hapi para funeralit dhe të bëhet shok kurbeti në varr.

Për t'u bërë bashkudhëtar porte me pasionin e përjetshëm, përgatitu për ditën e vdekjes dhe vdis që tani!

Durimi është duke e parë fytyrën si shegë të së dashurës pas perdes së zellit dhe përpjekjes, flokët e ndarë më dysh të asaj kërkese, të asaj dëshire.

Ankthi i ngjet një pasqyre para personit që punon e përpiqet... Në këtë gjë kontradiktore sheh gjënë kontradiktore me të, në durim sheh arritjen e qëllimit, në ankth sodit harenë!

Dhe pas vuajtjes e mundimit, shfaqen të kundërtat e tyre, pra, gjerësia, kënaqësia dhe hareja!

Këto dy gjendje vështro në dorë e shihi, kuptoji. Pasi ta shtrëngosh grushtin, patjetër që e hap!

Po qe se dora jote është gjithmonë e mbledhur ose gjithmonë e hapur, kjo është shenjë sëmundjeje.

Duke e mbyllur dhe hapur dorën, bën punë, fiton, i vë punët në rregull. Kjo mbyllje-hapje dore është e nevojshme si hapja dhe mbyllja e flatrave të zogjve e shpendve.

Merjemja u përpëlit ca si peshku i dalë në tokë!

Shpirti i Shenjtë i thotë Merjemes:
"Unë jam i dërguari i Zotit, mos u frikëso prej meje, mos u fshih prej meje... Ky është urdhri i Zotit!"

Engjëlli që tregonte mëshirën e Zotit, i bërtiti Merjemes: "Unë jam ruajtësi besnik i pozitës së Zotit, mos u frikëso prej meje!

Mos u largo prej njerëzve që i ka lartësuar Zoti. Mos u druaj nga këto afrime të bukura!"

Edhe i thoshte këto fjalë, edhe nga buzët i dilnin bukuri të pastra që duke i madhështuar njëra-tjetrën, madhëronin qiellin!

Engjëlli thoshte: "Ti ikën nga qenia ime në mosqenie, por unë jam një sovran nga mosqenia, jam zotëruesi i një flamuri!

Fundja vendbanimi im është atje, edhe rëndësia ime, atje. Ajo çka sheh ti, është një trajta ime.

O Merjeme, pa shih një herë... Unë jam një figurë e vështirë për t'u kuptuar, jam edhe hëna e re, edhe fantazia në zemra!

Po të erdhi një iluzion në zemër dhe zuri vend aty, kudo që të ikësh ajo është me ty!

Me përjashtim të një iluzioni kalimtar pa bazë. Ai lloj iluzioni humbet nga sytë si agimi i rremë.

Kurse unë jam një agim i plotë i lindur nga drita e Zotit. Rreth ditës sime nuk ka natë që të rrotullohet!

Eja në vete dhe mos rri duke thënë vazhdimisht Lahavle, o e bija e Imranit. Unë erdha e rashë këtu nga pozita Lahavle!

Para se të thuhej Lahavle, drita e Lahavles ishte origjina ime, ushqimi im!

Ti mbështetesh te Zoti prej meje, por unë jam një trajtë që e ka rregulluar qysh në pafillim ai Zoti ku mbështetesh ti!

Ajo pozitë ku mbështetesh ti, e cila të ka shpëtuar ty shumë herë me radhë, është pozita ime. Thua se mbështetesh te Zoti; unë jam vetë ajo mbështetje!

Nuk ka fatkeqësi më të madhe se mosnjohja. Ti ndodhesh pranë të dashurit por nuk e di se ç'është pasioni!

Të dashurin e pandeh të huaj dhe gëzimit ia vë emrin ankth.

Po të bëhemi ne grabitës, një fidan i tillë që është favori i të Dashurit tonë, na bëhet lak në fyt!

Po të marrosemi ne, flokët si misk të të dashurës sonë na bëhen zinxhirë!

Po të jemi ne faraonë, ky favor që rrjedh si Nili, bëhet gjak për ne!

Gjaku thotë: "mblidhi mendtë në kokë, unë jam ujë, mos më derdh mua... Unë jam Jusuf por ty të dukem ujk, o luftëtar!"

Ti nuk sheh, apo si? Po iu bëre kundërshtar të dashurit të butë e paqësor, ai bëhet gjarpër.

Mirëpo as mishi s'i ndërroi, as dhjami... Ti e pe me sy të keq, prandaj u keqësua!"

Zëvendësi i sovranit kthehet në Buhara duke marrë parasysh çdo gjë për shkak të dashurisë.

Lëre qiririn e Merjemes mënjanë... Po, ai dashnori që digjej e përvëlohej, po kthehej në Buhara.

O zemër, sa e paduruar je, mes zjarresh je. Ec, vrapo drejt sovranit të botës!

Eh, kjo Buharaja! Eshtë burim dijeje. Fundja kush ka zjarr, është nga Buharaja!

Sa të jesh pranë shehut, je në Buhara, kurrsesi mos e shih me përbuzje Buharanë!

Zemra e shehut që i ngjet detit, fryhet e tërhiqet, fryhet e tërhiqet... Kjo baticë-zbaticë nuk i jep rrugë tjetërkujt veç atij që hyn në Buhara me thjeshtësi.

Ç'lumturi për atë person që e ka përulur nefsin, egon e vet! Mjerë për atë person që ka mbetur nën shkelmin e nefsit!

Ndarja nga sovrani i gjithësisë kishte ndikuar mbi shpirtin e atij ashikut dhe ia kishte copëtuar qenien.

Dhe thoshte të shkonte prapë atje dhe, nëse qe bërë qafir, mohues, të rikthehej në besim!

Të arrij atje e të shtrihem përtokë. Ta hedh veten përtokë para atij sovrani me mendim të mirë!

Dhe t'i them: Ja ku ta hodha jetën para këmbëve të tua! Në daç ringjallmë, në daç prema kokën si dele!

O fytyrëhënë! Të therem e të vdes para teje është më mirë se të bëhem padishah për të gjallët në vende të tjera!

Unë e provova një mijë herë, madje, më shumë dhe e kuptova: Të jetoj pa ty është shumë e hidhur për mua, një gjë që s'mund ta duroj!

O i dashuri im, qëllimi im, synimi im, këndo me melodi sikur t'i fryje bririt dhe ringjallmë... O deveja ime, ulu tani, gëzimi u plotësua!

O faqe e tokës, thithmi lotët dhe mjafton me kaq... O nefsi im, pije atë ujë të ëmbël se i kaloi turbullia dhe u kthjellua!

O faqe e tokës, thithmi lotët dhe mjafton me kaq... Mirëmëngjes, o fllad i agimit! Më solle kundërmimin e mikut dhe sa bukur që fryve!

Dhe u dha lamtumirën miqve duke u thënë se po shkonte te ai sovrani i botës ndaj urdhrave të të cilit tregohet bindje.

Çast pas çasti po digjem me ashkun e tij, me ndarjen prej tij. Sido që të bëhet, unë po shkoj!

Edhe sikur zemra e të dashurit të ngurtësohet si mermer, shpirti prapë më kërkon të shkoj në Buhara!

Atje është konaku i të dashurit, qyteti i mbretit tim, vatani im është atje... Kjo është dashuria e dashnorëve për vatanin!

Një i dashuruar e pyet të dashuruarin e tij të çuditshëm:
"Cili qytet t'u duk më i bukur,
cili qytet ishte më i madh e më i populluar,
cili qytet kishte të mira më të bollshme
cili qytet të jepte më shumë kënaqësi e hare?"

Një i bukur e pyeti të dashurin: "Trimi im, në kurbet pe shumë qytete.

Cili qytet të pëlqeu më shumë?" I dashuri i tha: "Qyteti ku rri i dashuri!"

Dhe shtoi: "Atje ku të shtrohet e të rrijë sovrani ynë, na duket fushë neve edhe sikur të jetë e ngushtë sa një vrimë gjilpëre!

Ku të ndodhet Jusufi si hëna, është xhennet për ne edhe sikur ai vend të jetë fundi i një pusi!"

Miqtë i thonë të dashuruarit të mos shkojë në Buhara dhe e kërcënojnë që të mos flasë si t'i vijë për goje pa i kushtuar rëndësi asgjëje.

Një këshillues i tha të dashuruarit: "O i paditur, po të kesh mend, mendo fundin e punës!

Mblidh mendtë në kokë dhe mendo me kujdes fillimin dhe fundin e punës. Mos e digj e mos e përvëlo veten si fluturat e natës rreth dritës!

Po të shkosh marrëzisht në Buhara, je i denjë të lidhesh me zinxhirë, të hidhesh në burg.

Sovrani i botës është i nxehur me ty. Pothuaj skërmit dhëmbët kundër teje dhe po të pret me të dy sytë!

Po mpreh thikën për ty. Ai është pothuaj si një qen i uritur, kurse ti, si një torbë e mbushur me miell.

Zoti të dha një rast dhe shpëtove... Kurse ti, pas kësaj, po shkon në burg! Kështu ë?

Edhe sikur të të vënë pas dhjetë nëpunësa, duhet të ikësh prej tyre e të fshihesh; kështu e do arsyeja!

Kurse ty s'të ndjek askush! Pse t'u lidh rruga kështu nga para e nga prapa?"

Ashku i fshehtë e kishte bërë rob njeriun. Ai s'e shihte dot këshilluesin dhe nëpunësin e fshehtë e frikësues!

Në kokë të çdo nëpunësi ka një nëpunës të fshehtë. Por pse nuk ishte kështu, por ai nëpunës ishte rob i natyrës së tij që i ngjante qenit? Pse ishte i lidhur me litarët e tij?

Zemërimi kishte vepruar mbi shpirtin e sovranit duke e lidhur atë pas nëpunësisë, fytyrënxirësisë.

E rreh burrin duke thënë: "Vrajeni këtë njeri!" Klithma ime, ja, prej atyre nëpunësve të fshehtë!

Kë të shohësh në dëm, dije se edhe pse në pamje duket i vetëm, në të vërtetë zvarritet në atë dëm me anë të një nëpunësi.

Po ta dije këtë gjendje, do të bërtisje e klithje e do të strehoheshe te ai mbret i mbretërve!

Para sovranit i hidhje dhé kokës dhe shpëtoje nga ai Shejtan i frikshëm.

O njeri më i pafuqishëm e më i parëndësishëm se milingona, e sheh veten zotëri, ë? Ti je qorr, prandaj nuk e sheh atë nëpunës që të është qepur në kokë!

U krenove me këto flatra të gënjeshtërta, ë? Flatrat që e tërheqin njeriun në faj, në dëmtim, ama ç'flatra janë!

Flatra e tërheq njeriun për në lartësi. Po u fëlliq me dhera, njeriu rëndohet s'fluturon më dot!

Përgjigjja e pamenduar e të dashuruarit për këshilluesin që nuk e kupton të fshehtën e ashkut, dashurisë pasionante.

I dashuruari, ashiku i tha: "O këshillues, hesht! Pse po më jep këshillë, pse? Hiq dorë nga kjo këshillë, lidhja mes nesh është shumë e fortë!

Dhe u forcua akoma më shumë nga këshilla jote. Dijetari yt s'e diti, s'e njohu se ç'është ashku!

Aty ku ashku të forcohet, atje ku dhimbja të shtohet, aty as Ebu Hanife nuk mund të japë mësim, as Shafiiu!"

Mos më kërcëno mua me vdekje! Fundja, unë jam dikushi që jam etur për gjakun tim!

Për ashikët ka një vdekje për çdo çast. Vdekja e ashikëve nuk është vetëm e një lloji!

Ashiku ka gjetur shpirtin e rrugës së drejtë, me atë shpirt është bërë i zoti i dyqind jetëve dhe çdo çast i flijon të dyqind jetët!

Dhe për çdo jetë të flijuar, merr dhjetë shpërblime. Lexoje në Kur'an ajetin që thotë: "Kush bën një të mirë, gjen dhjetëfishin e saj!"

Po qe se i dashuri im fytyrëbukur do të ma derdhë gjakun, do të kthehesha me gëzim dhe do ta jepja shpirtin duke i përplasur këmbët përtokë!

Unë e provova, jeta ime është në vdekjen time. Po të shpëtoj nga kjo jetë, do të arrij përjetësinë.

O njerëz të besueshëm, vritmëni mua se në vrasjen time ka jetë brenda jete!

O fytyrëdritë, o shpirti i qenies së përhershme, tërhiqe tek ti shpirtin tim dhe bëmë bujari me bashkimin me ty!

Kam një të dashur të tillë që dashuria e tij ma djeg dhe përcëllon zemrën. Po deshi, ecën mbi sytë e mi!

Arabisht është më këndshëm, por thuaje persisht. Ashku ka edhe qindra gjuhë të tjera veç këtyre,

Por sapo kundërmimi i të dashurit të fluturojë e të vijë, të gjitha ato gjuhë shtangen e s'dinë ç'të thonë!

Më në fund, unë po pushoj, mjaft! I dashuri filloi të flasë. Dëgjoje, bëji veshët katër... Zoti e di më mirë se ç'është e drejta!

Po të bëjë ashiku pendesë, atëherë frikësohu, sepse ashiku, si të huajt, jep mësim në torbën e vet!

Ky ashik shkon në Buhara, por jo për të marrë mësim, për t'i shërbyer mësuesit!

Myderrisi është bukuria e mikut për ashikët. Defterët, mësimet janë fytyra e tij!

Pushojnë, por thirrjet që hedhin përsëri e përsëri arrijnë gjer te arshi, te froni i të dashurit.

Mësimet e tyre janë intrigë, lojë, kthim dhe dridhje. Ata nuk këndojnë as Zijadat, as Silsile!

Prejardhja e këtij fisi janë flokët e zinj e kaçurrelë të të dashurit. Edhe ata flasin për çështjet e kohës, por për kohën e të dashurit.

Po qe se dikush të pyet për çështjen e qeses, thuaji: Thesarin e Zotit nuk e nxënë qeset!

Po qe se ashikët theksojnë mes tyre Hulin dhe Mubaranë, shihe me sy të mirë, sepse, në të vërtetë, do të thotë se kujtojnë Buharanë.

Përmendja e çdo gjëje jep një ndjeshmëri të veçantë. Çdo atribut ka një cilësi të veçantë.

Në Buhara ke arritur çdo shprehi, je pjekur e maturuar, por po t'ua vësh syrin gjërave të ulta, të gjitha i lë, të gjitha i harron!

Edhe ashiku nga Buharaja nuk kishte hall të merrte dituri. Syrin ia kishte ngulur diellit të vështrimit.

Kush në vetmi gjen rrugë për vështrim dhe e sheh të vërtetën, atëherë nuk dëshiron të lartësohet me njohuri!

Ai që pi verë nga një qase me bukurinë e shpirtit, nuk shqetësohet për njohuri dhe informacione të dëgjuara nga goja.

Vështrimi është, në përgjithësi, mbi njohurinë, ajo del eprore mbi njohurinë. Prandaj në vështrimin e popullit bota është triumfuese, e dashur.

Sepse botën e shohin sytë dhe ky është fitimi në dorë. Kurse ahiretin, jetën e pasme, e dinë borxh, dhënia e të cilit është e premtuar!

Robi ashik, i dashuruar, niset për Buhara.

Me zemrën që i derdhte lot të përgjakur dhe i rrihte me forcë, ashiku, i dashuruari, mori drejtimin për në Buhara me dëshirë dhe hap të shpejtë.

Nga dëshira e madhe, rërat e shkretëtirës i dukeshin mëndafsh, kurse uji i lumit Xhejhun i dukej një gjë krejt e vogël!

Para tij, shkretëtira bëhej trëndafilishte, kurse ai shkonte duke qeshur duke rënë e duke u ngritur e duke u rrokullisur.

Sheqeri është në Samarkand, por ai e pati gjetur në Buhara dhe rrugën e Buharasë pati zënë.

Dhe thoshte: "O Buhara, ti u shtoje mendjeve mendje, por mua ma more edhe mendjen, edhe fenë!

Unë jam duke kërkuar një hënë pesëmbëdhjetë dhe, për shkak të saj, u ktheva në hënë të re si drapër. Dua kryet e vendit në prag të portës!

Me të parë nxirjen e Buharasë, në errësirën e ankthit u pa një bardhësirë.

U shemb përdhe dhe për një farë kohe e humbi vetëdijen. Mendja i fluturoi në kopshtin e të fshehtës.

Ishte uji i trëndafilit që do ta sillte në vete atë dhe, meqë nuk e dinin këtë, i spërkatën po ujë trëndafili në kokë e në fytyrë!

Ai kishte parë një trëndafilishte të fshehtë. Atë e kishte rrëmbyer ashku dhe e kishte bërë ta humbte vetëdijen.

Ti je dikush që ke ngrirë, je bërë gur; ti s'je i denjë për këtë fjalë, për këtë frymë... Po, edhe ti je kallam, por brenda teje sheqer s'ka!

Mendjen e ke në kokë, ti je njeri me mend. Ti nuk di gjë për ajetin "dërgoi ushtarët që s'i keni parë".

Ashiku i hutuar shkon në Buhara; miqtë përpiqen të mos e nxjerrin në shesh.

Duke u gëzuar e duke u gëzuar, arriti në Buhara, në atë qytet të sigurisë ku ndodhej i dashuri i tij.

I ngjante një të dehuri që fluturonte në qiell, që pandehte se e kishte përqafuar hënën, që pandehte se ajo i thoshte që edhe ai ta përqafonte.

Çdokush në Buhara që e shihte, i thoshte: "Mos rri, po pa rënë në sy, përvidhu në një anë!

Padishahu është zemëruar keq dhe të kërkon vazhdimisht ty për të marrë shpagimin e dhjetë vjetëve.

Për dashuri të Allahut, mos hyr në gjak me vetveten! Mos i beso aq shumë vetes!

Ishe zëvendësi i sovranit të botës, ishe një inxhinier mjeshtër që kishe merituar besimin e tij!

E tradhtove atë dhe ike nga ndëshkimi. Sidoqoftë, shpëtove, dhe, megjithëkëtë, si u bë që erdhe prapë?

Pate shpëtuar nga e keqja me njëqind dredhi; ç'gjë të pruri tani këtu, kokëtrashësia, apo vdekja?

Kazaja dhe kaderi e budallallepsin edhe mendjen, edhe të mençurin!

Ti je lepur i pafat i cili kërkon luanin. Ku e ke mendjen, ku e ke diturinë, ku e ke shkathtësinë, kuptimin e shpejtë?

Kazaja dhe kaderi kanë qindra mrekulli të tilla. Thonë se po të erdhi kazaja, bota ngushtohet.

Djathtas e majtas ka qindra rrugë, qindra vende për të ikur e shpëtuar, por me të ardhur kazaja dhe kaderi, të gjitha lidhen, mbyllen; kazaja dhe kaderi janë kuçedër!"

Ashiku u jep përgjigje atyre që e qortojnë dhe e kërcënojnë.

Ashiku tha: "Unë jam dikush që më ka kapur sëmundja e etjes. Dhe e di: uji më vdes mua!

Mirëpo kush kapet nga kjo sëmundje, nuk ikën dot nga uji edhe sikur uji ta vdesë qindra herë, ta shkatërrojë!

Edhe sikur duart dhe barku të më fryhen, pasioni im për ujin nuk pakësohet!

Kur ma shohin barkun dhe thonë ç'është kjo gjë, them se sikur i gjithë deti të rridhte në barkun tim!

Barku im që i ngjet një tullumbi, po deshi, le të griset nga dallgët e ujit... edhe sikur të vdes, ç'vdekje e lumtur!

Kudo që të shoh një lumë, bëj zili duke thënë: Ah sikur të isha unë ai lumë!

Sikur dora t'i ngjasë defit dhe barku të më fryhet si daulle, prapë, me gëzim si të trëndafilit do ta rrihja daullen e tij të sevdasë!

Sikur ai Shpirti Besnik të ma derdhte gjakun, do ta thithja siç e thith toka!

Unë pi gjak si dheu, si fëmija në bark të nënës. Qysh kur jam bërë ashik, kjo është puna ime.

Gjatë netëve zjej si tenxherja mbi zjarr. Gjatë ditës e gjer në mbrëmje, pi gjak siç e pi rëra.

Shkava në dredhi, ai u zemërua me mua, iu bëra pengesë asaj që deshi të bënte dhe ika nga furia e tij. Për të gjitha këto jam i penduar.

Thuajini: Çfarë do që të më bëjë në zemërim e sipër, le ta bëjë. Ai është bajram kurbani, kurse ashiku, kafshë kurbani!

Kau fle, bën pushim; po të hajë gjë, do të thotë se ushqehet për bajramin e kurbanit!

Mua dimë si kaun që e bëri kurban Musai për ta ringjallur të vdekurin. Pjesa e pjesëve të mia, madje, është shkak për ringjalljen e çdo të liri.

Edhe kau i Musait qe bërë kurban. Copa më e vogël, madje, i dha jetë një të vdekuri!

Erdhi fjala që të goditet i vdekuri me disa copa të kaut; i ranë dhe ai njeri i vrarë u ringjall, u hodh e u ngrit!

O njerëzit e mi të shquar, po qe se dëshironi ringjalljen e këtyre shpirtrave, prejeni këtë fjalë!

Unë isha nga jogjallesat. Vdiqa dhe u bëra një qenie që rritet e zhvillohet, u bëra bimë. Duke qenë bimë, vdiqa dhe u shfaqa në trajtë kafshe.

Kalova edhe nëpër jetën shtazore, vdiqa ndërsa isha kafshë dhe u bëra njeri. Tani pse të kem frikë nga vdekja dhe asgjësimi?

Të bëj edhe një lëvizje tjetër, ndërsa jam njeri, të vdes dhe, duke kaluar në botën e engjëjve, të hap krahët për të fluturuar.

Dhe pasi të jem bërë engjëll, duhet ta kapërcej lumin, duhet ta braktis atributin e engjëllit. "Çdo gjë është e vdekshme, e përkohshme, shkatërrohet; vetëm e vërteta e saj është e përhershme."

Edhe një herë, duke qenë engjëll, bëhem kurban.

Asgjësohem, i braktis të gjitha trajtat dhe si organoja, them: "Patjetër, ne jemi ata që do të kthehemi pas dhe do të arrijmë tek ai!"

Ummeti ka rënë në marrëveshje për këtë. Eliksiri që është i fshehtë në errësira, është vdekje.

Mbij si zambaku në këtë anë të lumit. Bëhu lakmues si njeriu i kapur nga sëmundja e etjes dhe kërkoje vdekjen!

Uji është vdekja e atij që e ka kapur sëmundja e etjes, dhe prapë ujë kërkon dhe ujë pi. Zoti e di më mirë se ç'është e drejtë!

O ashik i mërdhihur e i ftohur që vesh hirkën e turpit, ti ikën nga jeta me frikën për jetën!

O person nga i cili kanë turp edhe gratë, pa shih: para shpatës së tij të ashkut qindramijëra jetë duke duartrokitur të dëshiruar për vdekjen.

E pe lumin. Ujin në shtambë derdhe në lumë. A druhet uji prej lumit, a ikën prej tij?

Po qe se uji i shtambës derdhet në lumë, mbaron, bëhet lumë.

Cilësia i asgjësohet, por individualiteti i mbetet. Prej aty e tutje, as humbet, as keqësohet, as fëlliqet.

"Edhe unë jam i penduar që kam ikur prej tij dhe për ta bërë të ditur justifikimin tim e vara veten në fidanin e tij.

Ashiku që kishte larë duart prej jetës së vet, arrin te i dashuri.

Dhe shkoi në prani të sovranit të botës me sy të përlotur, duke e futur kokën mes duarve dhe duke bërë sexhde.

Të gjithë kishin ngulur kokën në ajër duke pritur se a do ta djegë apo do ta varë.

Ja, në atë kohë, sovrani i botës, ç'tu tregonte personave të pafat, i tregoi edhe këtij grushti prej kokëtrashi.

Kokëtrashi që s'kuptonte nga ajo punë, ashtu si flutura e natës e pandehu flakën për dritë, u hodh marrëzisht në flakë dhe e humbi jetën!

Por qiriri i ashkut nuk i ngjet atij. Ashku është, brenda dritave, drita e dritave!

Eshtë diçka e kundërt me qirinjtë me flakë. Duket si zjarr, por është fund e krye dritë, është bukuri, kënaqësi.

Faltorja që vriste ashikët dhe ashiku që bën konak aty, ashiku që kërkonte vdekjen dhe nuk merrte parasysh asgjë.

O ti që lë gjurmë të bukura pas, të të tregoj një histori, dëgjo:

Në anë të qytetit Rej ishte një faltore.

Nuk kishte njeri që ta kalonte natën aty, të mos i plaste tëmthi nga frika dhe të mos i linte fëmijët jetimë!

Aty shkuan shumë të uritur, të paveshur dhe endacakë... Që të gjithë, në mëngjes, si yjet, perënduan dhe hynë në varr!

Edhe ti kuptoje mirë këtë, eja në vete, mëngjesi erdhi i plotë, pra, lëre gjumin tani!

Çdokush thoshte se atje kishte perri të fuqishme që i vrisnin me shpata të pamprehura ata që bënin konak aty.

Disa thoshin se kishte magji dhe magjepsje, se atje rrihej në vëzhgim për t'ia marrë shpirtin dushmanit.

Disa vetë mendonin të shkruanin hapur në portën e faltores: "O vizitor, mos qëndro këtu!

Po s'pate qëllim të vdesësh, mos e kalo natën këtu, mos u shtri e mos fli këtu, ndryshe, vdekja të ngre pusi!"

Kurse një tjetër thoshte: "Mbylleni me dry natën që të mos hyjë ndonjë njeri që s'di gjë dhe mbetet këtu!

Në faltore vjen një vizitor.

Më në fund, një natë, në faltore erdhi një vizitor. Edhe ai e kishte dëgjuar popullaritetin e çuditshëm të faltores.

Donte të bënte një provë. Sepse edhe ishte shumë trim, edhe i ishte mërzitur shpirti, ishte ngopur me jetën.

Ai tha: "Nuk i kushtoj fort kujdes kësaj koke e këtij trupi. Zëre se nga thesari i shpirtit ka rënë një kokërr... Ç'del nga kjo?

Trajta kurm le të shkojë, unë s'përbëhem prej saj.. Për sa kohë që unë të jem i përjetshëm, trajta s'mbetet mangët sigurisht.

Me favorin e Zotit, jam i merituari i sekretit "i fryva njeriut frymë nga fryma ime". Po të ndahem nga kurmi, mbetem si frymë e Zotit.

Fryma e Zotit të mos vijë në këtë kurm dhe margaritari të shpëtojë nga ky sedef i ngushtë.

Zoti tha: "O njerëz të drejtë, kërkoni vdekjen!" Edhe unë jam njeri i drejtë dhe e jap jetën për këtë fjalë!"

Njerëzit e faltores e qortojnë vizitorin ashik për shkak të qëllimit për të bujtë natën në faltore dhe e kërcënojnë që të mos qëndrojë aty.

Njerëzit i thanë: "Kurrsesi mos e kalo natën këtu! Përndryshe, marrësi i shpirtit do të të shtypë si plesht!

Ti je i huaj, nuk e di këtë. Kush të jetë shtrirë, kush të ketë fjetur këtu, është shkatërruar!

Kjo nuk është një rastësi. Këtë edhe ne e pamë shumë herë, edhe personat e mençur e të ditur!

Kush ka bërë konak në këtë faltore, në mes të natës është helmuar me një helm të tmerrshëm e ka mbaruar.

E kemi parë dhe dëgjuar këtë nga i pari te i qindti. S'e kemi dëgjuar vetëm nga një njeri dhe tani po ta tregojmë ty!

Pejgamberi ka thënë: "Feja është këshillë". Në fjalor, këshilla është e kundërta e tradhtisë.

Edhe kjo këshillë përbëhet prej ndershmërisë dhe miqësisë. Po nuk fole drejt dhe e gënjen tjetrin, je tradhtar, je qen, je njeri i veshur me postiqe qeni!

Po ta japim këtë këshillë se të duam! Mos hiq dorë nga arsyeja dhe maturia!"

Ashiku u përgjigjet atyre që e pengojnë.

Ashiku tha: "O ju që po më jepni këshilla, unë nuk jam i penduar për ç'po bëj! Unë jam i ngopur nga jeta!

Unë jam një dembel që kërkon të plagoset. Mos shpreso se dembeli do të niset për rrugë!

Por nuk jam dembel për të ngrënë e për të pirë. Unë jam një dembel që s'çaj kokën për kurrgjë, që e kërkoj vdekjen.

Unë nuk jam dembel që zgjat duart për të lypur, që mbledh para, por një dembel që kalon me shkathtësi nëpër këtë urë.

Nuk jam dembel që i drejtohet çdo dyqani duke ia qarë hallin e vet!

Jam dembel që, duke e kapërcyer qenien, shpëtoj prej saj dhe arrij në një minierë.

Ashtu siç i vjen zogut e këndshme dhe e ëmbël ta lërë kafazin e të fluturojë, ashtu më vjen edhe mua e këndshme dhe e ëmbël të vdes dhe të mërgoj nga ky vend.

Zogu në kafaz i vendosur në bahçe, i sheh trandafilat dhe pemët.

Zogjtë që këndojnë jashtë, përreth kafazit, tregojnë histori të bukura rreth lirisë.

Zogu në kafaz i dëgjon ata, e sheh blerimin dhe s'i mbetet as oreks, as durim dhe as qëndresë.

Vazhdimisht e nxjerr kokën nga vrimat e kafazit dhe kërkon të shpëtojë nga gjalma e këmbës.

Ai zog e ka jashtë edhe zemrën, edhe shpirtin. Në këto kushte, po t'ia hapësh kafazin, çfarë bën?

Ai zog nuk i ngjet zogut të mbyllur në kafaz, rreth të cilit janë mbledhur macet!

Këtë lloj zogu e zë frika dhe tmerri dhe nuk do kurrsesi të dalë nga kafazi!

Madje, për shkak të atyre gjërave të këqija që janë jashtë, dëshiron që rreth kafazit të tij të ketë edhe një qind kafaze të tjerë!"

Galinusi ishte i dashuruar pas jetës së kësaj bote, sepse mjeshtëria e tij ishte e vlefshme vetëm këtu, kurse në pazar s'vlente për gjë. Prandaj atje e shihte veten një me popullin.

Kjo i ngjet kësaj: Edhe Galinusi që ishte i lartë në arsye dhe urtësi, meqë qe kapur pas atmosferës së kësaj bote dhe ia pati dhënë zemrën qëllimit të kësaj bote,

Tha: "Jam dakord ta shoh botën gjysmë i gjallë nga bytha e një mushke mjafton që të mos vdes!"

Kishte parë macet që ishin mbledhur rreth kafazit dhe shpirti i tij që i ngjante një zogu, ishte dëshpëruar nga fluturimi!

Ose çdo gjë tjetër veç kësaj bote e kishte parë të paqenë dhe ringjalljen te e paqena s'e kishte parë dot.

Si fëmija në bark të nënës. Bujaria e Zotit e tërheq atë nga mitra jashtë, kurse ai prapë vrapon mbrapsht për në mitër!

Favori i Zotit ia kthen fytyrën nga ana e kësaj bote ku ka për të dalë, kurse ai rrudhet, struket dhe kthehet prapë në mitrën e nënës!

Sikur në mitër të kishte një portë dhe të dukej ai qyteti me ajrin e fëlliqur!

Ose thotë sikur të kishte një hapësirë sa një vrimë gjilpëre dhe të shihja jashtë!

Edhe fëmija në barkun e nënës nuk di gjë se jashtë ndodhet një botë tjetër; edhe ai, si Galinusi, është i huaj.

Nuk e di se edhe njomështia në mitër është me begatinë e botës së jashtme

Edhe katër elementët në botë nuk e dinë se nga bota e jashtë hapësirës u vijnë qindra ndihma.

Zogu gjen në kafaz ujë dhe kokrra, por edhe uji, edhe kokrrat vijnë nga kopshti e nga vreshta që ndodhen jashtë.

Shpirtrat e pejgamberëve, duke mërguar, duke shpëtuar nga kjo botë, e shohin atë kopsht e atë vreshtë,

Prandaj s'interesohen as për Galinusin dhe as për këtë botë. Lindin si hëna në qiell dhe u shpërndajnë dritë qiejve!

Po qe se kjo fjalë është shpifje për Galinusin, përgjigjja ime s'është për Galinusin...

Por për personin që e ka thënë. Sepse ai që e ka thënë këtë, nuk është bërë bashkëshoqërues me zemrën e mbushur me dritëra.

Zogu i shpirtit, kur i ka dëgjuar macet të thonë "prit të presim", është kthyer në mi që kërkon vrimë ku të futet!

Prandaj, shpirti i tij, ashtu si miu, e ka bërë për vatan vrimën e kësaj bote!

Në këtë vrimë ka nisur të bëjë ndërtime, është bërë zotërues i njohurive të denja për këtë vrimë!

Zgjodhi artet që do t'i vlenin në këtë vrimë, që do ta lartësonin këtu, kurse të tjerat i la.

Sepse e preu shpresën se do të dilte, sepse iu mbyll rruga për të shpëtuar nga kurmi.

Po qe se merimanga do të kishte zakon feniksi, a do të ngrinte çadër me pështymë?

Macja e fut kthetrën në kafaz. Emri i kthetrave është vuajtje, dhimbje, ankth.

Macja është vdekje dhe kthetra e saj është sëmundje. Ajo e gërvisht me kthetër edhe zogun, edhe krahët e zogut.

Zogu vrapon buxhak më buxhak për të gjetur ilaç. Vdekja i ngjet kadiut, sëmundja, dëshmitarit.

Ky dëshmitar është si njeriu që vjen prej kadiut. Ai i thotë: "Eja, kadiu të kërkon në gjyq!"

Për të ikur e shpëtuar, i kërkon afat. Po të dha, s'ka më mirë! Po s'të dha, të urdhëron: "S'bëhet, eja, çohu!"

Të kërkosh afat, të marrësh afat, këto janë ilaçe, mjekim. Pothuajse hirkën e trupit e arnon me arna!

Por, më në fund, një ditë nxehet dhe të thotë: "Gjer kur do të vazhdojë ky afat? Të kesh turp!"

O njeri me plot veti të mira, atë ditë, para se të vish, sillu mirë dhe kërko falje nga padishahu!

Njeriu që e nget kalin në errësirë, e ndan krejtësisht zemrën nga ajo dritë!

Dhe ikën edhe nga shahu, edhe nga shahiti (dëshmitari), edhe nga vendi ku dëshiron ta çojë. Sepse ai dëshmitar e fton atë në kaza, në vendim!

*Lëre këtë fjalë dhe trego ç'ndodhi atë natë me atë burrë që kishte shkuar si vizitor në faltore!

Njerëzit e faltores e qortojnë edhe një herë që kërkon të qëndrojë natën në faltore.

Njerëzit i thanë: "Mos shit trimëri, po ec... Hiq dorë nga kjo sevda që të të mos mbetet peng këtu as rroba, as jeta!

Kalimi i natës këtu duket i lehtë nga larg, por fundi i kësaj pune bëhet i vështirë!"

Sa e sa vetë ka që kruhen, kreshpërohen, por në kohën e dhimbjes dhe vuajtjes kërkojnë një gjë ku të hedhin dorë e të kapen!

Para se të fillojë lufta, në zemrën e njerëzve duket si një gjë e lehtë.

Por kur burri i botës hyn në luftë, atëherë e sheh se dardha e ka bishtin prapa!

Meqë s'je luan, mos hidh hap para, sepse vdekja është ujk, kurse shpirti yt, dele!

Por po qe se je nga abdallët dhe delja të është shndërruar në luan, mos ki frikë, por ec para i sigurt; vdekja del e mundur me ty, s'të bën dot asgjë!

Kush është abdall? Ai që i ka ndryshuar qenia, ai të cilit, përmes ndërrimit të bërë nga Zoti, vera i është prerë e bërë uthull!

Por nëse je i dehur, nëse pandeh se luanët i zë me dorë dhe i vë nën urdhër, nëse pandeh se je luan, eja në vete dhe kurrsesi mos hidh hap para!

Për hipokritët e këqinj që nuk e kanë gjetur dot udhën e drejtë, Zoti tha: "Lufta e tyre ashpërsohet mes tyre!"

Kur mbetet vetë, bëhen burra, kurse në luftë kthehen në gra shtëpijake!

Pejgamberi, komandanti i ushtrisë së fshehtë, tha: "O trim, trimëria nuk tregohet para lufte!"

Po të nisin të dehurit të flasin për luftën, u shpërthen shkuma prej goje, por kur nxehet lufta, mbeten si shkumë, s'vlejnë për asnjë punë!

Shpata e këtij lloj burri, kur flitet për luftë, zgjatet, kurse në luftën e vërtetë, futet në mill thellë e më thellë!

Kur e mendon luftën, zemra i kërkon plagë, futet në radhë, tregon burrëri, kurse në kohën e luftës ikën sa andej këtej.

Ç'është e drejta, çuditem me atë që kur duhet të përballojë vështirësi, ikën, kurse pastaj lyp dëfrim.

Ashku i ngjet davasë, çështjes gjyqësore, kurse përballimi i vështirësive, dëshmitarit. Po s'pate dëshmitar, nuk e fiton dot davanë!

Po qe se kadiu të kërkon dëshmitar, mos u prek. puthe gjarprin që ta shtish në dorë thesarin!

Fundja, ai mundim nuk është për ty, o bir... Eshtë fantazma e keqe tek ti!

Ai që i bie me shkop qilimit, nuk e rreh qilimin, por ia shkund pluhurat!

Ai që nxehet dhe e rreh kalin, në të vërtetë nuk rreh kalin por ecjen e tij të keqe!

Ai kërkon që kali ta lërë atë lloj ecjeje dhe të ecë më mirë, të marrë revan! A nuk e burgos lëngun e rrushit për ta bërë verë?

Po qe se dikush sheh se njëri po rreh një jetim, i thotë: "Pse e rreh atë jetim të gjorë? A nuk ke frikë nga Zoti?"

Rrahësi i përgjigjet: "Mik i dashur, e kur e rraha unë atë? Unë rrah shejtanin tek ai!"

Po të të thotë nëna "ngordhsh", me këtë fjalë ajo kërkon ngordhjen e vesit të keq, e të keqes tek ti!

Ata që ikin nga edukata dhe sjellja me edukatë, turpërojnë edhe burrërinë, edhe burrat!

Këta i kthejnë nga lufta edhe ata nga të cilët kanë marrë qortime dhe, më në fund, mbeten të turpëruar e të gënjeshtërt!

Dëgjoji pak fjalët pa kuptim dhe të marra të llafazanëve dhe mos hyr në radhët e luftës me ta!

Për këta, Zoti ka thënë: "Kur ata iu përshtaten juve, nuk jua shtojnë radhët, vetëm se fusin intrigë mes radhëve tuaja, e shtojnë dredhinë dhe ngatërresën!"

Mos shko pas shokëve të paqëndrueshëm që s'kanë burrëri; ktheje fletën e tyre!

Sepse po të bëhen ata bashkudhëtarë me ju, edhe fitimtarët bien nga vlera si kallami pa bukë brenda!

Duken se u janë përshtatur juve, futen në radhë bashkë me ju, por pastaj ikin, edhe radhën e prishin, edhe gjithçka e shkatërrojnë!

*Më mirë pak ushtarë sesa njerëz të tillë, sesa shumë hipokritë!

Sigurisht, bajamja e pjekur mirë është më e mirë se shumë bajame të pabëra e të hidhura!

Nga trajta, edhe e hidhura është po ajo, edhe e ëmbla është po ajo! Por në të vërtetë, këto nuk janë e njëjta gjë, por e kundërta e njëra-tjetrës!

Qafiri, mohuesi, dyshon në ekzistencën e asaj bote, nuk ka shpresë se do të ringjallet, prandaj në zemrën e tij ka frikë!

Niset për rrugë dhe ecën, por s'njeh asnjë konak. Njeriu me zemrën të verbër hedh hap me frikë!

Si mund të ecë udhëtari po s'e diti udhën? Me lëkundje dhe zemrën tërë frikë!

Po t'i thotë dikush se nuk i bie udha andej, ndalon në vend nga frika!

Kurse njeriut që e ndjen të vërtetën me zemër, që e di rrugën, s'i hyjnë në vesh fjalë të tilla poshtë e përpjetë!

Prandaj, mos u bëj bashkudhëtar me njerëz me zemër deveje, sepse ata humbasin në kohë ngushtice e frike.

Me llafe, ata e njohin magjinë e Babilit, bëjnë çdo gjë, por po t'u vijë puna ngushtë, të lënë vetëm!

Eja në vete dhe mos shpreso nga snobët të luftojnë! Mos prit nga pallonjtë të njohin mjeshtërinë e gjahut!

Natyra i ngjan palloit, të jep lëkundje, të thotë përçartje e marrëzira dhe, më në fund, të zbon nga vendi e nga vatra!

Shejtani i tha fisit të kurejshve:
"Hyni në luftë me Ahmedin se do t'ju ndihmoj edhe unë,
do t'ju sjell fisin tim në ndihmë",
pastaj, kur u përballën të dy ushtritë, i la dhe iku!

Si Shejtani! Edhe ai u fut mes ushtarëve dhe u bë njëri prej njëqindve. "Unë jam ndihmësi juaj", u tha, u këndoi magji dhe i mashtroi.

Pasi kurejshët bënë sipas fjalës së tij, u përgatitën dhe, pastaj të dy ushtritë u përballën me njëra-tjetrën,

Panë ushtarët engjëj në radhët e besimtarëve.

Me të parë se ata ushtarë të botës së fshehtë që ju s'i keni parë, shpirti iu përvëlua nga frika.

Dhe filloi ta tërheqë këmbën pas. Dhe u tha atyre: "Unë shoh një ushtri shumë të madhe.

Unë kam frikë nga Zoti se ai s'më ndihmon mua. Tërhiquni, shkoni, unë po shoh ato që ju s'i shihni!"

Harithi tha: "O Thuraka, pse dje s'flisje kështu?"

Shejtani i futur në trajtën e Thurakës, tha: "Tani po e shoh se lufta ka filluar!" Harithi i tha: "Ti po sheh vetëm një grup arabësh të pavlerë.

Nuk po sheh tjetër veç kësaj, por, o njeri i poshtër, atëherë ishte kohë llafesh, tani është kohë lufte!"

Dje na thoshe se do të qëndroje, do të këmbëngulje, se do të na ndihmoje dhe, kështu, ne do të fitonim!

Ah, i mallkuar, dje ishe bërë si komandant ushtrie, kurse sot u bëre frikacak, i pavlerë, pa burrëri!

I besuam fjalës tënde dhe erdhëm. Dhe ramë në kurthin e kësaj ngatërrese!"

Pasi Harithi i foli kështu, i mallkuari u nxeh nga ky qortim dhe u zemërua rëndë.

Nga këto fjalë, zemra iu mjerua dhe, i nxehur, e hoqi dorën nga dora e Harithit.

Pastaj iku duke e rrahur gjoksin dhe me këtë dredhi bëri që të derdhej gjaku i atyre të shkretëve!

Ai shembi gjithë ato botë, i bëri gërmadhë dhe pastaj u tha: "Unë s'jam prej jush!"

Me ta parë madhështinë e engjëjve, i dha një grusht Harithit në gjoks, e shembi përdhe dhe iku.

Nefsi dhe shejtani janë e njëjta gjë. Kurse në trajtë duken dy.

Edhe engjëlli me arsyen janë një, por është urtësia e tillë që duken dy.

Brenda teje është një dushman i tillë që ta merr edhe mendjen (arsyen), që është dushman edhe i shpirtit, edhe i fesë!

Në çast të sulmon si nepërkë dhe, ndërkaq, ikën menjëherë në një vrimë!

Edhe zemra jote ka shumë vrima! Ajo nxjerr kokën nga çdo vrimë dhe përgjon.

Hyrjes së Shejtanit në një vrimë për tu fshehur nga njerëzit, i thonë "hunus-fshehje".

Fshehja e tij i përngjet rrudhjes dhe fshehjes së iriqit. Iriqi herë e nxjerr kokën dhe herë e fsheh; ja, kështu!

Zoti e quajti Shejtanin "hannas-fshehës". Shejtani i përngjet kokës së iriqit.

Iriqi frikësohet nga gjahtari i keq dhe mblidhet shuk dhe e fsheh kokën.

Kur ia gjen rastin, e nxjerr kokën. Me këtë hile e mund edhe gjarprin!

Po të mos ta priste nefsi ty rrugën në botën tënde të brendshme, a do të mund të vinin dorë mbi ty këta grabitqarë?

Për shkak të epshit që të shtyn ty në gjëra të këqija, për shkak të atij nëpunësi të fshehtë, zemra të është bërë rob ndaj ambicjes, lakmisë, fatkeqësisë!

Për shkak të atij nëpunësi të fshehtë, u bëre vjedhës, e fëlliqe veten, dhe, në fund, këta nëpunës të dukshëm gjetën rrugë për të të persekutuar ty!

Dëgjoje këtë këshillë të bukur të hadithit: Më i fuqishmi i armiqve tuaj është ai që keni brenda!

Mos ia dëgjo pallavrat këtij armiku, ik prej tij. Sepse edhe ai i ngjet Iblisit në inat!

Dashuria për botën, për shkak të luftës për jetesë, ta tregon ty pa rëndësi atë ndëshkim të përjetshëm!

Edhe vdekjen po e solli në gjendje të parëndësishme, ç'ka për t'u çuditur këtu? Me magjinë e tij ai bën qindra punë si kjo!

Disa herë, me artin e saj, magjia e tregon kashtën mal, kurse disa herë, malin, kashtë!

Me lidhjen (mashtrimin) e syve, shëmtimet i zbukuron, bukurinë i fut në një trajtë të shëmtuar.

Kjo është gjendja e magjisë: magjitë dhe fryrjet çdo çast i kthejnë të vërtetat në trajta të tjera.

Vjen një çast që njeriun e tregon gomar, vjen një çast që gomarit i jep trajtë njeriu të çuditshme! Ja, pra, një magjistar, një iluzionist i tillë ndodhet i fshehur brenda teje. Në lëkundjet dhe dyshimet ka një fuqi magjie të vazhdueshme!

Por në botën ku veprojnë dhe kanë pushtet këto magji, ka magjistarë të tillë që e eliminojnë në vend veprimin e magjive.

Në fushën ku mbin ky helm i fuqishëm, ka mbirë edhe kundërhelmi, o bir!

Kundërhelmi të thotë ty: "Eja e bëmë mburojë për veten se unë jam më afër teje se helmi!

Fjala e tij është magji, të djeg, të bën gërmadhë... Edhe fjala ime është magji, por magji që e shkatërron magjinë e tij!"

Ata që përpiqen ta pengojnë atë që kërkon të bëjë konak në atë faltore që i vriste miqtë, e kështillojnë prapë.

Pejgamberi, ai trimi i bukur, tha se "në fjalë ka ndjeshmëri magjie" dhe drejt e tha!

"O bujar, eja në vete, mos shit trimëri, mos e lër nën dyshim as faltoren tonë, as ne vetë!

Një armik thotë një fjalë nga armiqësia e vet. Një i poshtër nesër na lëshon një zjarr!

Atë e mbyti një mizor dhe e bëri pretekst faltoren për të shpëtuar vetë!

Faltores i kishte dalë emri, zaten. Edhe ai mik thonë se bëri konak në faltore dhe vdiq, kurse unë shpëtoj, mund të thotë!

O njeri shpirtkeq, mos na lër ne nën dyshim. Nuk jemi as të mbrojtur nga dredhitë e armiqve.

Ik, lëre trimërinë dhe mos tento ta pjekësh këtë sevda të pabërë. Ylli i Afërditës nuk matet me arshin!

Shumica e atyre si ti u mburrën për fatin e mirë, por më në fund, një e nga një, i shkulën mjekrat!

Mblidhi mendtë në kokë dhe këtë thashetheme preje shkurt... As veten mos e fut në ngatërresë, as ne!"

Personi u jep përgjigje me një shembull duke u treguar për rojen e fushës me të mbjella i cili përzente zogjtë me def dhe i cili përzen edhe devenë mbi të cilën ishte vendosur daullja e sulltan Mahmudit që ishte bërë zakon t'i bihej me radhë.

Ai u tha: "O miq, unë nuk jam nga shejtanët që frikësohen me një "Lahavle" dhe ikin.

Një fëmijë bënte roje në fushën me të mbjella dhe duke i rënë defit që mbante me vete, i trembte e i përzente zogjtë!

Kur dëgjonin zërin e atij defi të vogël, zogjtë iknin nga arat dhe të mbjellat shpëtonin nga zogjtë dëmtues.

Sulltan Mammudit bujar i ra rruga andej dhe e ngriti gjithë atë çadër të madhe aty pari.

Dhe u vendos aty me ushtrinë e shumtë sa yjet, me fatin e bardhë, e cila i shpartallonte radhët armike dhe merrte qytete.

Në ballë të ushtrisë ecte si gjel një deve që i kishin ngarkuar në kurriz daullen e lëvizjes dhe pushimit.

Daulles i bihej në kurriz të devesë edhe në vajtje, edhe në ardhje.

Deveja hyri menjëherë në arën e mbjellë. Për t'i mbrojtur të mbjellat, fëmija i ra defit.

Një person i mençur i tha fëmijës: Mos i bjer defit! Ajo deve e dehur fundja është deve që bart daulle dhe është mësuar me atë zë.

O fëmijë, ky defi yt asaj s'i bën përshtypje. Ajo bart një daulle që është sa njëzet si defi yt!

Unë jam një ashik i bërë kurban me këllëçin La. Shpirti im është vendi ku bie pa pushim daullja e belasë!

Sa për këto kërcënimet tuaja, ato janë si zhurma e vetëm një defi të vogël përballë gjërave që kanë parë këta sy!

O burra, unë nuk jam nga ata të cilët, kapen pas iluzioneve dhe mbeten në këtë rrugë.

Unë jam nga ata që e kanë prejardhjen nga pejgamberi Ismail, nuk tërhiqem pa më vrarë... Madje, unë jam një njeri i vuajtur si Ismaili!

Unë kam kaluar edhe nga dukjet, edhe nga dyfytyrësia; urdhri "thuaj ejani" m'i ka thënë shpirtit "eja!"

Pejgamberi tha: Ai që e njeh mirë shpërblimin që jepet për gjënë e dhuruar për mirësi, bën mirësi në këtë botë.

Ai që sheh qindra shpërblime që jepen për gjënë e dhënë, menjëherë fillon nga bujaria dhe mirësia!

Çdokush, për të marrë përfitime, është lidhur pas tregut për ta dhënë mallin.

Pronari i floririt në qesen e vogël është ulur dhe pret me këmbëngulje që të fitojë diçka dhe t'ua japë të varfërve!

Po pa shitësi se copa e tekstilit që ka në dorë bën shumë para, dashuria që ka për të ftohet menjëherë.

Nuk sheh që tekstilet të sjellin ndonjë fitim të madh, prandaj i ngrohet shpirti ndaj tyre dhe nuk dëshiron t'i nxjerrë dore.

Kështu janë edhe dijet, mjeshtëritë dhe artet. Ata që i zotërojnë këto, nuk shohin ndonjë gjë më të lartë e më të nderuar se to, prandaj u japin rëndësi.

Për njeriun, po s'pati ndonjë gjë më të mirë se shpirti, shpirti është i çmuar. Por sapo të bëhet zotërues i diçkaje më të çmuar se shpirti, emri i shpirtit bëhet i ulët e i pavlerë!

Shpirti i fëmijës, për sa kohë të mbetet fëmijë, të mos rritet, është bebja kukull e bërë për lojë.

Edhe këto mendime, edhe këto përfytyrime janë bebe kuklla. Për sa kohë të mbetesh fëmijë, do të kesh nevojë për to.

Por kur fëmija të shpëtojë nga fëmijëria, të maturohet e të bëhet burrë, më në fund heq dorë edhe nga ndjenjat, edhe nga mendimet, edhe nga përfytyrimet!

Nuk ka të afërt që ta them hapur..., pra, heshta! Zoti e di më mirë atë që është në përshtatje me të vërtetën!

Malli dhe trupi janë fitime që shkrihen e ikin aty për aty. Por po të nxirren për shitje, blerësi i tyre është Zoti.

A e di ti se pse ky fitim të vjen më i mirë se paraja? Je në dyshim, nuk ke fakte, prandaj.

O burrë i poshtër, ky dyshimi yt ç'dyshim i çuditshëm që nuk fluturon fare në bahçen e faktit!

O bir, çdo dyshim është i etur për fakt. Sa më shumë të shtohet dyshimi, për t'ia arritur faktit, bëhen më shumë përpjekje, hapen krahët për fluturim...

Por kur arrihet grada e diturisë, flatrat bëhen këmbë se s'mbetet nevojë për fluturim. Sepse dija ka filluar të marrë kundërmimin e faktit.

Sepse në këtë rrugë të provuar, dituria është më poshtë se fakti, kurse dyshimi, më sipër.

Dije se dituria kërkon faktin dhe fakti, pikëpamjen e hapur.

Kuptoje këtë në suren Tekathur, ku thuhet: "Ruhuni! Po qe se do ta dinit me një dije faktike, nuk do të vepronit kështu!"

O ti që zotëron dije! Dija e çon njeriun në shikim. Po qe se njerëzit e botës do të zotëronin faktin, do ta shihnin xhehennemin me sytë e tyre!

Nuk ka dyshim se shikimi (pikëpamja) lind nga fakti; po kështu, fantazia lind nga pandehma (dyshimi).

Kjo është treguar në suren Tekathur: Dija faktike (kategorike) bëhet vështrim (pikëpamje) kategorik!

Sa për mua, unë qëndroj edhe mbi dyshimin, edhe mbi faktin dhe nuk më merren mendtë nga qortimi.

Hëngra hallvën e tij dhe m'u ndriçuan sytë. vetëm atë pashë.

Po shkoj në shtëpi duke e hedhur hapin i shkujdesur, por këmba s'më dridhet sepse nuk shkoj qorrazi!

Zoti i tha diçka trëndafilit dhe e bëri të qeshë. Ia tha edhe zemrës sime dhe e bëri të qeshë njëqind herë më shumë se trëndafili!

I tha diçka selvisë dhe ia bëri trupin të drejtë si selvi. Narcizi dhe trëndafili i gushtit morën frymëzim prej tij dhe u zbukuruan.

Me një shfaqje të tij, e bëri kallamin të ëmbël edhe në zemër, edhe në shpirt. Njeriu prej dheu, me favorin e tij, u bë bukurosh Çigili.

Vetullën e bëri grabitëse si pirat, kurse fytyrën e ngjeu me të kuqe alle si trëndafili dhe shega!

Gjuhës i mësoi qindra magjira, mineralit i fali ndjeshmëri ari.

Me të hapur portën e depos së armëve, vështrimet e bukurosheve filluan të nuhasin dashnorët.

Me këtë shfaqje, me këtë begati, edhe zemrës sime i hodhi shigjetë, edhe mua më lëshoi nëpër sevdara. Dhe më bëri ta dua edhe falenderimin, edhe sheqerin!

Jam ashiku i një të dashuri të tillë, që çdo tërheqje është tërheqja e tij. Edhe mendja ime është rob i një robi të tij, edhe shpirti!

Unë nuk flas fjalë të thata; edhe sikur të them një fjalë, e them si ujë dhe nuk vuaj aspak për ta shuar zjarrin!

Ç'gjë mund të vjedh unë? Ai është ruajtës i thesarit! Si të mos fuqizohem unë? Nga pas kam atë!

Kujt t'i ngrohet dhe nxehet shpina nga dielli, fytyra i forcohet, bëhet i fuqishëm. Atëherë për të as frikë nuk ka, as turpërim!

Si dielli që nuk ia vë re asgjëje, fytyra e tij e djeg dushmanin, i gris perdet!

Çdo pejgamber në këtë botë është sypatrembur; megjithëse është i vetmi kalorës, i sulmon ushtritë e mbretërve, i shtyp, i prish!

Nuk ka frikë, nuk shqetësohet prej ndonjë gjëje, prandaj dhe nuk e largon fytyrën prej asgjëje. I vetëm, tërë botën e mund!

Guri e ka fytyrën të ashpër, syrin të ngopur... Edhe sikur të ketë qerpiç sa bota, nuk frikësohet!

Sepse qerpiçin e ka shtënë në atë formë punëtori, kurse gurin e ka bërë Zoti, prandaj është i ashpër e i ngurtë!

Po qe se dhentë janë aq të shumë të numër sa të mos numërohen dot, a frikësohet kasapi nga kjo gjë?

Të gjithë jeni çobanë. Edhe Pejgamberi është çoban. Kurse populli i përngjet tufës. Pejgamberi është çobani i popullit, ruan tufën e popullit!

Çobani nuk ka frikë nga hyrja në luftë me dhentë. Përkundrazi, i mbron ata nga të ftohtit, nga të nxehtit.

Zemërohet, nxehet, u bërtet, por të gjitha këto janë shenja dashurie; ai i do të gjitha, prandaj u bërtet!

Çdo çast, një fat i ri më flet në vesh: Edhe sikur të të shqetësoj ty, mos u shqetëso!

Unë të shqetësoj ty për të të fshehur ty nga syri i keq.

Për shkak të syve të këqinj, t'i mbush me dëshpërim që t'i mbaj larg; moralin ta bëj të hidhur.

A nuk je ti gjahtari im, a nuk më kërkon ti mua? A nuk je robi im, i nënshtruari i urdhrit tim?

Ti merr masa për t'u takuar me mua. Nga ndarja prej meje je ndarë me të gjithë; më kërkon vazhdimisht mua, je bërë njeri pa njeri!

Ke rënë në halle, kërkon zgjidhje për të gjetur gjurmët e mia. Dje të dëgjova kur po rënkoje i djegur e i përvëluar!

Unë jam i aftë të të bashkoj me mua pa të lënë të presësh, të të tregoj rrugë dhe të të marr tek unë.

Në këtë mënyrë, shpëton nga vorbulla e kësaj kohe dhe hedh këmbët në thesarin e bashkimit.

Por ëmbëlsia dhe shijet e vendit ku arrihet janë në përpjesëtim me mundimet e hequra në udhëtim.

Sa më shumë që të heqësh keq në kurbet, sa më shumë mundime që të përballosh, aq më shumë kënaqësi do të ndjesh kur të arrish te qyteti dhe të afërmit!

Mungesa e durimit të një besimtari kur e zë ndonjë e keqe dhe ikja e tij i përngjet qiqrës dhe bishtajoreve të tjera si fasulja të cilat, kur zjejnë në tenxhere, hidhen përpjetë e duken sikur duan të dalin jashtë e të ikin.

Pa shih: sapo që qiqra në tenxhere të përvëlohet prej nxehtësisë së zjarrit, fillon të hidhet përpjetë.

Kur tenxhereja fillon të zjejë, qiqra fillon të hidhet përpjetë dhe të tregojë qindra veprime entuziaste.

Dhe thotë: "Pse më hodhe në tenxhere dhe po më zjen? Meqë më bleve, pse më bën kështu?"

Edhe gruaja që gatuan qiqër, i bie qiqrës me qepshe dhe i thotë: "Jo, zjej mirë, mos kërko të dalësh nga tenxherja!

Nuk po të zjej sepse nuk të dua, sepse ti nuk më pëlqen.. Fito një cilësi të re një kënaqësi tjetër dhe...

Bëhu ushqim dhe merr pjesë në jetë, prandaj po të zjej. Kjo provë s'është për të të ulur ty!"

Në kopsht pive ujëra, u blerove, u rrite e njomë dhe e këndshme. Ja, ajo pirje uji ishte që të bije në këtë zjarr.

Mëshira e Zotit e kalon persekutimin e tij dhe është e përjetshme. Prandaj, në qoftë se Zoti e fut njeriun në belara, kjo vjen nga mëshira e tij!

Që njeriu të fitojë kapitalin e qenies mëshira e Zotit qëndron mbi persekutimin e tij.

Mishi dhe lëkura nuk zhvillohen pa shije. Atëherë, si do të mund t'i tresë ato pasioni i dashnorit?

Ja, pra, edhe ti, nëse arrin persekutime si rezultat i këtij paracaktimi, mos të të vijë keq. Për shkak të këtyre persekutimeve kapitalin që ke në dorë ia fal të dashurit!

Pastaj e fal prapë si justifikim të kësaj; dhe të thotë: u lave e u pastrove, përroin e kalove, tashmë ato mundime kaluan.

Dhe thotë: O qiqër, në pranverë kullote, u rrite. Tani të erdhën për miq vështirësia dhe mundimi, mbaj mirë

Dhe miqtë të kthehen prapë me falenderime e mirënjohje, të shkojnë te mbreti dhe t'ia tregojnë gostinë tënde, mirësinë tënde!

Dhe si shpërblim të gjërave që gostite, të vijë ai që t'i jep ty ato dhunti... Të gjitha dhuntitë të ta kenë zili!

Unë jam Halili, kurse ti, biri im para thikës. Vëre kokën se në ëndërr pashë sikur të thera!

Mos e prish zemrën, vëre kokën para persekutimit dhe të ta pres fytin si Ismailit.

Dhe të ta këpus kokën. Mirëpo kjo kokë është kokë që s'mund të pritet e të këputet në dukje.

Synimi i fillimit është nënshtrimi yt. O Musliman, duhet ta kërkosh, duhet ta dëgjosh nënshtrimin!

O qiqër, bjer në belara, zjej, bëhu e ngrënshme dhe të të mos mbetet as qenia jote, as ti!

Nëse ke qeshur në atë kopsht, ke qeshur ngaqë ke qenë trëndafili i kopshtit të shpirtit dhe syrit!

Nëse je ndarë nga kopshti i ujit dhe dheut, u bëre kafshatë dhe hyre në trupin e të gjallëve!

Ushqim bëhu, fuqi bëhu, mendim bëhu... Në fillim fare ishe qumësht, tani bëhu luan në pyje!

Vallahi, ti më parë u ndave nga atributet e tij dhe erdhe... Përsëri shpejtohu me shkathtësi dhe arri përsëri te atributet e tij!

Erdhe prej resë, diellit, qiellit... Prapë, sapo të kthehesh në formë atributesh të Zotit, do të shkosh në qiell.

Erdhe me pamje shiu dhe drite dhe po shkon pasi ke marrë trajtën e atributeve krejt të pastra të Zotit!

Ishe pjesë e diellit, resë, yllit...U bëre nefs (ego), punë, fjalë dhe mendime.

Vdekja e bimësisë u bë ekzistenca e kafshëve; në këtë mënyrë, doli e drejtë fjala: "O njerëz që ju kam besuar dhe kam pasur bindje tek ju, vramëni mua!"

Meqë për ne ka një jetë të tillë pas vdekjes, është e drejtë fjala që thotë: "Nuk ka dyshim se në vdekje ka jetë!"

Puna, fjala, drejtësia dhe ndershmëria janë ushqim i engjëllit. Me këto, engjëlli shfaqet në qiell.

Po kështu, me t'iu bërë ajo gjellë ushqim edhe njeriut, lartësohet nga gjendja e jogjallesës dhe kthehet në gjallesë.

Këtë e treguam mirë e mirë nga të gjitha anët. Do të vijë prapë në një vend tjetër.

Karvani vjen vazhdimisht nga qielli, blen e shet dhe kthehet prapë në qiej.

Në këto kushte, shko jo si hajdut me të hidhura, jo me shtrëngim, por me dëshirë, ëmbël-ëmbël e mirë e bukur!

Flas hidhur për të të larë dhe pastruar ty nga hidhësitë.

Rrushin e ngrirë e fusin në ujë të ftohtë që t'i largohet ngrirja.

Po qe se edhe ty, zemra me hidhërime të turbullohet me gjakra, të gjitha hidhërimet që ka brenda, i ikin.

Besimtari që e di të fshehtën e të mirës dhe të keqes, bën durim.

"Në qafën e qenit që s'është qen gjahu, nuk ka qafore. Gjëja e pabërë dhe e pagatuar është patjetër e palezetshme!"

Me t'i dëgjuar këto fjalë, qiqra tha: "Meqë puna qenka kështu, zonja ime e mirë, unë do të zjej mirë e mirë, por edhe ti më ndihmo!

Në këtë zjerjen time ti i përngjet arkitektit! Bjermë me qepshe! Dhe sa mirë që bie!

Unë jam si elefanti, pra bjermë kokës, plagosmë! Më bjer e më plagos që të mos e shoh as Indinë, as kopshtet e Indisë!

Dhe, në këtë mënyrë, t'ia kushtoj veten zjerjes që të arrij në prehër të tij, të gjej një rrugë për t'u takuar me të!

Sepse pasuria e bën njeriun azgan, e tërbon. Si elefanti që sheh në ëndërr Indinë, merr vrull, tërbohet!

Po e pa Indinë në ëndërr, elefanti s'e dëgjon më kujdestarin, prapësohet!"

Zonja i sjell qiqrës justifikime dhe urtësia në zjerjen e qiqrës.

Zonja i tha qiqrës: "Para kësaj edhe unë, si ti, isha ndër pjesët e tokës.

Pasi e shijova sikur ta pija luftën dhe përpjekjen si zjarr, u bëra e pranueshme.

Gjatë një farë kohe, zjeva mbi tokë, pastaj, gjatë një farë kohe tjetër, brenda tenxheres së kurmit.

Me këto dy zjerje u dhashë forcë ndjenjave, u bëra shpirt dhe tani po të zjej ty!

Dhe thosha: "Ndërsa je jogjallesë, po ta kalosh, ta kapërcesh këtë cilësi, bëhesh dije dhe shndërrohesh në atribute moralo-shpirtërore."

U bëra zotërues shpirti, por kësaj here them "hidhu dhe një herë, zjej dhe kalo edhe nga kjo trajtë e gjallë!

Dhe kërko mirësi nga Zoti! Në këto tema të holla të të mos rrëshqasë këmba në mënyrë që të arrish në thelbin e kuptimit, në fundin e punës!"

Sepse shumë vetë nuk e kuptuan dot Kur'anin dhe e devijuan rrugën, kurse disa të tjerë u kapën pas asaj gjalme por ranë në fund të pusit.

O kryeneç, nëse s'e ke sevdanë për t'u ngjitur lartësive, ç'faj të ka gjalma?

Fundi i historisë së njeriut që bën konak në faltoren që vriste njerëz dhe drejtësia në qëllimin e atij vizitori dhe bujtësi.

Ai njeri i huaj me vendosmëri të lartë tha: "Unë do të rri në këtë faltore dhe do të fle!

O faltore, edhe sikur të jesh Qerbela, nuk i vë rëndësi (fundja dëshiroj të asgjësohem, të vdes)!

Ti do të bëhesh një Qabe që më çon mua drejt qëllimit tim!

O shtëpi e zgjedhur, aman shpëtomë dhe, si mansuri, të luaj me litarin tim!

Sa për ju, edhe sikur në dhënien e këshillës të jeni Xhebrail, Halili brenda në zjarr nuk kërkon shpëtim!

O Xhebrail, ik. Unë kam marrë flakë e po digjem. Po digjem si ambergo dhe aloe, gjë që më vjen më e këndshme!

O Xhebrail, po më jep ndihmë mua, po kujdesesh për mua si vëlla,

Por unë jam shumë i zhdërvjellët për t'u hedhur në zjarr, unë sjam shpirt që do të pakësohesha me të djegur, do të shtohesha me të djegur, do të jetoj!

Shpirti që shtohet dhe zhvillohet duke ngrënë bar, është shpirt shtazor. Ai shpirt i përket zjarrit, prandaj shkatërrohet e humbet si druri!

Po të mos ishte druri, do të jepte fruta, do të mbetej përjetësisht i rregulluar dhe çdo gjë do ta bënte të rregulluar e të këndshme.

Dije se ky zjarr përbëhet prej një flladi djegës. Është drita e zjarrit, jo vetë zjarri.

Zjarri vetë është te robi. Është drita dhe hija e tij mbi tokë!

Shkurt, drita dhe hija lëvizin vazhdimisht, nuk mbeten të përhershme. Prapë kthehen me vrap në mineralin e vet, bashkohen me origjinën.

Qafa është gjithnjë po ajo dhe hija një çast i zgjatet, një çast i shkurtohet.

Sepse askush s'i ka parë dritat të tregojnë qëndrueshmëri; reflektohen, jehojnë dhe kthehen prapë në origjinë te nënat.

Eja në vete dhe mbylle gojën; intriga t'i hapi buzët, ua hyre fjalëve të kota... Zoti e di më mirë se ç'është e drejtë!

Ata që kuptojnë mirë
bien në iluzione të këqija.

Pa përfunduar kjo histori, erdhi një tym erëkeq nga ziliqarët.

Unë nuk frikësohem nga kjo, ama ky shkelm ndoshta mund t'ia pengojë këmbën dikujt me zemër të pastër.

Ç'shembull të bukur moralo-shpirtëror u solli Hakim Gazneviu të mbeturve pas perdes!

Nuk është për t'u habitur që perversët nuk shohin dot në Kur'an gjë tjetër veç fjalëve e llafeve!

Në sytë e qorrit nuk vijnë rrezet plot dritë të diellit, por vetëm një ngrohtësi!

Një barkalec, duke nxjerrë kokën papritmas nga banesa e gomerëve si gratë që shajnë këtë e atë, tha:

"Kjo fjalë, domethënë Mesnevia, është një fjalë e ulët; në të tregohet historia e Pejgamberit dhe ndjekja e tij.

Aty nuk ka tema të larta mbi pozitat ku ngasin kuajt shenjtorët, gjëra të larta, etj.

Në të nuk ka shpjegim dhe kufi të çdo pozitës dhe konakut që njeriu i zemrës të fluturojë me flatrën e saj

Gjersa gradë-gradë e shkallë-shkallë pandërprerë të arrijë tek Zoti!"

Qafirët, mohuesit, e qortuan kështu librin e Zotit:

"Ky përbëhet prej përrallave dhe miteve të vjetra; në të nuk ka diskutime të thella, shqyrtime të të vërtetave;

Këtë e kuptojnë edhe fëmijët e vegjël. Ky përbëhet prej urdhrave dhe ndalimeve të pranueshme apo të papranueshme.

Jusufi, kaçurrelat e Jusufit... Jakubi, Zelihaja, vuajtja e Zelihasë... A s'janë gjithë po këto? Këto i di dhe i kupton çdokush. Ku ka ndonjë fjalë që mendja të mos e rrokë dot dhe të mbetet e mahnitur?"

Edhe Zoti tha: "Po qe se kjo të duket e lehtë ty, thuaje një sure të tillë të thjeshtë e të lehtë!

Thuajuni xhindve tuaj, njerëzve tuaj, artistëve dhe njerëzve tuaj të fuqishëm që të bëjnë një ajet si ajetet që i patë pa rëndësi!"

Komenti i hadithit të Mustafait (a.s.):
"Kur'ani ka dukjen dhe përmbajtjen;
vetë përmbajtja e tij ka edhe shtatë përmbajtje të thella brenda saj!"

Dije se Kur'ani ka anën e tij të jashtme dhe ana e jashtme ka një përmbajtje, një anë të brendshme të fshehtë dhe shumë të fuqishme.

Përmbajtja, domethënë, ana e brendshme, ka një përmbajtje tjetër dhe kjo, një të tretë që mendjet s'e kuptojnë dot, mbeten të mahnitura!

Kurse përmbajtjen e katërt s'e ka parë, s'e ka njohur askush veç Zotit të pashoq!

O bir, ti mos e shih anën e jashtme të Kur'anit... Edhe Shejtani e pa Ademin si të përbërë prej dheu dhe nuk e arriti dot të vërtetën e tij!

Dukja e Kur'anit i përngjet njeriut: trajta i duket, është sheshit, kurse shpirtin e ka të fshehtë!

Megjithëse daja dhe ungji janë shumë të afërt për njeriun, sikur të jetojnë njëqind vjet bashkë, nuk ia kuptojnë dot as sa qimja ato që fsheh brenda!

Pejgamberët dhe të urtët - paqja qoftë mbi ta - nuk shkojnë në male e shpella për t'u fshehur ose nga frika e njerëzve. Ata e bëjnë këtë punë që t'ua presin me sa të jetë e mundur lidhjen njerëzve me këtë botë dhe, në këtë mënyrë, për t'i orientuar ata.

Thonë se velinjtë, të urtët, shkojnë nëpër shpella për t'u fshehur nga syri i popullit...

Në të vërtetë, në krahasim me njerëzit, këta janë ngjitur në majën e njëqind maleve, i kanë hedhur këmbët mbi shtatë qiejt!

Ndërsa janë, në krahasim me popullin, përtej qindra deteve, përtej qindra maleve, pse shkojnë e fshihen në male?

Veliu, i urti, nuk ka nevojë për të ikur në mal. Mëzi i malit, madje, vrapon pas tij, i shkulen nga këmbët qindra potkonj, bie dhe prapë nuk ia arrin dot gjurmët!

Edhe faqja e qiellit, madje, u përsoll e erdhi rrotull dhe nuk e arriti dot pluhurin e atij shpirti. Prandaj ra në zi e u vesh në të zeza.

Thuhet se në dukje, peria është e fshehur nga sytë; njeriu është më i fshehtë se peritë.

Sipas të mençurit, është njëqind herë më i fshehtë se peria që është e fshehtë.

Po qe se njeriu është kaq i fshehtë sipas të mençurit, si është njeriu i zgjedhur në botën e fshehtë?

Velinjtë dhe fjalët e velinjve u ngjajnë shkopit të Musait dhe mrekullisë së Isait.

Njeriu i përngjet shkopit të Musait, është si mrekullia e Isait.

Zemra e besimtarit është në dorë të Zotit që është i drejtë dhe ndaj të cilit kërkohet ndihmë, është mes dy gishtërinjve të Zotit.

Në dukje, shkopi është shkop druri, por po e hapi gojën, e gjithë qenia është një kafshatë për të!

Mos shih shkronjën apo tingullin në mrekullinë e Isait. Prej tij ikën edhe vdekja! Ti këtë shiko!

Mos shih ato fjalë pa rëndësi e pa vlerë në mrekulli, por sodit se si me atë mrekulli, i vdekuri ngrihet dhe ulet ndenjur!

Mos e shih pa rëndësi atë shkop. Shih se si e ndau përgjysmë detin e blertë!

Ndodhesh larg prandaj sheh vetëm disa çadra të zeza. Ec para edhe një hap dhe shihe ushtrinë!

Ngaqë je larg, sheh vetëm tym e pluhur, por afrohu pakëz, dil para dhe shih njeriun brenda topit!

Pluhuri i tij i ndriçon sytë... Burrëria e tij i shkul malet vendit!

Me t'u ngritur e ardhur Musai nga një skaj i shkretëtirës, mali Sina u mbush me hare nga ardhja e tij, filloi të vallëzojë!

Komenti i ajetit "O male, ju thamë këndoni bashkë me Daudin dhe zogjtë ia vuri ta dëgjojnë".

Fytyra e Daudit shkëlqeu me dritën e Zotit. Malet bërtitën bashkë me të!"

Mali u bë bashkudhëtar i Daudit... Të dy muzikantët u dehën me ashkun e një mbreti!

Erdhi urdhri: "O male, përgjigjiuni me zë zërit të Daudit, këndoni bashkë me të!" Mali me Daudin. Që të dy ia thanë me një zë, kënduan në një akord!

Zoti i tha: "O Daud, ti u ndave nga vendi dhe vatra... Për mua, mbete i ndarë nga bashkëkohësit e tu!

O Daud që je bërë endacak, që ke mbetur i vetëm dhe pa të njohur, zjarri i dëshirës të lëshon rreze nga zemra.

Kërkon muzikantët, kërcimtarët, shokët. Ai Zoti i përjetshëm i sjell malet para teje!

Malet u bien veglave për ty, këndojnë këngë, shoqërojnë me zurna! Që të gjithë, në praninë tënde, nxjerrin zë si fllad, i japin zë zërit tënd!"

Ja, pra, është e mundshme, xhaiz, që mali të nxjerrë zë, të klithë pa pasur buzë e dhëmbë. Dije se edhe veliu ka fjalë e klithje pa gojë e pa buzë!

Ai nxjerr çdo çast melodi nga pjesët e faltores së pastruar prej çdo gjëje. Dhe ato melodi arrijnë çdo çast në veshin e shpirtit të veliut.

Ata që rrinë pranë tij nuk dëgjojnë, kurse ai dëgjon. Ç'lumturi për atë shpirt që i ka besuar të fshehtës!

Veliu thotë me vete qindra fjalë, dëgjon dhe s'ia nuhat dot erën atij që i rri pranë!

Nga bota jashtë hapësire i vijnë në zemër qindra pyetje, qindra përgjigje, i arrijnë gjer aty ku ndodhet!

Këto ti i dëgjon, por të tjerët edhe sikur t'i hapin veshët gjer te goja, s'i dëgjojnë dot!

Ta zëmë se nuk i dëgjon fjalët pa shkronja e pa tinguj të velinjve; ja, e sheh? Shembulli është edhe tek ti; pse nuk beson, o shurdh?

Përgjigje atij që ngrihet ta qortojë dhe shajë mesnevinë për shkak të të metave në botëkuptimin e vet.

O qen që shan, ti leh pa pushim, por mos pandeh se duke i qortuar urdhrat e Kur'anit do të shpëtosh prej tyre?

Ky nuk është ai luani që të kesh sukses për ta shpëtuar jetën prej tij ose ta shpëtosh besimin nga kthetrat e shkatërrimit të tij!

O ju që e sakrifikoni veten për paditurinë, Kur'ani do t'ju thërrasë gjer në kiamet!

Kur'ani thotë: Ju më pandehët përrallë dhe mbollët farën e qortimit, sharjes dhe mohimit!

Qortuat e thatë për mua s'ka bazë, është përrallë, e patë se ju u asgjësuat, u kthyet në përrallë!

Unë jam fjala e Zotit, ekzistoj bashkë me Zotin, jam ushqim për shpirtin e shpirtit; unë jam një smerald i pastër, i kthjellët dhe i shkëlqyer!

Unë jam drita e diellit, u hodha sipër jush, ju ndriçova, por nuk jam ndarë nga dielli.

Shihni, unë jam një eliksir që rrjedh këtu për t'i shpëtuar ashikët nga vdekja!

Po qe se ambicja juaj, zilia juaj nuk do ta kishte lëshuar këtë erë të keqe, Zoti do të lëshonte ca pika nga kjo edhe në varret tuaja!

A s'e mbaj unë fjalën e atij Gjykatësit, këshillën e atij Gjykatësit? Nuk e prish zemrën për shkak të çdo lloj qortimi të keq e të gabuar, nuk e lë punën dhe fjalën time!

Mëzi trembet dhe nuk pi ujë për shkak se kujdestarët e kuajve fishkëllenin.

Hakim Gazneviu ka thënë se, ndërsa mëzi me t'ëmën po pinin ujë,

Kujdestarët fishkëllenin që të vinin kuajt e të pinin ujë.

Me ta dëgjuar fishkëllimën, mëzi ngriti kokën, u frikësua dhe e la pirjen e ujit.

E ëma e pyeti: "O bir, pse frikësohesh e nuk pi ujë?"

Mëzi i tha: "Këta fishkëllejnë. U frikësova se fishkëllyen të gjithë menjëherë.

Zemra m'u dridh, më luajti nga vendi. Fishkëllima dhe bërtitja së bashku më frikësuan."

E ëma i tha: "Qysh kur është krijuar bota, ka nga ata që merren me punë të kota. Kjo botë kështu është ngritur, kështu do të shkojë!

O vogëlushi im i mençur, ti shih punën tënde. Eshtë e afërt koha kur ata do të shkulin flokët dhe mjekrat!"

Kohë ka dhe uji i pastër e i kulluar rrjedh e shkon. Po u largove nga uji, ndarja të bën copë-copë...

Prandaj, para kësaj, shih të pish ujë nga lumi plot eliksir... Pi dhe nga ti të mbijnë bimë!

O i etur indiferent, ne, nga fjalët e velinjve pijmë eliksirin e Hizrit, eja!

Po qe se nuk e sheh këtë ujë të kulluar, eja si qorrat dhe zhyte shtambën në ujë!

Në këtë lumë ka ujë; këtë e dëgjove. Qorrit duhet t'i bësh punë me imitim!

Zhyte në lumë shtambën që rri duke e zgjedhur ujin. Pasi ta zhysësh, e kupton se u rëndua.

E kupton dhe atëherë e beson se është ujë dhe atëherë zemra të shpëton nga imitimi i thatë.

Qorri nuk e sheh dot hapur ujin e lumit, por kur e kupton se shtamba u rëndua, e di se është ujë.

Sepse shtamba në fillim qe e lehtë dhe, pasi u zhyt në lumë, u rëndua, pra u mbush me shumë ujë!

Në fillim fare, çdo fllad më rrëmbente dhe më çonte tutje, por tani u rëndova, s'më rrëmben dot flladi!

Njerëzit e pamend i rrëmben e i çon tutje çdo fllad, sepse ata janë të pafuqishëm.

Njeriu i keq e i pahair është anije pa spirancë. As spirancë ka hedhur, as diku ka qëndruar dhe nuk shpëton dot nga erërat e marra!

Eshtë spiranca e mendjes që i jep siguri dhe qetësi të mençurit. Kërko një spirancë nga të mençurit!

Po qe se njeriu fiton mendje dhe ide nga thesari i margaritarëve të atij deti të bujarisë,

Me ndihmën e tyre zemra i mëson shprehi, mjeshtëri, i lartësohet... Edhe sytë i ndriçohen!

Sepse drita lind nga zemra dhe bie mbi syrin. Po s'qe zemra, syri nuk sheh asgjë!

Po qe se zemra ndriçohet me dritërat e mendjes, i jep edhe syrit një pjesë nga ato dritëra.

Dije se uji i bekuar që zbret nga qielli është mesazh hyjnor që u vjen zemrave, është fjalor i drejtë që u vjen gjuhëve!

Edhe ne të pimë ujë si mëzi nga lumi dhe të mos ia vëmë veshin dyshuesit që na qorton ne!

Po qe se ndjek gjurmët e Pejgamberit, dil në rrugë dhe quaji erë të gjitha qortimet e popullit!

Kur ua vunë veshin të lehurave të qenve burrat e rrugës që kapërcejnë rrugë dhe arrijnë largësi?

Fundi i historisë së faltores që i vriste bujtësit.

Ç'iu shfaqën në faltore atij njeriu luan krejt të pastër! Atë thuaje prapë!

Njeriu i etur për ujë fjeti në faltore siç flihet.

Gjumi i ashikëve të zhytur në detin e ankthit është gjithmonë gjumë zogu dhe peshku!

Në mes të natës erdhi një zë i tmerrshëm: "O ti që lutesh për vete për dobi, a të vij, a të mos vij?"

Ky zë i fortë erdhi plot pesë herë, kurse zemra e njeriut bëhej copë-copë nga frika!

Komenti i ajetit "Ftoji ata me kalorësit dhe këmbësorët e tu!"

Edhe ti planifikon të hysh në rrugën e fesë, të punosh në atë rrugë, por shejtani të bën zë nga brenda:

"O i mbrapshtë, mos shko në atë rrugë, se ke për të rënë në mundime, do të varfërohesh e mbetesh ashtu!

Do të veçohesh nga miqtë, bëhesh i ulët e i pavlerë dhe pendohesh!"

Atëherë, edhe ti do të frikësohesh nga zëri i atij shejtani të mallkuar, do të ikësh nga fakti dhe do të ngulesh te gënjeshtra.

Dhe thua: "S'ka gjë, nesër ose pasnesër hyj në rrugën e fesë, eci, vrapoj... Kam mjaft kohë përpara!"

Dhe sheh ardhjen e vdekjes nga e djathta e nga e majta. Komshinjtë e tu vdesin dhe nga shtëpitë e tyre lartësohen vajtimet!

Ndërkaq, me frikën për jetën, përsëri vë si qëllim të hysh në rrugën e fesë, qoftë edhe për një çast, e edukon veten!

Dhe ngjishesh me armë nga dituria dhe urtësia me mendimin se nuk frikësohesh e nuk tërhiqesh!

Në këtë mes, shejtani përsëri ia hyn dredhisë dhe të bën zë: "Ki frikë nga kjo shpata e adhurimit ndaj Zotit, kthehu prapë!"

Prapë frikësohesh, ikën nga rruga me dritë dhe i hedh ato armë diturie dhe aftësie.

Ka vite që i je robëruar atij për shkak të një zëri, të një të bërtiture. Në një errësirë të tillë e ke hedhur hirkën!

Impresionimi që shkakton e bërtitura e shejtanëve, e ka lidhur popullin duar e këmbë, ia ka shtrënguar fytin.

Shpirtrat e tyre janë bërë aq pesimistë për bashkimin me dritën, sa ç'janë pesimistë shpirtrat e qafirëve për ringjalljen nga varret!

Po qe se zëri i atij të mallkuari është kaq impresionues, si do të ishte zëri i Zotit?

Nga skifteri frikësohet thëllëza që i dihet prejardhja fisnike; ç'mund të frikësohet miza?

Sepse skifteri nuk gjuan miza! Mizat i gjuajnë vetëm merimangat!

Merimanga shejtan është triumfuese mbi mizën si ti. S'ka punë me turtuj e thëllëza!

Bërtitjet e shejtanëve u shërbejnë si çobanë njerëzve të këqinj. Kurse zëri i sovranit është roja i velinjve!

Në këtë mënyrë, këto dy zëra që janë larg njëri-tjetrit, nuk përzihen me njëri-tjetrin. Nga deti i ëmbël nuk derdhet qoftë edhe një pikë në detin e kripur!

Në mes të natës,
bujtësit në faltore i vjen një zë i magjishëm.

Tani dëgjoje historinë e atij zërit të fuqishëm. Kur bujtësi fatmirë e dëgjoi zërin, as nuk lëvizi, madje, nga vendi!

Dhe tha: "Ky zë është zë i daulles së bajramit.... Pse duhet të frikësohem? Të frikësohet daullja që e ha tokmakun!

O daulle boshe pa zemër, kësmeti juaj nga bajrami i jetës është tokmaku!

Në bajramin e kiametit, të pafetë u ngjajnë daulleve, kurse ne qeshim si trëndafila dhe u ngjajmë atyre që e kanë arritur bajramin!

Tani dëgjo dhe shih se ç'zë jep kjo daulle... Tenxherja e pushtetit si zjen?

Ai burri, kur dëgjoi zërin e daulles, tha: "Si bëhet që zemra ime të frikësohet nga daullja e bajramit?"

Dhe i tha vetvetes: "O zemër, mos u dridh, mos ki frikë! Shpirtrat e zemërkëqinjve që e kanë njohur faktin vdesin, mbarojnë!

Si heroi Hajdar, ose e pushtoj vendin, ose shpirti më ikën nga kurmi!"

U hodh nga vendi dhe thirri: "O njeri i madh, jam gati mu këtu, eja nëse je burrë!"

Magjia u prish aty për aty, nga çdo anë filloi të derdhej flori me grushta!

Aq flori u derdh, sa njeriu i shkretë pati frikë se s'ka për t'u hapur porta!

Pastaj ai luan i fuqishëm u ngrit dhe gjersa zbardhi u muar me nxjerrjen e floririt jashtë.

I groposte florinjtë, pastaj hynte prapë brenda, mbushte thasë e torba të tjera dhe dilte jashtë e i groposte edhe ato!

Burri që luajti me atë vrasës, u bë zotërues i floririt të lënë nga frikacakët që më parë ishin trembur dhe kishin ikur me vrap.

Çdo personi qorr e të mbetur larg nga e vërteta që i falet arit, me ta dëgjuar këtë histori, i vjen në mendje floriri i dukshëm.

Fëmijët i thyejnë saksitë, copave të thyera ua vënë emrin flori dhe i mbushin në pëqi!

Duke luajtur, atyre copave ua ngjite emrin flori, apo jo! Tashmë, kurdo që të thuash flori, në mendjen e fëmijës vijnë copat e thyera të saksisë!

Por floriri për të cilin e kanë fjalën burrat, nuk është as ai flori, as ky flori, por floriri i vërtetë mbi të cilin është shtypur emri i Zotit. Ai flori as pakësohet, as humbet. Ai është i gjithmonshëm dhe i përhershëm.

Ai është një flori i tillë që ky floriri i dukshëm e ka marrë shkëlqimin prej tij, fuqinë dhe vlerën te ai e ka gjetur.

Zemra pasurohet me atë flori. Në ndriçim dhe shkëlqim ia kalon edhe hënës!

Ajo faltore ishte një qiri dhe ai njeriu, një flutur nate. Ai njeri me shprehi fluture nate pothuaj luante me kriminelin.

Zjarri ia dogji krahët por i dhuroi krahë më të bukur. Hedhja në zjarr i erdhi ashikut shumë e bekuar, shumë e bekuar!

Ai fatbekuar i ngjante Musait. Përreth pemës kishte parë një zjarr.

Zoti i kishte bërë shumë të mira. Ai pandehte se ajo që e shihte, ishte zjarr, por ajo ishte dritë!

O bir, edhe ti, me ta parë trimin e Zotit, të duket se te ai ka zjarr njerëzor, atë e sheh njeri.

Ti e sheh atë njeri vetvetiu, mirëpo ai atribut është tek ti. Edhe zjarri i pandehmës së shtrembër është në këtë anë, edhe gjembi i saj!

Ai është pema e Musait; ajo është e mbushur plot drita. Qoftë edhe një herë të vetme mos i thuaj zjarr asaj, por thuaji dritë, bukuri!

A nuk u duk zjarr edhe heqja dorë nga kjo botë? Por udhëtarët e udhës mistike shkuan në atë post, e braktisën këtë botë dhe e kuptuan se ishte prej drite!

Dije se qiriri i fesë është i lartë, nuk u ngjet qirinjve të përbërë prej zjarri.

Ky qiri i dukshëm duket dritë, por e djeg të dashurën. Kurse qiriri i fesë në pamje duket zjarr, por për vizitorët shndërrohet në trëndafil!

Ky qiriri i dukshëm mbaron shumë punë, por, në të vërtetë, e djeg njeriun. Kurse qiriri i fesë, në kohën e bashkimit ndriçon zemrën.

Rrezja e dritës së pastër të denjë për Zotin, u duket dritë atyre që u afrohen, kurse për ata që rrinë larg, është si zjarr!

Takimi i ashikut me sovranin e botës.

Edhe ai ashiku prej Buharaje e kishte hedhur veten në qiri. Ai mundim, për shkak të pasionit, i vinte i lehtë.

Ah-u i tij që digjte e përvëlonte çdo gjë, ngjitej lart në qiej! Në zemrën e sovranit të botës kishte lindur mëshira!

Ai bëri një faj dhe ne e pamë atë faj. Por "o Zot i vetëm, si e ka hallin ai i degdisuri ynë?"

Një të gdhirë, sovrani i botës i thoshte vetvetes se ai njeri nuk e dinte fare mirë mëshirën e tij.

Në zemrën e fajtorit kishte një frikë prej tij. Por në frikën e tij rrinin fshehur qindra shpresa.

Unë e frikësoj personin që s'turpërohet e s'frikësohet. Fundja, atë që ka frikë prej meje, pse ta frikësoj?

Zjarri vihet nën tenxheren e ftohtë. Ajo çka del sipër nga vrulli i zjerjes nuk është i fundit!

Ata që janë të sigurtë prej meje, i frikësoj me dijen time, kurse frikacakëve ua qetësoj frikërat!

Unë jam arnues, arnoj atë vend që duhet arnuar. Gjithkujt i jap sherbet sipas pulsit!

E fshehta e personit i ngjet rrënjës së pemës. Gjethet marrin ushqim nga rrënjët, dalin nga trungu i thatë dhe gjelbërojnë.

Gjethet janë sipas rrënjëve. Siç është kështu te pema, është edhe te nefset dhe mendjet.

Janë krahët, flatrat që janë lartësuar drejt qiejve nga pemët e besës... Rrënjët në vend dhe gjethet në qiell!

Për shkak të ashkut, pasionit, në qiell krijohen krahët, degët... e pse të mos krijohet mëshirë në zemrën e sovranit të botës?

Në zemrën e tij nisi të valëzohet deti i faljes së atij faji. Fundja nga zemra në zemër ka dritare!

Është jashtë çdo diskutimi se nga zemra në zemër ka dritare! Dy zemra, si dy trupa, nuk mund të rrinë ndarë dhe larg njëra-tjetrës!

Enët e vajit të dy qirinjve nuk janë të ngjitur, por dritërat e tyre janë bashkuar janë bërë një!

Nuk ka asnjë të dashur që ta kërkojë bashkimin me të dashurën dhe ajo të mos e kërkojë bashkimin me të!

Por ashku, pasioni i hollon dhe i dobëson trupat e ashikëve, të pasionuarve, kurse dashuria i mbush e i zbukuron trupat e të dashurve!

Po të shpërthejë vetëtima e dashurisë nga kjo zemër, dije se në atë zemër ka dashuri.

Po të shtohet dashuria për Zotin në zemër, nuk ka dyshim se Zoti të do ty.

Dora e vetme nuk jep zë; po të mos e kesh dorën tjetër, po s'u përplasën duart me njëra-tjetrën, nuk del as zë, as zhurmë!

I eturi e kërkon ujin e ëmbël me të qarë, po ku uji e ku ai!

Kjo etje tek ne shkaktohet nga tërheqja që na bën uji neve. Ne jemi uji juaj, uji është yni!

Urtësia e Zotit na bëri të pasionuar neve ndaj njëri-tjetrit qysh në pafillim.

Sipas atij konkluzioni eternal, trupat e mëdhenj qiellorë janë çift dhe çdo copë është e pasionuar pas copës së vet çift.

Në gjithësi, patjetër që çdo copë kërkon partnerin e saj. Ashtu siç e tërheq qelibari fijen e kashtës, çdo copë patjetër e tërheq copën ose partnerin e saj.

Faqja e qiellit i thotë tokës tungjatjeta; siç janë hekuri me magnetin, ashtu jemi edhe ne të dy!

Me mend, qielli është mashkull, kurse toka, femër. Atë që i jep qielli, toka e ushqen dhe e rrit.

Po s'i mbeti nxehtësi tokës, qielli dërgon nxehtësi. Po t'i mbarojë lagështira, i dërgon lagështirë.

Yjësia që ndodhet në qiell dhe që i takon tokës, e ndihmon tokën. Yjësia e ujit i jep lagështirë tokës, e bën tokën të lagësht e të freskët.

Yjësia e erës dërgon retë në tokë dhe i tërheq sipër avujt dhe erërat e këqija.

Edhe yjësia e zjarrit i jep nxehtësi diellit. Dielli është i skuqur edhe para, edhe prapa për shkak të asaj yjësie.

Ashtu si mashkulli që vërtitet rreth fitimit për t'u bërë i denjë për femrën, edhe qielli rrotullohet në kohë.

Kjo faqe e tokës bën zonja të martuara dhe fëmijët e lindur prej tyre i ushqen me gji dhe i rrit me anë të tyre.

Në këto kushte themi se edhe qielli me tokën kanë mendje, sepse bëjnë punë prej të mençurish!

Po qe se këta dy bukuroshë nuk do të thithnin gji prej njëri-tjetrit, nuk do të vraponin me dashuri pas njëri-tjetrit, si do të rrotulloheshin në shërbim të qëllimit të njëri-tjetrit?

Po të mos ishte toka, si do të mbinin trëndafilat dhe jargavanët dhe po të mos ishin lagështira dhe nxehtësia e qiellit, si do të bëhej prodhimi në tokë?

Prirja e femrës ndaj mashkullit është me qëllim që të mbarohet puna me pjesëmarrjen e të dyve.

Zoti u dha edhe mashkullit dhe femrës prirjen e afrimit ndaj njëri-tjetrit që gjithësia të marrë shembull nga ky bashkim.

Ai i dha çdo cope prirje për copën partnere. Nga bashkimi i të dyjave lind një gjë që fiton ekzistencë.

Kështu janë të lidhura edhe nata me ditën. Në trajtë, nata me ditën janë të kundërta, por në të vërtetë janë një.

Në dukje, nata me ditën janë të kundërta, armike, por që të dyja vërtiten rreth të njëjtës së vërtetë, formojnë rrjetë.

Për ta kryer siç duhet punën e vet, secila e kërkon tjetrën me gjithë shpirt.

Sepse po të mos ketë natë, njeriu s'ka të ardhura, s'ka fuqi. Dhe po të mos ketë të ardhura, ç'do të shpenzojë dita?

Në trupin e njeriut,
elementët e lidhur me një gjë tjetër përveç llojit të vet,
tërheqin llojin e vet.

Toka i thotë tokës së trupit: "Kthehu pas, lëre shpirtin, eja tek ne si pluhur

Ti je nga lloji ynë, prandaj është më e drejtë të shpëtosh nga kurmi ose trupi i njeriut, nga ai vend me lagështirë dhe të vish tek ne!"

Edhe trupi i përgjigjet: "E drejtë... Edhe unë si ti ndodhem keq nga ndarja, por i kam këmbët të lidhura!"

Ujërat e thërresin lagështinë e trupit duke i thënë: "O i lagësht, eja nga kurbeti dhe arri tek ne!"

Eteri e thërret nxehtësinë e trupit duke i thënë: "Ti je nga zjarri... Zër rrugën për në origjinën tënde!"

Për shkak të tërheqjes pa fije mes elementëve, në trup ka shtatëdhjetë e dy sëmundje.

Sëmundja vjen me qëllim që ta copëtojë dhe shpërndajë trupin në mënyrë që elementët ta lënë njëri-tjetrin.

Këta elementë janë katër zogj me këmbë të lidhura; vdekja dhe sëmundja ua zgjidhin atyre lidhjet e këmbëve.

Sapo t'u zgjidhen këmbët të lidhura me njëri-tjetrin, çdo element-zog menjëherë fluturon.

Për shkak të tërheqjes së këtyre katër elementëve bazë dhe elementëve të dytë, çdo çast në trupin tonë shfaqet një sëmundje.

Që çdo pjesë e cila i ngjet zogut, të fluturojë në origjinë (në bazë), kërkon ta prishë e ta shqyejë këtë bashkim.

Por urtësia e Zotit i bëhet pengesë këtij nxitimi. Gjersa të vijë çasti i vdekjes, i mban ato të bashkuar me anë të shëndetit.

Dhe u thotë: "O pjesë, akoma exheli, çasti i fundit nuk është dukur të vijë. Nuk ka ndonjë dobi që të hapni krahët para se të vijë exheli!"

Çdo pjesë dëshiron të jetë shok i origjinës së vet; në e kërkoftë, mendoje ti se ç'bëhet halli i këtij shpirti të vetmuar të mbetur vetëm nga ndarja!

Edhe shpirti kërkon të tërhiqet në botën e shpirtrave,
edhe ai kërkon të shkojë në vatanin e vet
dhe të shpëtojë nga pjesët materiale të trupit që ia lidhin këmbët.

Shpirti thotë: "O pjesët e mia që i përkisni kësaj toke, vetmia ime është më e hidhur se vetmia juaj se unë i përkas arshit, qiellit të shtatë!"

Prirja e kurmit (trupit) është te blerimi, te uji që rrjedh, sepse prej aty e ka origjinën.

Kurse prirja e shpirtit është te gjëllesa, te i gjalli, sepse origjina e shpirtit është bota jashtë kohës dhe hapësirës!

Shpirti priret te urtësia, dituritë, kurse kurmi (trupi) priret te kopshti, vreshta, rrushi!

Shpirti ka dëshirë të madhe për lartësim sublim, kurse kurmi ka dëshirë të madhe për fitim, bar, të ngrëna e të pira!

Pasioni i lartësimit sublim të shpirtit, prirja e shpirtit drejt atij lartësimi ka për synim të dashurin e madh, Zotin. Nga kjo kuptoje ajetin "Zoti i do ata, edhe ata e duan Zotin!"

Po u ngrita ta tregoj këtë, nuk i vjen fundi. Mesnevisë nuk i mjafton letër edhe tetë herë më shumë se kaq!

Shkurt, kush kërkon një gjë, edhe gjëja që kërkon ai interesohet për të!

Njeriu, kafshët, bimësia, jogjallesat... Çdo gjë është e pasionuar ndaj njëra-tjetrës. Po qe se një njeri deshi diçka dhe ajo diçka u bë synimi i tij, për rrjedhojë, u shndërrua në një gjendje që të mos dëshirojë gjë tjetër, atëherë edhe i dashuri që është ai synim, është ashik ndaj ashikut të vet të mbetur pa synim!

Ashikët që vijnë në gjendje pa synim, përsillen rreth një synimi, vetëm të dashurit dëshirojnë, por edhe të dashurit që janë synimi e qëllimi i tyre, i tërheqin ata pa pushim nga vetja!

Por prirjet dhe dashuritë e ashikëve i dobësojnë ashikët. Kurse prirjet dhe dashuria e të dashuruarve i zbukuron dhe i shkëlqen ata!

Pasioni i të dashurve ua shndrit faqen atyre; pasioni i ashikëve (të pasionuarve) ua djeg dhe ua përvëlon shpirtin ashikëve!

Qelibari është një ashik që sillet si indiferent ndaj lutjes. Kurse ai që niset në atë rrugë të gjatë, që lufton në atë rrugë të gjatë, është fija e kashtës!

Lëre këtë... ashku i atij ashiku të etur shkëlqeu në zemrën e sovranit të botës.

Tymi i atij ashku, i atij zjarri ndjenjash, arriti gjer tek ai dhe ia zbuti zemrën.

Mirëpo nderi dhe krenaria nuk e lejonin ta kërkonte atë.

Mëshira ia kërkonte atë të varfër, por salltaneti i bëhej pengesë këtij favori.

Mendja e admiron këtë: Vallë, a ky e tërhoqi atë, apo kjo tërheqje ndodhi nga ajo anë?

Hiq dorë nga guximi. Ti nuk mund ta dish e nuk mund ta kuptosh këtë. Shtrëngoji buzët se Zoti e di më mirë sekretin e fshehur!

Këtej e tutje ta fshehim këtë fjalë. Mua ai më tërheq, ç'të bëj unë?

O ti që kapesh pas një litari dhe lufton, që përpiqesh ta përfundosh atë me sukses, ajo që të tërheq ty... Kush është ai që nuk na lë të flasim për këtë?

Qindra herë vendos për të shkuar diku, por një motiv të tërheq në një vend tjetër.

Kalorësi i tërheq frerët nga të gjitha anët gjersa ta kuptojë se është një kalorës mbi një kalë të pashaluar, se ai kali nuk vërtitet më kot.

Por kali i mësuar e di se ka sipër kalorësin, prandaj dhe ecën më mirë.

E kam fjalën për atë që zemrën ta ka lidhur qindra herë pas dashurisë, më në fund të ka sjellë në gjendje pa synim dhe pastaj ta ka thyer zemrën.

A s'ia theu krahët vendimit tënd të parë... Mirë, po pse ekzistenca e atij krahëthyesit nuk është me vend, pse nuk ia dorëzon veten atij?

Kazaja dhe kaderi i tij, perin tënd të maturisë e dha të këputur. Shumë mirë, pse s'u beson kazasë dhe kaderit, pse nuk e pranon kazanë e tij?

Për të treguar se fuqia dhe forca gjenden vetëm tek ai vetë,
Zoti i prish vendimet e njerëzve dhe nxjerr në shesh të kundërtën,
kurse disa herë, nuk e prish vendimin e njeriut në mënyrë
që njeriu të tregohet i vendosur në vendim
dhe të tregojë lakmi për gjënë që bën,
por e prish në fund
dhe kjo bëhet paralajmërim mbi paralajmërim.

Përqëndrohesh mirë në punët që ke për të bërë, e organizon dhe e vendos se do ta bësh. Disa herë, ky vendim i yti zë vend.

Zemra të çlirohet nga lakmia, qëllimin e saktëson. Pastaj ai qëllim prishet!

Po të të sillte në një gjendje plotësisht pa synim, zemra të bëhej e pashpresë, farën e dëshirës si do ta mbillje?

Por po ta mbillje farën e qëllimit, të bije në një gjendje pa bazë, si do të dilte në shesh se je nën vendimin e Zotit, se ndodhesh nën urdhrin e Zotit?

Ashikët mbetën pa synim dhe morën lajm nga Zoti i tyre.

Mungesa e synimit është kallauz për xhennet. O ti me natyrë të bukur, dëgjoje hadithin që thotë: "Xhenneti është i veshur me gjëra të padëshiruara, të papëlqyera, me pameritime synimesh!"

Ti e sheh se synimet e tua janë me këmbë të thyera, por ka të tillë njerëz që u realizohen të gjitha synimet!

Në këto kushte, ata që u janë thyer zemrat prej tij, janë ata që ndodhen në rrugën e tij, janë ata që janë të drejtë në ashkun e tij. Por ku thyerja e zemrave e ashikëve, ku thyerja e zemrave e të tjerëve.

Zemrat e njerëzve të mençur thyhen detyrimisht. Nuk i bëjnë dot ato që dëshirojnë, mbeten të pashpresë. Kurse te ashikët ka qindra zgjedhje, dëshirat munden t'i bëjnë qindra herë dhe, megjithëse është ashtu, lidhen pas tij, prandaj iu thyhen zemrat prandaj nuk i kanë arritur dot qëllimet!

Ata që i kanë mendtë në kokë, janë rob të lidhur me litarë, kurse ashikët janë të lirë, ata janë shpirtra të bërë me sheqer, me mjaltë!

Frerët e të mençurve janë urdhri "ejani me shtrëngim"; pranvera e atyre që e kanë dhënë zemrën, është urdhri: "ejani duke dëshiruar"!

Pejgamberi (a.s.) u thotë robërve duke i parë e duke u qeshur:
"Habitem me këtë fis që i zvarrisin ata për në xhennet me kularë në qafë, të lidhur me zinxhirë!"

Pejgamberi pa një grup robërish. Shoqëruesit i shtynin e i zvarritnin ndërsa ata bërtisnin e klithnin.

Ai luani që i dinte të fshehtat, i pa të lidhur me zinxhirë dhe nisi t'i vështronte fshehurazi.

Secili prej tyre, nga zemërimi, ia kërcëllonin dhëmbët e ia hanin buzët Pejgamberit të Vërtetë.

Por megjithëse ishin kaq të zemëruar, s'kishin fuqi të hapnin gojën. Që të gjithë ishin lidhur me zinxhirë që peshonin rëndë!

Nëpunësi po i tërhiqte për në qytet; i kishte marrë nga vendi i mohimit dhe po i zvarriste me persekutim.

As pranohej dikush tjetër në vend të tyre, pra, nuk shkëmbeheshin, as pranoheshin para për t'i lënë të lirë, as ndonjë person i madh ndërmjetësonte për ta!

Pejgamberit i thonë "mëshirë për botët". Megjithëkëtë, priste qafën, grykën e një bote të tërë!

Ata, duke e mohuar mijëra herë Pejgamberin, shkonin duke e sharë gojëmbyllur lëvizjen e tij.

Ata thoshin: "Sa zgjidhje provuam, por asnjëra s'na doli. Fundja, zemra e këtij njeriu është si gur!

Ndërsa ne ishim mijëra luanë trima, tani jemi në dorë të tre të zhveshurve dhe një gjysmë të gjalli!

Gjer në këtë gradë ramë! A prej veprimeve tona të papërshtatshme, a nga rënia e yllit tonë, apo nga magjia?

Fati i tij na e grisi fatin tonë, froni i tij na e përmbysi fronin tonë!

Punën e vet e ngriti lart me magji dhe mrekulli; edhe ne bëmë magji e treguam mrekulli, por pse s'na zunë?

Komenti i ajetit: "Po deshët fitore, ja fitorja për ju!"..
O ju qortues, thoni se "cili të jetë me të drejtë mes nesh dhe Muhammedit,
atë, o Zot, nxirre fitues, ndihmoje!"
Këtë fjalë po e themi me qëllim që ata që e dëgjojnë,
të pandehin se ju kërkoni drejtësi,
se nuk keni ndonjë maraz.
Dhe që të shihni se me kë është e drejta,
Ne e ndihmuam Muhammedin!

Iu lutëm edhe idhujve, edhe Zotit që të na shkulin me rrënjë nëse çështja jonë s'është e drejtë!

Dhe thamë: Ndihmoje atë që ka të drejtë, atë që vepron drejtë; po e patëm ne drejt, bëhu mbështetësi ynë, po qe ai, mbështete atë!

E përsëritëm shumë këtë lutje, iu bëmë shumë sexhde Latit, Uzzas dhe Menatit

Dhe u thamë: "Po qe se Muhammedi është i vërtetë, nxirreni në shesh, ndryshe, bëjeni të na nënshtrohet neve!

Dhe ja ku e pamë se meritoi ndihmën e Zotit.. Ne paskemi bërë padrejtësi, ai, dritë!

Kjo, përgjigjja për ne: "Ja, pra, ku doli në shesh ajo që dëshironit, u bë e qartë se kush ishte me të drejtë!"

Pastaj, përsëri e mbysnin këtë ide të mendimit të tyre dhe, duke i lënë këto fjalë, thoshin:

"Edhe ky mendim u shfaq ngaqë puna na shkoi ters, tani në zemër na ka lindur një mendim se ai është me të drejtë!

Ç'u bë se doli disa herë fitues? Ç'del nga kjo? Ndërkaq që koha del fituese mbi këdo!

Edhe ne morëm shpagim nga koha, fati ynë na ndihmoi. Edhe ne dolëm disa herë fitues mbi të!"

Pastaj prapë thonin: "Edhe ai u mund, por mundja e tij nuk ishte e ulët dhe e shëmtuar si e jona!

Fati i mirë, edhe në atë disfatë, edhe në atë mundje, i dha atij fshehurazi qindra gëzime!

Madje, ai nuk i ngjante fare të mundurit! As shqetësim kishte, as dëshpërohej!"

Shenja e besimtarëve është mundja, por në nënformimin e besimtarit ka një bukuri!

Po ta thyesh miskun dhe amberin, e mbush botën me erëra të mira.

Por nëse papritmas e thyen bajgën e gomarit, vendi mbushet fund e krye me erëra të këqija.

Ndërsa Pejgamberi kthehej i rrënuar nga Hudejbije, ra daullja lajmëruese: "Pa dyshim, Ne të dhamë fitoren!"

E fshehta në ekuilibrin e fitores
në formën e urdhrit hyjnor "Pa dyshim, Ne të dhamë fitoren!"
në kthimin e të Dërguarit të Allahut (s.a.s.) nga Hudejbija...
Në dukje, ai kthim ishte vetë mosarritja e qëllimit,
por në të vërtetë, ishte fitore.
Po kështu, edhe thyerja e miskut është në pamje thyerje,
por në të vërtetë, është tregim i faktit se është misk,
është plotësim i dobive të tij!

Nga shteti i Zotit erdhi lajmi: "Ec dhe mos u dëshpëro se nuk e arrite dot këtë fitore!

Ky poshtërim në dorën tënde do të thotë arritje e dhuntive. Ja, filan kala, filan vend janë të tutë!"

Me të vërtetë, pasi të kthehesh shpejt e shpejt prej atje, shih ç'i ra në kokë Kurajzas, Nazirit;

Vendet përreth atyre dy kalave u dorëzuan, u shti në dorë shumë plaçkë lufte.

Veç kësaj, shihe këtë fis... Ata, edhe mes vuajtjes, edhe mes dëshpërimit, madje, të shtënë dhe të pasionuar ndaj Zotit!

Janë duke e ngrënë helmin si sheqer. Gjembat e ankthit po i kullosin si deve!

Dhe këtë nuk e bëjnë për të shpëtuar nga vuajtja dhe dëshpërimi, por pse ranë në vuajtje! Kjo rënie për të arritur në dhjetra grada dhe poste!

Janë aq të gëzuar në fundin e pusit, saqë kanë frikë se, po të dalin që aty, do të bëhen të merituar të kurorës dhe fronit.

Vendi ku jam ulur bashkë me të dashurin, edhe sikur të jetë nën tokë, prapë është më i lartë se arshi!

Komenti i hadithit të Mustafait (a.s.):
"Mua mos më mbani më lart se Junus ibni Metta!"

Pejgamberi tha: "Miraxhi im nuk qëndron më lart se miraxhi i Junusit.

Imi u bë duke u ngjitur në qiej, kurse i tij, duke zbritur nën tokë. Fundja, afërsia e Zotit nuk llogaritet!

Afërsi nuk është as ngjitje lart, as zbritje poshtë. Afërsia e Zotit është shpëtim nga burgu i qenies.

Ç'janë për atë që s'është, lart e poshtë? Për atë që s'është, s'ka as afërsi, as largësi, as mbetje vonë.

Edhe vendi i artit të Zotit, edhe thesari i tij janë nga mosqenia. Ti je gënjyer nga qenia dhe ashtu ke mbetur. Ku ta dish ti se ç'është mosqenia?

Shkurt, thyerja e tyre a i ngjet thyerjes sonë, o i shtrenjtë?

Ashtu siç gëzohemi ne kur përparojmë dhe lartësohemi, ashtu gëzohen ata kur bien poshtë dhe e shkatërrojnë atë që kanë në dorë!

Malli dhe të ardhurat e këtij lloj njeriu përbëhen nga ekzistenca e mosqenies së tij. Varfëria dhe rënia poshtë janë për të krenari, lartësi!

Njëri prej robërve tha: "Mirë, pse s'na e pa Pejgamberi hallin? Si ndodhi që, na pa kështu, të lidhur me zinxhirë, dhe qeshi?

Sikur shprehitë e tij patën ndryshuar, ai pati marrë shprehitë e Zotit dhe gëzimi i tij s'ishte as në shijet e kësaj burgosjeje, as në shpëtimin prej këtij burgu!

Mirë, po pse gëzohej për persekutimin e armiqve, pse ndjente krenari nga kjo fitore, nga ky triumf?

Gëzohet pse doli fitues lehtësisht mbi luanët!

Vetëm e kuptuam se as ai s'është i lirë. Ai nuk është i kënaqur me asgjë të kësaj bote, zemra s'i gëzohet me asgjë!

Ndryshe, si mund të qeshë? Ai njeri i kësaj bote tregon mëshirë edhe ndaj të mirit, edhe ndaj të keqit; edhe të mirin e fal, edhe të keqin!"

Këtë bisedonin robërit me njëri-tjetrin, këto gjëra ia pëshpërisnin njëri-tjetrit.

Ata bisedonin me pëshpëritje që të mos i dëgjonte nëpunësi dhe ia thoshte, pastaj, padishahut!

Mustafai (a.s.) i dëgjon pëshpëritjet dhe qortimet e tyre.

Nëpunësi s'e dëgjoi atë fjalë, por ajo arriti në veshin e Pejgamberit që e zotëronte dijen hyjnore.

Erën e këmishës së Jusufit s'e ndjeu ai që e mori dhe e çoi, por Jakubi e ndjeu.

Shejtanët rrotullohen e përsillen në mjedisin e faqes së qiellit, por sekretet e botës së fshehtë në Levhi Mahfudh nuk i dëgjojnë dot.

Kurse Muhammedi është mbështetur dhe e ka zënë gjumi dhe ashtu, në gjumë, ai sekret vjen dhe i vërtitet mbi kokë!

Hallvën e ha ai që i ka takuar ta hajë, jo ai me gishtat të gjatë!

Meteori i shtyn shejtanët dhe i zvarrit tutje duke u thënë ta lënë hajdutllëkun e të mësojnë sekrete nga Ahmedi.

O njeri që ia ke ngulur të dy sytë dyqanit, që e ke lidhur shpresën aty, eja në vete, ec për në faltore dhe rizkun kërkoje nga Allahu!

Pejgamberi i dëgjoi fjalët e tyre, i kuptoi se ç'thanë dhe tha: "Ajo qeshje nuk ishte se dola fitues në luftë.

Ata kishin vdekur, kishin shkuar në botën e mosqenies dhe ishin kalbur. Sipas nesh, të ngrihesh ta vrasësh të vdekurin nuk është burrëri!

Kush janë ata? Po të ngul këmbë unë në luftë, edhe hëna, madje, çahet përgjysmë!

A s'janë ato kohë kur ishit të lirë, kur kishit poste dhe ndere? Ja, pra, atë kohë unë ju shihja juve kështu, të lidhur, të mbërthyer me zinxhirë!

O ti që mbahesh e lavdërohesh me mallin, pasurinë, sojin e sorollopin, pranë njeriut të mençur ti je një deve e hipur mbi ulluk!

Fjala me të rënë legeni i kurmit nga çatia, ç'ka për të ardhur vjen e të mbërthen, u vërtetua para syve të mi, gjërat që kishin për të ardhur, erdhën e na mbërthyen!

Vështroj rrushin, shoh verën. Vështroj Mosqenien, shoh hapur Qenien!

Po e shoh të fshehtën, po shoh një botë të fshehtë kur Ademi me Havanë sapo kishin ardhur në botë!

Ju ende përbëheshit nga molekulat e kohës së besëlidhjes Elest. Qysh në atë kohë, ishit me këmbë të lidhura, kokëposhtë e të poshtëruar; ashtu ju shihja unë.

Gjërat që i kam ditur kur qielli ende s'ishte krijuar pa shtylla e pa mbështetje, po ato edhe pas krijimit të gjithësisë. Nuk u shtuan fare.

Unë ju kam parë ju kokëposhtë kur ende s'më ishte formuar trupi prej uji dhe toke, kur s'kisha marrë këtë formë!

Këtë e shihja kështu qysh kur ju ishit në të mira! Unë s'pashë një gjë të re që të gëzohem!

Kishit pësuar një persekutim të fshehtë, ishit lidhur me një persekutim të fshehtë. Po kush e kuptonte tjetër këtë persekutim? Ju hanit sheqer dhe ai sheqer bëhej helm!

Po e hëngri armiku sheqerin kështu, të mbushur me helme, i bëftë mirë! Pse e keni zili?

Edhe ju e pinit atë helm me gëzim: vdekja ua kishte zënë veshët fshehtazi!

Unë nuk luftoja që të dilja epror dhe ta pushtoja botën!

Sepse kjo luftë është e ndyrë, e fëlliqur. Si bëhem ambicioz unë për një gjë të pistë?

Nuk jam qen që t'ia nxjerr të vdekurit perçen! Unë jam Isa, unë vij për ta ringjallur të vdekurin!

Unë çaj radhët e luftës që t'ju shpëtoj juve nga shkatërrimi!

Njerëzve nuk ua pres kokën me qëllim që të lartësohem, të bëhem me pushtet!

Në prefsha, pres disa kokë me qëllim që e gjithë bota të shpëtojë!

Sepse ju hidheni si flutura e natës në flakë ngaqë s'dini!

Kurse unë ju përzë me të dy duart si i dehur që të mos bini në zjarr!

Ju e pandehët veten se arritët fitore, triumfuat, mirëpo pikërisht atë kohë ju mbillnit farën e fatit të keq!

E nxisnit njëri-tjetrin për durim dhe zell, por pothuajse po ngisnit kuajt mbi shpinën e kuçedrës!

Gjoja po i persekutonit të tjerët, kurse kishit rënë mu nën persekutim! Në fakt, ju ishit persekutuar me ndëshkimin e luanit të kohës!

Azgan do të thotë ai që,
duke e persekutuar botën, është persekutuar vetë,
duke qenë fitimtar, ka rënë rob.

Hajduti e persekuton të zotin e shtëpisë, vjedh florinj. Ndërsa ishte i zënë me vjedhjen, ia behin njerëzit e valiut, qeveritarit.

Po qe se ai do të kishte ikur me ta parë i zoti i shtëpisë, a do t'ia dërgonte valiu njerëzit?

Persekutimi i hajdutit është pësim i persekutimit për vete, sepse i bie në kokë të vet!

Epërsia mbi të zotin e shtëpisë është një kurth për të, sepse, në këtë mënyrë, vjen valiu dhe e dënon sipas fajit.

Ti dole fitues mbi popullin, dole epror në luftë, por Zoti, për të të vënë ty në zinxhirë, i nxori ata apostafat të mundur!

Eja në vete dhe lëre të mundurin, mos e ndiq pas; mos e nga më kalin se pastaj rrëzohesh e copëtohesh!

Po të rrëzoi në kurth me këtë mënyrë, e sheh pastaj sulmin e atij grumbulli!

Si ndodh që mendja të gëzohet kur e sheh disfatën në këtë epërsi?

Syri i mendjes që sheh se ç'do të ndodhë më tej, është i mprehtë. Zoti e ka lyer atë sy me syrmenë e vet!

Pejgamberi tha: "Njerëzit e caktuar për në xhennet, për shkak të disa gjërave, në luftëra dhe në armiqësira munden dhe nënshtrohen!"

Kjo përmbysje, ky nënshtrim, jo nga të metat e tyre, nga zemra e keqe ose nga dobësia e fesë, por nga respektimi gjer në fund i kujdesit dhe maturisë, nga mosbesimi ndaj mendimeve të veta!

Ndërsa kishte dalë epror mbi mohuesit në Hudejbije, Pejgamberi dëgjoi fshehurazi urtësinë "po të mos ishin burrat që kishin besuar!"

Për shpëtimin e muslimanëve u bë e detyruar të hiqej dorë nga qafirët.

Se si u bë betimi i Hudejbijes, këndoje dhe kuptoje plotësisht se ç'do të thotë "Zoti ua hoqi duart qafirëve dhe ata s'ju prekën dot!"

Pejgamberi edhe pse kishte dalë fitimtar, e pa veten të mundur në kurthin e Zotit dhe tha:

"Unë po qesh sepse ju kapa befasisht dhe ju vura në zinxhirë!

Unë po ju tërheq juve në selvishte dhe trëndafilishte të lidhur me zinxhirë e të lakuar me lak, prandaj po qesh.

Ç'gjë e çuditshme! Duke iu hedhur zinxhirë, po ju çoj nga zjarri i pamëshirshëm në livadhe e fusha me bar!

Nga xhehennemi, me zinxhirë të rëndë, po ju çoj zvarrë gjer në xhennetin e përjetshëm!"

Mirë a keq, në këtë rrugë, çdo imitues e tërheqin të lidhur gjer në portën e Zotit.

Çdo njeri tjetër veç velinjve, e kalon këtë rrugë me zinxhirët e frikës dhe ngatërresës.

Duro, përpiqu që drita të shpërthejë e të bëhet dritë... Që rruga jote dhe shërbimi yt të lehtësohen.

Edhe fëmijët me zor i çon në shkollë, apo jo? Sepse sytë e tyre janë të verbër, nuk i shohin dobitë!

Por sapo ta kuptojnë dobinë e shkollës, shkojnë me vrap, u lehtësohet zemra, ndjejnë gëzim e hare!

Fëmija shkon në shkollë duke u përdredhur, se nuk ka marrë asnjë shpërblim për punën!

Por me t'iu vënë disa para në qese si shpenzim ditor, e kalon natën pa gjumë si hajdut!

Duro dhe tregohu i zellshëm që të të vijë shpërblimi i adhurimit. Dhe shih atëherë se si ua ke zili atyre që bëjnë adhurim!

Imituesve u është thënë "ejani me zor", kurse personave me krijim të pastër, "ejani me dëshirë"!

Njëri e do Zotin me qëllim, kurse në miqësinë e tjetrit nuk ka asnjë qëllim, asnjë synim të fshehtë!

Ky e do dadon, por e do për qumështin! Kurse tjetri e do vetëm se i është bërë ashik asaj, se ia ka dhënë zemrën asaj bukurie të padukshme!

Fëmija nuk e kupton dot bukurinë e dados. Ndaj saj nuk ka kërkesë tjetër veç gjirit!

Kurse tjetri është i dashuruar pas saj. Qëllimi dhe synimi në këtë dashuri është të ndodhet pranë saj!

Në këto kushte, Ata që duan dhe dashurojnë duke shpresuar diçka nga Zoti, duke pasur frikë prej tij, lexojnë mësim nga defteri i imitimit.

Ku është ashiku i larguar nga qëllimet dhe synimet i cili e do Zotin vetëm për të vërtetën?

Por le ta dojë kështu apo ashtu, meqë Zotin e dëshiron, është Zoti që e tërheq atë drejt Zotit!

Edhe ai që e do Zotin me mendimin për të merituar vazhdimisht bekimin e Zotit,

Edhe ai që e do Zotin duke pasur frikë se mos ia jep zemrën tjetërkujt veç tij,

Kjo dashuri e të dyve, ky shqyrtim është nga bota tjetër. Kjo dhënie zemre është prej atij të dashuri, është prej bukurisë së atij të bukurit!

I dashuruari e tërheq ashikun, dashnorin pasionant, ndaj vetes,
në një mënyrë që dashnori nuk e di, nuk e shpreson,
madje, nuk i shkon ndërmend.
Për shkak të kësaj tërheqjeje,
dashnori e kërkon të dashurin vazhdimisht
dhe bie në mungesë shprese të përzier me frikë
pa treguar ndonjë shenjë tjetër.

Tani erdhëm këtu: Po qe se sovrani i botës nuk do ta kishte tërhequr fshehtazi atë ashik, dashnor të pasionuar, po qe se nuk do ta dëshironte dhe kërkonte,

Ai ashik a do të vinte në gjendje të tillë që nuk do ta duronte dot më ndarjen dhe, për t'u takuar me të, a do të nisej prapë rrugëve?

Prirja e dashnorëve është e fshehtë, e mbuluar. Por prirja e ashikut është aq sheshit, sa shpallet me daulle e zurna!

Këtu mund të tregohet një ngjarje si shembull, por ashiku nga Buharaja u sëmur së prituri!

Mjaft thamë se e kërkon vazhdimisht të dashurin që t'ia shohë fytyrën, që të takohet me të para se të vdesë.

Le të shpëtojë nga vdekja, të arrijë shpëtimin. Sepse ta shohësh të dashurin, do të thotë të pish eliksir!

I dashuri, shikimi i të cilit nuk e mënjanon vdekjen, s'është i dashur. Ai s'ka as fryt, as gjethe!

O i dehur që je plot dëshirë, punë është ajo që, po të të arrijë e të të gjejë vdekja aty, të të vijë e këndshme!

O djalosh, shenja e drejtësisë së besimit është që, edhe sikur të vdesësh atë çast, vdekja të të vijë e këndshme!

O shpirt, po s'qe besimi i tillë, do të thotë se s'është i plotë. Ec dhe përpiqu ta plotësosh besimin!

Punë që e do është ajo që në të edhe vdekja të të vijë e këndshme!

Po iu hoq e keqja vdekjes, atëherë ajo s'është vdekje, por një trajtë e vdekjes, një trajtë mërgimtare e saj!

Po iu hoq e keqja vdekjes, do të thotë se te vdekja ka dobi. Pra, u kuptua saktë se vdekja iku e shkoi!

Ai që ti e quan i dashur, është një e Vërtetë, si dhe thënia e Zotit, "Ti je imi, unë jam yti!"

Tani vër veshin e dëgjo: Ashku, pasioni, e ka lidhur ashikun me fije liri dhe e ka sjellë duke e tërhequr zvarrë!

Sapo ia pa fytyrën sovranit të botës, sikur shpirti i fluturoi nga trupi dhe iku!

Trupi iu shtang si një dru i thatë! U bë akull nga maja e kokës gjer te gishtërinjtë e këmbëve!

E spërkatën me ujë trëndafili, i ndezën tymra pranë... Por çdo gjë që bënë, mbeti pa dobi se ai s'e hapi gojën, madje nuk lëvizi fare!

Si e pa fytyrën e tij të zverdhur si shafran, padishahu zbriti nga kali dhe i shkoi pranë.

Dhe i tha: "Ashiku e kërkon të dashurin me zjarr, por sapo të vijë i dashuri, ashiku asgjësohet, e humb vetëdijen e mbaron!"

Ti je ashik i Zotit; Zot i thonë atij që, po të vijë, tek ti nuk mbetet ekzistencë as sa një qime!

Përballë atij vështrimi, qindra si ti janë të vdekur! Zotëri, ti paske qenë ashik, i pasionuar për ta asgjësuar veten!

Ti je një hije, i pasionuar pas diellit. Kur vjen dielli, sigurisht që hija asgjësohet!

Mushkonja shkon te Sulejmani (a.s.), ankohet për erën dhe kërkon të drejtën e saj.

Një mushkonjë shkoi nga livadhi te Sulejmani, doli në audiencë para tij dhe i tha:

"O Sulejman, e përhape drejtësinë mes shejtanëve, perive dhe njerëzve;

Edhe zogu mbështetet në drejtësinë tënde, edhe peshku. Kush është ai që kërkoi drejtësi tek ti dhe nuk e gjeti?

Ki mëshirë edhe për ne, edhe hakun tonë merre. Jemi keq fare, s'kemi pjesë as nga kopshti, as nga lulishtja e trëndafilave!

Ti e zgjidh vështirësinë e çdo personi të dobët. Fundja, mushkonja është shembulli i dobësisë!

Ne jemi të njohur për dobësi, për paaftësi. Kurse ti je i njohur për mirësi, për ndihmë ndaj të varfërve!

Ti ke arritur në gradën më të lartë të fuqisë. Kurse ne kemi rënë në gradën e fundit të dobësisë dhe paaftësisë!

Na ndihmo dhe na shpëto nga ky ankth. O ti që ke dorë Zoti, na kap për dore!"

Sulejmani i tha: "O ti që kërkon të drejtë, thuaj, për kë ankohesh?

Kush është ai mizor që, duke u shitur për i madh, të bëri padrejtësi, të dëmtoi?

Ku ka mizor në kohën tonë? Për t'u çuditur! Si ndodh që të mos jetë burgosur, që të mos ndodhet në qelitë tona?

Ditën kur lindëm ne, padrejtësia vdiq. Kush është ai që në kohën tonë bën padrejtësi?

Po erdhi drita, errësira asgjësohet Edhe e mbara, edhe e prapa e padrejtësisë është errësirë.

Shih, shejtanët punojnë për ne, fitojnë për ne, na shërbejnë neve... Kurse ata që shmangen nga shërbimi, janë lidhur me zinxhirë, u janë vënë kularë!

Mizorët veprojnë me nxitjen e shejtanit, origjina e padrejtësisë vjen nga shejtani. Kur Shejtani është lidhur me zinxhirë, si mundet të bëjë padrejtësi?

Zoti na e dha sundimin me qëllim që populli të mos i ngrejë duart drejt qiellit e të qajë!

Që tymi i ngashërimeve dhe klithmave të mos ngjitet lartësive, që faqja e qiellit dhe ylli i agimit të mos vuajnë!

Na dhuroi një mbretërim që arshi të mos dridhet me klithmën e jetimit, askush të mos dëmtohet nga qortimet!

Këtë drejtësi, këtë rregull mirësie e bëmë ligj që nëpër vende të mos ngjitet qiejve thirrja "O Zot!"

O viktimë, mos shih nga qielli. Sot është një padishah mirëbërës si qielli!"

Mushkonja tha: "Klithma ime është për shkak të dorës së erës. Ajo zgjati drejt nesh duart e padrejtësisë dhe na bëri padrejtësi!

Nga padrejtësia e saj u ngushtuam, për shkak të saj, buzët na kanë plasur, gjakra jemi duke gëlltitur!"

Sulejmani (a.s.) e urdhëron mushkonjën
ta sjellë në gjyq edhe armikun për të cilën paraqiti akuza.

Sulejmani tha: "O zëbukur, urdhri i Zotit duhet dëgjuar me gjithë zemër!

Zoti më tha: "O njeri i drejtë, mos ia dëgjo askujt ankesën po s'qe i pranishëm edhe armiku i tij!

Po s'qenë të pranishëm të dy armiqtë, gjykatësi nuk mund ta dijë kush ka të drejtë!

Sikur të vijë njëri dhe të bëjë qindra ankesa, të lëshojë qindra britma, mos ia prano fjalën po s'qe edhe hasmi i tij!

Unë nuk shmangem nga fermani! Shko, merre hasmin dhe ashtu eja!"

Mushkonja tha: "Fjala jote është e drejtë, argumenti, me vend, kurse armiku im, era është nën urdhrin tënd!"

Ai padishah tha: "O fllad i mëngjesit, mushkonja ankohet nga padrejtësia jote... Eja,

Dil përballë hasmit tënd dhe trego, jepi përgjigje, hidhja poshtë akuzën!"

Me ta dëgjuar urdhrin, era erdhi shpejt e shpejt. Mirëpo mushkonja zuri udhën për të ikur!

Sulejmani i tha: "A, mushkonjë, për ku kështu? Prit që t'ju dëgjoj të dyve dhe ashtu të marr vendim!"

Mushkonja i tha: "Padishahu im, vdekja ime vjen nga ekzistenca e saj. Fundja, dita më errësohet nga tymi i saj!

Po të vijë ajo, si mund të qëndroj unë? Ajo është që ma gërryen rrënjën!"

Krejt si kjo, ai që kërkon tapinë e Zotit, sa të vijë Zoti asgjësohet!

Ai takim është përjetësi brenda përjetësie, por ajo përjetësi në fillim shfaqet në trajtë mosqenieje.

Hijet që kërkojnë dritë, sa të shfaqet drita, asgjësohen.

Pasi ashiku ta japë kokën, a mbetet më mend te ai? Çdo gjë shkatërrohet, vetëm e vërteta e tij mbetet!

Përballë të vërtetës së tij, edhe e qena bëhet e paqenë, edhe e paqena. Qenie në mosqenie. Një gjë tejet e çuditshme!

Në këtë pozitë, mendtë dalin dore, kalemi thyhet dhe kthehet në gjë pa vlerë!

I dashuri i lutet ashikut të vijë në vete.

Sovrani i gjithësisë po e tërhiqte dalngadalë ashikun nga bota e dalldisë dhe po e sillte në pozitën e mundësisë për të thënë fjalë.

Padishahu i tha ashikut në vesh: "O i varfër, hape prehrin se kam ardhur për të të hedhur flori!

Shpirti yt, nga ndarja prej meje ishte tërë emocion. I erdha në ndihmë, po si ndodhi që u frikësua dhe iku?

O ashik që nga ndarja prej meje vuajte të ftohtit e të nxehtit, të keqen e të mirën e kësaj bote, eja në vete, kthehu pas!

Një pulë pa mend e çon devenë si mik në shtëpi.

Por sapo deveja shkeli në shtëpinë e pulës, shtëpia u shemb, çatia ra poshtë!

Edhe mendimi dhe gjykimi ynë është sa i qymezit të pulës. Kurse mendja e Salihut kërkon devenë e Zotit.

Me ta zhytur deveja kokën në ujë e në dhé, atje s'mbetet as dhé, as shpirt, as zemër!

Ashku është një virtyt i tillë që e bën njeriun zotërues virtytesh. Mirëpo njeriu, për shkak të lutjes tej kufirit, është edhe shumë i padrejtë, edhe shumë injorant!

Njeriu është, në të vërtetë, i paditur; sidomos në këtë gjah të vështirë, krejtësisht i paditur. Një lepur përpiqet ta përqafojë luanin!

Po ta njihte e po ta shihte luanin, a do të ngrihej ta përqafonte? A do të ishte e mundur kjo?

Njeriu i bën padrejtësi edhe shpirtit të vet, edhe nefsit të vet. Por shih këtë padrejtësi që ia kalon edhe drejtësisë, që është para dhe eprore ndaj çdo drejtësie!

Padituria e tij është mjeshtër për dituritë. Padrejtësia e tij i tregon drejtësisë rrugën e drejtë!

Sovrani i botës ia kapi dorën ashikut me mendimin se ai ashik që i është prerë fryma, do të vijë në vete po t'i falë frymë.

"Ky ashik me trup të vdekur, ky ashik me shpirt të zgjuar do të ringjallet me mua. Atëherë, pra, ai është shpirti im. Ai e mban vështrimin në fytyrën time!

Unë ta lartësoj atë nga ky shpirt, të mos jetë nevojtar për këtë shpirt. Ti dhuroj një shpirt atij dhe me të ta njohë mirësinë time!

Shpirti i huaj nuk e sheh dot fytyrën e të dashurit. Fytyrën e mikut e sheh vetëm shpirti, origjina e të cilit ndodhet përreth tij.

Duke thënë "t'i fryj si kasap këtij miku dhe ai shpirti i tij delikat t'i dalë nga lëkura",

I tha ashikut: "O shpirt që e ke braktisur trupin e ke ikur për shkak të ngatërresave, e hapëm derën e bashkimit, pra, eja, eja!"

O ti që qenia jonë u bë shkak për mosqenien, për dehjen tënde, o ashik me qenien si të qenies sonë,

Tani unë, pa gjuhë e pa buzë do të të them përsëpari sekrete të vjetra, dëgjo!

Do të të flas pa gjuhë e pa buzë sepse këto gjuhë e këto buzë tremben nga kjo frymë. Kjo frymë rritet në bregun e një lumi të fshehtë dhe jep fryte!

Tani hape veshin e shpirtit dhe përgatitu të dëgjosh sekretin "Zoti bën atë që dëshiron".

Kur ashiku e dëgjoi se u thërrit në takim, filloi të lëvizte dalngadalë.

Ashiku nuk është më i pavlerë se dheu! Edhe dheu, madje, nën ledhatimin e flladit të mëngjesit, vishet në jeshile, e ngre kokën përpjetë!

Dhe nuk qëndron më poshtë as se sperma! Edhe sperma dëgjon urdhrin e Zotit dhe nxjerr në shesh Jusufë fytyrëdiell!

Dhe nuk është më poshtë as se erërat! E dëgjon urdhrin "Kun, Bëhu!" dhe në mitër bëhet pallua, bëhet papagall!

Nuk është më poshtë as se mali që përbëhet prej guri dhe dheu! Lind deve dhe nga ajo deve lindin deve të tjera!

Të gjitha këto lëri mënjanë; a nuk lindi mosqenia një botë të stërmadhe? Dhe ende të gjitha qeniet a s'lindin prej saj?

Ashiku u hodh përpjetë, u dridh, u kthye sa andej këtej i gëzuar, ra përdhe dhe e vuri kokën në sexhde!

Ashiku vjen në vete,
fillon ta lavdërojë të dashurin,
edhe i dashuri e falenderon.

Dhe i tha: O feniks i Zotit, rreth të cilit bëhet tavaf, lavdi qoftë, u ktheva prapë nga mali i përrallave.

O i dashuri i këtij ashiku i cili në vendin e kiametit bën pabesi... O ashku i ashkut, o dëshira e ashkut!

Të lutem që para se të më japësh kënaqësi, mbështete veshin në dritaren time!

Zemra ime është krejt e pastër, prandaj ma di hallin. O i dashur që rrit robtë e tu, o ti që u bën favore robve të tu, dëgjomi fjalët!

O sovran i pashoq, sa kohë ka që po dëshiroj të ma dëgjosh hallin! Me këtë dëshirë, mendja dhe arsyeja më ikën, më fluturuan!

Sa kohë ka që prita me mall të m'i dëgjoje fjalët, të ma dëgjoje hallin, të m'i dhuroje ato buzëqeshje që i japin shpirtit shpirt!

M'i pranove si pará të vërteta akçet kallpe të zemrës sime të njohura prej teje!

Përballë butësisë që tregove ndaj paturpësisë së një të paturpi, të gjitha sjelljet e buta kanë qenë sa një grimcë!

Dëgjo e shih, se qysh nga çasti kur u largova nga shërbimi yt, ç'gjëra pësova: Në fillim fare për mua s'mbeti as fillim, as mbarim! Edhe e parmja më doli nga sytë, edhe e prapmja!

E dyta, o i dashur, shumë kërkova por një të dytë si ti s'e gjeta!

E treta, qysh kur jam ndarë prej teje, u bëra si i treti ndër të tre, siç ka thënë Zoti!

E katërta, ndarja m'i dogji ara e të mbjella, u bëra që të mos e dalloj Hamisenë nga Rabia!

Ku të shohësh vende të bëra me gjak, ta dish pa dyshim se ato vende unë i kam larë me lotët e mia të përgjakura, kështu që mund të m'i ndjekësh gjurmët!

Fjalët dhe britmat e mia, pothuaj si bubullimë që kërkon të lëshojë shi!

Jam i pavendosur mes vajtimit dhe tregimit: të vajtoj, apo të tregoj?

Po të tregoj, nuk qaj dot, po të qaj e vajtoj, si do të mund të të rrëfej, të të falenderoj e të të lavdëroj?

Sovrani im, nga sytë po më rrjedhin lot të përgjakur. Shih, ç'po më rrjedhin nga sytë?

Ashiku i dobët, duke i thënë këto, filloi të qajë. Për hallin e tij qanë edhe njerëz të ulët, edhe njerëz të lartë!

Nga brenda i shpërtheu një ngashërim i tillë që populli i Buharasë iu mblodh përreth!

Fliste krejt habi, qante krejt habi, qeshte krejt habi! Gra e burra, të mëdhenj e të vegjël, të gjithë mbetën të habitur me të!

I gjithë qyteti u kthye në gjendjen e tij, çdokush filloi të qante bashkë me të. Burra e gra u përzien me njëri-tjetrin, u bë shenjë kiameti!

Atë çast, faqja e qiellit i thoshte faqes së tokës: Po s'e pate parë kiametin, shihe!

Mendja "e kishte humbur mendjen"! Ç'ishte ky ashk? Ç'ishte ky hall? A duhej të habitej për ndarjen e tij, apo për bashkimin e tyre! Cila gjë ishte më shumë për t'u habitur?

Në çast, qielli e kishte kënduar epopenë e kiametit dhe e kishte grisur rrobën gjer në Kashtën e Kumtrit!

Ashku është i huaj për të dy botët; në ashk ka shtatëdhjetë e dy lloj marrëzish!

Ashku është shumë i fshehtë, por habia dhe mahnitja e tij janë sheshit!

Edhe shpirti i sovranëve, madje, heq mall për të!

Feja dhe doktrina e ashkut janë jashtë shtatëdhjetë e dy sheriateve! Para ashkut, froni i sundimtarëve është vetëm një copë dërrase e zakonshme!

Muzikanti i ashkut, në kohën e valles së qiellit, i bie kësaj kënge: "shërbëtorllëku është një litar për këmbësh, zotnillëku është dhimbje koke!

Atëherë, ç'është ashku? Është një det mosqenieje. Aty, mendja është këmbëthyer!

Si shërbëtorllëku, ashtu dhe mbretërimi... ashikllëku është i fshehtë nga këto dy perde!

Sikur qenia të kishte gjuhë, ta ngrinte perden nga gjërat e qena dhe ta tregonte të vërtetën!

O frymë e qenies, çfarëdo që të thuash për të, dije se mbi të hodhe një perde tjetër!

Fatkeqësia e kuptimit të saj është fjalë, është gjendje, përjetim; nuk ka mundësi që të lahet gjaku me gjak!

Unë jam konfidenti i sevdallinjve të tij. Natë e ditë, nga brenda kafazit, për të flas!

O shpirt, je shumë i dehur, e ke humbur mendjen shumë, je shumë i dërrmuar e i rrënuar. Pranë kujt fjete mbrëmë?

Eja në vete! Mos bëj fjalë për këtë të fshehtë; më parë hidhu në këmbë dhe kërko për vete një mik të afërt!

Je ashik, je i dehur, gjuha të është hapur! Allah, Allah, ti je një deve e hipur mbi ulluk!

Po të niset të flasë gjuha nga e fshehta e tij, nga nazet e tij, qielli fillon të thotë: "O Zot, që e mbulon bukur të vërtetën!"

Por mbulimi i ashkut ç'është? Është mbulimi i zjarrit me lesh dhe pambuk! Sa më shumë ta mbulosh, aq më shumë del në shesh!

Po u përpoqa ta mbuloj atë, ai ngre kokë si flamur dhe thotë: ja ku jam!

Për inat tim, më kap nga të dy veshët dhe më thotë siç di të thotë vetë: Si do të më mbulosh, si do të më fshehësh? Eja më fshih, të të shohim!

Unë i them: Ik, ore, ke marrë vrull, por, si shpirti, je edhe sheshit, edhe i fshehur!

Ai më thotë: Ky kurmi im është i burgosur në qyp. Por, si vera, fishkëllej brenda në qyp!

Unë i them: Hiqu e shko pa mbetur peng diku, pa të ardhur fatkeqësia e dehjes!

Ai më thotë: Brenda kupës së hijshme me mënyrën e bukur të pijes, jam miku i ditës gjer në namazin e akshamit.

Sapo të vijë akshami e të ma vjedhë kupën, i them: akshami im s'më ka erdhur ende, nëma kupën time!

Kush është mësuar të pijë verë, nuk ngopet dot me verën. Prandaj arabi ia ngjiti verës emrin "mudam / e përhershme, e pandërprerë".

Të vërtetën e verës e zjen ashku, të vërtetës së verës i jep vrull ashku. Është ashku që i bën bashkëshoqërim fshehtazi ashikut fjalëdrejtë, ashikut me rrënjë!

Po të kërkoj të arrij ashkun me mirësinë e Zotit, vera është lëngu i jetës, kurse brokja, kurmi!

Sapo vera e orientimit në rrugë të drejtë të shtohet e të shumohet, forca e verës e thyen broken!

Edhe sakiu bëhet ujë, edhe i dehuri. Mos thuaj si ka mundësi, Zoti e di se më mirë se ç'është e drejtë!

Drita që bie mbi verën është drita e drita e sakiut. Me këtë dritë, vera merr vrull, shkumëzon, luan, merr fuqi!

Pyete vetëm atë të shushaturin: Kur e pe ti këtë gjendje të verës?

S'ka nevojë për t'u menduar, është e qartë për këdo që e di: kush merr vrull e ka edhe atë që i jep vrull!

Historia e një ashiku
që pati rënë në një ndarje të gjatë
dhe që pati kaluar shumë aventura.

Një djalosh kishte rënë çmendurisht në dashuri me vajzën e njërit, domethënë, ishte bërë ashik pas saj. Por kurrsesi s'po vinte koha e bashkimit.

Ashku e pati torturuar shumë atë. Pse, vallë, ashku në fillim e urren ashikun?

Pse në fillim sillet si vrasës i përgjakur? Me qëllim që kush të mos jetë ashik i vërtetë, të heqë dorë prej ashkut!

Po qe se djaloshi do t'i dërgonte vajzës dikë, ai person, nga smira, mund t'ia priste rrugën!

Po qe se do t'i shkruante dhe do t'i dërgonte të dashurës një letër, lexuesi mund t'i lexonte fjalët shtrembër!

Po qe se do ta dërgonte flladin e mëngjesit për t'ia paraqitur asaj besnikërinë, flladi mund të mbushej me tym e pluhur dhe të nxihej!

Po t'i dërgonte letër të lidhur në këmbën e një zogu korrier, fjalët e zjarrta të letrës mund t'ia digjnin krahët zogut!

Zilia e Zotit i kishte lidhur rrugët e zgjidhjeve, kishte thyer flamurin e ushtarit të mendimit!

Në fillim u mësua ma ankthin e pritjes. Pastaj kjo pritje ia theu pritjen, e rrënoi!

Aty thoshte: Kjo vuajtje nuk ka shërim! Më tej thoshte: Jo, kjo vuajtje është jetë për jetën dhe shpirtin tonë!

Aty qenia i dilte fitimtare dhe vinte për qëllim të bënte ca gjëra, atje më tej binte në mos qenie, hante fryte nga mosqenia dhe ushqehej prej saj.

Më në fund, me ta humbur shpresën se do t'i gjente zgjidhje kësaj gjendjeje, burimi i unitetit u nxeh, mori vrull!

Pasi u pajis me mungesën e ushqimeve për kurbet, ushqimi i mungesës së ushqimit, zgjidhja e mungesës së zgjidhjes vrapuan drejt tij!

Veshulet e mendimit u bënë pa bishta... Ai ashik u bë, si hëna, kallauz për udhëtarët e natës.

Sa e sa papagaj fjalëmbël ka që heshtin... Sa e sa fytyrëmbël ka që janë fytyrëtharë!

Ec, shko në varreza dhe rri një çast i heshtur dhe shihi ata të heshturit që kanë folur dikur e kanë ndaluar!

Dheun e tyre e sheh një ngjyrë, një gjendje, por hallet e tyre janë të ndryshme.

Edhe të gjallët i kanë njëlloj mishin dhe dhjamin, por njëri është i gëzuar, tjetri, i shqetësuar e i vuajtur!

Po s'ua dëgjove fjalët, si do t'ua dish hallet? Hallet e tyre do të mbeten fshehur prej teje!

Edhe po t'i bësh të flasin, nga fjalët e tyre do të dëgjosh vetëm një zhurmë. Si do t'i shohësh hallet e tyre të fshehura nën njëqind shtresa?

Edhe në dukjen tonë një është një, ka cilësi të kundërta me njëra-tjetrën. Edhe toka është një, por shpirtrat janë tjetër e tjetër!

Po kështu dhe zërat. Zërat si zëra janë një, por zëri i njërit është i vuajtur, i tjetrit, me naze, me pretendime!

Ti dëgjon hingëllimën e kuajve në luftë; dëgjon cërritjen e zogjve në fluturim...

Njëri hingëllin ose cicërin nga zemërimi, zilia, tjetri, nga bashkimi me shokët. Njëri bërtet nga halli që ka, tjetri, nga gëzimi!

Por sipas atij që nuk i kupton dot ata, ato zëra janë gjithmonë e njëjta gjë.

Ai dru dridhet nga goditja e sëpatës, tjetri, nga përkëdhelja e flladit të mëngjesit!

U zhgënjeva shumë nga kjo tenxhere që mos ia pafsha sytë! Sepse zjen me kapak të mbyllur!

Edhe ajo që zjen me ndershmëri, me atë zjerje e me atë entuziazëm, më thërret, më thotë: eja! Por edhe ajo që zjen me gënjeshtra, me dyfytyrësi!

Po qe se s'ke arritur të fitosh diçka nga shpirti që i njeh njerëzit nga fytyrat, po qe se kjo aftësi s'është tek ti, lëre... Përpiqu të kesh një kokë që kupton nga kjo gjë!

Përpiqu të kesh atë kokë që përsillet në trëndafilishte! Ajo kokë i ndriçon edhe sytë e Jakubëve, madje!

Eja, na e trego gjendjen e atij ashikut me zemrën të sëmurë...
O bir, pse mbete larg nga ashiku prej Buharaje!

Ashiku, i dashuruari, e gjeti të dashurin;
kush kërkon, patjetër gjen!
Ai që bën një të mirë sa një thërrime,
e merr shpërblimin e asaj të mire!

Ai djaloshi e kërkoi për shtatë vjet rresht të dashurën dhe, me fantazinë e bashkimit me të, u kthye vetë në fantazmë!

Hija e Zotit ndodhet mbi kokë të robit të tij. Kush kërkon, më në fund e gjen atë që kërkon!

Pejgamberi tha: Po qe se troket vazhdimisht në një derë, më në fund, nga ajo derë duket dhe del një kokë!

Po qe se rri në mjedisin e një njeriu, më në fund, gjithsesi, ke për t'ia parë fytyrën atij njeriu!

Po qe se nga një gropë nxjerr dhé përditë, gjithsesi do të arrish në ujë të pastër!

Edhe nëse ti s'e beson, këtë të gjithë e dinë! Ç'të mbjellësh, do të vijë një ditë që ta korrësh!

Godite hekurin me gur dhe të mos dalë shkëndijë prej tij! Kjo s'bëhet; edhe në u bëftë, është tepër e rrallë!

Po qe se dikë nuk e ndihmon fati, po qe se për të nuk gjendet shpëtim, do të thotë se ai sheh vetëm gjërat që ndodhin rrallë!

Aksh person mbolli farë, por s'voli prodhim; zhytësi e gjeti midhjen, por brenda saj s'kishte margaritar!

Belami me Iblisin e mallkuar bënë aq shumë adhurime, por as feja nuk u bëri dobi, as adhurimet!

Në kujtesën e atij personit që paragjykon për keq, nuk vijnë as qindramijëra pejgamberë, as qindramijëra vetë që ecin në rrugë të drejtë!

Duke gjetur e duke gjetur, gjen këta dy shembuj që ta nxijnë zemrën. Por a mund t'i sjellë pafatësia zemrës shembull tjetër veç këtyre?

Sa e sa vetë ka që, duke ngrënë bukë të gëzuar, u mbetet në fyt, u bëhet shkak që të vdesin!

O fatkeqësi, as ti mos ha bukë dhe të paktën mos pëso atë të keqe si ai!

Sa e sa njerëz ka që hanë bukë, fuqizohen, ushqejnë jetë!

Nëse s'je i privuar qysh në pafillim dhe biri i një kokëtrashi, pse re në atë gjë që në atë çast është po ajo dhe vjen?

Kjo botë është plot dritë me dritën e diellit dhe hënës, kurse ai e ka përkulur kokën në fundin e pusit!

Dhe thotë vazhdimisht: "Thonë se ka ndriçim! Nëse kjo fjalë është e drejtë, hë, pra, ku është?" O i poshtër, ngrije kokën nga pusi dhe shih!

E gjithë bota, lindja dhe perëndimi është ndriçuar me atë dritë, po ajo dritë nuk të bie ty sa kohë ndodhesh në pus!

Lëre pusin, po shko në pallate e kopshte; mos bëj kryeneçësi për të qëndruar këtu! Eshtë thënë se kryeneçësia është keqndjellëse!

Eja në vete! Aksh njeri mbolli drithë në aksh vit dhe prodhimin ia hëngrën karkalecat!

Mos thuaj "Pse të mbjell unë? Ky vend këtu është një vend i frikshëm. Pse ta shpërndaj përtokë grurin që kam në dorë?"

Ai që nuk e braktis mbjelljen, që nuk e lë punën, mbolli, kurse ti i mbushe hambarët duke ndenjur si qorr!

Djaloshi trokiste vazhdimisht në një portë me shpresë dhe gëzim; më në fund, një ditë, e gjeti të dashurën vetëm dhe e arriti bashkimin me të.

Një natë, nga frika e rojes, iku dhe hyri në një kopsht dhe e gjeti të dashurën si qiri!

Duke e falenderuar në atë çast Zotin që e kishte krijuar atë shkak, tha: "O Zot, mëshiroje rojen!"

Ke krijuar shkaqe të paditura, të pakuptuara. Më ke marrë mua nga porta e xhehennemit për në xhennet!

E bëre shkak këtë punë që askënd dhe asgjë të mos e shoh me përbuzje!

Po t'u thye këmba, Zoti të fal krahë. Të hap portë edhe në fundin e pusit, madje!

Dhe të thotë: Ti ndodhu mbi pemë, në fund të pusit, mos e vër re këtë... Shihmë mua, shih nga unë se unë jam çelësi i rrugës, unë ta hap rrugën!

O vëlla, po deshe ta marrësh vesh pjesën e mbetur të kësaj historie, kërko në vëllimin e katërt!